

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
พ.ศ. 2568

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ขจรศักดิ์ ญ ลำพูน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2568

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ขจรศักดิ์ ณ ลำพูน

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท

พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.จักรพงษ์ พวงงามชื่น)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(รองศาสตราจารย์ ดร.นครเศ รังควัด)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(รองศาสตราจารย์ ดร.พณิสรณ์ เครือคำ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ประธานอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์ ดร.พหล ศักดิ์กะทัศน์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยศ สัมฤทธิ์สกุล)

รองอธิการบดี

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ชื่อเรื่อง	ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของ นักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อผู้เขียน	นายขจรศักดิ์ ณ ลำพูน
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนา ชนบท
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.จักรพงษ์ พวงงามชื่น

บทคัดย่อ

นักศึกษาจากคณะด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่องจากการลาออก ย้ายสาขาวิชา/คณะ และการพ้นสภาพนักศึกษาระหว่างภาคการศึกษา ส่งผลกระทบต่อจำนวนบัณฑิตด้านการเกษตรที่ลดลง ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านวิชาการ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยสนับสนุน รวมไปถึงระดับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตร นอกจากนี้ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอสำหรับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา รวมทั้งความคิดเห็นด้าน การจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารในคณะด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับการพิจารณาเป็นวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้านี้ด้วย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ร่วมกับเทคนิคการอภิปรายกลุ่มกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 (รหัส 67) และชั้นที่ 2 (รหัส 66) รวม 343 คนจากคณะผลิตกรรมการเกษตร 207 คน คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี 82 คน และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ 52 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน นอกจากนี้ชุดคำถามร่วมกับเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกได้นำมาใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารในระดับคณะวิชาด้านการเกษตร 3 คณะๆ ละ 1 ท่านด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน สเปียร์แมน และการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงเหตุผล

ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 51.60) มีอายุเฉลี่ย 23.33 ปี มีภูมิลำเนาอยู่ภาคเหนือ (ร้อยละ 48.10) บิดา (ร้อยละ 39.06) และมารดา (ร้อยละ 35.86) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม โดยใช้ที่ดินของตนเอง (ร้อยละ 79.59) และมีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 312,152.47 บาทต่อปี โดยนักศึกษากลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาอยู่คณะผลิตกรรมการเกษตร (ร้อยละ 37.19) และคาดว่าจะเลือกเรียนในสาขาวิชาส่งเสริมและการสื่อสารเกษตรมากที่สุด (ร้อยละ 43.00) รองลงมาเป็นคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี (ร้อยละ 24.48) โดยนักศึกษาคาดว่าจะเลือกเรียนใน

สาขาวิชาคอมพิวเตอร์เนื้อหามากที่สุด (ร้อยละ 33.33) และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ (ร้อยละ 15.16) นักศึกษาคาดว่าจะเลือกเรียนในสาขาการประมงมากที่สุด (ร้อยละ 75.00) ทั้งนี้ นักศึกษาส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 67.32) อย่างไรก็ตาม นักศึกษามีความคาดหวังในการเลือกศึกษาคณะด้านการเกษตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.31) โดยได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.81) และได้รับแรงจูงใจจากเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.67) ในขณะที่นักศึกษามีการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.05) นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พบ 6 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษาในภาพรวมได้แก่ ภูมิฐานะ ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต การสนับสนุนจากครอบครัว และแรงจูงใจจากเพื่อน อย่างไรก็ตามผู้บริหารจากคณะวิชาด้านการเกษตรทั้ง 3 คณะให้ความสำคัญไปที่การพัฒนาหลักสูตรและรายวิชาที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มทักษะให้แก่ผู้เรียนในการนำไปใช้ประกอบอาชีพในอนาคต แต่ถึงอย่างไรนักศึกษาก็ได้อธิบายเพิ่มเติมว่าปัญหาที่รุนแรงที่สุดในการเลือกศึกษาคณะวิชาด้านการเกษตรคือ ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนที่ไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย รวมทั้งระบบการลงทะเบียนออนไลน์ที่ยังมีความไม่เสถียร อย่างไรก็ตามนักศึกษาแนะนำให้คณะวิชาด้านการเกษตรทั้ง 3 คณะและมหาวิทยาลัยแม่โจ้ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อปรับปรุงและพัฒนาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้เหล่านี้ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : นักศึกษาเกษตร, การเลือกศึกษาคณะด้านการเกษตร, คณะผลิตกรรมการเกษตร, คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี, คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ, มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Title	FACTORS CORRELATING THE SELECTION OF STUDY FIELD IN AGRICULTURE OF MAEJO UNIVERSITY'S STUDENTS, CHIANG MAI PROVINCE
Author	Mr. Kachornsak Na lampoon
Degree	Master of Science in Agricultural Extension and Rural Development
Advisory Committee Chairperson	Associate Professor Dr. Jukkaphong Pong- ngamchuen

ABSTRACT

Agricultural students of Maejo University have constantly decreased due to the resignations, changing program study/faculty, and retirements during the mid-semester, this has affected the number of agricultural graduates. Therefore, this study was aimed to study personal, academic, socio-economic, expectation, and supporting factors, including the selection of study field in agriculture and factors correlating the selection of study field in agriculture. Besides, the problems, obstacles and suggestions for the selection of study field in agriculture from agricultural students, as well as the opinions on teaching and learning management of administrators in the agricultural faculty of Maejo University, Chiang Mai Province were also considered as the objective of the study. Data were collected by interviews schedule with focus group discussion technique from 343 1st year (code 67) and 2nd year (code 66) students as followed: 207 students from the Faculty of Agricultural Production, 82 students from the Faculty of Animal Science and Technology and 52 students from the Faculty of Fishery Technology and Aquatic Resources by multi-stage sampling method. In addition, a set of questions along with in-depth interview techniques were employed for data collection with the administrators from 3 agricultural faculties by sampling 1 person per faculty using purposive sampling method. Data were analyzed by descriptive statistics, Pearson Product Moment and Spearman's rank correlation coefficient analysis, and rationale content analysis

The results revealed that the majority of students were female (51.60%) with an average age of 23.33 years, and had domiciled in the northern region (48.10%). The student's fathers (39.06%) and mothers (35.86%) mostly worked in agriculture sector by their own land (79.59%) and they had an average household income of 312,152.47 baht per year. The sample students were belonging to the Faculty of Agricultural Production (37.19%) and had expected to study in agricultural extension and communication program the most (43.00%), followed by the Faculty of Animal Science and Technology (24.48%), most of them were expected to study in the field of dairy and beef cattle (33.33%), and the Faculty of Fisheries Technology and Aquatic Resources (15.16%), and majority of them were expected to study in the field of fisheries (75.00%), by the way, most of the student had reached secondary school certification (67.32%). However, students had overall expectations regarding the selection of study field in agriculture at a high level (mean 4.31) by supporting from the family at a high level (mean 3.81) and they had moderate level of motivation from friends (mean 2.67). Meanwhile, as a whole, the students had the selection of study field in agriculture at a high level (mean 4.05). Furthermore, the results of the correlation coefficient analysis found 6 factors correlating the student's selection of study field in agriculture as a whole namely: domiciled, expectation regarding the educational institution, expectation regarding the agricultural curriculum, expectation regarding the future career, family support, and motivation from friends. However, administrators from all 3 agricultural faculties placed importance on developing modern curricula and subjects to enhance students' skills for applying in the future careers. Nevertheless, the students explained that the most serious problem in selection of study field in agriculture was a problem of insufficient and outdated material, equipment, and technology for teaching and learning, including the infrastructure, as well as the online registration system which is still unstable. However, the students recommend that all 3 agricultural faculties and Maejo University should allocate the budget to improve and develop these learning supports to be of greater quality.

Keywords : Agricultural Student, Selection of Study Field in Agriculture, Faculty of Agricultural Production, Faculty of Animal Science and Technology, Faculty of Fisheries Technology and Aquatic Resources, Maejo University

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของ นักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่” ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการส่งเสริมและพัฒนาชนบท ซึ่งข้าพเจ้าตระหนักเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัย ฉบับนี้จะไม่สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความสมบูรณ์ หากปราศจากความเมตตา ความเอื้ออาทร และ ความกรุณาจากหน่วยงานและบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงแด่ รองศาสตราจารย์ ดร.จักรพงษ์ พวงงามขึ้น อาจารย์ที่ปรึกษาหลักผู้เปี่ยมด้วยความรู้ ความสามารถ และความอดทนในการให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด ในทุกขั้นตอนของการทำวิทยานิพนธ์ ทั้งยังเป็นผู้จุดประกายความคิดและสร้างแรงบันดาลใจให้ข้าพเจ้า มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนางานวิจัยให้มีความถูกต้องตามหลักวิชาการและเป็นประโยชน์ต่อแวดวง การศึกษาเกษตรและการพัฒนาบุคลากรทางการเกษตรของประเทศ ขอขอบพระคุณ รอง ศาสตราจารย์ ดร.นเรศ รังควัต และ รองศาสตราจารย์ ดร.พุมิสร์ ศรีธำ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมผู้ที่ กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะอันทรงคุณค่า ที่มีส่วนอย่างยิ่งในการเติมเต็มวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์และมีคุณภาพยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ที่มอบโอกาสในการศึกษาทั้งในระดับปริญญา ตรี และระดับบัณฑิตศึกษา อีกทั้งการสนับสนุนทรัพยากรทางวิชาการที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนิน งานวิจัย นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจากคณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตว ศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ ที่สละเวลาและให้ความ ร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาร่วมรุ่นทุกคนที่ร่วมแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ และกำลังใจตลอดระยะเวลาการศึกษา

ท้ายที่สุดนี้ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณจากใจอย่างสุดซึ้งต่อครอบครัวอันเป็นที่รัก ที่คอยอยู่ เคียงข้างและเป็นกำลังใจที่มั่นคงให้แก่ข้าพเจ้าเสมอมาทั้งในยามทุกข์หรือสุข ความรักและความเข้าใจของ ทุกท่านคือพลังอันยิ่งใหญ่ที่ทำให้ข้าพเจ้ามีกำลังใจในการก้าวเดินต่อไปอย่างไม่ย่อท้อ อยากรู้ก็ตาม วิทยานิพนธ์ฉบับนี้อาจมีข้อบกพร่องอยู่บางประการ โดยข้าพเจ้าน้อมรับคำแนะนำทุกประการเพื่อ นำไปปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพในการทำผลการวิจัยต่อไป

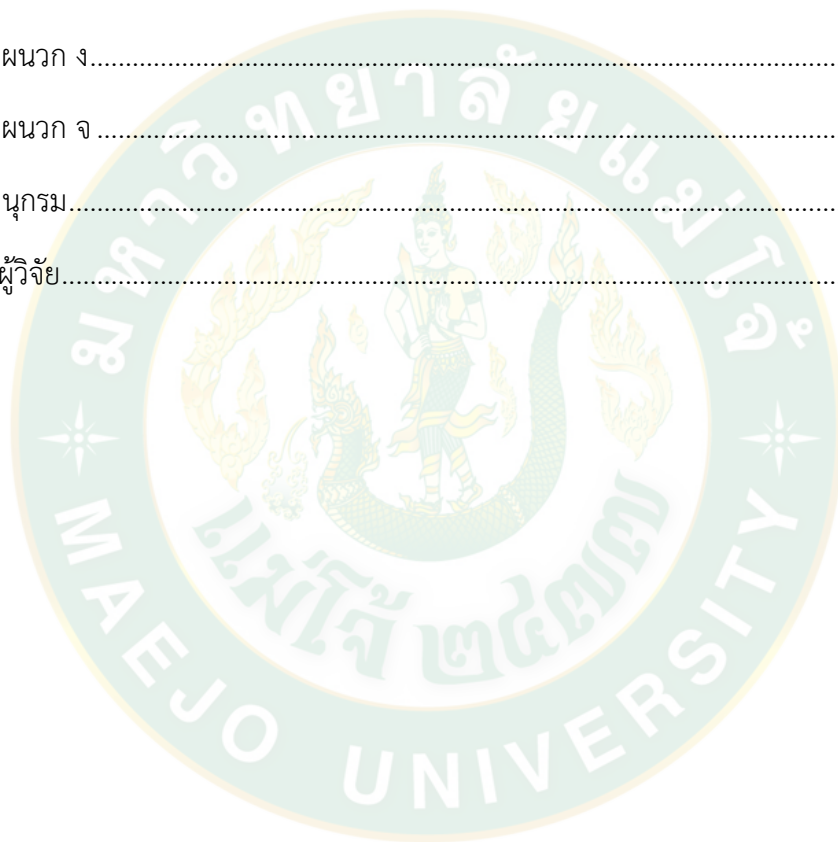
ขจรศักดิ์ ณ ลำพูน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ซ
สารบัญ.....	ณ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ปัญหาการวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์.....	8
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร.....	11
1. ระบบการศึกษาในประเทศไทย.....	12
2. การศึกษาเกษตรในประเทศไทย.....	30
3. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาในระดับอุดมศึกษา.....	35
4. การเลือกศึกษาในระดับอุดมศึกษาด้านการเกษตร.....	45
5. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	51
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	65
7. ภาคสรุป.....	68
8. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	71

9. สมมติฐานงานวิจัย.....	73
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	74
สถานที่ดำเนินการวิจัย.....	74
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	79
การเก็บรวบรวมข้อมูล	80
การทดสอบเครื่องมือ	81
การวิเคราะห์ข้อมูล	83
การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	85
บทที่ 4 ผลการวิจัย	86
ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้.....	86
ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านวิชาการของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้	87
ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคมของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้	88
ตอนที่ 4 ปัจจัยความคาดหวังของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้	90
ตอนที่ 5 ปัจจัยสนับสนุนของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้	93
ตอนที่ 6 การเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้.....	94
ตอนที่ 7 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้	97
ตอนที่ 8 ความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารคณะวิชาด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่.....	116
ตอนที่ 9 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่.....	131
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	139
สรุปผลการวิจัย.....	139
วิจารณ์ผลการวิจัย	146
ข้อเสนอแนะ	152

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป	154
องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	155
ภาคผนวก.....	163
ภาคผนวก ก	164
ภาคผนวก ข	173
ภาคผนวก ค	176
ภาคผนวก ง.....	179
ภาคผนวก จ	186
บรรณานุกรม.....	194
ประวัติผู้วิจัย.....	205

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยแยกตามชั้นปีและคณะ	78
ตารางที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้	86
ตารางที่ 3 ปัจจัยด้านวิชาการของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้	87
ตารางที่ 4 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคมของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้	89
ตารางที่ 5 ความคาดหวังของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรในภาพรวม	90
ตารางที่ 6 ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษาของนักศึกษาคณะด้านการเกษตร	91
ตารางที่ 7 ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตรของนักศึกษาคณะด้านการเกษตร	92
ตารางที่ 8 ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคตของนักศึกษาคณะด้านการเกษตร	92
ตารางที่ 9 การสนับสนุนจากครอบครัวของนักศึกษาคณะด้านการเกษตร	93
ตารางที่ 10 แรงจูงใจจากเพื่อนของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้	94
ตารางที่ 11 การเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน	94
ตารางที่ 12 การเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน	95
ตารางที่ 13 การเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาด้านกระแสโลกทางการเกษตร	96
ตารางที่ 14 การเลือกศึกษาคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาด้านหลักสูตรทางการเกษตร	96
ตารางที่ 15 การเลือกศึกษาคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาด้านการได้รับการยอมรับของสถาบัน	97
ตารางที่ 16 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาด้าน ภาพลักษณ์ของสถาบัน	101
ตารางที่ 17 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาด้าน กระแสโลกทางการเกษตร	105
ตารางที่ 18 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา	108
ตารางที่ 19 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาด้านการ ได้รับการยอมรับของสถาบัน	112

ตารางที่ 20 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาในภาพรวม	115
ตารางที่ 21 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา	133

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 ข้อมูลสถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	29
ภาพที่ 2 องค์ประกอบพื้นฐานของทฤษฎีความคาดหวังตามแนวคิดของวูม (Vroom)	52
ภาพที่ 3 องค์ประกอบของแรงจูงใจ	58
ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย	72
ภาพที่ 5 แผนที่ตั้งมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่	75
ภาพที่ 6 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่	75
ภาพที่ 7 คณะแกนหลักด้านการเกษตร 3 คณะของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่	76
ภาพที่ 8 การเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรอย่างเหมาะสมของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้	157
ภาพที่ 9 รูปแบบการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรอย่างเหมาะสมของนักศึกษา	158
ภาพที่ 10 รูปแบบการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรอย่างเหมาะสมของนักศึกษาใน ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่	159
ภาพที่ 11 รูปแบบการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรอย่างเหมาะสมของนักศึกษาใน ด้านกระแสโลกทางการเกษตร ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่	160
ภาพที่ 12 การเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรอย่างเหมาะสมของนักศึกษาได้ผ่านหลักสูตรทาง การเกษตร ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่	161
ภาพที่ 13 รูปแบบการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรอย่างเหมาะสมของนักศึกษาในด้านการ ได้รับการยอมรับของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่	162

บทที่ 1

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาสังคม (วิทวัส, 2562) และการพัฒนาประเทศในทุกระดับทั้งในระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ ทั้งนี้ความรู้ความสามารถ และทักษะด้านวิชาชีพของประชาชนที่ได้จากการศึกษาถือเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในการพัฒนาประเทศที่สำคัญ โดยนโยบายการส่งเสริมด้านการศึกษาของประเทศไทยให้ความสำคัญไปที่การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งเสริมให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ เสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2567) ตลอดจนการส่งเสริมความรู้ความสามารถและทักษะของประชาชนด้านวิชาชีพเฉพาะ ด้านวิศวกรรมศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านการค้าการลงทุน รวมไปถึงด้านการเกษตรด้วย อย่างไรก็ตามการส่งเสริมด้านการศึกษาของภาครัฐมีเป้าหมายหลักในการสร้างบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่ประเทศขาดแคลนเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในแต่ละด้าน ดังนั้นเยาวชนรุ่นใหม่จึงเป็นความหวังในการพัฒนาของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนที่กำลังอยู่ในวัยที่จะต้องตัดสินใจศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เพราะคณะหรือสาขาวิชาที่เลือกเรียนถือเป็นตัวกำหนดความรู้ความสามารถและทักษะเฉพาะของนักศึกษาหลังสำเร็จการศึกษาแล้ว ดังนั้นการเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาจึงถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญต่อการเลือกประกอบอาชีพในอนาคต ทั้งนี้บุคคลใดตัดสินใจเลือกศึกษาต่อได้ถูกต้องและเหมาะสมกับความรู้ ความสนใจ ความถนัดของตนเองก็ย่อมมีโอกาสประสบความสำเร็จในการศึกษาและการทำงานในอนาคตมากกว่า อย่างไรก็ตามการเข้าสู่ยุคประเทศไทย 4.0 ซึ่งเป็นช่วงการเปลี่ยนผ่านหลายด้าน การศึกษาจึงมีความสำคัญมากขึ้นไปอีก การเลือกศึกษาจึงควรเป็นไปอย่างรอบคอบเพื่อสามารถตอบสนองความคาดหวังของตนเองในการเลือกสถาบัน และคณะวิชา และตอบสนองต่อความต้องการแรงงานวิชาชีพที่ขาดแคลนของประเทศ (เขมญา และคณะ, 2564) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาด้านการเกษตรซึ่งถือเป็นสาขาวิชาชีพหลักของประเทศ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีพื้นฐานในการประกอบอาชีพและทำมาหากินจากการทำเกษตรกรรมของประชาชนมากที่สุด (จักรพงษ์ และคณะ, 2562) โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศที่มีพื้นที่ทำการเกษตรกรรมมากที่สุดในประเทศไทย โดยมีพื้นที่เพาะปลูกประมาณ 12.7 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 26 ของพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมดของประเทศ ผลผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของภาคเหนือ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ยางพารา และปาล์มน้ำมัน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2566) อย่างไรก็ตามสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2565) รายงานว่าภาคเหนือมีจำนวนแรงงานภาคเกษตรทั้งหมด 2.9 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 26 ของแรงงานภาคเกษตรทั้งหมดของประเทศไทย โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเชิงเดี่ยว แต่จากสภาวะแรงงานภาค

การเกษตรลดลงทำให้สภาพเศรษฐกิจการเกษตรของไทยในปี พ.ศ. 2566 มีการขยายตัวเพียง ร้อยละ 0.3 ของเศรษฐกิจภาคและมีแนวโน้มว่าในปี พ.ศ. 2567 จะมีการขยายตัวลดลงอีก โดยในสาขาพืชมีการขยายตัวลดลงร้อยละ 1.3 สาขาปศุสัตว์มีการขยายตัวร้อยละ 4.7 สาขาประมงมีการขยายตัว ร้อยละ 2.2 สาขาบริการทางการเกษตรมีการขยายตัวร้อยละ 0.6 และสาขาป่าไม่มีการขยายตัวร้อยละ 2.5 โดยมูลค่าผลผลิตรวมภาคการเกษตรปี พ.ศ. 2566 เท่ากับ 1,404,280 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ 10.8 ของ GDP ของประเทศ โดยสาขาพืชมีมูลค่าผลผลิตมากที่สุด รองลงมาคือสาขาปศุสัตว์ และสาขาประมง (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2566) นั้นหมายความว่าภาคเหนือยังคงมีความต้องการแรงงานในภาคการเกษตรอยู่เป็นจำนวนมาก โดยแรงงานในภาคการเกษตรควรมีทักษะและความรู้ที่ทันสมัยเพื่อรองรับการพัฒนาภาคการเกษตรในยุคดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรภาคเหนือที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมากขึ้นทำให้แรงงานภาคเกษตรมีจำนวนลดลง และเนื่องด้วยความไม่แน่นอนด้านรายได้และคุณภาพชีวิต ประกอบกับความไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตด้านการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำให้เกษตรกรหลายรายไม่สนับสนุนให้บุตรหลานสืบทอดอาชีพด้านเกษตรกรรม (คันสนีย์ และคณะ, 2559) ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเลือกศึกษาในระดับอุดมศึกษาของบุตรหลานเกษตรกร แต่อย่างไรก็ตามสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของภาคเหนือบางแห่งยังคงมีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรในสาขาวิชาด้านการเกษตรอยู่ เช่น มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นต้น

สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เข้มข้น โดยเฉพาะหลักสูตรที่เป็นวิชาชีพเฉพาะ เช่น หลักสูตรด้านเกษตรศาสตร์ เป็นต้น ทั้งนี้จากการเก็บข้อมูลเบื้องต้นด้วยการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการกับนักศึกษาสาขาวิชาด้านการเกษตรของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในช่วงภาคการศึกษาที่ 2/2566 พบว่านักศึกษามีความคาดหวังกับกระบวนการเรียนการสอนที่เข้มข้น เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ที่ทันสมัยและหลักสูตรที่เป็นไปตามทิศทางการพัฒนาของโลกด้านการเกษตร และคาดหวังที่จะสามารถนำความรู้จากศึกษาไปประกอบอาชีพได้จริง ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาควรมีแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรใหม่ๆ ที่ทันสมัยและเหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกเช่นกัน (จักรพงษ์ และคณะ, 2562) ตลอดจนการจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยสามารถสร้างการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้รอบด้าน โดยสถาบันอุดมศึกษาต้องแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ความสำเร็จหลังจบการศึกษาว่าสามารถนำไปต่อยอดความรู้ความสามารถและประกอบอาชีพได้จริงในอนาคต อย่างไรก็ตามกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2566) รายงานว่าคณะวิชาด้านการเกษตรของมหาวิทยาลัยภาคเหนือตอนบนในปี พ.ศ. 2566 ที่มีจำนวนผู้สมัครมากที่สุดคือคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รองลงมาคือคณะด้านการเกษตร 3 คณะได้แก่ คณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ในขณะที่สุรนันทา (2564) รายงานว่าคณะด้านการเกษตรของมหาวิทยาลัยภาคเหนือตอนบนเป็นคณะวิชาที่ได้รับความนิยม

นิยมมากจากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคเหนือตอนบน เนื่องจากคณะเหล่านี้เปิดสอนหลักสูตรที่สอดคล้องกันกับการประกอบอาชีพของครอบครัวด้านการเกษตร และปัจจุบันคณะด้านการเกษตรของมหาวิทยาลัยภาคเหนือตอนบนยังมีความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและฝึกอบรมนักศึกษาให้มีความพร้อมในการประกอบอาชีพในอนาคตอีกด้วย

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนมานานกว่า 90 ปี โดยเป็นมหาวิทยาลัยที่มีความชัดเจนและโดดเด่นในด้านการเกษตรที่ปรากฏอยู่ในปรัชญา “มุ่งมั่นพัฒนาบัณฑิตสู่ความเป็นผู้อุดมด้วยปัญญา อดทน สู้งาน เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อความเจริญรุ่งเรืองพัฒนาของสังคมไทยที่มีการเกษตรเป็นรากฐาน” ภายใต้การบริหารงานของคณะผู้บริหารที่มีการกำหนดวิสัยทัศน์ไว้คือ “เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำที่มีความเป็นเลิศทางการเกษตรในระดับนานาชาติ” (มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2567a) โดยมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ มีการจัดการเรียนการสอน 13 คณะ 3 วิทยาลัย และมีคณะด้านการเกษตร 3 คณะ ได้แก่ คณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ (มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2567b) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นอีกหนึ่งสถาบันที่ได้รับความนิยมในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาด้านการเกษตร มีนักเรียนสนใจสมัครเข้าศึกษาต่อเป็นจำนวนมากในแต่ละปี และได้รับการจัดอันดับเป็นมหาวิทยาลัยยอดเยี่ยมอันดับที่ 8 ของประเทศประจำปีการศึกษา 2566 (สถาบันจัดอันดับด้านการศึกษา, 2566) แต่ในทางตรงกันข้ามสมาคมที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (2567) รายงานว่าในปีการศึกษา 2567 มีผู้สนใจเรียนคณะด้านการเกษตรของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำนวน 2,909 คน ซึ่งลดลงจากปีการศึกษา 2566 ประมาณ 2.5% โดยผลการศึกษาของจักรพงษ์ และคณะ (2562) ชี้ให้เห็นว่าเหตุปัจจัยที่อาจส่งผลต่อการไม่ตัดสินใจศึกษาต่อในคณะวิชาด้านการเกษตรมีหลายประการ เช่น รายได้จากอาชีพเกษตรกรรมที่ลดลง โอกาสในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่แคบลง และทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรมที่เปลี่ยนไป เป็นต้น

ปัญหาการวิจัย

จากสถานการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นประกอบกับสภาวะการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ทำให้ปริมาณนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ลดลงมากในทุกมหาวิทยาลัยภาคเหนือตอนบน โดยเฉพาะในสาขาวิชาด้านการเกษตร แต่อย่างไรก็ตามสถานการณ์ดังกล่าวได้บรรเทาลงและในปัจจุบันมหาวิทยาลัยต่างๆ เริ่มมีนักศึกษา

สมัครเข้าเรียนเพิ่มมากขึ้น เช่น มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น โดยจากการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเบื้องต้นเกี่ยวกับสถิตินักศึกษาพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2565 และ 2566 มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นจากปีก่อนหน้า แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าคณะด้านการเกษตร ถึงแม้ว่าจะมีปริมาณของนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น แต่ประสบปัญหานักศึกษาลาออก ย้ายสาขาวิชาหรือคณะ และพ้นสภาพนักศึกษาระหว่างภาคการศึกษา ซึ่งส่งผลกระทบต่อปริมาณนักศึกษาและปริมาณบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาอีกด้วย

ปัจจุบันคณะด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ทั้ง 3 คณะมีหลักสูตรให้ผู้สนใจเลือกเรียนค่อนข้างหลากหลายและครอบคลุมองค์ความรู้ด้านการเกษตร โดยคณะผลิตกรรมการเกษตรประกอบไปด้วยหลักสูตรในระดับปริญญาตรีจำนวน 5 หลักสูตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยีจำนวน 5 หลักสูตร และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำจำนวน 2 หลักสูตร (มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2567b) ถึงแม้จะมีหลักสูตรให้เลือกเรียนที่หลากหลาย แต่ก็ยังคงมีนักศึกษาตัดสินใจลาออก ย้ายสาขาวิชา ย้ายคณะวิชา และพ้นสภาพนักศึกษาระหว่างภาคการศึกษาในทุกปีการศึกษาซึ่งอาจเกิดจากสาเหตุหลายประการ ดังนั้นจากข้อมูลทั้งหมดที่ผู้วิจัยได้พบ ทบทวน ทำความเข้าใจ และทำการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นปัญหาต่างๆ อย่างละเอียดแล้ว ผู้วิจัยสามารถสรุปปัญหาการวิจัยทั้งหมดเพื่อเชื่อมโยงไปสู่การกำหนดคำถามการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. บริบทพื้นฐานของนักศึกษาคณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างไร?
2. นักศึกษาคณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ มีระดับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตร ด้วยเหตุผลใด? และอยู่ในระดับใด?
3. มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษาเกษตรทั้ง 3 คณะ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่?

วัตถุประสงค์การวิจัย

จากการทบทวนที่มาและความสำคัญของปัญหาและคำถามการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักของการศึกษาค้นคว้าเพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์รองไว้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยด้านวิชาการ และปัจจัยสนับสนุนของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาระดับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารในคณะด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่
5. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะสำหรับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์ต่อสังคม องค์กร และบุคคลทั่วไป ดังต่อไปนี้

ประโยชน์ต่อนักเรียน/นักศึกษา

1. นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสามารถนำข้อมูลจากผลการวิจัยนี้ไปทบทวนเพื่อใช้ในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา รวมถึงนักศึกษาในชั้นปีที่ 1 และ 2 สามารถนำข้อมูลจากผลการวิจัยไปพิจารณาเพื่อเลือกสาขาวิชาที่ตนเองชอบและถนัด ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอนและการประกอบอาชีพในอนาคต
2. ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับนักเรียน/นักศึกษาที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาด้านการเกษตร ในการเตรียมความพร้อมตนเองในด้านต่างๆ เช่น ด้านวิชาการ ด้านสุขภาพร่างกาย รวมถึงการเตรียมความพร้อมด้านทุนทรัพย์สำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา
3. ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน/นักศึกษาในการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ข้อมูลผลการศึกษาจะช่วยให้ นักเรียน/นักศึกษาเกิดความมั่นใจ และแน่วแน่ตนเองว่าต้องการเลือกเรียนในสาขาวิชาด้านการเกษตรหรือไม่ ซึ่งส่งผลต่อผลการศึกษา ความตั้งใจเรียนของนักเรียน/นักศึกษานักศึกษา และยังช่วยให้นักเรียน/นักศึกษามองภาพอนาคตในการประกอบอาชีพได้

ประโยชน์ต่อคณะวิชา/สถาบันการศึกษาด้านการเกษตร

1. คณะวิชาและสถาบันการศึกษาด้านการเกษตรจะได้ทราบถึงประเด็นสนับสนุน และประเด็นที่นักศึกษาคาดหวังจากการเข้าศึกษาต่อ รวมไปถึงระดับความคาดหวังในประเด็นต่างๆ ที่หลักสูตร คณะวิชา และสถาบันต่างๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร ปรับปรุงการให้บริการทางการศึกษา เสริมสร้างวิธีการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

2. ปัจจุบันเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว กระแสการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนดทิศทางการดำเนินงานของหน่วยงานในทุกๆ ระดับ ดังนั้นองค์ความรู้ที่ได้จากผลการศึกษาค้นคว้าจะเป็นประโยชน์ต่อทิศทางการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนด้านการเป็นให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโดยมุ่งเป้าไปการพัฒนาเชิงเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเป็นการยกระดับการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐานที่ได้รับการยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3. ตัวชี้วัดหนึ่งที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่ได้รับความไว้วางใจและสนใจจากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเข้าศึกษาต่อ นั่นคือ ความสามารถในการเติมเต็มสิ่งที่ผู้เรียนคาดหวังได้ทุกอย่างของสถาบันศึกษานั้นเอง แต่เนื่องด้วยจำนวนนักศึกษาที่ลดลง และสถาบันการศึกษาที่มีจำนวนมากขึ้น สถาบันการศึกษาจึงจำเป็นต้องสร้างความโดดเด่นให้แก่สถาบันตนเอง ไม่ว่าจะเป็นในด้านหลักสูตรที่ทันสมัย เครื่องมืออุปกรณ์ที่เพียงพอและพร้อมใช้ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ ให้แก่นักศึกษา กล่าวคือผลการศึกษาในครั้งนี้จะช่วยให้สถาบันการศึกษาเห็นความสำคัญในการตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของผู้เรียนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลต่อความไว้วางใจ และความสนใจของผู้เรียนในอนาคต

ประโยชน์ต่อบุคคลทั่วไป

1. นักวิชาการศึกษาของสถาบันการศึกษาทั่วประเทศในทุกๆ ระดับ โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาด้านการเกษตร สามารถนำผลการศึกษาค้นคว้าไปข้อมูลพื้นฐานเพื่อทบทวนและพิจารณาในการสำรวจความต้องการและความคาดหวังของนักเรียนนักศึกษาที่กำลังตัดสินใจเข้าศึกษาในสถาบันแห่งนั้น และนำข้อมูลจากการสำรวจเป็นกำหนดเป็นกลยุทธ์และวิธีการเพื่อสร้างความไว้วางใจให้แก่นักเรียนนักศึกษา ว่าสถาบันสามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามที่คาดหวังทุกประการ

2. การวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับนักเรียนนักศึกษา นักวิจัย และผู้ที่สนใจในประเด็นด้านการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาเกษตรเพื่อการพัฒนาประเทศ โดยสามารถผลการศึกษานี้ไปเป็นกรณีตัวอย่างเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาความคาดหวังต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาด้านการเกษตร และเพื่อเป็นการปรับปรุง พัฒนา และยกระดับการให้บริการด้านการศึกษาแก่สถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้มีการรวบรวม ทบทวน และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งประเด็นปัญหา การวิจัยที่ถูกต้องและชัดเจน นำไปสู่การกำหนดคำถามการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดย ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ 4 ด้านดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านสถานที่การวิจัย

สถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ 3 คณะวิชาด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ คณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ โดยมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ มีการจัดการเรียนการสอนมากกว่า 90 ปี โดยปัจจุบันมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ มีคณะวิชาทั้งหมด 13 คณะวิชา และ 3 วิทยาลัยซึ่งมีคณะแกนหลัก (Core Faculty) ด้านการเกษตร 3 คณะได้แก่ คณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ โดยทั้ง 3 คณะวิชามีการเปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรที่หลากหลายครอบคลุมศาสตร์ด้านการเกษตรในทั้งระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ 1) นักศึกษาในระดับปริญญาตรีในหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 2 ปีเทียบเข้าเรียน ชั้นปีที่ 1 (รหัส 67) จำนวน 1,129 คน และชั้นปีที่ 2 (รหัส 66) จำนวน 1,288 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 2,417 คน ประกอบด้วยนักศึกษาจากคณะผลิตกรรมการเกษตร ชั้นปีที่ 2 จำนวน 687 คน และชั้นปีที่ 1 จำนวน 774 คน รวม 1,461 คน คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นปีที่ 2 จำนวน 282 คน และชั้นปีที่ 1 จำนวน 312 คน รวม 594 คน และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 160 คน และชั้นปีที่ 1 จำนวน 202 คน รวม 362 คน โดยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของ Yamane (1973) ได้นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง 343 คน และ 2) ผู้บริหารในระดับคณะด้านการเกษตร 3 คณะๆ ละ 1 ท่านรวม 3 ท่าน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาทั้งสิ้น จำนวน 346 คน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กล่าวคือการวิจัยนี้มีเป้าหมายในการศึกษาถึงบริบทของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วย 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และภูมิลำเนา 2) ปัจจัยด้านวิชาการ ได้แก่ คณะที่เลือกศึกษา สาขาวิชาที่เลือกศึกษา และวุฒิการศึกษาสูงสุด 3) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้ครัวเรือนต่อปี และการถือครองที่ดิน 4) ปัจจัยความคาดหวัง ได้แก่ ด้านสถาบันการศึกษา ด้านหลักสูตรทาง

การเกษตร และด้านการประกอบอาชีพในอนาคต และ 5) ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ การสนับสนุนจากครอบครัว และแรงจูงใจจากเพื่อน รวมทั้งศึกษาถึงการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษาใน 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ภาพลักษณ์ของสถาบัน 2) กระแสโลกทางการเกษตร 3) หลักสูตรทางการเกษตร และ 4) การได้รับการยอมรับของสถาบัน โดยเมื่อได้ข้อมูลทั้งสองส่วนนี้แล้วผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านวิชาการ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม ปัจจัยความคาดหวัง และปัจจัยสนับสนุน กับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาถึงความคิดเห็นของผู้บริหารในระดับคณะทั้ง 3 คณะใน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตรหรือรายวิชา 2) ด้านทักษะของผู้เรียนประกอบด้วย Up-skills, Re-skills, และ Multi-skills และ 3) ด้านโอกาสในการประกอบอาชีพของนักศึกษา ตลอดจนความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในประเด็นการเลือกศึกษาต่อในคณะวิชาด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

4. ขอบเขตด้านระยะเวลาการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่เดือนมีนาคม 2567 – กุมภาพันธ์ 2568

นิยามศัพท์

มหาวิทยาลัยด้านการเกษตร หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี หรือปริญญาโท หรือปริญญาเอก และหลักสูตรการเรียนการสอนด้านการเกษตร ภายใต้คณะวิชาด้านการเกษตร สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยในการศึกษาครั้งนี้หมายถึงมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

คณะวิชาด้านการเกษตร หมายถึง หน่วยงานย่อยด้านการศึกษาในระดับคณะหรือวิทยาลัยที่มีการจัดการเรียนการสอนด้านการเกษตรภายใต้มหาวิทยาลัยด้านการเกษตร สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยในการศึกษาครั้งนี้หมายถึงคณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

การเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตร หมายถึง การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว และการตัดสินใจเลือกคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาในชั้นปีที่ 1 หรือ ชั้นปีที่ 2 ในคณะด้านการเกษตร โดยในการศึกษาครั้งนี้หมายถึงการตัดสินใจเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 (รหัส 67) และชั้นปีที่ 2 (รหัส 66) จากคณะผลิตกรรมการ

เกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วย 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ ภาพลักษณ์ของสถาบัน กระแสโลกทางการเกษตร หลักสูตรทางการเกษตร และการได้รับการยอมรับของสถาบัน

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง บริบทพื้นฐานหรือข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล โดยในการศึกษาค้างนี้หมายถึง ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างการวิจัยได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 (รหัส 67) และชั้นปีที่ 2 (รหัส 66) จากคณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ และภูมิลำเนา

ปัจจัยด้านวิชาการ หมายถึง ข้อมูลพื้นฐานด้านการศึกษา ความรู้ความสามารถด้านทักษะต่างๆ ของบุคคล โดยในการศึกษาค้างนี้หมายถึง ข้อมูลพื้นฐานด้านการศึกษาของนักศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 (รหัส 67) และชั้นปีที่ 2 (รหัส 66) จากคณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย คณะที่เลือกศึกษา สาขาวิชาที่เลือกศึกษา และวุฒิการศึกษาสูงสุด

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม หมายถึง ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของบุคคล โดยในการศึกษาค้างนี้หมายถึง ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างการวิจัยได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 (รหัส 67) และชั้นปีที่ 2 (รหัส 66) จากคณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วย อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้ครัวเรือนต่อปี และการถือครองที่ดิน

ปัจจัยความคาดหวัง หมายถึง การตั้งความปรารถนาหรือความหวังกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นของบุคคลในอนาคต โดยในการศึกษาค้างนี้หมายถึง ความปรารถนาและความคาดหวังด้านการศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 (รหัส 67) และชั้นปีที่ 2 (รหัส 66) จากคณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ด้านหลักสูตรทางการเกษตร และการประกอบอาชีพในอนาคต

ปัจจัยสนับสนุน หมายถึง ปัจจัยส่งเสริมหรือปัจจัยเอื้อในการดำเนินงานหรือดำเนินกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคล โดยในการศึกษาค้างนี้หมายถึง ปัจจัยส่งเสริมหรือปัจจัยเอื้อในการเลือกศึกษาต่อคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตร ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 (รหัส 67) และชั้นปีที่ 2 (รหัส 66) จากคณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย การสนับสนุนจากครอบครัว และแรงจูงใจจากเพื่อน

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตร หมายถึง ปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตร โดยการศึกษาในครั้งนี้หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 (รหัส 67) และชั้นปีที่ 2 (รหัส 66) จากคณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย 5 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านวิชาการ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม ปัจจัยความคาดหวัง และปัจจัยสนับสนุน

การเพิ่มพูนทักษะเดิม (Up-skills) หมายถึง การพัฒนาทักษะที่มีอยู่เดิมให้ดียิ่งขึ้นซึ่งอาจเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับสายการทำงานหรือด้านการศึกษา เพื่อให้สามารถทำงานหรือมีกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น สำหรับการศึกษาครั้งนี้หมายถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมและยกระดับทักษะวิชาชีพเดิมด้านการเกษตรให้นักศึกษาเกษตร 3 คณะ ได้แก่ คณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

การเรียนรู้ทักษะใหม่ (New-skills) หมายถึง การเรียนรู้ทักษะใหม่ที่ยังไม่มีหรือไม่เคยได้ใช้มาก่อน ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาตนเองและปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของตลาดงานที่เปลี่ยนแปลงไป สำหรับการศึกษาครั้งนี้หมายถึงทักษะใหม่ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง หรือทักษะวิชาชีพใหม่ๆ ด้านการเกษตรสำหรับนักศึกษาเกษตร 3 คณะ ได้แก่ คณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

การมีทักษะที่หลากหลาย (Multi-skills) หมายถึง รูปแบบของการมีทักษะในหลากหลายด้านครอบคลุมในการทำงาน หรือรูปแบบการมีทักษะที่หลากหลายจากการเรียน โดยไม่ได้เจาะจงเฉพาะความเก่งเพียงเรื่องเดียว สำหรับการศึกษาครั้งนี้หมายถึงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านวิชาชีพตามสาขาวิชาที่ด้านการเกษตร และทักษะอื่นๆ รอบด้านเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการทำงานในอนาคตสำหรับนักศึกษาเกษตร 3 คณะ ได้แก่ คณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของ นักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและได้รวบรวมแนวคิดทฤษฎี ทบพทวนวรรณกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ระบบการศึกษาในประเทศไทย
2. การศึกษาเกษตรในประเทศไทย
3. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาในระดับอุดมศึกษา
 - 3.1 ปัจจัยส่วนบุคคล
 - 3.2 ปัจจัยด้านวิชาการ
 - 3.3 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม
 - 3.4 ปัจจัยความคาดหวัง
 - 3.5 ปัจจัยสนับสนุน
4. การเลือกศึกษาในระดับอุดมศึกษาด้านการเกษตร
 - 4.1 ด้านภาพลักษณ์ของสถาบันการศึกษา
 - 4.2 ด้านกระแสโลกในการพัฒนาการเกษตร
 - 4.3 ด้านหลักสูตรทางการเกษตร
 - 4.4 ด้านการได้รับการยอมรับของสถาบันการศึกษา
5. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 แนวคิดและทฤษฎีความคาดหวัง
 - 5.2 แนวคิดและทฤษฎีแรงจูงใจ
 - 5.3 แนวคิดและทฤษฎีการยอมรับ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. ภาศสรุป
8. กรอบแนวคิดในการวิจัย
9. สมมติฐานการวิจัย

1. ระบบการศึกษาในประเทศไทย

จากการค้นคว้าและศึกษาเอกสารวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารั้วนี้ ผู้วิจัยสามารถรวบรวมและสรุปวรรณกรรมต่างๆ ที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษารั้วนี้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ระบบการศึกษาไทย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) อธิบายว่าระบบการศึกษาในประเทศไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้แบ่งเป็นหลักสูตรขั้นต่ำเป็นระดับหลักสูตรการศึกษาประถมศึกษา 6 ปี (6 ระดับชั้น) การศึกษาประถมศึกษาตอนต้น 3 ปี (3 ระดับชั้น) และการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย 3 ปี (3 ระดับชั้น) ระบบ 6-3-3 นอกจากระบบการศึกษาทางโรงเรียนแล้ว ยังมีการจัดระบบการศึกษาในรูปแบบต่างๆ อีกด้วย เช่น การศึกษาในระบบโรงเรียนนอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย แต่ในการจัดระบบการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติฉบับนี้ ไม่ควรแยกแยะการศึกษาในโรงเรียนและการศึกษานอกระบบโรงเรียนออกจากกัน เพราะสถานศึกษาควรถือว่าการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นเพียงวิธีการเรียนการสอนหรือรูปแบบของการเรียนการสอนเท่านั้น ดังนั้น สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาในทุกรูปแบบได้ และควรมีระบบเทียบโอนการเรียนรู้ทั้ง 3 รูปแบบตามพระราชบัญญัติการศึกษา มาตรา 15 (กระทรวงศึกษาธิการ) ซึ่งระบุว่าจัดการศึกษามีสามรูปแบบคือ

1. การศึกษาในระบบเป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน
2. การศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษาโดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละบุคคล
3. การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม หรือแหล่งความรู้อื่นๆ เรียนรู้อย่างใหม่แต่มีความคล้ายแบบเดิม

สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาในรูปแบบใดก็ได้หรือทั้งสามรูปแบบให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือระหว่างรูปแบบที่แตกต่างกันได้ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนที่มาจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือประสบการณ์การทำงาน การสอน และเพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษา

ได้ทั้ง 3 รูปแบบ ดังนั้น การจัดการศึกษาควรเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของนักเรียนในแต่ละระดับและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของพวกเขาด้วย

1.1.1 การศึกษาในระบบ

อัญชลี (2552) ได้อธิบายว่า “การศึกษา” (Education) ในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 นิยามความหมายของการศึกษามีความหมายว่า “กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรมการสร้างสรรคจรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” และมาตรา 15 ได้กำหนดระบบการศึกษา ในการจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ 1) การศึกษาในระบบ 2) การศึกษานอกระบบ และ 3) การศึกษาตามอัธยาศัย โดยความหมายของการศึกษาในระบบ (Formal Education) คือการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษาการวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน โดยรายละเอียดและสาระสำคัญของการศึกษาในระบบสามารถอธิบายได้ดังนี้

1) วัตถุประสงค์ของการศึกษาในระบบ ประกอบไปด้วยรายละเอียดดังนี้

1.1) ถ่ายทอดหรือปลูกฝัง เนื้อหา ความรู้ ความเข้าใจที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้ได้รับการศึกษาวางตัวได้เหมาะสมในสังคม และมีความสามารถประกอบอาชีพตามความถนัด ความสนใจ หรือตามโอกาสของแต่ละบุคคล

1.2) เตรียมเด็กก่อนวัยเรียน ให้มีความพร้อมในการเรียนรู้และจัดให้เด็กในวัยเรียน ได้รับการศึกษาเพื่อเรียนรู้ และพัฒนาตนเองต่อเนื่องเพื่อให้มีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย เขavnปัญญา ความสนใจที่เหมาะสมมีความพร้อมในการศึกษาระดับสูงขึ้น

1.3) เพื่อพัฒนาเด็กในวัยเรียนทุกระดับให้ได้รับการศึกษา เพื่อประโยชน์สำหรับการเตรียมตัวระดับพื้นฐาน และเพื่อมีความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพการงานต่อไป

1.4) ตอบสนองความต้องการทางการศึกษาระดับสูงในเชิงคุณภาพ มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสได้พัฒนาความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน เพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพซึ่งอาจดำเนินการโดยสถาบันอุดมศึกษา ที่เน้นการวิเคราะห์ วิจัยระดับสูง มุ่งคิดค้นเนื้อหาสาระที่แปลกใหม่จากเดิม นอกจากนี้ยังรวมถึงการฝึกอบรมเฉพาะทางเช่น ด้านการเกษตร การอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์สุขภาพ เป็นต้น

1.5) พัฒนาศักยภาพของบุคคลเต็มความสามารถและตอบสนองวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศ เน้นพัฒนากลุ่มเป้าหมายในลักษณะบูรณาการ คือ มีความสมบูรณ์ครบถ้วนทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย สติปัญญาคุณธรรม ความคิด ความสำนึก ความรับผิดชอบ ฯลฯ ซึ่งตามปกติเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา และอาจจัดเสริมเติมในลักษณะฝึกอบรมเฉพาะหรือแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอนปกติ

2) เป้าหมายของการจัดการศึกษาในระบบ ประกอบไปด้วยรายละเอียดดังนี้

2.1) เด็กก่อนวัยเรียน เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการเตรียมความพร้อมเพื่อส่งเสริมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ได้แก่ กิจกรรมการเคลื่อนไหวตามจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเกมการศึกษา เป็นต้น

2.2) บุคคลในวัยเรียน เป็นการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายดังต่อไปนี้

2.2.1) การศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นมักใช้เวลาประมาณสิบสองปี เป็นส่วนใหญ่ในช่วงปลายของการศึกษาเยาวชนที่สนใจสายอาชีพ แทนที่จะศึกษาสายสามัญ ก็อาจเลือกเข้าเรียนในสถานศึกษาสายอาชีพได้ซึ่งได้แก่ โรงเรียนอาชีวศึกษาประเภทต่างๆ

2.2.2) การศึกษาระดับอุดมศึกษา เมื่อสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เรียนที่มุ่งศึกษาต่อก็อาจเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งรวมสถาบันอุดมศึกษาสายอาชีพต่ำกว่าปริญญาด้วย

3) องค์ประกอบของการจัดการศึกษาในระบบ ประกอบไปด้วยรายละเอียดดังนี้

3.1) สารเนื้อหาในการศึกษา การจัดการศึกษาในระบบจะจัดทำหลักสูตรเป็นตัวกำหนดเนื้อหาสาระหลักสูตรในหลักสูตรกลางแต่ละระดับขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถจัดเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับท้องถิ่นได้ด้วย โดยมีเนื้อหาสาระที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ทั้งนี้ต้องทบทวนเนื้อหาสาระ เพื่อปรับแก้ไขให้ถูกต้องทันสมัย และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน

3.2) ครู ครูผู้สอน หรือผู้ให้การเรียนรู้ ผู้ถ่ายทอดเนื้อหาสาระได้แก่ ครู และอาจารย์ซึ่งถือเป็นผู้ประกอบอาชีพชั้นสูง บุคคลเหล่านี้ต้องได้รับการอบรมทั้งในด้านเนื้อหา และวิธีการถ่ายทอด เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้ และสาระวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3) สื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา เช่น อาคารสถานที่ โต๊ะเก้าอี้ กระดานเขียน หนังสือ แบบเรียน สมุด ดินสอ ตลอดจนอุปกรณ์ที่ทันสมัยที่มีราคาแพงทั้งหลาย เช่น อุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น สื่อและอุปกรณ์เหล่านี้เป็นส่วนประกอบที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา

3.4) รูปแบบวิธีการเรียนการสอน การศึกษาในระบบยุคปฏิรูปการศึกษาเน้นความสำคัญที่ตัวผู้เรียน รูปแบบวิธีการเรียนการสอนใหม่แตกต่างไปจากเดิม ซึ่งมีกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น การระดมความคิด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนำชมนอกสถานที่เรียน การใช้อุปกรณ์เครื่องมือประกอบ

3.5) สถานศึกษาและบรรยากาศแวดล้อมการจัดการศึกษาในระบบยังต้องอาศัยชั้นเรียนยังเป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้นอาคารสถานที่ห้องเรียน และบรรยากาศแวดล้อมที่ใช้ในการจัดการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นซึ่งจะต้องจัดบรรยากาศแวดล้อมที่เอื้อการเรียนรู้

3.6) ผู้เรียน ผู้เรียนหรือผู้ศึกษาถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของการจัดการศึกษา เพราะผู้เรียนคือผู้รับการศึกษาและเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษาการปรับเปลี่ยนความรู้และพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นดัชนีชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษาการจัดการศึกษาจึงครอบคลุมขั้นตอนที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนตั้งแต่การเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ การให้การศึกษาบรมการประเมินและการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่อง

โดยสรุปแล้ว “การศึกษาในระบบ” (Formal Education) เป็นการศึกษาที่มีรูปแบบและระบบแบบแผนชัดเจนมีการกำหนดวัตถุประสงค์หลักสูตรวิธีการจัดการเรียนการสอน การวัดผล และการประเมินผลที่แน่นอน ซึ่งการศึกษาในระบบของไทยประกอบไปด้วยการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาในชั้นอุดมศึกษา โดยการศึกษาขั้นพื้นฐานถูกแบ่งออกเป็นระดับต่างๆ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายยังถูกแบ่งเป็นประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษาอีกด้วย สำหรับในการศึกษาชั้นอุดมศึกษานั้นแบ่งออกเป็นระดับต่างๆคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโท และปริญญาเอก

อย่างไรก็ตามการศึกษาในระบบของประเทศไทยได้มีการแบ่งรูปแบบการจัดการเรียนการสอนออกเป็น 2 ระดับคือ การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา (มีเดียไทยแลนด์, 2555a) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยการศึกษาที่จัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษา การแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐานจะเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง การแบ่งระดับหรือการเทียบระดับการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยจะเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงดังนี้

1.1 การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนการศึกษาภาคบังคับ เพื่อเตรียมเด็กให้มีความพร้อมทุกด้านดีพอที่จะเข้ารับการการศึกษาต่อไป การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษานี้อาจจัดเป็นสถานรับเลี้ยงดูเด็ก ศูนย์เด็กปฐมวัยโรงเรียนอนุบาล หรือจัดเป็นชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนประถมศึกษา

1.2 การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐานและให้สามารถคงสภาพอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณ ได้มีความสามารถประกอบอาชีพตามควรแก่วัยและความสามารถ ดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การจัดสถานศึกษาระดับประถมศึกษา พึงจัดเป็นตอนเดียวตลอดใช้เวลาเรียนประมาณ 6 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งแต่ละท้องถิ่นจะกำหนดอายุเข้าเกณฑ์ ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และความพร้อมของเด็ก แต่ต้องไม่บังคับเด็กเข้าเรียนก่อนอายุครบ 6 ปีบริบูรณ์ และไม่ช้ากว่าอายุครบ 8 ปีบริบูรณ์

1.3 การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาที่ต่อจากระดับประถมศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ และความถนัด เพื่อให้บุคคลเข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม การศึกษาระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้เวลาเรียนตอนละประมาณ 3 ปี นับว่าเป็นการศึกษาระดับกลาง ซึ่งจัดขึ้นสำหรับเด็กวัยรุ่นอายุประมาณ 12 - 17 ปี ให้ได้เรียนหลังจากจบประถมศึกษาและเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาระดับสูงขึ้นไป ผู้ที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษา อาจจะออกไปประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถ หรือศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ดังนั้นในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนกลุ่มวิชาการ วิชาชีพตามความถนัด และความสนใจ ส่วนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พึงให้ผู้เรียนได้เน้นการเรียนกลุ่มวิชาที่ผู้เรียนจะยึดเป็นอาชีพต่อไป

2. การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาหลังระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มุ่งพัฒนาความเจริญงอกงามทางสติปัญญาและความคิด เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ การศึกษาระดับนี้จัดแบบกว้างให้ผู้เรียนมีความรู้รอบ และเน้นเฉพาะสาขาวิชาชีพให้ผู้เรียนมีความรู้ลึกและชำนาญทั้งในด้านทฤษฎี ปฏิบัติและมีจรรยาบรรณของวิชาชีพนั้นๆ หน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาจึงมุ่งดำเนินการเรียนการสอนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ การวิจัยเพื่อแสวงหาข้อมูล ความรู้ใหม่ และพิสูจน์หลักทฤษฎีต่างๆ การบริการชุมชน และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาประเทศทุกด้าน และช่วยแก้ปัญหาของชุมชน การศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็นสองระดับ คือระดับต่ำกว่าปริญญาและระดับปริญญา ซึ่งจะครอบคลุมถึงการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญาที่เรียนภายหลังที่จบการศึกษาขั้นพื้นฐานมาแล้ว เป็นการให้ความสำคัญแก่การศึกษาระดับนี้ที่ถือกันว่าเป็นกำลังคนระดับกลางและพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจ

1.1.2 การศึกษานอกระบบ

การศึกษานอกระบบเป็นอีกหนึ่งรูปแบบการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้งเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่สนใจที่ไม่สามารถเข้าเรียนได้ตามระบบโดยปฐม (2566) กล่าวว่า “การศึกษานอกระบบ” แปลมาจากภาษาอังกฤษว่า “Non-formal Education” ถือเป็นคำศัพท์ใหม่ที่เริ่มนำมาใช้ในวงการศึกษาระหว่างชาติในปี ค.ศ. 1972 ซึ่งก่อนหน้านั้นเราจะคุ้นเคยกับการแบ่งกิจกรรมการศึกษาออกเป็น 2 ระบบคือ 1) การศึกษาที่เป็นทางการ (Formal Education) ได้แก่การศึกษาที่จัดขึ้นในระบบโรงเรียน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ต่อเนื่องไปจนถึงระดับอุดมศึกษา และ 2) การศึกษาที่ไม่เป็นทางการ (Informal Education) เป็นการเรียนรู้หรือการศึกษาที่บุคคลได้รับจากนอกโรงเรียน เช่น เรียนรู้จากครอบครัว จากการประกอบอาชีพ จากการดำรงชีวิตประจำวันเป็นวิธีการศึกษาหาความรู้ที่มีมาแต่เดิมคู่สังคมมนุษย์โดยปฐม (2566) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) แนวความคิดการศึกษานอกระบบ แนวคิดเรื่องการศึกษานอกระบบเริ่มขึ้นในช่วง ค.ศ. 1950 - 1965 (พ.ศ. 2493 - 2508) - เป็นช่วงที่ทั่วโลกกำลังตื่นตัวต่อการเร่งรัดพัฒนา ประเทศตาม แนวของประเทศตะวันตก ในประเทศกำลังพัฒนาได้เร่งรัดขยายการศึกษาเป็นการใหญ่ ขยายการ ลงทุนทางการศึกษาให้สูงขึ้น ความต้องการทางการศึกษาของประชาชนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จำนวน ผู้เรียนในระบบโรงเรียนเพิ่มขึ้นกว่า 3 เท่าตัว แม้ประเทศทั้งหลายจะเร่งรัดขยายการศึกษาแต่ก็ ประสบปัญหามากมาย ผู้ไม่รู้หนังสือยังมีอยู่มาก การประถมศึกษาจัดได้ไม่ทั่วถึง ในขณะที่เดียวกันการ มัธยมศึกษาและอุดมศึกษาก็เอื้อประโยชน์แก่ผู้มีฐานะดีและได้เปรียบอยู่แล้วมากกว่าที่จะขยายโอกาส ไปสู่ประชาชนส่วนใหญ่อย่างแท้จริง ระบบโรงเรียนจึงถูกวิจารณ์ว่าเป็นแหล่งอภิสิทธิ์ที่สร้างความไม่เป็น ธรรมและก่อให้เกิดช่องว่างในสังคมมากขึ้นที่สำคัญการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนต้องลงทุนสูง ยากที่ประเทศยากจนจะจัดการให้ดีและทั่วถึงได้ ในช่วงดังกล่าวมีการวิพากษ์วิจารณ์การจัดการศึกษา ในระบบโรงเรียนกันอย่างรุนแรงและกว้างขวางจากนักคิดนักเขียนต่างๆ ที่สำคัญ เช่น ไอวาน อิลลิช (Ivan Illich) เขียนหนังสือชื่อสังคมไร้โรงเรียน (Deschooling Society) เปาโล แฟร์รี (Paulo Freire) เขียนคัมภีร์ของผู้ถูกกดขี่ (Pedagogy of the Oppressed) พอล กู๊ดแมน เขียน การศึกษาที่บังคับให้ ทำสิ่ง ผิดพลาด (Compulsory Miseducation) และ ชุมชนแห่งปัญญาชน (The Community of Scholars) รวมทั้งหนังสือบทความอื่นๆ ตลอดจนการประชุมสัมมนาทางการศึกษาอีกมาก ต่างก็ วิพากษ์วิจารณ์การศึกษาในระบบโรงเรียน พร้อมทั้งเสนอแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ และให้มีความเป็นประชาธิปไตยยิ่งขึ้น รวมทั้ง แสวงหาแนวทางอื่นในการให้การศึกษาแก่ประชาชนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอด ชีวิต ในรายงานการวิจัยขององค์การยูเนสโกชื่อ Learning to Be: The World of Education for Today and Tomorrow ซึ่งได้รับการแปลเป็นภาษาไทยชื่อ การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม ได้ เสนอแนะแนวทางปฏิรูปการศึกษาและเรียกร้องให้รัฐบาลในประเทศสมาชิกสนใจจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนอย่างจริงจังขึ้น โดยยึดถือแนวปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education)

สืบเนื่องจากแนวคิดดังกล่าว สภาพัฒนา การศึกษาระหว่างชาติ (ICED-International Council for Educational Development) ได้เสนอแนวความคิดโดยจำแนกการศึกษาออก เป็น 3 ระบบ เพื่อให้มีการปฏิบัติที่ชัดเจนดังนี้

1. การศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education)
2. การศึกษาที่ไม่เป็นทางการ (Informal Education)
3. การศึกษานอกระบบ (Nonformal Education)

การศึกษาทั้ง 3 ระบบนี้ต้องมีความเชื่อมโยงและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เพื่อขยายโอกาสให้ ประชาชนทุกหมู่เหล่าได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต แนวคิดดังกล่าวได้เป็นที่ยอมรับอย่าง กว้างขวางทั่วโลก

2) นิยามและคำอธิบายการศึกษานอกระบบ การให้นิยามของคำว่า การให้นิยามของคำว่า การศึกษานอกระบบ จะต้องพิจารณาทั้ง 3 คำข้างต้นประกอบกัน เพราะมีความเกี่ยวเนื่องกันเป็น “ชุด” นิยามที่เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางอยู่ในเอกสารงานวิจัยของ ICED ชื่อ “เส้นทางใหม่ของการ” ศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในชนบท (New Paths to Learning for Rural Children and Youth) เขียนโดย ฟิลลิป คูมส์ (Philip Coombs) และคณะ ได้ให้นิยามของการศึกษาทั้ง 3 ระบบ ดังนี้

2.1) การศึกษาในระบบโรงเรียน ได้แก่ ระบบการศึกษา ซึ่งมีโครงสร้างเป็นลำดับขั้น มีระบบการแข่งขันเรียนตามจำนวนปีที่ศึกษา เริ่มตั้งแต่ชั้นประถมไปจนถึงการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย รวมถึงการศึกษาทางวิชาการโดยทั่วไป การศึกษาด้านเทคนิคและวิชาชีพในสถาบันการศึกษาตามหลักสูตรปกติและใช้เวลาเรียนเต็มวัน (Full - time)

2.2) การศึกษาที่ไม่เป็นทางการเป็นกระบวนการศึกษาตลอดชีวิตอย่างแท้จริง ซึ่งบุคคลได้เสริมสร้างเจตคติ ค่านิยม ทักษะ และความรู้ต่างๆ จากประสบการณ์การดำรงชีวิตประจำวันจากแหล่งต่างๆ ในสภาพแวดล้อม เช่น เรียนรู้จากครอบครัว เพื่อนบ้าน จากการทำงาน การเล่น จากตลาด ร้านค้า ห้างสมุด ตลอดจน การเรียนรู้จากสื่อมวลชน หรือแม้แต่การค้นพบสิ่งต่างๆ โดยบังเอิญหรือเรียนรู้โดยไม่ตั้งใจ

2.3) การศึกษานอกระบบเป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่จัดขึ้นนอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนตามปกติทั่วไป ซึ่งอาจจะจัดเป็นกิจกรรมอิสระหรือจัดในลักษณะร่วมกับกิจกรรมอื่นๆ ก็ได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองความต้องการด้านการเรียนรู้ของผู้ที่ประสงค์ที่จะเรียน

3) การศึกษานอกระบบในเชิงปฏิบัติ ในเชิงปฏิบัติได้แก่ความพยายามในการจัดบริการให้แก่ประชาชนกลุ่มต่างๆ ซึ่งมีองค์กรและหน่วยงานจัดบริการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในภาครัฐ เช่น กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมการพัฒนาชุมชน สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมส่งเสริมการเกษตร หน่วยงานอื่นๆ และสถาบันการศึกษาในระดับต่างๆ สำหรับในภาคเอกชน ได้มีองค์กรนานาชาติที่ให้บริการการศึกษานอกระบบแก่ประชาชนในลักษณะของการฝึกอบรมทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพในรูปแบบต่างๆ ซึ่งมีอยู่ทั่วไป

ในเชิงปฏิบัติมีแง่มุมที่จะต้องพิจารณามากมายในที่นี้จะนำเสนอ 2 ประเด็นคือ เรื่อง ประชากรผู้รับบริการ และประเภทของกิจกรรมที่จัดขึ้นดังนี้

3.1) ประชากรผู้รับบริการการศึกษานอกระบบ อาจแบ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายใหญ่ๆ ได้ดังนี้

3.1.1) เด็กก่อนวัยเรียนเป็นการจัดบริการเพื่อเตรียมความพร้อมและแก้ไขความบกพร่องต่างๆ ก่อนที่เด็กจะเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษา

3.1.2) เยาวชนและผู้อยู่ในวัยเรียนแต่ไม่มีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียน อาจให้การศึกษาด้านการอ่าน - เขียน ความรู้สายสามัญและการฝึกทักษะด้านอาชีพ

3.1.3) เยาวชนหรือผู้ใหญ่ที่ออกจากโรงเรียนกลางคันหรือเรียนจบเพียงระดับต้นๆ ได้แก่บริการการศึกษาเพื่อยกระดับการรู้หนังสือการเรียนรู้เพื่อเพิ่มวุฒิและการฝึกทักษะอาชีพในรูปแบบต่างๆ

3.1.4) เด็กและเยาวชนที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนอาจเรียนการศึกษานอกระบบในลักษณะของการเรียนเสริมจากที่เรียนในโรงเรียน เช่น กิจกรรมเยาวชน กีฬาและนันทนาการ ค่ายศิลปะ ค่ายวิทยาศาสตร์ กิจกรรมดนตรี และการฝึกทักษะอาชีพ

3.1.5) ผู้ใหญ่ที่ไม่มีโอกาสเข้าเรียนในระบบโรงเรียนได้แก่ กิจกรรมการสอนผู้ใหญ่ให้รู้หนังสือการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ในรูปแบบต่างๆ การฝึกทักษะอาชีพ

3.1.6) ผู้ที่จบการศึกษาในระดับต่างๆ ทุกระดับ จัดการศึกษาในลักษณะ การศึกษาต่อ เนื่อง คือเรียนเพิ่มเติมทั้งด้านวิชาชีพ และด้านความรู้ทั่วไปตามที่แต่ละคนต้องการ

3.1.7) กลุ่มเป้าหมายเฉพาะเช่น ชนกลุ่มน้อยประชาชนในชนบทห่างไกล กลุ่มผู้ต้องขังทหารเกณฑ์ ตลอดจนพระภิกษุสามเณร เป็นต้น

3.1.8) ผู้สูงอายุ แนวโน้มในสังคมปัจจุบันแสดงให้เห็นว่าประชากรผู้สูงอายุมีจำนวน - มากขึ้น บริการการศึกษานอกระบบสำหรับผู้สูง - อายุจึงมีหลายรูปแบบ เช่น กลุ่มนันทนาการ การบรรยายและฝึกอบรมเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพ เป็นต้นจะเห็นว่าเมื่อพูดถึงการศึกษานอกระบบ โดยส่วนรวมแล้ว จะมีขอบข่ายการจัดบริการ ครอบคลุมประชาชนทุกเพศ วัย และทุกระดับการศึกษา หน่วยงานที่จัดบริการก็มีแตกต่างกันมากมาย

3.2) ประเภทของการศึกษานอกระบบแบ่งได้หลายประเภทขึ้นอยู่กับว่าจะใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการแบ่งตัวอย่างต่อไปนี้แสดงให้เห็นขอบข่ายของบริการการศึกษานอกระบบ ได้แก่

3.2.1) ประเภทเพิ่มพูนความรู้สายสามัญเป็นการยกระดับความรู้ให้เทียบเท่ากับการศึกษาในระบบโรงเรียน เช่น การศึกษาผู้ใหญ่ แบบเบ็ดเสร็จ การศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับต่างๆ การศึกษาระดับปริญญาในภาคค่ำหรือภาคพิเศษการศึกษาในรูปของมหาวิทยาลัยเปิด

3.2.2) ประเภทให้ความรู้และทักษะด้านอาชีพจัดขึ้นในหลายหน่วยงาน เช่น โรงเรียนฝึกอาชีพเคลื่อนที่ศูนย์ฝึกอาชีพโรงเรียนสอนอาชีพของเอกชนการจัดกลุ่มสนใจการฝึกอาชีพในภาคฤดูร้อนการฝึกอาชีพสำหรับทหารเกณฑ์การฝึกอาชีพสำหรับผู้ต้องขัง เป็นต้น

3.2.3) ประเภทให้บริการข่าวสารข้อมูลและเพิ่มพูนความรู้จัดในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดบริการห้องสมุดประชาชนที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านหอกระจายข่าวพิพิธภัณฑ์สถานพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์การจัดนิทรรศการ บริการความรู้ผ่านสื่อมวลชน เป็นต้น

3.2.4) ประเภทที่มุ่งให้มีการจัดและปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เกื้อหนุนการศึกษา เช่น การให้ความรู้แก่ประชาชนในการอนุรักษ์ธรรมชาติการรักษาความสะอาดสภาพแวดล้อมการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม เป็นต้น

3.2.5) การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพขั้นสูงเช่น การจัดการศึกษาในรูปของวิทยาลัย การปกครองวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรโรงเรียนนายอำเภอการฝึกอบรมสำหรับนักกฎหมาย สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยสำหรับผู้บริหารระดับต่างๆ เป็นต้น

3.2.6) การให้การศึกษาและฝึกอบรมเพื่อพัฒนาองค์กรประชาชนการฝึกอบรมในรูปของกลุ่มเยาวชนกลุ่มแม่บ้านกลุ่มอาชีพกลุ่มสหกรณ์กลุ่มออมทรัพย์คณะกรรมการหมู่บ้านการฝึกอบรมลูกเสือชาวบ้านการจัดตั้งกลุ่มการเมืองและกลุ่มพัฒนาในรูปแบบต่างๆ

ทั้ง 6 ประการนี้เป็นเพียงตัวอย่างไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวว่าแบ่งเป็นกี่ประเภทสำหรับงานใน ขอบข่ายของกรมการศึกษานอกโรงเรียนแบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือบริการด้านความรู้สายสามัญ บริการด้านทักษะวิชาชีพ และบริการด้านข่าวสารข้อมูล

1.1.3 การศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษาตามอัธยาศัยไม่ใช่ของใหม่แต่เป็นการศึกษาที่มีมาตั้งแต่มนุษย์เกิดขึ้นในโลกมนุษย์ เรียนรู้จากธรรมชาติเช่นในสังคมเกษตรกรรมมนุษย์เรียนรู้การหนีภัยจากธรรมชาติและการหาอาหาร การทำสวนครัวจากพ่อแม่ หรือสมาชิกในครอบครัว แต่ในสังคม อุตสาหกรรม มนุษย์เรียนรู้มากขึ้น จากการติดต่อค้าขาย การอ่านการเขียน การฟังวิทยุ การดูโทรทัศน์ในปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลง สภาพแวดล้อม ทำให้มนุษย์ต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทำให้ต้อง แสวงหาความรู้ใหม่ๆ ตลอดเวลา (มีเดียไทยแลนด์, 2555b)

1) ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัย ในพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 ได้ให้คำจำกัดความของการศึกษาตามอัธยาศัยไว้ว่า “การศึกษาตามอัธยาศัย” หมายความว่ากิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันของบุคคลซึ่งบุคคล สามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามความสนใจความต้องการโอกาสความพร้อม และศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับพุทธศักราช 2542 มาตรา 15 ได้นิยามการศึกษา ตามอัธยาศัย ไว้ว่า “การศึกษาตามอัธยาศัย” เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความ สนใจศักยภาพความพร้อมและโอกาสโดยศึกษาจากบุคคลประสบการณ์สังคมสภาพแวดล้อมสื่อหรือ แหล่งความรู้อื่นๆ

การศึกษาตามอัธยาศัยหมายถึงวิธีการที่หลากหลายที่นำไปสู่การเรียนรู้ อาจเกิดขึ้นโดยการถูก ผลักดันให้เกิดขึ้นผ่านกระบวนการสนทนาเกี่ยวข้องกับการสำรวจและขยายประสบการณ์โดยไม่อาจ ทำนายล่วงหน้าได้ เป็นสิ่งที่บังเอิญเกิดขึ้นอุบัติเหตุ (วิคนี และอมรา, 2544: 2-3 อ้างถึงใน มีเดียไทย แลนด์, 2555b)

การศึกษาตามอัธยาศัยหมายถึงการศึกษาที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิตที่เป็นการเรียนรู้จาก ประสบการณ์จากการทำงานจากบุคคลจากครอบครัวจากชุมชนจากแหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อเพิ่มพูน

ความรู้ทักษะความบันเทิงและการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยมีลักษณะที่สำคัญคือไม่มีหลักสูตรไม่มีเวลาเรียนที่แน่นอนไม่จำกัดอายุไม่มีการลงทะเบียนและไม่มีการสอนไม่มีการรับประกาศนียบัตร มีหรือไม่มีสถานที่แน่นอน เรียนที่ไหนก็ได้ ลักษณะการเรียนส่วนใหญ่เป็นการเรียนเพื่อความรู้และนันทนาการ อีกทั้งยังไม่จำกัดเวลาเรียนสามารถเรียนได้ตลอดเวลาและเกิดขึ้นในทุกช่วงวัยตลอดชีวิต (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2538: 83 อ้างถึงใน มีเดียไทยแลนด์, 2555b)

ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยกรมการศึกษานอกโรงเรียน (2544 อ้างถึงใน มีเดียไทยแลนด์, 2555b) ให้นิยามการศึกษาตามอัธยาศัยว่าเป็นการจัดสภาพแวดล้อมสถานการณ์ปัจจัยเกื้อหนุนสื่อแหล่งความรู้และบุคคลเพื่อส่งเสริมให้บุคคลได้เรียนรู้ตามความสนใจ

ปฐม (2532: 112 อ้างถึงใน มีเดียไทยแลนด์, 2555b) ให้ความหมายว่าการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นกระบวนการตลอดชีวิตซึ่งบุคคลได้เสริมสร้างเจตคติค่านิยมทักษะและความรู้ต่างๆ ในสภาพแวดล้อมเช่นการเรียนรู้จากครอบครัวเพื่อนบ้านจากการทำงาน การเล่นจากตลาด ร้านค้า ห้องสมุด ตลอดจนเรียนรู้จากสื่อมวลชนต่างๆ ตัวอย่าง เช่น เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาและคำศัพท์ต่างๆ จากบ้านเด็กหญิงเรียนรู้วิธีทำกับข้าวการเลี้ยงน้องการจัดบ้านเรือนการอบรมสั่งสอนและการสังเกตจากมารดาเด็กผู้ชายเรียนรู้ด้านอาชีพจากบิดาเรียนรู้การเฝ้าดูและสังเกตธรรมชาติหรือแม้แต่การค้นพบสิ่งต่างๆ โดยบังเอิญหรือเรียนรู้โดยไม่ตั้งใจเป็นต้น

ชัยยศ และคณะ (2544: 33-34 อ้างถึงใน มีเดียไทยแลนด์, 2555b) ให้นิยามการศึกษาตามอัธยาศัยว่าเป็นการจัดสภาพแวดล้อมสถานการณ์ปัจจัยเกื้อหนุนสื่อแหล่งความรู้และบุคคลเพื่อส่งเสริมให้บุคคลได้เรียนรู้ตามความสนใจศักยภาพความพร้อมและโอกาสเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งของตนเองครอบครัวชุมชนและสังคม

Coombs และ Ahmed (1974 อ้างถึงใน มีเดียไทยแลนด์, 2555b) ให้ความหมายว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งบุคคลแสวงหาและรับความรู้ทักษะทัศนคติความเข้าใจที่กระจำจัดที่เกี่ยวกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวันและการแสดงออกต่อสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวบุคคล

จิระ และคณะ (2550) กล่าวว่าการศึกษาตามอัธยาศัยหมายถึงการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจศักยภาพความพร้อมและโอกาสโดยศึกษาจากบุคคลประสบการณ์สังคมสภาพแวดล้อมสื่อหรือแหล่งเรียนรู้อื่นๆ สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตามรวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบตามอัธยาศัยการฝึกอาชีพหรือประสบการณ์การทำงาน

อุดม (2551) กล่าวว่าการศึกษาตามอัธยาศัยหมายถึงกิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันของบุคคลซึ่งสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามความสนใจความต้องการ โอกาสความพร้อม และศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

Shibuya (1990 อ้างถึงใน อุดม, 2551) กล่าวว่าการศึกษาตามอัธยาศัยหมายถึง กระบวนการที่มนุษย์ได้รับการถ่ายทอดการสั่งสมความรู้ทักษะเจตคติความคิดจากประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน และสิ่งแวดล้อมตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่ไม่มีองค์กรไม่มีระบบไม่มีจุดมุ่งหมายไม่ตั้งใจ และเรื่องที่ได้รับการถ่ายทอดก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิถีในสังคม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการศึกษาตามอัธยาศัยหมายถึงการเรียนรู้ซึ่งเกิดจากการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลในแต่ละวันเช่นการดูหนังการฟังเพลงการเล่นกีฬาเป็นต้นสิ่งเหล่านี้คือกระบวนการเรียนรู้ที่หมายถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยไม่มีการจัดระบบแต่สามารถเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้รอบตัว โดยไม่มีการบังคับขู่เข็ญให้เรียนรู้แต่เกิดจากความพึงพอใจของบุคคลนั้นๆ จึงเรียกว่าการเรียนรู้ตามอัธยาศัย

2) รูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยไม่มีรูปแบบการศึกษาหรือการเรียนรู้ที่ตายตัวไม่มีหลักสูตรเป็นตัวกำหนดกรอบกิจกรรมหรือขอบข่ายสาระการเรียนรู้การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความต้องการและแรงจูงใจใฝ่รู้ของแต่ละบุคคลอย่างไรก็ดีเราสามารถจัดกิจกรรม เพื่อเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตามอัธยาศัยได้ ดังนี้

2.1) จัดกิจกรรมในแหล่งการเรียนรู้ประเภทต่างๆ เช่นห้องสมุดประชาชนการเรียนรู้ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์พิพิธภัณฑ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้านการจัดกลุ่มเสวนาหรือการอภิปรายกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล และความรู้ต่างๆ

2.2) ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ได้แก่สนับสนุนสื่อแก่หน่วยงานและแหล่งความรู้ต่างๆ

2.3) ส่งเสริมให้หน่วยงานเครือข่ายจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเช่นห้องสมุดในสถานี่ราชการ สถานประกอบการ ฯลฯ

2.4) ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนากลุ่มต่างๆ ตามความต้องการและความสนใจเช่น กลุ่มดนตรี กลุ่มสิ่งแวดล้อมพัฒนาชุมชน ฯลฯ

3) แนวคิดการศึกษาตามอัธยาศัย

อุดม (2551) ได้กล่าวถึงองค์กรและสถาบันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตามอัธยาศัยของแต่ละคนจากสังคมที่ใกล้ชิดจนถึงสังคมภายนอก ได้แก่

1. สถาบันครอบครัว
2. สถาบันสื่อมวลชน
3. แหล่งชุมชน
4. แหล่งนันทนาการ
5. สถาบันการศึกษา

6. หน่วยงานบริการของรัฐ
7. องค์กรเอกชน
8. แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ
9. ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชัยยศ (2544) กล่าวว่า การทำความเข้าใจการศึกษาตามอัธยาศัยควรจะพิจารณาประเด็นต่อไปนี

- 3.1 เป็นการเรียนรู้ที่ตั้งอยู่บนรากฐานของการสนทนา (Conversation Base)
- 3.2 ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดการเรียนรู้ด้วยตนเองนับแต่เลือกที่จะเรียนรู้หรือไม่เรียนจะเรียนเรื่องใดและพอเพียงแล้วหรือยัง
- 3.3 การเรียนรู้คาดหมายล่วงหน้าไม่ได้ (Unpredictable) บางสถานการณ์เกิดการเรียนรู้แต่บางสถานการณ์ไม่เกิดการเรียนรู้บางคนเกิดการเรียนรู้แต่ในสถานการณ์เดียวกันบางคนไม่เกิดการเรียนรู้
- 3.4 การประเมินผลอยู่ที่ตัวผู้เรียนเองเป็นสำคัญแต่บางกรณีขึ้นอยู่กับบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย ขที่จะยอมรับความรู้ที่เกิดขึ้นแต่ไม่มีรูปแบบการประเมินที่ชัดเจนแน่นอน
- 3.5 ผลของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาตามอัธยาศัยนั้น มีอยู่โดยไม่รู้ตัวเพราะเป็นการสั่งสมมาทีละเล็กทีละน้อยไม่อาจคาดหวังได้ว่าผลการเรียนรู้เป็นอย่างไรจนกว่าจะนำมาใช้ในชีวิตจริงการประเมินจึงทำได้ไม่ง่ายเพราะคุณค่าของผลการเรียนตามอัธยาศัยไม่ใช่สิ่งที่จะนำไปสู่การเรียนต่อได้มากเท่ากับการนำไปใช้ในชีวิตจริง
- 3.6 การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยจึงเป็นเพียงการจัดการให้บุคคลเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการในรูปแบบที่หลากหลายโดยการจัดสภาพแวดล้อมปัจจัยเกื้อหนุนบรรยากาศสถานการณ์ให้บุคคลได้เรียนรู้กล่าวโดยสรุปความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัยจึงอาจพิจารณาได้จาก 2 มุมมองดังนี้

3.6.1 จากมุมมองของผู้เรียนการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตที่เกิดขึ้นจากตัวของผู้เรียนเองโดยใช้วิธีการที่หลากหลายและผลของการเรียนรู้เกิดจากหรือเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของผู้เรียน

3.6.2 จากมุมมองของผู้จัดการศึกษาการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาที่ให้ใช้บุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม และสื่อต่างๆ เป็นแหล่งเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสื่อความหมายต่างๆ เป็นฐานของกระบวนการเรียนรู้และมีประสบการณ์การทำงานการดำรงชีวิตประจำวันสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้

วีรฉัตร (2548) ได้สรุปลักษณะสำคัญของการศึกษาตามอัธยาศัยตั้งอยู่บนฐานคติ 4 ด้านต่อไปนี

1. ฐานคติด้านความรู้ประกอบด้วย

- 1.1 ความรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา
- 1.2 ความรู้เกิดจากกิจกรรมและความสนใจของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล
- 1.3 ความรู้เกิดขึ้นได้ทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ
- 1.4 ความรู้ไม่จำเป็นต้องสนองตอบวัตถุประสงค์ทางการศึกษาเสมอไป
- 1.5 ความรู้ไม่จำเป็นต้องจัดเป็นรายวิชาอาจอยู่ในรูปแบบของกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ
- 1.6 ความรู้อาจตั้งขึ้นแบบมีแผนกำหนดไว้ล่วงหน้าโดยผู้จัดหรืออาจเกิดขึ้นจากตัวบุคคลเองโดยไม่ตั้งใจก็ได้

2. ฐานคติด้านจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ประกอบด้วย

- 2.1 จุดมุ่งหมายของการศึกษาตามอรรถาธิบายอาจเกิดขึ้นจากผู้จัดจากตัวบุคคลหรือจากกลุ่มบุคคลก็ได้
- 2.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษาตามอรรถาธิบายอาจเกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมในการศึกษาการทำงาน หรือการดำรงชีวิตก็ได้

3. ฐานคติด้านการจัดการ ประกอบด้วย

- 3.1 การจัดการศึกษาตามอรรถาธิบายมุ่งเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ตามความสนใจและที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล
- 3.2 การจัดการศึกษาตามอรรถาธิบายมุ่งที่การสร้างปัจจัยหรือแหล่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ซึ่งอาจเป็นไปได้ทั้งที่เป็นบุคคลและสิ่งไม่มีชีวิตต่างๆ

4. ฐานคติด้านการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- 4.1 บุคคลมีแบบและวิธีการเรียนรู้เป็นของตนเอง
- 4.2 บุคคลมีวิธีการประเมินผลการเรียนรู้เป็นของตนเอง

4) หลักการจัดการศึกษาตามอรรถาธิบาย

- 4.1) จัดให้สนองกลุ่มเป้าหมาย ทุกเพศและวัย ตามความสนใจ และความต้องการ
- 4.2) จัดให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต
- 4.3) จัดโดยวิธีหลากหลายโดยใช้สื่อต่างๆ
- 4.4) จัดให้ยืดหยุ่นโดยไม่ยึดรูปแบบใดๆ
- 4.5) จัดให้ทันต่อเหตุการณ์
- 4.6) จัดได้ทุกกาลเทศะ
- 4.7) จัดบรรยากาศสถานการณ์ และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่าการศึกษาตามอรรถาธิบาย ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) ที่เติมเต็มความต้องการของมนุษย์ที่แสวงหาต้องการเรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ

นอกเหนือการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนโอกาสของการเรียนรู้ตามอัธยาศัยเกิดขึ้นได้ในทุกเวลาไม่จำกัดสถานที่และเรียนรู้ได้จากสื่อต่างๆ เช่น รายการวิทยุ-โทรทัศน์กระจายเสียง ภาพยนตร์ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ CD-DVD แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

1.2 การอุดมศึกษาในประเทศไทย

1.2.1 ประวัติความเป็นมาการอุดมศึกษาไทย

การอุดมศึกษาในประเทศไทยได้ถือกำเนิดขึ้นก่อนมีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทย กล่าวคือ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์มีพระบรมราโชบายในการพัฒนาการศึกษาของประเทศที่ได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดตะวันตกเรื่องการอุดมศึกษาซึ่งอาจจำแนกออกเป็น 2 ทาง คือแนวคิดที่หมอสอนศาสนาชาวต่างประเทศนำมาเสนอและแนวทางที่ได้จากการเสด็จประพาสยุโรปรวมถึงการที่ทรงส่งพระราชโอรสไปศึกษาวิชาการต่างๆ ที่ประเทศในยุโรป ด้วยทรงมีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาบ้านเมืองและมีพระบรมราโชบายปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินดังนั้นพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสให้พระยาวิสุทธ์สุริยศักดิ์ (หม่อมราชวงศ์เปี้ย มาลากุล) อัครราชทูตไทยประจำประเทศอังกฤษและพระยาสุรียานุวัติ (เกิด บุนนาค) อัครราชทูตไทยประจำประเทศฝรั่งเศสศึกษาและจัดทำรายงานกราบบังคมทูลเสนอแบบแผนการจัดการศึกษาในทั้ง 2 ประเทศ ใน พ.ศ. 2441 ในรายงานนี้ปรากฏคำว่า "ปจฉิมศึกษา" ซึ่งหมายถึง "อุดมศึกษา" เป็นการศึกษาในระดับที่ 3 รับเด็กอายุ 19 ปี และเรียนจบเมื่ออายุ 22 ปี ต่อจากประถมศึกษาและมัธยมศึกษาและในปีเดียวกันนั้นกระทรวงธรรมการได้เรียบเรียงโครงการการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2441 ที่เสนอลำดับ การเล่าเรียนไว้เป็นเบื้องต้น เบื้องกลาง และเบื้องสูงสุด คือ อุดมศึกษา ที่ถือเอา "วิทยาลัย" หรือ "สกลวิทยาลัย" ไว้เป็นสถานที่เรียนในชั้นสูงสุดโดยมีชื่อเรียกว่า "รัตนโกสินทร์สกลวิทยาลัย" มุ่งหมายรับผู้เข้าเรียนที่มีอายุระหว่าง 18-22 ปี

ในช่วง พ.ศ. 2432-2442 กระทรวงธรรมการได้จัดตั้งโรงเรียนอาชีวบางแห่ง ซึ่งเป็น "สถาบันอุดมศึกษาด้านวิชาชีพ ระดับต่ำกว่าปริญญา" จำนวน 5 สถาบัน ได้แก่ โรงเรียนราชแพทยาลัย (พ.ศ. 2432) โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ (พ.ศ. 2435) โรงเรียนกฎหมายของกระทรวงยุติธรรม (พ.ศ. 2440) โรงเรียนมหาดเล็ก (พ.ศ. 2442) และโรงเรียนปกครอง ของกระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. 2442) ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญก่อนการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทยในเวลาต่อมา (มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2566)

1.2.2 ระบบอุดมศึกษาไทยกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก

จากสถานการณ์โลกในมิติต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เห็นได้ชัดนั่นก็คือวิกฤตโควิด-19 อีกทั้งยังมีปัญหาช่องว่างระหว่างยุคสังคมสูงวัยความเหลื่อมล้ำในโอกาสการเข้าถึงการศึกษา รวมถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างฉับพลันและการเปลี่ยนชั่วอำนาจเศรษฐกิจของโลกจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ระบบอุดมศึกษาไทยให้เท่าทันต่อสถานการณ์ข้างต้นโดยภาพรวมของประเทศยังมีความท้าทายในการปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์โลกเนื่องจากกำลังคนยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศและการพัฒนาระบบอุดมศึกษานั้นยังคงต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักการในการจัดการอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562

นอกจากนี้ยังต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนและยุทธศาสตร์ชาติโดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายพันธกิจยุทธศาสตร์ศักยภาพและความพร้อมของสถาบันอุดมศึกษาตามกฎหมายกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2564 อีกด้วย

จากเหตุผลดังกล่าว ระบบอุดมศึกษาของไทยจึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ หรือ Paradigm shift ใน 4 ด้าน ผ่านเลนส์ (L-E-N-S) ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้ (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565)

L - Lifelong Learning Support: Broader Target หรือการสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการขยายขอบเขตกลุ่มเป้าหมายใน 3 แนวทางดังต่อไปนี้

1. จาก Three-stage life ไปสู่ Multi-stage life: ประเทศไทยเข้าสู่ “Aged Society” อย่างเต็มตัว จึงต้องปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตจากเดิมด้วยการมีช่วงระยะเวลาการทำงานที่ยาวนานมากขึ้นเราจะเห็นบริษัทต่างๆ จ้างงานผู้สูงวัยมาทำงานมากยิ่งขึ้นในตำแหน่งที่ต้องอาศัยประสบการณ์ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ในการสนับสนุนผ่านการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ที่เปิดโอกาสให้คนทุกช่วงวัยเข้ามามีส่วนร่วมในการ Re-skill, Up-skill และ New-skill อยู่ตลอดเวลาเพื่อให้สามารถอยู่รอดในยุคของ Disruption ได้โดยปกติ

2. จาก Institution-based ไปสู่ National credit bank: สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งมีความเชี่ยวชาญต่างกันแต่ไม่ได้ทำงานร่วมกันทำให้นักศึกษาไม่สามารถสะสมหน่วยกิตข้ามมหาวิทยาลัยและได้รับหลักฐานการเรียนรู้มาใช้ประโยชน์ในการทำงานทำได้จึงควรลดขั้นตอนความซ้ำซ้อนนี้โดยการจัดตั้งหน่วยงานกลางที่สถานศึกษาและผู้เรียนสามารถสะสมหน่วยการเรียนรู้และเรียกใช้ข้อมูลจากหน่วยงานกลางดังกล่าวได้เพื่อรับรองผลการเรียนหรือการเทียบโอนผลการเรียนได้อย่างคล่องตัว

3. กระจายโอกาสทางการศึกษา: สถาบันอุดมศึกษาเพิ่มการเข้าถึงการศึกษาทั้งในเชิง Accessibility และ Affordability ในรูปแบบที่ทันสมัยเพื่อสร้างโอกาสให้คนในประเทศได้เข้าถึงการศึกษาได้ทุกคนและทุกช่วงวัย

E - Education Goal: Quality Change หรือเป้าหมายของการจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพใน 3 แนวทางดังนี้

1. จาก Supply-driven ไปสู่ Co-creation: มหาวิทยาลัยต่างๆ ต้องออกแบบหลักสูตรและโมเดลการศึกษาร่วมกับภาคเอกชนเพื่อเลี่ยงปัญหาการทำงานไม่ตรงกับสาขาที่จบมาสามารถส่งมอบการเรียนรู้ในรูปแบบสหวิชาการและการเรียนรู้ตลอดช่วงชีวิตซึ่งในส่วนของผู้เรียนนั้นก็มีความต้องการที่จะเรียนในสาขาที่มีผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับการลงทุนด้านการศึกษา

2. จาก Degree-oriented ไปสู่ Employability-oriented: มหาวิทยาลัยสามารถสร้างการมีส่วนร่วมกับอุตสาหกรรมของผู้เรียนได้ (Real-sector engagement) โดยมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในหัวเมืองหลักควรสร้างความพร้อมให้บัณฑิตก่อนที่เข้าสู่การทำงานจริงได้เรียนรู้ทักษะใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับอุตสาหกรรมในภาพใหญ่ในขณะที่มหาวิทยาลัยในพื้นที่ควรเน้นการสร้างบัณฑิตให้ตรงกับความต้องการงานในพื้นที่เพื่อให้เกิดการจ้างงานในท้องถิ่น

3. จาก Content-based ไปสู่ Competency-based: การปรับเปลี่ยนจากการศึกษาเดิมที่เน้นการสอนของอาจารย์ให้เป็นการสร้างการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลักเพื่อการเรียนรู้และผลิตบัณฑิตที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

N - National Agenda: Competitive Change วาระสำคัญของชาติเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันใน 2 แนวทางดังนี้

1. จาก Local perspective ไปสู่ Global perspective การสร้างเมืองในประเทศให้กลายเป็น “ศูนย์กลางทางการศึกษา” (Education Hub) ไปสู่ระดับภูมิภาคและระดับโลกนอกจากจะดึงดูดชาวต่างชาติให้เข้ามาศึกษาแลกเปลี่ยนทางวิชาการและงานวิจัยนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาระดับสากลแล้วนั้นยังเป็นการเตรียมความพร้อมกำลังแรงงานเพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย

2. Towards Creative Ecosystem: การพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยการพัฒนานิเวศสร้างสรรค์ การสร้างบรรยากาศสร้างสรรค์ ทั้งจากการสร้างพื้นที่เปิดในการแสดงความคิด การจัดกิจกรรมต่างๆ หรือโครงสร้างพื้นฐานด้านศิลปะและวัฒนธรรม เช่น พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ เป็นต้นซึ่งจะช่วยกระตุ้นจินตนาการเอื้ออำนวยต่อการคิดสิ่งใหม่การกล้าแสดงออกทางความคิดที่สร้างสรรค์รวมถึงการปรับเปลี่ยนแนวคิด (Mindset) ทักษะ (Attitude) เพื่อให้เกิด Creative ecosystem อย่างแท้จริง

S - Sustainable System: System Change หรือระบบอุดมศึกษาที่ยั่งยืนและการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบใน 2 แนวทางดังนี้

1. จาก Limited access ไปสู่ Opened access: การมีธรรมาภิบาลในระบบอุดมศึกษา (Good governance) ในส่วนของการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะและหน่วยงานต่างๆ โดยการเปลี่ยน

จากการใช้กลไกกำกับมหาวิทยาลัยเป็นการตรวจสอบมหาวิทยาลัยด้วยการเปิดเผยข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนและการเลือกเข้าศึกษาต่อในสาขาที่สนใจ

2. จาก Supply-side ไปสู่ Demand-directed financing ควรมีนโยบายที่นำสัญญาณความต้องการ (Demand Signals) ของประเทศและนักศึกษามาพิจารณาเพิ่มคุณภาพประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษาเพื่อนำประเทศไปสู่ความยั่งยืนทางการเงิน (Financial Sustainability) เช่น นโยบายการสนับสนุนงบประมาณเพื่อตอบสนองต่ออุปสงค์ (Demand-Directed Financing) เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ดังกล่าวสอดคล้องกับ “ปรัชญาการอุดมศึกษาไทยและระบบอุดมศึกษาใหม่ด้านการสร้างบัณฑิตและพัฒนากำลังคน” โดยกระทรวง อว. เพื่อให้การอุดมศึกษาไทยมุ่งสร้างบัณฑิตและพัฒนากำลังคนทุกช่วงวัย ให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมและมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไปอย่างฉับพลัน (Disruption) เพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน โดยการดำเนินงานในปัจจุบันกระทรวง อว. สอวช. ร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้มีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพยิ่งขึ้นด้วยการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบที่ยั่งยืนด้วยการพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการขับเคลื่อนนโยบายและแผนงานที่สำคัญ อาทิ โปรแกรมสนับสนุนการผลิตกำลังคนเพื่อรองรับการลงทุนการจัดการศึกษาที่แตกต่างจากมาตรฐานการอุดมศึกษาการปฏิรูประบบงบประมาณด้านการอุดมศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตระดับอุดมศึกษาการขับเคลื่อนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของมหาวิทยาลัยต่างๆ เป็นต้น

1.2.3 สถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2566) ได้รายงานถึงข้อมูลสถาบันอุดมศึกษากระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ได้แบ่งประเภทสถาบันอุดมศึกษาออกเป็น 9 ประเภทดังต่อไปนี้

- 1) มหาวิทยาลัยรัฐจำกัดรับ
- 2) มหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับ
- 3) มหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ
- 4) มหาวิทยาลัยราชภัฏ
- 5) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
- 6) มหาวิทยาลัยเอกชน
- 7) วิทยาลัยเอกชน
- 8) สถาบันเอกชน
- 9) สถานศึกษานอกสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

2. การศึกษาเกษตรในประเทศไทย

2.1 ความหมายและความสำคัญของการศึกษาเกษตร

วิชาเกษตรกรรมเป็นวิชาที่ว่าด้วยการผลิตหรือการเพาะปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ที่เป็น ประโยชน์ต่อมนุษย์ ซึ่งในปัจจุบันนี้ เกษตรกรรมมีความหมายรวมถึงประสานกันทุก อย่างที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การแปรรูป การเก็บรักษา และการจัดจำหน่ายผลผลิตทาง เกษตรแบบครบวงจร เกษตรกรรมนั้นเป็น ทั้งศิลปะ วิทยาศาสตร์และธุรกิจของการ ปฏิบัติกับที่ดินเพื่อให้เกิดการผลิตอย่างได้ผล เกษตรกรที่มีความรู้ความสามารถใน หลักการทั้งสามนี้อย่างกว้างขวางย่อมจะได้รับความสำเร็จในอาชีพของตน (ภักพงศ์, 2560)

คำว่าการศึกษาเกษตร (Agricultural Education) มาจากคำ 2 คำ การศึกษา (Education) เป็นกระบวนการพัฒนาทางสังคมหรือเป็นเรื่องของชีวิตหรือเป็นการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนรู้เกิดความเจริญงอกงามหรือคือการพัฒนาพัฒนาความสามารถ ทักษะ ทักษะ และ ค่านิยมหรือคุณธรรมเพื่อให้บุคคลเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม (สายสมร, 2543) ได้กล่าวว่า การศึกษาคือ กระบวนการถ่ายทอดประสบการณ์ทั้งทางด้านความรู้ทักษะทัศนคติและคุณค่า ให้แก่ผู้เรียน เพื่อความเจริญงอกงาม อันเป็นการนำไปสู่การพัฒนาชีวิต สังคมและประเทศชาติต่อไป

การเกษตร (Agricultural) หมายถึงกระบวนการเพาะปลูกพืชต่างๆ รวมถึงการเลี้ยงสัตว์และการประมงด้วยผู้ที่ทำการเกษตรเรียกว่าเกษตรกรส่วนคำว่าสิทธิหมายถึงผู้ที่ทำกิจกรรมกรรม คือผู้ที่ ปลูกพืชเพียงอย่างเดียว เช่น ชาวนา ชาวไร่ ชาวสวน การเกษตรเป็นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ แรงงาน และทุน โดยใช้ความรู้และประสบการณ์เพื่อผลิตผลผลิตทั้งพืชและสัตว์ ซึ่งเราเรียกว่าผลผลิต ทางการเกษตร การเกษตรมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและการอาหารของสังคมโดยทั่วไป โดยมีการใช้ ปัจจัยการผลิตเช่น แหล่งน้ำ ดิน และสภาพภูมิอากาศให้เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลผลิตที่สูงที่สุดในพื้นที่ที่มี อยู่ นอกจากนี้การเกษตรยังเป็นทั้งศิลปะปฏิบัติในแง่ของการจัดการต่างๆ ที่จำเป็นในการผลิตโภคทรัพย์ จากที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุดเป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์สาขาหนึ่งซึ่งต้องอาศัยศาสตร์สาขาอื่นๆเป็น พื้นฐานในการปฏิบัติงานของตน และเป็นธุรกิจอย่างหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำเนินการตั้งแต่การผลิต จนถึงการจัดจำหน่ายตามหลักเศรษฐศาสตร์ และวิทยาการจัดการ

สายสมร (2543) กล่าวว่าการศึกษาเกษตรคือกระบวนการทั้งศาสตร์และศิลป์ในการทำนุบำรุงรักษา สภาพธรรมชาติ เพื่อประโยชน์ในการผลิต การแปรรูป ผลผลิต และการจัดการผลผลิตของพืชและ สัตว์เพื่อการบริโภคและอุปโภค ดังนั้นการศึกษาเกษตร (Agricultural Education) หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับการเกษตร ซึ่งรวมถึงการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษาเกษตรสามารถช่วยให้ผู้คนเรียนรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ธุรกิจ และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับ

การเกษตร นอกจากนี้ยังสามารถช่วยให้ผู้คนพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร

2.2 ความเป็นมาของการศึกษาเกษตร

การศึกษาไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เป็นการศึกษาที่ยังไม่เป็นระบบ เป็นการศึกษาที่มีศูนย์กลางอยู่ที่วัดหรือสำนักราชบัณฑิตและบ้าน โดยวัดนั้นสอนให้คนรู้หนังสือมีความประพฤติดีเปิดโอกาสให้คนได้มาร่วมพบปะและทำกิจกรรมร่วมกัน อบรมให้ยอมรับขนบธรรมเนียมประเพณี ส่วนสำนักราชบัณฑิตสอนเจ้านายและบุตรหลานข้าราชการให้รู้หนังสือไทยและอาจสอนให้รู้ภาษาบาลี สำหรับบ้านนอกจากสอนให้รู้ภาษาฟัง พูดแล้วยังอบรมกริยามารยาท ความประพฤติตลอดจนการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับอาชีพ ดังนั้นการจัดการศึกษาเกษตรในสมัยโบราณจึงเป็นการศึกษาแบบสืบทอดความรู้จากบรรพบุรุษให้แก่ลูกหลาน ซึ่งในปัจจุบันเรียกว่าการศึกษาแบบอ้อยาศัย (Informal Education) เป็นการเรียนรู้จากวิถีชีวิตในสังคมเป็นหลักการเรียนรู้ไม่มีระบบแบบแผนที่แน่นอน ไม่มีหลักสูตร ไม่มีระบบการวัดผล เป็นการเรียนรู้ที่เน้นการจดจำและหวังผลสัมฤทธิ์แต่เพียงผู้เรียนสามารถนำไปปฏิบัติประกอบเป็นอาชีพได้เท่านั้น

เมื่อกล่าวถึงประวัติและความเป็นมาของการศึกษาเกษตรนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคและสมัย โดยได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมและนโยบายทางการเมืองเป็นอย่างมากโดย สายสมร (2543) ได้สรุปลักษณะการเปลี่ยนแปลงได้เป็น 4 ยุคดังนี้

1. การศึกษาสมัยปฏิรูป (พ.ศ. 2411-2474) ในยุคนี้นักสังคมไทยได้รับความกดดันจากประเทศทางซีกโลกตะวันตกหลายประเทศที่กำลังขยายอิทธิพลในการแสวงหาอาณานิคมในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งมีผลกระทบต่อการเมืองและการปกครองของประเทศไทยอย่างยิ่งทำให้ประเทศไทยต้องปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีระเบียบแบบแผนมากขึ้นเพื่อให้ทันสมัยและเท่าเทียมอารยะประเทศ และผลิตบุคคลากรที่มีความสามารถเข้ารับราชการให้เพียงพอกับความต้องการของหน่วยราชการต่างๆ ประกอบกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ได้ทรงมีพระราชดำริให้เลิกทาสท่านจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ จัดให้มีการศึกษาอาชีพเพื่อเตรียมบุคคลที่เคยเป็นทาสให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งได้จึงทำให้บุคคลเหล่านั้นเมื่อได้รับอิสระภาพแล้วเกิดความมั่นใจทั้งในด้านการประกอบอาชีพและการปกครองตนเองมากขึ้น นอกจากนี้พระองค์ยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ทุนแก่พระบรมวงศานุวงศ์ข้าราชการและราษฎรที่มีความสามารถได้มีโอกาสไปเรียนยังต่างประเทศด้วยระบบการศึกษาในยุค (พ.ศ. 2411-2474) นี้แบ่งเป็น 2 สาย คือ (1) สายสามัญ แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับสูงสุดคืออุดมศึกษาและ(2) สายวิสามัญสอนทางด้านอาชีพ ในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และประถมศึกษาปีที่ 5 โดยเรียกว่า ประถมวิสามัญ ซึ่งในหลักสูตรระบุให้นักเรียนเรียนวิชาเกษตรกรรมด้วย

2. การศึกษาในสมัยระบอบรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2475-2492) ในยุคนี้นักสังคมมีการเปลี่ยนแปลงมากอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองหลายครั้งประกอบกับเกิดสงครามโลกทำให้เศรษฐกิจฝืดเคืองดังนั้นการพัฒนาการศึกษาจึงชะลอตัวลงโดยเฉพาะการขยายตัวด้านปริมาณแต่การพัฒนาทางด้านวิชาการมีมากขึ้น มีนโยบายด้านแผนพัฒนาการศึกษาชาติรองรับในการปรับปรุงการศึกษา 2 ฉบับ คือฉบับที่ 1 ในปี พ.ศ. 2475 และฉบับที่ 2 ในปี พ.ศ. 2479 การศึกษายังแบ่งเป็น 2 สายเช่นเดิม แต่ปรับระบบการศึกษาสายสามัญเป็นระดับประถมศึกษา 4 ปีระดับมัธยมศึกษา 8 ปี โดยแบ่งเป็นมัธยมศึกษาตอนต้น 4 ปีและมัธยมศึกษาตอนปลาย 4 ปี และระดับอุดมศึกษา 4 ปีสำหรับสายวิสามัญ หรือสายอาชีพ ขยายเป็นประถมศึกษา 5-6 ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น อาชีวศึกษา นอกจากนี้ยังได้มีการริเริ่มโครงการจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมหวังขึ้นในปี พ.ศ. 2460 และขยายโครงการนี้ไปยังจังหวัดต่างๆ อีกหลายจังหวัดรวมทั้งปรับให้มีการสอนวิชาเกษตรกรรมในสายสามัญ โดยตั้งเป็นแผนกมัธยมสามัญเกษตรกรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา 7-8 ในปี พ.ศ. 2468 และขยายการศึกษาในสายวิสามัญให้สูงขึ้นถึงระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษามีการจัดตั้งโรงเรียนวิสามัญเกษตรกรรม ในปี พ.ศ. 2471 และจัดตั้งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในปี พ.ศ. 2486

3. การศึกษาสมัยการพัฒนาการศึกษา (พ.ศ. 2493-2524) การศึกษาในยุคนี้นักสังคมมีการพัฒนาทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากสภาพสังคมมีการฟื้นฟูและขยายตัวสูงมีการขยายตัวด้านตลาดแรงงานมีการอพยพทั้งถิ่นฐานเพื่อแสวงหาสิ่งที่ดีกว่าประชาชนนิยมอาชีพรับราชการมากกว่าการประกอบอาชีพอิสระมีการจัดตั้งสภาการศึกษาแห่งชาติเพื่อทำหน้าที่วางแผนพัฒนาการศึกษาชาติทั้งในระยะสั้นและระยะยาวระบบการศึกษาการเปลี่ยนแปลงหลายครั้งจากระบบ 4-8 (4,4)-4 เป็นระบบ 7 (4,3)-5 (3,2)-4 ในปี พ.ศ. 2503 และในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) จึงเปลี่ยนระบบการศึกษาเป็น 6-6 (3,3)-4 รวมทั้งกำหนดการศึกษาภาคบังคับเป็น 6 ปี (ประถม 1-6) สำหรับการศึกษาด้านเกษตรกรรมมีการพัฒนาทางด้านปริมาณสูงมาก ดังจะเห็นได้จากปริมาณการจัดตั้งโรงเรียนเกษตรกรรมในภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ ในหลักสูตรการเรียนระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะบรรจุวิชาเกษตรอยู่ในหมวดวิชาการงานพื้นฐานอาชีพโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างเจตคติและสำรวจทักษะและความสนใจในอาชีพเกษตรสำหรับนักเรียนที่มีความถนัดและสนใจที่จะประกอบอาชีพเกษตรโดยตรงอาจเลือกเรียนวิชาชีพเกษตรเพื่อฝึกทักษะทางอาชีพในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเกษตรกรรมต่างๆได้ทั่วประเทศ หรืออาจศึกษาในสายสามัญจนจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายแล้วสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนทางการเกษตรได้

4. การศึกษาในสมัยปัจจุบัน (พ.ศ. 2524-ปัจจุบัน) ในยุคนี้นักสังคมมีการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลกระทบต่อ (1) ระบบสังคม สังคมเริ่มเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรเป็นสังคมอุตสาหกรรมเกษตร และการบริการมากขึ้น (2) ระบบอาชีพของ

ประชาชนประชาชนนิยมอาชีพอิสระมากกว่าอาชีพรับราชการ และ (3) ระบบการศึกษามีแนวโน้มในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศโดยมีจุดประสงค์เพื่อกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาให้แก่ท้องถิ่นเพื่อยกระดับพื้นฐานการศึกษาของประชาชนให้สูงขึ้นโดยการเพิ่มจำนวนปีการศึกษาภาคบังคับให้มากขึ้นรวมทั้งเพื่อให้ประชาชนมีความสามารถในการรับเทคโนโลยีได้เร็วขึ้น ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงต้องมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพของสถาบันการศึกษาด้วย จากวิวัฒนาการทางการศึกษาเกษตรที่กล่าวมาข้างต้น พบว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางสังคมหรือวิวัฒนาการทางสังคมมีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาการศึกษาเกษตร ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีผลกระทบต่อปรัชญาและจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเกษตรด้วย

2.3 ปรัชญาการศึกษาเกษตร

สายสมร (2543) การศึกษาเกษตรเป็นการจัดการศึกษาที่ประยุกต์ศาสตร์ต่างๆ อย่างน้อย 3 ศาสตร์เข้าด้วยกันคือวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ สังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ศาสตร์ต่างๆ เหล่านี้ต่างก็มีภูมิหลังในการพัฒนามาจากแนวคิด ความเชื่อและค่านิยมต่างๆ ซึ่งเราเรียกว่าปรัชญา ปรัชญาของศาสตร์เหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดบทบาทของศาสตร์แต่ละสาขา บางด้านของปรัชญาต่างๆ เหล่านี้อาจสนับสนุน หรือขัดแย้งกันก็ได้ การเรียนรู้ในเรื่องปรัชญาการศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะปรัชญาการศึกษาจะเป็นสิ่งชี้บ่งถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนหรือการกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อให้เป็นไปตามแนวคิดและความเชื่อตามแนวปรัชญานั้นๆ ปรัชญาการศึกษาเกษตรพัฒนามาจากปรัชญาการศึกษาหลากหลายแนวคิดแต่ส่วนใหญ่มุ่งเน้นกลุ่มปรัชญาปฏิบัตินิยม (Pragmatism) ซึ่งมีความเชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากผลของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ความรู้ที่ได้รับไม่แน่นอนตายตัวอาจเปลี่ยนแปลงไปได้ตามสภาพแวดล้อม ซึ่งขึ้นอยู่กับปฏิบัติการทางสติปัญญาในการแก้ปัญหาต่างๆ ในสภาวะนั้นๆ ดังนั้นประสบการณ์จึงเป็นทั้งวิถีและเป้าหมายของการศึกษา

นอกจากนี้ยังมีปรัชญาการศึกษาในกลุ่มอื่นๆ ที่สนับสนุนการจัดการศึกษาเกษตรที่เป็นไปในแนวเดียวกันกับปรัชญาปฏิบัตินิยม คือกลุ่มปรัชญาพัฒนาการ (Progressivism) ซึ่งมีความเชื่อว่าการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงโดยการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสำคัญกว่าการถ่ายทอดสาระเนื้อหาจากผู้สอนผู้สอนเพียงแต่คอยดูแลและช่วยเหลือผู้เรียนในการสำรวจปัญหาความต้องการและความสนใจของผู้เรียนและกลุ่มปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) ซึ่งพัฒนามาจากแนวคิดปรัชญาพัฒนาการและปรัชญาปฏิบัตินิยมโดยเน้นเรื่องความสนใจของผู้เรียนเป็นหลักการสอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนสำรวจความสนใจและความต้องการของตนเอง แล้วจึงศึกษาความรู้จากความสนใจและความต้องการด้วยตนเองการจัดการศึกษาเกษตรซึ่งมีความเชื่อตามกลุ่มปรัชญาทั้ง 3 กลุ่มนี้จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการกระทำจริง (Learning by

doing) แต่โดยความเป็นจริงแล้วกระบวนการเรียนรู้จะต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนโดยเริ่มจากการรับรู้ประสบการณ์ต่างๆ ที่มีได้จำกัดแต่เพียงการปฏิบัติจริงเท่านั้น จากนั้นจึงเก็บกักสะสมองค์ความรู้ต่างๆ ไว้แล้วจึงประมวลและจัดระเบียบองค์ความรู้เพื่อให้ได้เป็นข้อสรุปในการถ่ายโยงความรู้ที่ได้รับไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ต่อไปผู้สอนวิชาเกษตรส่วนใหญ่จึงยังคงยึดถือแนวปฏิบัติบางส่วนตามกลุ่มปรัชญาสารนิยม (Essentialism) ซึ่งมีความเชื่อว่า สารเนื้อหาวิชามีความสำคัญ ดังนั้นผู้สอนควรมิบทบาทสำคัญในชั้นเรียนการเรียนการสอนควรมีระเบียบและวิธีการที่แน่นอนผู้สอนควรมิบทบาทสำคัญในการกลั่นกรองสารเนื้อหาที่เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือแล้วถ่ายทอดไปยังผู้เรียน ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสืบเสาะเนื้อหาสาระจากการกระทำจริงนั้นต้องใช้เวลาในการรวบรวมความรู้โดยการลองผิดลองถูกนานกว่าการให้สารเนื้อหาทางทฤษฎีไปก่อนแล้วจึงใช้การปฏิบัติเป็นเครื่องมือในการพิสูจน์ความจริงด้วยการสังเกตและอภิปรายผล ดังนั้นการจัดการศึกษาเกษตรจึงมีความมุ่งเน้นในปรัชญากลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะแต่ควรหาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดมุ่งหมายให้มากที่สุด ทั้งนี้เพราะการศึกษาเกษตรเป็นการจัดการศึกษาที่ต้องประยุกต์ใช้หลักและทฤษฎีทั้งทางวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ สังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์มาเป็นองค์ประกอบในการจัดการศึกษาด้วย

2.4 ความมุ่งหมายของการศึกษาเกษตร

สายสมร (2543) ได้อธิบายว่าเหตุที่การศึกษาเกษตรเป็นวิถีของการพัฒนาศักยภาพแรงงานด้านการเกษตรและแรงงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ดังนั้นความคาดหวังในผลของการจัดการศึกษาซึ่งเราเรียกว่าเป้าหมายหรือความมุ่งหมายจึงเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในระบบการจัดการศึกษาเกษตรเพราะเป้าหมายหรือความมุ่งหมายนี้เป็นตัวกำหนดในการประเมินความสำเร็จของการจัดการศึกษาเกษตรนั่นเอง

เป้าหมายของการศึกษาเกษตรซึ่งเป็นการศึกษาอาชีพแขนงหนึ่งโดยภาพรวมจึงไม่แตกต่างจากการศึกษาในสาขาอื่นๆ คือการพัฒนาสมรรถนะของแต่ละบุคคลให้มีความมั่นใจในการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตน และครอบครัวได้โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือสามารถช่วยชุมชนและประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไปได้นั่นเองเนื่องจากการศึกษาเกษตรเป็นการศึกษาที่มีความต่อเนื่องในทุกระดับการศึกษาของประเทศไทยตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา ซึ่งในแต่ละระดับจะมีจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาแตกต่างกันดังนี้

ระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบกับผู้เรียนส่วนใหญ่ยังอยู่ในวัยเด็กซึ่งเป็นวัยที่มีความนึกคิดไม่ไกลไปจากตนเองและบุคคลใกล้เคียงรวมทั้งมีความพร้อมทางด้านร่างกายในการทำงานเกษตรต่าดังนั้นจุดมุ่งหมายของการศึกษาเกษตรในระดับนี้จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรเข้าใจสภาพการประกอบอาชีพเกษตรมองเห็นคุณค่าและความสำคัญของอาชีพเกษตร

ระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบกับผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่เริ่มมีความคิดเป็นของตนเองมากขึ้นรวมทั้งสภาพร่างกายมีความพร้อมในการทำงานต่างๆ ได้ดีขึ้น จุดมุ่งหมายของการศึกษาเกษตรในระดับนี้จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะเบื้องต้นเพื่อสำรวจความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของตนที่มีต่ออาชีพเกษตร มีทักษะในการดำรงชีพในสังคม มีคุณธรรม มีความคิดสร้างสรรค์การทำงาน และมีความพร้อมในการศึกษาต่อในวิชาชีพระดับสูงขึ้น หรือเข้าสู่อาชีพโดยตรงได้

ระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นสูงเพื่อพัฒนาเทคนิควิธีการในการประกอบอาชีพจุดมุ่งหมายของการศึกษาเกษตรในระดับนี้จึงมุ่งเน้นในการพัฒนาสมรรถนะในการประกอบอาชีพ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้สามารถเชื่อมโยงศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับอาชีพได้มีความมุ่งมั่นที่ดีต่อการประกอบอาชีพ มีจิตสำนึกเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในเชิงอนุรักษ์และพัฒนาสามารถวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้สามารถควบคุมตนเองใน สถานการณ์ต่างๆ ได้และมีความใฝ่เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา

การประเมินผลการจัดการศึกษาเกษตรว่าบรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่นั้นสามารถกระทำได้ในหลายรูปแบบทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของการประเมินแต่ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงบริบทของการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงด้วย เช่น การบริหารการศึกษา หลักสูตรกิจกรรม วัสดุ และอุปกรณ์ผู้สอน และผู้เรียน เป็นต้น

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ปัจจุบันประเทศไทยมีสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจำนวน 172 สถาบันในขณะเดียวกันนักเรียนที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ทุกปีการแข่งขันเพื่อสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนมัธยมมีความเข้มข้นมากขึ้น ตลอดจนสถาบันการศึกษาหลายแห่งมีกลยุทธ์ในการจูงใจให้นักเรียนสมัครเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยของตนเองหลายช่องทาง แต่อย่างไรก็ตามปัจจุบันมีนักวิจัยและนักวิชาการจำนวนหนึ่งที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่อาจส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยผู้วิจัยได้สรุปปัจจัยต่างๆ เช่น ปัจจัยด้านหลักสูตรการศึกษา ปัจจัยด้านสถาบันการศึกษา ปัจจัยด้านการประกอบอาชีพในอนาคต และปัจจัยอื่นๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

3.1.1 เพศ

วันมงคล (2663) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาไทยและพฤติกรรมทางเพศของนักศึกษาชาวต่างชาติในประเทศไทย กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง

นักศึกษากลุ่มประเทศอาเซียนและนักศึกษาชาวจีน โดยผลการศึกษาพบว่านักศึกษาต่างชาติที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยไม่แตกต่างกันในด้านภาพรวม ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา ด้านวัฒนธรรมและสังคม ด้านกายภาพ และด้านสื่อการตลาดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่นักศึกษาต่างชาติที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยแตกต่างกันในด้านหลักสูตรและสื่อบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักศึกษาชาวต่างชาติที่เป็นเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยด้านหลักสูตรและสื่อบุคคลมากกว่านักศึกษาชาวต่างชาติที่เป็นเพศชาย

วิทวัส (2562) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีการศึกษา 2562 โดยผ่านการคัดเลือกด้วยระบบ TCAS โดยผลการเปรียบเทียบเพศที่ต่างกันเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีการศึกษา 2562 โดยผ่านการคัดเลือกด้วยระบบ TCAS พบว่าค่า P Value ในภาพรวมเท่ากับ 0.323 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศที่ต่างกัน จะมีแนวโน้มในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีการศึกษา 2562 โดยผ่านการคัดเลือกด้วยระบบ TCAS ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ศรัณย์วีร์ (2561) ทำการศึกษาเรื่องการตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสยาม ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสยาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย โดยเมื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเพศกับการตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสยาม พบว่านักศึกษาในระดับปริญญาตรีที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาโทไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.1.2 อายุ

วรารณ (2562) ทำการศึกษาเรื่องการตัดสินใจศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยผลการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอายุของนิสิตผู้ตอบแบบสอบถาม พิจารณากับระดับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพาพบว่า นิสิตที่มีอายุแตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพาไม่แตกต่างกัน

วันมงคล (2663) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาไทยและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักศึกษาชาวต่างชาติในประเทศไทย กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง

นักศึกษากลุ่มประเทศอาเซียนและนักศึกษาชาวจีน โดยผลการศึกษาพบว่านักศึกษาชาวต่างชาติที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยไม่แตกต่างกันในด้านภาพรวม ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ด้านสื่อการตลาด และด้านสื่อบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่นักศึกษาชาวต่างชาติที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยแตกต่างกันในด้านหลักสูตร ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา ด้านวัฒนธรรมและสังคม และด้านกายภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.1.3 ภูมิสำเนา

วันมงคล (2663) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาไทยและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักศึกษาชาวต่างชาติในประเทศไทย กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษากลุ่มประเทศอาเซียนและนักศึกษาชาวจีนโดยผลการศึกษาพบว่านักศึกษาชาวต่างชาติที่มีภูมิสำเนาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยไม่แตกต่างกัน ในด้านภาพรวม ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ด้านหลักสูตร ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา ด้านวัฒนธรรมและสังคม ด้านกายภาพ ด้านสื่อการตลาด และด้านสื่อบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จิตรลดา (2559) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมืองมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 โดยผลการศึกษาพบว่าภูมิสำเนาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่แตกต่างกันจะมีการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาไม่แตกต่างกันทั้งการเปิดรับสื่อภายในที่ผลิตโดยคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมืองมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และสื่อภายนอกที่นำเสนอข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($P\text{-value} > .05$)

3.2 ปัจจัยด้านวิชาการ

3.2.1 คณะที่เลือกศึกษา

สมานจิต (2545) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคณะที่ได้รับเลือกอันดับแรกของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏว่า ด้านความถนัดและความสนใจและด้านความมั่นคงและก้าวหน้าในชีวิตมีความเกี่ยวข้องกับอันดับของคณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} = 0.003$ และ 0.000) โดยพบว่านักเรียนที่เลือกคณะวิศวกรรมเป็นอันดับหนึ่งโดยเหตุผลด้านความมั่นคงและก้าวหน้าในชีวิตและด้านความถนัดและความสนใจในระดับปานกลางมากที่สุด ร้อยละ 11.1 และร้อยละ 12.0 ส่วนนักเรียนที่เลือกคณะ

แพทยศาสตร์เป็นอันดับหนึ่งโดยเหตุผลด้านความมั่นคงและก้าวหน้าในชีวิตระดับมาก ร้อยละ 15.6 ส่วนด้านความถนัดและความสนใจ อยู่ในระดับมากและน้อย ใกล้เคียงกัน ร้อยละ 14.2 และร้อยละ 14.7

ศรัณย์วีร์ (2561) ทำการศึกษาเรื่องการตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสยาม ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสยาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และมีการเลือกเรียนคณะที่แตกต่างกัน โดยเมื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างคณะที่ศึกษากับการตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสยาม ผลการวิเคราะห์พบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีคณะที่ศึกษาแตกต่างกันจะมีการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาโทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2.2 สาขาวิชาที่เลือกศึกษา

วันมงคล (2663) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาไทยและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักศึกษาชาวต่างชาติในประเทศไทย กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษากลุ่มประเทศอาเซียนและนักศึกษาชาวจีน โดยผลการศึกษาพบว่านักศึกษาชาวต่างชาติที่มีสาขาที่ศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยไม่แตกต่างกันในด้านกายภาพและด้านสื่อการตลาดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่นักศึกษาชาวต่างชาติที่มีสาขาที่ศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยแตกต่างกันในด้านภาพรวม ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ด้านหลักสูตร ด้านค่าใช้จ่าย ด้านวัฒนธรรมและสังคม และด้านสื่อบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จิตรลดา (2559) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมืองมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 โดยผลการศึกษาพบว่าหลักสูตรที่จบการศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และการผังเมืองมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่แตกต่างกันจะมีการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์จากสื่อภายในที่ผลิตโดยคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมืองมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($P\text{-value} > .05$) แต่หลักสูตรที่ศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมืองมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่แตกต่างกัน จะมีการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์จากสื่อภายนอกที่นำเสนอข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมืองมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($P\text{-value} < .05$)

3.2.3 วุฒิการศึกษาสูงสุด

ศรัณย์วีร์ (2561) ทำการศึกษาเรื่องการตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสยาม ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างวุฒิการศึกษาสูงสุดกับการตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษาพบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสยามที่

มีระดับการศึกษาสูงสุดที่ได้รับแตกต่างกัน จะมีการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาโทไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จิตรลดา (2559) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมืองมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 โดยผลการศึกษาพบว่าประเภทของโรงเรียนที่จบการศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมืองมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่แตกต่างกันจะมีการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาไม่แตกต่างกันทั้งการเปิดรับสื่อภายในที่ผลิตโดยคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และสื่อภายนอกที่นำเสนอข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมืองมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($P\text{-value} > .05$)

ศรัณย์วีร์ (2561) ทำการศึกษาเรื่องการตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสยาม ผลการศึกษาด้วยการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ F-test พบค่า Sig. เท่ากับ 0.123 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ หรือปฏิเสธสมมติฐาน ซึ่งแสดงว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสยามที่มีแหล่งรายได้หลักในปัจจุบันแตกต่างกัน จะมีการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาโทไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.3 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม

3.3.1 อาชีพบิดาและมารดา

วรารณ (2562) ทำการศึกษาเรื่องการตัดสินใจศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยผลการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอาชีพของนิสิตผู้ตอบแบบสอบถาม พิจารณากับระดับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา จากการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ F-test (One-way ANOVA) พบว่าค่า (F) เท่ากับ 1.062 ค่า (Sig.) เท่ากับ 0.409 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงว่า นิสิตที่มีอาชีพต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพาไม่แตกต่างกัน

ศรัณย์วีร์ (2561) ทำการศึกษาเรื่องการตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสยาม ผลการศึกษาด้วยการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ F-test พบค่า Sig. เท่ากับ 0.123 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ หรือปฏิเสธสมมติฐาน ซึ่งแสดงว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสยามที่มีแหล่งรายได้หลักใน

ปัจจุบันแตกต่างกัน จะมีการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาโทไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมานจิต (2545) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏว่าข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ปัจจัยด้านเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพหลักของผู้ปกครอง รายได้ของครอบครัวต่อเดือน มีความเกี่ยวข้องกับอันดับของมหาวิทยาลัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P - value = 0.000$ และ 0.001) โดยพบว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีอาชีพรับราชการ และครอบครัวมีรายได้มากกว่า 30,000 บาท เลือกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นอันดับหนึ่งมากที่สุด ร้อยละ 42.1, 27.4 และร้อยละ 35.6 ตามลำดับ

3.3.2 รายได้ครัวเรือน

วิทวัส (2562) ได้รายงานว่าการเงินมีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีการศึกษา 2562 โดยผ่านการคัดเลือกด้วยระบบ TCAS ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า นักเรียนให้ความสำคัญไปที่ราคาอาหารจากโรงอาหารหรือร้านค้าอื่นๆ ในมหาวิทยาลัย รองลงมาคือค่าครองชีพในเขตพื้นที่ของมหาวิทยาลัย ตลอดจนค่าธรรมเนียมการศึกษาของมหาวิทยาลัย และคณะวิชาที่สมัครเรียน เช่น ค่าหน่วยกิต ค่าลงทะเบียน ค่าบำรุงคณะ ค่าบำรุงมหาวิทยาลัย และค่าสาธารณูปโภคต่างๆ ในมหาวิทยาลัย รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับอุปกรณ์การเรียน หนังสือ ปากกา เป็นต้น

วันมงคล (2663) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาไทยและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักศึกษาชาวต่างชาติในประเทศไทย กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษากลุ่มประเทศอาเซียนและนักศึกษาชาวจีน โดยผลการศึกษาพบว่านักศึกษาชาวต่างชาติที่มีรายได้ใช้จ่ายต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยไม่แตกต่างกัน ในด้านภาพรวม ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา ด้านกายภาพ และด้านสื่อบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่นักศึกษาชาวต่างชาติที่มีรายได้ใช้จ่ายต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยแตกต่างกันในด้านพหุภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ด้านหลักสูตร ด้านวัฒนธรรมและสังคม และด้านสื่อการตลาดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ศรัณย์วีร์ (2561) ทำการศึกษาเรื่องการตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสยาม ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสยาม

ที่มีรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาจากครอบครัว และความพร้อมทางการเงินของครอบครัวที่แตกต่างกัน จะมีการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาโทแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.3.3 การถือครองที่ดิน

นภา (2554) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การศึกษาศาสาเกษตรในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาศาสาเกษตรของนักศึกษาที่มีผู้ปกครองอาชีพเกษตรกร เรียงตามระดับคะแนนเฉลี่ยและระดับความสำคัญได้ดังนี้ ปัจจัยด้านวัฒนธรรม โดยมีการสืบทอดอาชีพด้านการเกษตรมาตั้งแต่รุ่นตายาย จนมาถึงรุ่นพ่อแม่ มีคะแนนเฉลี่ย 4.1700 ในระดับความสำคัญ “มาก” รองลงมาคือญาติพี่น้องและทุกคนในครอบครัวประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 4.2974 ในระดับความสำคัญ “มาก” และการมีที่ดินถือครองเป็นของตนเอง ครอบครัว และญาติๆ โดยไม่ต้องเช่าที่ดินเพื่อทำการเกษตรมีคะแนนเฉลี่ย 4.0425 ในระดับความสำคัญ “มาก” ตามลำดับ

3.4 ปัจจัยความคาดหวัง

การศึกษารั้วนี้ปัจจัยความคาดหวังประกอบไปด้วยความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ความคาดหวังด้านหลักสูตร และความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต ดังต่อไปนี้

3.4.1 ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา

วิทวัส (2562) ได้นำเสนอผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีการศึกษา 2562 โดยผ่านการคัดเลือกด้วยระบบ TCAS โดยผลการศึกษาพบว่านักเรียนให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านสถาบันการศึกษาในการตัดสินใจศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณาเป็นประเด็นพบว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดที่นักเรียนต้องการคือด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น บริการรถประจำทางภายในมหาวิทยาลัยฟรี รองลงมาคือ เป็นสถาบันการศึกษาที่มีสภาพแวดล้อมร่มรื่น อากาศดี และทิวทัศน์สวยงาม เช่นเดียวกันกับความมีชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยและเป็นที่ยอมรับของสังคมภายนอก ตลอดจนเป็นมหาวิทยาลัยที่เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วเป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงานทั่วประเทศ โดยสองประเด็นสุดท้ายที่นักเรียนให้ความสำคัญได้แก่ ความพร้อมและความทันสมัยในทุกๆ ด้านของมหาวิทยาลัย และประเด็นสถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัย และการเดินทางที่สะดวกสบาย

ธนพัฒน์ (2564) ได้รายงานผลการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกสถาบันศึกษาเพื่อเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา โดยผลการวิเคราะห์ระดับการตัดสินใจขององค์ประกอบการตัดสินใจในการเลือกสถาบันศึกษาเพื่อเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา ด้านความน่าเชื่อถือของสถาบัน

พบว่าในภาพรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ อันดับหนึ่งคือมีคณะอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ อันดับที่สอง คือมีการจัดการเรียนการสอนที่ดีมีมาตรฐาน อันดับที่สาม คือเป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของสังคม อันดับสี่ คือมีคณะอาจารย์ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับ และอันดับสุดท้ายคือ มีผู้บริหารเก่ง

เชมญา และคณะ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยของการตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 กรณีศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยหลายประการ เช่น ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ด้านหลักสูตร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของมหาวิทยาลัย รวมถึงด้านสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยหรือด้านสถาบันการศึกษานั้นเองโดยผลการศึกษาพบว่านักศึกษาที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากภาคตะวันออกให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยมากกว่านักศึกษาที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพและปริมณฑล และภาคอื่นๆ ในขณะที่นักศึกษาที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพและปริมณฑลให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยน้อยกว่านักศึกษาที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากภาคอื่นๆ

3.4.2 ความคาดหวังด้านหลักสูตร

ผลการศึกษาของ วิทวัส (2562) รายงานว่านักเรียนให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านหลักสูตรการเรียนการสอนในแต่ละคณะในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่านักศึกษาให้ความสำคัญที่สุดในประเด็นเกี่ยวกับหลักสูตรนั้นต้องตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด รองลงมาคือการมีหลักสูตรการศึกษาที่หลากหลายเพื่อให้ นักเรียนสามารถมีทางเลือกในการตัดสินใจศึกษาต่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรที่เน้นด้านสาขาวิชาชีพ รวมทั้งหลักสูตรที่เปิดสอนที่เป็นที่นิยมในปัจจุบันและต้องเป็นหลักสูตรที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงานด้วยเช่นกัน

ศรีสุนันท์ และกิตติศักดิ์ (2564) ได้รายงานผลการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะการบริหารและจัดการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรณีศึกษานักเรียน Admission รับตรง ปีการศึกษา 2561 โดยผลการศึกษาพบว่าผลการแสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรีด้านภาพลักษณ์ของคณะการบริหารและจัดการ คือปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรีด้านภาพลักษณ์ของคณะการบริหารและจัดการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อค่าเฉลี่ยรายข้อในอันดับที่ 1 คือเป็นคณะการบริหารและจัดการของรัฐที่มีชื่อเสียงมานานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือเป็นคณะการบริหารและจัดการที่มีคณาจารย์เก่งและมีความรู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และเป็นคณะการบริหารและจัดการที่จบการศึกษาแล้วได้รับการยอมรับจาก

ตลาดแรงงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด หมายถึงนักเรียนและนักศึกษาให้ความสำคัญมากที่สุดในเรื่องของความเป็นคณะกรรมการบริหารและจัดการเก่าแก่ของรัฐที่มีชื่อเสียงมานานมีครูอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถมีความเชี่ยวชาญเฉพาะและจบการศึกษาแล้วได้รับการยอมรับจากตลาดแรงงาน

3.4.3 ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต

นราธิป (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่องความคาดหวังของนักศึกษาสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคใต้ตอนบนที่มีต่อการประกอบอาชีพ ซึ่งผลการศึกษาพบว่าในภาพรวมนักศึกษามีความคาดหวังในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยผลการทดสอบการเปรียบเทียบความคาดหวังของนักศึกษาสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคใต้ตอนบนที่มีต่อการประกอบอาชีพ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังศึกษา และสถาบันการศึกษา พบว่า มีความคาดหวังในการประกอบอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับสถานภาพ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการทดสอบการเปรียบเทียบความคาดหวังของนักศึกษาสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคใต้ตอนบนที่มีต่อการประกอบอาชีพ จำแนกตามลำดับของการเลือกงาน 5 ลำดับแรก ได้แก่ งานสรรหาและคัดเลือกบุคลากร งานฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร และงานทางด้านแรงงานสัมพันธ์ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับงานบริหารค่าตอบแทนและงานประกอบอาชีพอิสระ พบว่า มีความคาดหวังในการประกอบอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สิริภัทร (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่องเจตคติในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยได้ทำการศึกษากลุ่มอาชีพที่คาดว่านักศึกษาจะประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาได้แก่ กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม กลุ่มอาชีพข้าราชการ กลุ่มอาชีพพนักงานเอกชน และกลุ่มอาชีพเจ้าของธุรกิจ โดยผลการศึกษาในภาพรวมพบว่านักศึกษามีเจตคติในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มอาชีพพบว่าการประกอบอาชีพที่สามารถส่งต่อเป็นมรดกตกทอดให้แก่ลูกหลาน การรวมกลุ่มของเกษตรกรเป็นสหกรณ์ทางการเกษตรเป็นประเด็นที่สามารถสร้างเจตคติในการประกอบอาชีพกลุ่มเกษตรกรรมได้มากที่สุด ในขณะที่การได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจส่งผลต่อเจตคติในการประกอบอาชีพของนักศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย สำหรับกลุ่มอาชีพข้าราชการพบว่านักศึกษามีเจตคติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยนักศึกษามองว่าการประกอบอาชีพข้าราชการเป็นอาชีพที่มีความมั่นคงด้านรายได้ อีกทั้งยังเป็นอาชีพที่มีเกียรติและได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอก สำหรับกลุ่มอาชีพพนักงานเอกชนพบว่านักศึกษามีเจตคติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยนักศึกษามีแนวคิดที่ว่าอาชีพพนักงานเอกชนมีความก้าวหน้า และใช้ความรู้ความสามารถได้เต็มที่ อีกทั้งยังมีเงินเดือนโดยเฉลี่ยสูงกว่าอาชีพอื่นๆ และสำหรับกลุ่มอาชีพธุรกิจส่วนตัวพบว่านักศึกษามีเจตคติในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

วิทวัส (2562) พบว่าปัจจัยด้านสังคมของนักเรียนมีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีการศึกษา 2562 โดยผ่านการคัดเลือกด้วยระบบ TCAS ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า นักศึกษาให้ความสำคัญไปที่การประกอบอาชีพในอนาคตที่สามารถนำความรู้ความสามารถจากการเรียนไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ รองลงมาคือความก้าวหน้าในอาชีพการงานในอนาคต รวมไปถึงการได้รับการยอมรับจากสังคมในฐานะบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ก่อให้เกิดการได้รับการยกย่องในความรู้ความสามารถจากสังคมภายนอก มีเกียรติยศ ชื่อเสียง รวมไปถึงการได้รับการแนะนำการศึกษาเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยขอนแก่นก็มีส่วนทำให้นักเรียนตัดสินใจศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้

3.5 ปัจจัยสนับสนุน

การศึกษาครั้งนี้ปัจจัยสนับสนุนประกอบไปด้วยการสนับสนุนจากครอบครัว และแรงจูงใจจากเพื่อน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.5.1 การสนับสนุนจากครอบครัว

วิทวัส (2562) รายงานว่าปัจจัยด้านครอบครัวของนักเรียนมีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีการศึกษา 2562 โดยผ่านการคัดเลือกด้วยระบบ TCAS ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า นักเรียนให้ความสำคัญไปที่ประเด็นการสนับสนุนของครอบครัวในทุกๆ ด้านเกี่ยวกับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา รองลงมาคือมหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นมหาวิทยาลัยชื่อดังของประเทศในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือและครอบครัวก็แนะนำและสนับสนุนให้ศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้ รวมทั้งรายได้ของครอบครัวเพียงพอสำหรับการศึกษา ณ มหาวิทยาลัยของแก่นเนื่องจากอยู่ใกล้บ้าน ไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางหรือค่าใช้จ่ายอื่นๆ มากเกินไป ไม่กระทบกระเทือนกับสภาพคล่องด้านการเงินของครอบครัว เช่น สามารถมีเงินเก็บไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉินได้ เนื่องจากครอบครัวก็มีภาระหนี้สินด้วย ในขณะที่ผู้ปกครองของนักศึกษาส่วนหนึ่งเคยศึกษาและสำเร็จการศึกษา ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่นมาก่อน

จรูญ (2560) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านระบบการสอบคัดเลือกมีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด รองลงมาคือสภาพแวดล้อมของสถาบัน และค่าธรรมเนียมการศึกษา/แหล่งเงินทุน/ค่าใช้จ่ายต่างๆ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าปัจจัยด้านบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ คือ ผู้ปกครองมีอิทธิพลมากที่สุด ปัจจัยด้านสื่อแนะนำที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจคือ การเข้าแนะแนวการศึกษาต่อในโรงเรียนของสถาบันนั้นๆ ตามลำดับ

3.5.2 แรงจูงใจจากเพื่อน

ธนพัฒน์ (2564) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกสถาบันศึกษาเพื่อเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ระดับการตัดสินใจขององค์ประกอบการตัดสินใจในการเลือกสถาบันศึกษาเพื่อเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา ด้านอิทธิพลชักจูงจากบุคคลอื่นๆ พบว่าในภาพรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 ($SD = 0.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ อันดับหนึ่งคือ ตัดสินใจเรียนเพราะบิดา มารดาหรือผู้ปกครองต้องการให้ศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.05 ($SD = 1.16$) อันดับที่สองคือ ตัดสินใจเรียนเพราะได้รับคำแนะนำจากครู มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 ($SD = 1.00$) อันดับที่สาม คือตัดสินใจเรียนเพราะได้รับคำแนะนำและชักชวนจากรุ่นพี่หรือรุ่นพี่ศิษย์เก่า มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.81 ($SD = 1.08$) อันดับทีสี่ คือ ตัดสินใจเรียนเพราะได้รับการชักชวนจากเพื่อน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.49 ($SD = 1.06$) อันดับที่ห้า คือตัดสินใจเรียนเพราะได้รับแรงบันดาลใจจากดารา นักแสดงที่ชื่นชอบ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.50 ($SD = 1.04$) และอันดับสุดท้าย ตัดสินใจเรียนเพราะมีพี่หรือญาติศึกษาอยู่ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.56 ($SD = 1.15$)

ลัดดาวัลย์ (2564) ทำการศึกษาเรื่องแรงจูงใจที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรณพวิทยพัฒน์วิทยาการ โดยผลการศึกษาพบว่าแรงจูงใจที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรณพวิทยพัฒน์วิทยาการด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าส่วนใหญ่ 5 ข้อ อยู่ในระดับมากเช่นกัน จำนวน 4 ข้อ อยู่ในระดับปานกลางและพิจารณาจากค่าเฉลี่ยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ตัดสินใจเข้าศึกษาด้วยตนเอง อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ บิดา มารดาหรือผู้ปกครองต้องการให้เข้าศึกษา อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือรุ่นพี่แนะนำให้เข้าศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

4. การเลือกศึกษาในระดับอุดมศึกษาด้านการเกษตร

การเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาด้านการเกษตร เช่น การเลือกสถาบันการศึกษาด้านการเกษตร หรือการเลือกเรียนคณะวิชาหรือหลักสูตรด้านการเกษตร เป็นประเด็นที่ปัจจุบันนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้ความสำคัญ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนในมหาวิทยาลัย คณะวิชา หรือสาขาวิชาด้านการเกษตร โดยผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ด้านภาพลักษณ์ของสถาบันการศึกษา

สรพงษ์ (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ด้านภาพลักษณ์ของสถาบันอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทั้ง 5 ข้อ สามารถเรียงตามลำดับคะแนนค่าเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุด ได้ดังนี้ 1) สถาบันมีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในเหมาะสมต่อการจัดการศึกษา (ข้อ 4) 2) สถาบันตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีการคมนาคมสะดวก (ข้อ 3) 3) ความมีชื่อเสียงของสถาบัน ซึ่งน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานราชการ สถานประกอบการ และสังคมภายนอก (ข้อ 1) และการเป็นสถาบันที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปได้สมัครสอบเพื่อเข้าศึกษาต่อทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ (ข้อ 2) 4) สถาบันมีศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานหลากหลายสาขาอาชีพ (ข้อ 5)

จาตุรนต์ และคณะ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่องความต้องการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประเด็นหลักหนึ่งได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยในมุมมองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยผลการศึกษาพบว่าความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกได้แก่ 1) บัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีเป็นคนที่มีคุณภาพมีความรู้มีทักษะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) คณาจารย์มีความรู้ความสามารถและมีชื่อเสียงเป็นที่น่าเชื่อถือ และ 3) มหาวิทยาลัยมีความเป็นผู้นำทางการศึกษาให้กับท้องถิ่น

ภคมน (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่องอิทธิพลของปัจจัยในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ โดยการศึกษาครั้งนี้ให้ความสำคัญไปที่ 3 ปัจจัยที่คาดว่าจะมีอิทธิพลในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์คือ ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก และปัจจัยด้านเหตุผลส่วนบุคคล โดยผลการศึกษาปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยพบว่า เหตุผลส่วนบุคคลของนักศึกษา การประเมินเพื่อเลือกการศึกษา และเจตนาเชิงพฤติกรรมมีอิทธิพลต่อปัจจัยในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ในด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย

4.2 ด้านกระแสโลกในการพัฒนาการเกษตร

เมื่อโลกกำลังเข้าสู่ยุค 4.0 กระแสโลกด้านรูปแบบการทำเกษตรใหม่ๆ กำลังเกิดขึ้นแม้จะไม่เห็นภาพชัดในประเทศไทย แต่ในต่างประเทศมีความพยายามสร้างการเกษตรแบบอัจฉริยะขึ้นมาเป็น

ระยะและพัฒนามานับทศวรรษ เช่นที่นวัตกรรมรถยนต์ไร้คนขับกำลังเป็นกระแสนวัตกรรมในหลายบริษัท เทคโนโลยีและบริษัทผู้ผลิตรถยนต์ และแน่นอนเทคโนโลยีแบบชาญฉลาดนี้ก็ถูกนำมาประยุกต์ใช้ได้กับการทำเกษตรด้วยเช่นกัน

พระราชบัญญัติ (2560) การเตรียมการเพาะปลูกโดยเกษตรกร การหว่านลงเมล็ด การเก็บเกี่ยว ทั้งหมดนี้มีเครื่องจักรเข้าช่วยในทุกขั้นตอนไม่ว่าจะเป็นรถไถหว่าน รถแทรกเตอร์ขนาดใหญ่ แต่การพยายามใส่เทคโนโลยีเพิ่มเข้าไป ทำให้รถเหล่านี้เป็นรถทำงานด้านการเกษตรที่อัจฉริยะขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่การเชื่อมต่อสัญญาณดาวเทียมเข้าไปในรถเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการตรวจจับแปลงเพาะปลูก และสำรวจสภาพอากาศของพื้นที่เกษตรนั้นๆ และแน่นอน ถ้าเพิ่มเทคโนโลยีรถทำการเกษตรไร้คนขับ เข้าไปอีก ก็จะเป็นความฉลาดอัจฉริยะกำลังสอง และแน่นอนระยะยาวคือการลดต้นทุนการผลิต รวมทั้งเทคโนโลยีเหล่านี้ยังช่วยเพิ่มการคำนวณระยะการเก็บเกี่ยวที่แม่นยำขึ้น และนำไปสู่การวางแผนอย่างเป็นระบบในการเพาะปลูกเพื่อไม่ให้ปริมาณผลผลิตมีมากเกินไป

ตัวอย่างหนึ่งในพื้นที่เกษตรที่สหรัฐอเมริกา ที่บางช่วงอากาศภายนอกจะมีความร้อนสุดๆ แน่นอนว่าเกษตรกรย่อมลำบากในการออกไปทำงานในพื้นที่เกษตรแปลงใหญ่ และนั่นนำมาซึ่งการพยายามตอบโต้ภัยด้วยเทคโนโลยี ซึ่งบริษัทสตาร์ทอัพที่ชื่อบลูริเวอร์เทคโนโลยี ตั้งอยู่ในแคลิฟอร์เนีย นำระบบอัตโนมัติขึ้น หรือระบบอัตโนมัติมาพัฒนาให้เกิด “ระบบฟาร์มอัจฉริยะ” ที่ทำให้เครื่องจักรด้านการเกษตรทำการช่วยเหลือ บำรุงรักษาแปลงเกษตรและช่วยกำจัดวัชพืชได้ด้วยตัวเอง ซึ่งการจะทำให้เช่นนั้นได้จะต้องมีการพึ่งพิงใช้ข้อมูลวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้นว่า ระบบอัตโนมัติที่จะทำงานควบคู่กับข้อมูลวิทยาศาสตร์ที่ออฟเดอะสโตร์จะช่วยให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลง รวมทั้งสารเคมีกำจัดวัชพืชได้อย่างแม่นยำต่อปริมาณที่เหมาะสมทั้งกับแปลงเกษตรและกับสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบันรถแทรกเตอร์อัจฉริยะที่ฉลาดขึ้นเรื่อยๆ นี้มีตั้งแต่ระบบเซนเซอร์ กล้องวิดีโอเรดาร์ และแน่นอนระบบไร้คนขับ ซึ่งรถแทรกเตอร์นี้ถูกควบคุมจากมนุษย์ที่นั่งอยู่ในออฟฟิศอีกครั้งเป็นตัวอย่างของนวัตกรรมด้านการเกษตร ซึ่งปัจจุบันบริษัทสตาร์ทอัพหลายแห่งแข่งขันกันพัฒนาอุปกรณ์ที่ใช้ในการเกษตรแบบระบบอัจฉริยะในหลายรูปแบบ อาทิ บริษัทบลูริเวอร์เทคโนโลยี วางแผนจะติดตั้งระบบที่เขียนอัลกอริธึมเจาะจงในการตรวจสอบวัชพืชของลึกลึกในแต่ละแปลง เป็นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในด้านการเกษตรเพื่อเข้าสู่ฟาร์มอัจฉริยะในโลกอนาคต

อย่างไรก็ตาม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีก้าวไกลและครอบคลุมไปทุกสาขาวิชาชีพ ไม่เว้นแต่สาขาการพัฒนาด้านเกษตรกรรม หรือสาขาการพัฒนาทางการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาทางการศึกษาเกษตร ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับกระแสโลกในปัจจุบันโดยเฉพาะกระแสโลกในการพัฒนาการเกษตร ที่สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อใช้ทางการเกษตร และสามารถเชื่อมโยงไปถึงการศึกษาเกษตรได้ด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตามสุนันทา (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร

ภาคเหนือตอนบน โดยมีการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกระแสโลกในการพัฒนาการเกษตร โดยผลการศึกษาพบว่าความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตรส่งผลต่อการศึกษาและประกอบอาชีพด้านการเกษตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า นักศึกษาให้ความสำคัญไปที่ประเด็นเทคโนโลยีที่ทันสมัยด้านการเกษตรทำให้นักศึกษาอยากศึกษาต่อและประกอบอาชีพด้านการเกษตร ตลอดจนนักศึกษามองว่าเทคโนโลยีทางการเกษตรจะช่วยทุ่นแรงไม่ต้องลงแรงเองในการทำเกษตร ประเด็นผลผลิตที่มีคุณภาพสูงเมื่อใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรเข้ามาควบคุม รวมทั้งปริมาณผลผลิตในจำนวนมาก และเทคโนโลยีจะช่วยทำให้ผลผลิตทางการเกษตรได้มาตรฐานที่ได้รับการยอมรับทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

4.3 ด้านหลักสูตรทางการเกษตร

ศรีสุนันท์ และกิตติศักดิ์ (2564) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะการบริหารและจัดการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรณีศึกษานักเรียน Admission รับตรง ปีการศึกษา 2561 โดยผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านหลักสูตร โดยความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรีด้านหลักสูตรผลการศึกษาพบว่านักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรีด้านหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อค่าเฉลี่ยรายชื่อในอันดับที่ 1 คือมีระบบรับนักเรียนแบบระบบ Admission รับตรงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาหลักสูตรที่เปิดสอนเน้นทางด้านสาขาบริหารธุรกิจมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และหลักสูตรที่เปิดสอนตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด หมายถึงนักเรียนได้ให้ความสำคัญกับหลักสูตรมากที่สุดโดยเฉพาะการมีระบบรับนักเรียนแบบกรณีศึกษานักเรียน Admission รับตรงของคณะการบริหารและจัดการสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังปีการศึกษา 2561 โดยมีหลักสูตรที่เปิดสอนเน้นทางด้านสาขาวิชาชีพซึ่งตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

สุนันทา (2564) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรม หลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน โดยผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนที่อาจมีผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพทางการเกษตร พบว่าแรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตรทางการเกษตรมีผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรในภาพรวม นอกจากนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นยังพบอีกว่าแรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตรยังมีผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้ 1) ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร 2) ด้านรายได้

จากอาชีพเกษตรกร 3) ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร และ 4) ด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร

สรพงษ์ (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านหลักสูตร พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทั้ง 5 ข้อ สามารถเรียงตามลำดับคะแนนค่าเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุด ได้ดังนี้ 1) เป็นหลักสูตรที่เมื่อจบการศึกษาแล้ว สามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น (ข้อ 10) 2) เป็นหลักสูตรที่เมื่อจบการศึกษาแล้วมีโอกาสเข้าทำงานในหน่วยงานราชการและเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นได้ (ข้อ 9) 3) ความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของหลักสูตรรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (ข้อ 7) 4) หลักสูตรรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์เป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมมาก (ข้อ 6) และ 5) เป็นหลักสูตรที่เมื่อจบการศึกษาแล้ว เป็นสาขาที่ต้องการในตลาดแรงงาน (ข้อ 8)

4.4 ด้านการได้รับการยอมรับของสถาบันการศึกษา

นอกเหนือจากการให้บริการด้านการศึกษา การมีคณะวิชาหรือหลักสูตรที่หลากหลาย สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้รอบด้าน การมีวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ หรือห้องเรียน ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ที่ทันสมัยครบครัน สามารถสร้างการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ให้นักศึกษาได้แล้ว อีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษา ก็คือ การได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอกของมหาวิทยาลัย โดยผู้วิจัยได้ศึกษาและพบทวนวรรณกรรม ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ดังต่อไปนี้

จุไรรัตน์ และคณะ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ประเภทโควตาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2562 โดยผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ปัจจัยด้านมหาวิทยาลัย ซึ่งนักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นและให้ความสำคัญกับประเด็นการมีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับจากสังคมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” โดยการได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอกนั้น นักศึกษาได้อธิบายเพิ่มเติมว่าการได้รับการยอมรับจากภายนอกเช่น ครอบครัว หน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงประชาชนทั่วไปจะให้ความสำคัญไปที่ความพร้อมในการจัดการศึกษา ความเป็นเลิศด้านการวิจัยและวิชาการ ความทันสมัยด้านหลักสูตร ความพร้อมด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ความมีชื่อเสียงด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการระบบการศึกษาและการบริหารงาน รวมไปถึงความครบถ้วนและทันสมัยในด้านอาคารสถานที่ ความสะอาดสวยงามด้านการคมนาคม ความพร้อมด้านสวัสดิการและด้านการบริการสุขภาพ รวมไปถึงการได้รับการยอมรับในตัวบัณฑิตที่สำเร็จ

การศึกษาจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ค่าครองชีพในมหาวิทยาลัยที่ไม่สูงมากนัก มีค่าเทอมและค่าธรรมเนียมต่างๆ ที่เหมาะสม มีทุนการศึกษาและมีบริการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา

วิทวัส (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีการศึกษา 2562 โดยผ่านการคัดเลือกด้วยระบบ TCAS โดยผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาในระดับปริญญาตรีให้ความสำคัญกับการเลือกศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นในหลายปัจจัย เช่น ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสังคม โดยจะสังเกตได้ว่านักศึกษาให้ความสำคัญกับประเด็นด้านความมีชื่อเสียงและการเป็นที่ยอมรับจากสังคมภายนอกของมหาวิทยาลัย โดยรายละเอียดของการยอมรับจากสังคมภายนอกนั้นเกี่ยวข้องกับ การยอมรับบัณฑิตจากตลาดแรงงาน ความทันสมัยรอบด้านการเดินทางสะดวกสบาย มีสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่น มีบริการสาธารณูปโภคภายในมหาวิทยาลัยที่ครบครัน และที่สำคัญคือนักศึกษาได้มองภาพอนาคตหลังสำเร็จการศึกษาไว้ว่า การได้รับการยอมรับจากสังคม เกียรติยศ ชื่อเสียง การได้รับการยกย่องในความรู้ความสามารถเพื่อการประกอบอาชีพ ความก้าวหน้าในอาชีพการงานในอนาคต เป็นประเด็นสำคัญที่สุดที่ตัดสินใจเลือกศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้

อลงกรณ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีที่วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยนักศึกษากลุ่มตัวอย่างให้แสดงความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลให้เลือกศึกษาต่อที่วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในหลายประเด็น เช่น รายได้ของครอบครัว ความแตกต่างจากคณะอื่นๆ การประชาสัมพันธ์ หลักสูตรที่มีการบูรณาการในหลายศาสตร์ แต่ประเด็นที่นักศึกษาให้ความสำคัญมากที่สุดคือ ความน่าสนใจของวิทยาลัยที่วัดจากการพูดคุยกับบุคคลภายนอก หรือสังคมภายนอกที่ต่างแสดงความคิดเห็นกันว่าสถาบันแห่งนี้มีชื่อเสียง ซึ่งแสดงให้เห็นความสถานบันแห่งนี้ได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอก ตลอดจนนักศึกษาให้ความสำคัญไปที่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่ผ่านมาเกี่ยวกับผลงานทางวิชาการ การวิจัย หรือนวัตกรรมต่างๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นภาพลักษณ์ที่ดีเชิงวิชาการ และนักศึกษายังให้ความสำคัญไปที่ภาพลักษณ์ด้านความทันสมัยในการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอน การติดต่อสื่อสาร

5. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ได้มีการทบทวนวรรณกรรม เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงหลักการแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ แนวคิดทฤษฎีความคาดหวัง แนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจ และแนวคิดทฤษฎีการยอมรับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 แนวคิดและทฤษฎีความคาดหวัง

5.1.1 ความหมายของความคาดหวัง

Hersey & Blanchard (1982: 101) กล่าวว่า ความคาดหวังเป็นการที่บุคคลรับรู้ถึงการปฏิบัติอย่างเหมาะสมตามบทบาทของตนเองและรับรู้ถึงบทบาทของบุคคลอื่น ความคาดหวังจะเป็นตัวบอกว่าบุคคลจะต้องปฏิบัติอย่างไรเมื่ออยู่ในสถานการณ์ดำ

Vroom (1994: 115) ได้อธิบายทฤษฎีความคาดหวังไว้ว่าเป็นทฤษฎีที่พยายาม คาดการณ์หรืออธิบายถึงระดับกำลังกายกำลังใจที่บุคคลอุทิศให้กับงาน และเชื่อว่าแรงจูงใจในการ ทำงานของบุคคลถูกกำหนดโดยความเชื่อของบุคคลในส่วนของที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความพยายามและผล การปฏิบัติงานและการเห็นความสำคัญของผลลัพธ์ต่างๆ ที่ได้จากความพยายามในระดับต่างๆ กัน

ฤทัย (2553: 12) ความคาดหวังเป็นความคิด ความเชื่อ ความต้องการ ความมุ่งหวังหรือความรู้สึกรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่ง เช่น บุคคล การกระทำหรือเหตุการณ์จึงเป็นการคิด ล่วงหน้าโดยมุ่งหวังในสิ่งที่เป็นไปได้ว่าจะเกิดตามที่ตนคิดไว้

สัจจา (2556: 11) ความคาดหวัง หมายถึง ความรู้สึก ความต้องการต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีการคาดคะเนหรือคาดการณ์ไว้ล่วงหน้า ซึ่งระดับความคาดหวังขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของบุคคลต่อสิ่งนั้น

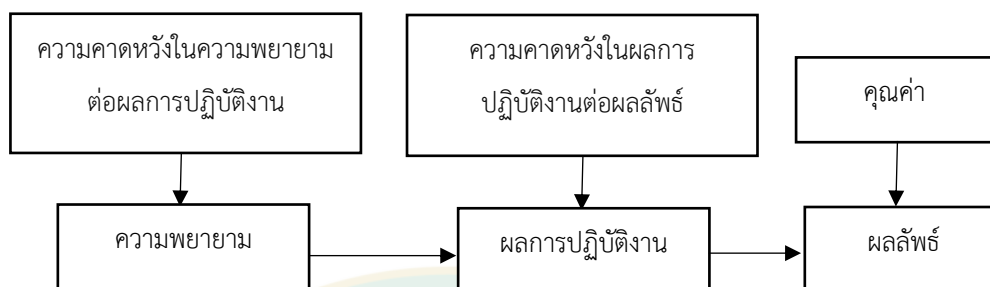
ภักศยารินทร์ (2558: 6) ความคาดหวัง หมายถึง ความรู้สึกความต้องการที่มีต่อ สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นอยู่ ณ ปัจจุบันไปจนถึงอนาคตเป็นการคาดการณ์ถึงสิ่งที่จะมากระทบต่อการ รับรู้ของคนเราโดยใช้ประสบการณ์การเรียนรู้เป็นตัวบ่งบอก

สรุปว่า จิตที่เป็นความรู้สึกนึกคิดหรือเป็นความคิดเห็น ความรู้สึก ความต้องการที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไปจนถึงอนาคตข้างหน้า เป็นการคาดคะเนถึงสิ่งที่จะมากระทบต่อการรับรู้ของคนเรา โดยใช้ประสบการณ์การเรียนรู้เป็นตัวบ่งบอก

5.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง

Bartal and Martin (1991: 7) ได้กล่าวถึงทฤษฎีความคาดหวังตามแนวคิดของ Vroom ว่าจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน 1 องค์ประกอบคือ ความคาดหวังในความพยายามต่อผลการปฏิบัติงาน ความคาดหวังในผลการปฏิบัติงานต่อผลลัพธ์ และความคาดหวังในคุณค่าของ

ผลลัพธ์ ซึ่งบุคคลจะทุ่มเทความพยายามในการทำงานหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับการพิจารณาองค์ประกอบทั้งสามภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ประกอบพื้นฐานของทฤษฎีความคาดหวังตามแนวคิดของวรูม (Vroom)
ที่มา: พิไลวรรณ (2540: 50)

องค์ประกอบพื้นฐานของทฤษฎีความคาดหวังตามแนวคิดของ Vroom (1994) ประกอบด้วย

1. ความคาดหวังในความพยายามต่อผลการปฏิบัติงาน เป็นการคาดการณ์หรือประมาณการไว้ล่วงหน้าว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ในการที่จะแสดงพฤติกรรมหรือลงมือทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งว่าจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ถ้าได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของตนเอง ร่วมกับความพร้อมอื่นๆ ตามสถานการณ์ในขณะนั้น และถ้าคาดการณ์หรือประมาณการพบว่ามีความพร้อมเพียงพอบุคคลจะตัดสินใจแสดงพฤติกรรมหรือลงมือทำงานขึ้นนั้นด้วยความพยายามดังกล่าว แต่ถ้าพบว่างานนั้นยากเกินไป ตนเองไม่มีความสามารถเพียงพอขาดทรัพยากรหรือสิ่งสนับสนุนที่สำคัญ บุคคลอาจตัดสินใจไม่แสดงพฤติกรรมหรือลงมือทำงานขึ้นนั้น ดังนั้นงานความพร้อมของสิ่งแวดล้อมการทำงานและความสามารถของตนเองที่มีอยู่ จึงเป็นตัวจูงใจทำให้เกิดพฤติกรรมหรือการทำงาน

2. ความคาดหวังในผลการปฏิบัติงานต่อผลลัพธ์ เป็นการคาดการณ์หรือประมาณการไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมหรือลงมือทำงานว่าถ้าได้แสดงพฤติกรรมหรือลงมือทำงานขึ้นนั้นแล้วด้วยความพยายามอย่างเต็มที่จะได้ผลลัพธ์อย่างไรกับตนเอง ผลลัพธ์ที่ได้นั้นก่อให้เกิดผลดีและผลเสียต่อตนเองอย่างไรบ้าง ค่ำค่าหรือไม่ ผลลัพธ์หรือรางวัลที่ได้รับนี้รวมถึงรางวัลภายนอกที่เป็นรูปธรรมชัดเจนเช่น เงิน ค่าชมเชย การเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น และรางวัลภายในที่เป็นนามธรรม เช่น ความรู้สึกเป็นสุข อิ่มเอิบใจในความสำเร็จของชีวิต ดังนั้นผลลัพธ์จึงเป็นตัวจูงใจสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรม

3. ความคาดหวังในคุณค่าของผลลัพธ์ เป็นการคาดการณ์หรือประมาณการในการให้ ค่าของผลลัพธ์หรือรางวัลจากการทำงานขึ้นนั้นๆ เมื่อได้ใช้ความพยายามอย่างเต็ม ความสามารถของ

ตนเองแล้วบุคคลจะมีความคาดหวัง หรือประมาณการในการให้คุณค่าของผลลัพธ์แตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคล ถึงแม้ว่างานที่ทำนั้นจะมีลักษณะงานเช่นเดียวกันกับคนอื่นก็ตาม ถ้าเมื่อใดบุคคลมีความคาดหวังหรือประมาณการในการให้คุณค่าของผลลัพธ์ไว้มากก็จะเป็นรางวัลที่มีค่าสูง แต่ถ้าน้อยก็จะเป็นรางวัลที่มีคุณค่าต่ำ ดังนั้นรางวัลที่มีคุณค่าสูงจะเป็นตัวจูงใจให้บุคคลตัดสินใจแสดงพฤติกรรมหรือลงมือทำงาน

Robbins and Judge (2007 อ้างถึงใน สัจจา, 2556: 11) กล่าวว่า บุคคลมีพฤติกรรมโดยถือเกณฑ์ความน่าจะเป็นในการรับรู้ ซึ่งทำให้เกิดการใช้ความพยายามเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ ตลอดจนขึ้นกับวิธีการมองถึงคุณค่าที่เป็นผลลัพธ์นั้น ทฤษฎีกระบวนการนี้เสนอแนะว่าก่อนที่บุคคลจะปฏิบัติบุคคลนั้นจะพิจารณาว่าจะมีความสามารถความพยายามที่จะทำให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการหรือไม่ ในรูปของความสัมพันธ์ระหว่างความพยายามที่ใช้ในการปฏิบัติงานกับผลการปฏิบัติงาน แบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ความหวังผลการปฏิบัติงานจากความพยายาม (Effort-Performance Expectancy) เป็นส่วนประกอบหนึ่งของทฤษฎีความคาดหวังที่เกี่ยวข้องกับความน่าจะเป็น ความคาดหวังผลการปฏิบัติงานจากความพยายามเป็นส่วนที่แสดงถึงความพยายามในด้านต่างๆ ที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสามารถกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความคาดหวังจากการใช้ความพยายามในการปฏิบัติงานสูง โดยจัดการฝึกอบรม ให้การสนับสนุนผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนการกำหนดเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน เป็นต้น

ส่วนที่ 2 ความคาดหวังผลลัพธ์จากการปฏิบัติงาน (Performance-Outcome Expectancy) กล่าวคือ เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานและระบบรางวัล ผู้ปฏิบัติงานจะพิจารณาผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานนั้น ซึ่งเป็นความคาดหวังจากการใช้ความพยายามในการทำงาน เมื่อบุคคลรับรู้ความพยายามของเขาจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ เขาจะพยายามปฏิบัติงานไม่ให้พลาดเพื่อให้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ

ส่วนที่ 3 คุณค่าความพอใจในผลลัพธ์ (Valence of Outcome) หมายถึงคุณค่าของความพึงพอใจ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่เป็นไปได้ของแต่ละบุคคลจากการปฏิบัติหรือคุณค่าของความพึงพอใจที่คาดว่าจะได้รับ (Anticipated Satisfaction) แต่ละองค์กรและสมาชิกขององค์กรต้องการผลลัพธ์และมีแรงดึงดูดใจไม่เท่ากัน บางคนอาจจะต้องการผลลัพธ์ที่มีสัญลักษณ์เฉพาะแต่บางคนอาจจะไม่คิดเช่นนั้น ทำให้ต้องศึกษาคุณค่าหรือส่วนประกอบของผลลัพธ์ เมื่อผลลัพธ์เป็นที่น่าพึงพอใจคุณค่าความพอใจจะเป็นบวก แต่เมื่อผลลัพธ์ไม่เป็นที่น่าพอใจคุณค่าความพอใจจะเป็นลบ เมื่อผลลัพธ์มีลักษณะเป็นที่น่าพึงพอใจและไม่น่าพึงพอใจคุณค่าความพอใจในผลลัพธ์เท่ากับศูนย์

ศิริวรรณ (2545 อ้างถึงใน ฤทัย, 2553: 11) กล่าวว่า ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectation Theory) เป็นทฤษฎีที่เสนอว่าบุคคลจะมีพฤติกรรมโดยถือเกณฑ์ความน่าจะเป็นในการรับรู้ ซึ่งทำให้

เกิดการใช้ความพยายามเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการรวมถึงการมองคุณค่าที่เป็นผลลัพธ์นั้น และเป็นทฤษฎีกระบวนการที่เสนอแนะว่าก่อนที่จะบุคคลจะปฏิบัติบุคคลนั้นจะพิจารณาว่ามีความสามารถและความพยายามที่จะก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการหรือไม่โดยจะแสดงในรูปของความสัมพันธ์ระหว่างความพยายามที่ใช้ในการปฏิบัติงานกับผลการปฏิบัติงาน

กล่าวโดยสรุป ความคาดหวังของคนในเหตุการณ์ตามเหตุผลของการกระทำนั้นหรือกล่าวได้ว่าระดับความคาดหวังขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่มีต่อเหตุการณ์นั้น ผลความคาดหวังจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับความพยายามและการกระทำ สำหรับความคาดหวังในการพัฒนาตนเองข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษานั้นประกอบด้วย ผลตอบแทนที่ได้รับ ความพึงพอใจต่อผลตอบแทนที่ได้รับ ผลตอบแทนที่ได้รับเมื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่น และโอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนตามความคาดหวัง

5.2 แนวคิดและทฤษฎีแรงจูงใจ

5.2.1 ความหมายของแรงจูงใจ

ทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation Theory) เป็นทฤษฎีที่ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการที่นำพาผู้คนให้มีพฤติกรรมหรือการกระตุ้นให้มีกระบวนการคิดในทิศทางที่เป็นประโยชน์ โดยการศึกษาและเข้าใจแรงจูงใจของบุคคลจะช่วยให้ผู้นำหรือผู้จัดการสามารถสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่เต็มไปด้วยความกระตือรือร้นและประสิทธิภาพ

การพัฒนาทางจิตวิทยาได้สืบสานและยกระดับความเข้าใจในแง่มุมของแรงจูงใจในการทำงานและพฤติกรรมของมนุษย์อย่างมีนัยสำคัญ เราเข้าใจว่าพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกมานั้นมีผลมาจากแรงจูงใจที่ต่างกันอย่างชัดเจน แรงจูงใจเหล่านี้เป็นพลังที่ชักนำและก่อให้เกิดการกระทำซึ่งคำว่า "แรงจูงใจ" มาจากคำกริยาในภาษาละติน "Movere" ซึ่งหมายถึงการเคลื่อนไหว การสร้างพลังเพื่อเคลื่อนไหว ดังนั้นแรงจูงใจเป็นสิ่งที่นำมาซึ่งการกระทำหรือพฤติกรรมในชีวิตประจำวันของเรา

แรงจูงใจสามารถมีต้นกำเนิดมาจากหลายแหล่ง ไม่ว่าจะเป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นภายในตนเอง เช่น ความตั้งใจ ความภูมิใจ หรือความพึงพอใจ แรงจูงใจที่มาจากบุคคลรอบข้าง เช่น การได้รับคำแนะนำหรือสนับสนุนจากครอบครัว มิตรภาพ หรือผู้คนในสังคม และแรงจูงใจที่มาจากสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น การประสบปัญหา สภาพแวดล้อมในการทำงาน หรือเหตุการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน

การเข้าใจแรงจูงใจเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เราเข้าใจพฤติกรรมและการกระทำของมนุษย์ได้อย่างลึกซึ้ง การมีความเข้าใจในแรงจูงใจจะช่วยให้เราสามารถเข้าใจเหตุผลที่นำพามนุษย์ไปสู่การกระทำเฉพาะ การทำงาน หรือกิจกรรมต่างๆ และนำมาสู่การวิเคราะห์และการพัฒนาทางจิตวิทยาอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย ดังนั้นการศึกษาและการเข้าใจแรงจูงใจในการทำงานมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมและผลการปฏิบัติงานที่ดีในองค์กรและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีบุคคลที่ให้อำนาจและความหมายของแรงจูงใจไว้แตกต่างกันดังนี้

Lovell (1980: 109) ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า “เป็นกระบวนการที่ชักนำโน้มน้าวให้บุคคลเกิดความพยายามเพื่อที่จะสนองตอบความต้องการบางประการให้บรรลุผลสำเร็จ”

Crider (1983) ไม่ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้อย่างตรง แต่เขาเสนอโมเดลแรงจูงใจในการทำงาน (Work Motivation Model) ที่อธิบายว่าแรงจูงใจในการทำงานของบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการดังนี้

1. ความต้องการของบุคคล (Individual Needs) หมายถึง สิ่งที่บุคคลต้องการหรือปรารถนา เช่น เงินเดือน สวัสดิการ ความมั่นคง ความก้าวหน้า การยอมรับนับถือ ฯลฯ

2. ลักษณะของงาน (Job Characteristics) หมายถึง ลักษณะของงานที่บุคคลทำ เช่น ระดับความท้าทาย ความหลากหลาย ความหมาย ความรับผิดชอบ ฯลฯ

3. บริบทขององค์กร (Organizational Context) หมายถึง สภาพแวดล้อมขององค์กรที่บุคคลทำงาน เช่น วัฒนธรรมองค์กร นโยบาย ระเบียบ ขั้นตอน การสนับสนุนจากหัวหน้า ฯลฯ

โมเดลแรงจูงใจในการทำงานของไครเดอร์ อธิบายว่าแรงจูงใจในการทำงานของบุคคลนั้นเกิดขึ้นจากความคาดหวังของบุคคลที่มีต่องานและองค์กรซึ่งความคาดหวังนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของบุคคล

Deci & Ryan (1985) เสนอทฤษฎีการกำหนดตนเอง (Self-Determination Theory) ที่อธิบายว่าพฤติกรรมของมนุษย์นั้น ขับเคลื่อนโดย ความต้องการพื้นฐาน 2 ประการดังนี้

1. ความต้องการความเป็นเจ้าของ (Autonomy) หมายถึง ความต้องการที่จะควบคุมตนเอง กำหนดเป้าหมาย และตัดสินใจด้วยตัวเอง

2. ความต้องการความสามารถ (Competence) หมายถึง ความต้องการที่จะรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ เก่ง และประสบความสำเร็จ

พงศ์ (2540: 81) ให้ความหมายของแรงจูงใจในการทำงานว่าหมายถึงการจัดสภาวะการณ์ต่างๆ ให้มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและการนำไปสู่การตัดสินใจใน การปฏิบัติงานของบุคคลเพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ ชลिया ด่านทิพารักษ์ (2543) ให้ความหมายของแรงจูงใจหมายถึงปัจจัยหรือสิ่งเร้าที่มากกระตุ้นให้เกิดความเต็มใจของบุคคลในการปฏิบัติงานเพื่อให้องค์การบรรลุสู่เป้าหมาย

พิมลจรรย์ (2544: 47) กล่าวว่าแรงจูงใจหมายถึงการทำให้บุคคลในองค์การมีพฤติกรรมการทำงานที่พึงประสงค์ด้วยกระบวนการสร้างพลังกระตุ้นที่ทำให้บุคคลเต็มใจที่จะใช้ความสามารถของคนและชักนำให้บุคคลเลือกมีพฤติกรรมต่างๆ ไปในทิศทางที่มุ่งสู่การบรรลุผล สำเร็จตามเป้าหมายที่องค์การต้องการ

ยงยุทธ (2545: 126) กล่าวว่าแรงจูงใจ (Motivation) หมายถึง ภาวะอินทรีย์ภายในร่างกายของบุคคลถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าเรียกว่าสิ่งจูงใจ (Motive) ก่อให้เกิดความต้องการอันจะนำไปสู่แรงขับ

ภายใน (Internal drive) ที่จะแสดงพฤติกรรมการทำงานที่มีค่าในทิศทางที่ถูกต้องตรงเป้าหมายขององค์การ ดังนั้นการจูงใจจึงเป็นการกระทำทุกวิถีทางที่จะกระตุ้นให้พนักงานในองค์การประพฤติปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามเป้าประสงค์ขององค์การ ซึ่งพื้นฐานสำคัญในการกระตุ้นให้พนักงานดังกล่าวแสดงพฤติกรรมที่องค์การคาดหวังไว้ก็ด้วยการสร้างอินทรีย์ของพนักงานเหล่านี้ให้เกิดความต้องการ (Desire) ขึ้นก่อนเป็นอันดับแรกจากนั้นบุคคลก็จะเกิดความพยายามสืบเสาะแสวงหาสิ่งที่ต้องการนั้นก็คือการเกิดแรงขับเคลื่อนภายใน (Drives) หากมีสิ่งจูงใจที่ เหมาะสมบุคคลก็จะตอบสนองด้วยการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมทุกอย่าง (Behavior) ให้ได้มาซึ่ง ความสำเร็จอันเป็นเป้าหมาย (Goals)

สุชาติ (2547: 13) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจว่าหมายถึงอาการของการกระตุ้นให้การกระทำหรือให้ไม่กระทำเป็นกำลังหรือพลังที่จะทำให้บุคคลปฏิบัติงานหรือปฏิบัติภาระหน้าที่ให้สำเร็จให้ได้ผลผลิตที่ดีที่สุดเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทั้งในส่วนของบุคคลและในส่วนขององค์การเป็นเป้าหมายสำคัญ

วิไลวรรณ (2547: 2) ได้สรุปความหมายของแรงจูงใจ (Motivation) ว่ามีรากศัพท์มาจากภาษาละตินคือ "Movere" มีความหมายว่าเคลื่อนที่ (To move) ซึ่งก็สะท้อนให้เห็นว่าแรงจูงใจมีความเกี่ยวข้องกับพลังงาน (Energy) ทิศทาง (Direction) ที่จะนำไปสู่เป้าหมายและการดำรงไว้ (Sustenance) ซึ่งอธิบายได้ว่าเมื่อใดก็ตามที่บุคคลมีแรงจูงใจบุคคลจะมีพลังมากพอที่จะนำตนเองไปสู่เป้าหมายอย่างมีทิศทางที่ชัดเจนและมีการดำรงไว้ให้กิจกรรมนั้นคงอยู่ต่อไป

ปัญญา (2548: 18) กล่าวว่าแรงจูงใจหมายถึงพฤติกรรมในตัวบุคคลซึ่งถูกกระตุ้นโดยสิ่งเร้าให้แสดงพฤติกรรมความสามารถหรือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกมาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการแรงจูงใจจะมีทั้งแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอกบุคคลที่มีแรงจูงใจภายในจะมีความสุขในการกระทำสิ่งต่างๆ เพราะมีความพึงพอใจโดยตัวของเขาเองไม่ได้หวังรางวัลหรือค่าชมส่วนบุคคลที่มีแรงจูงใจภายนอกจะทำอะไรต้องได้รับการยอมรับจากผู้อื่นหวังรางวัลหรือผลตอบแทน

5.2.2 ความสำคัญของแรงจูงใจ

จากการศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจสามารถสรุปความสำคัญของแรงจูงใจได้ดังนี้

วรินทร์ (2549: 9) กล่าวว่าโดยทั่วไปทุกคนปฏิบัติงานโดย 1) ตามแรงจูงใจ คือแรงจูงใจในตัวเองเขาเองทำให้ต้องการจะทำงาน 2) ด้วยความสามารถที่อยู่ในวิสัยสมารถที่จะทำงานให้และ 3) ในสิ่งแวดล้อมของการทำงาน เช่น สภาพงานเครื่องมืออุปกรณ์ข่าวสารข้อมูลจึงส่งผลให้เกิดความพอใจที่จะทำงานเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าการปฏิบัติงานด้วยไม่ได้ คือการปฏิบัติงานตามแรงจูงใจ ผู้บริหารจึงต้องศึกษาให้ถ่องแท้เพราะแรงจูงใจในตัวพนักงานเองเป็นพลังภายในซึ่งเป็นส่วนสำคัญมากในการทำงาน ดังนั้นจะเห็นว่าการจูงใจมีความสำคัญเนื่องจากความสำเร็จในการปฏิบัติงานขององค์การต่างๆ จะเกิดขึ้นอยู่ที่ความร่วมมือร่วมใจของพนักงานเป็นสำคัญถ้าองค์การมีผู้บริหารที่สามารถใช้

หลักจูงใจได้ถูกต้องพนักงานจะมีความตั้งใจและเต็มใจทำงานสูงจะเกิดประสิทธิภาพได้ประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การส่วนองค์การใดไม่เห็นความสำคัญของการจูงใจจะได้ผลตรงข้าม

จารุวรรณ (2548: 13) กล่าวว่าแรงจูงใจมีความสำคัญต่อการทำงานของบุคคลเป็นอย่างมากยิ่งเพราะการทำงานใดๆ ก็ตามถ้าจะให้ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะต้องประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ 2 ประการคือความสามารถหรือทักษะในการทำงานของบุคคลและการจูงใจเพื่อโน้มน้าวบุคคลให้ใช้ความสามารถหรือทักษะในการทำงาน

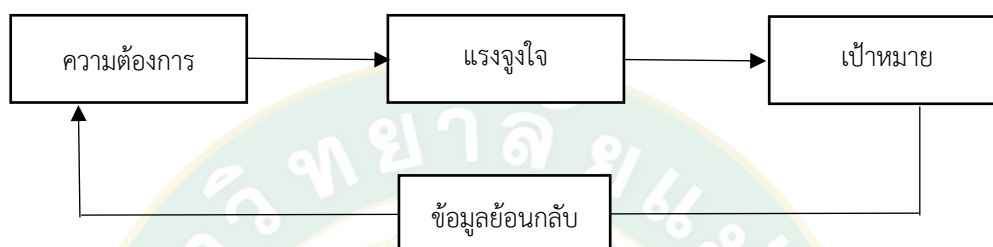
ชลียา (2543: 22) กล่าวถึงความสำคัญของการจูงใจว่ามีประเด็นในการพิจารณาอยู่ 3 ประการคือความสำคัญที่มีต่อองค์การโดยส่วนรวมความสำคัญที่มีต่อผู้บริหารและความสำคัญต่อบุคลากรดังต่อไปนี้

1. ความสำคัญต่อองค์การ การจูงใจมีประโยชน์ต่อองค์การ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการบริหารงานบุคคลในอันที่จะสนองความต้องการด้านพฤติกรรมมนุษย์ให้แก่องค์การในเรื่องสำคัญๆ คือ
 - 1.1 ช่วยให้องค์การได้คนดีมีความสามารถมาร่วมทำงานด้วย
 - 1.2 ทำให้องค์การมั่นใจว่าบุคลากรขององค์การจะทำงานตามที่ถูกมอบหมายงานได้อย่างเต็มกำลังความสามารถ
 - 1.3 ช่วยส่งเสริมพฤติกรรมในทางริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ขององค์การ
2. ความสำคัญต่อผู้บริหาร
 - 2.1 ช่วยให้การมอบอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 2.3 เอื้ออำนวยต่อการสั่งการ
 - 2.2 ขจัดปัญหาข้อขัดแย้งในการบริหารงาน
3. ความสำคัญต่อบุคลากร
 - 3.1 ช่วยให้อำนาจสามารถสนองวัตถุประสงค์ขององค์การและสนองความต้องการของตนเองได้พร้อมๆ กัน
 - 3.2 ได้รับความยุติธรรมจากองค์การและฝ่ายบริหาร
 - 3.3 มีขวัญกำลังใจในการทำงาน

สรุปได้ว่าแรงจูงใจมีความสำคัญอย่างมากต่อการปฏิบัติงานของพนักงาน ดังนั้นผู้บริหารควรปฏิบัติต่อคนงานหรือพนักงานในฐานะสิ่งที่มีชีวิตจิตใจ คอยดูแลสวัสดิการเพิ่มสิ่งจูงใจปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงาน และส่งเสริมขวัญและกำลังใจให้ดียิ่งขึ้นซึ่งจะสร้างความพอใจให้กับพนักงานและสร้างความสำเร็จต่อองค์การต่อไป

5.2.3 องค์ประกอบของแรงจูงใจ

พงษ์ (2540: 66) ได้กล่าวว่าแรงจูงใจเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตลอดเวลา เพราะมนุษย์มีความต้องการ (Needs) ซึ่งทำให้เกิดความไม่สมดุลทางร่างกายและจิตใจก่อให้เกิดแรงขับ (Drives) หรือแรงจูงใจ (Motives) ที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมและการกระทำไปสู่เป้าหมาย (Goals) ที่สามารถสนองความต้องการนั้นๆ เมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองแรงขับหรือแรงจูงใจก็จะลดพลังลง ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 องค์ประกอบของแรงจูงใจ

ที่มา: พงษ์ (2540: 66)

1. ความต้องการ (Needs) ความต้องการของมนุษย์เกิดจากการขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งในตัวของบุคคลซึ่งเป็นการขาดดุลทั้งร่างกายและสภาพแวดล้อมภายนอก คนทุกคนมีความต้องการ หลายระดับและความต้องการของคนเราสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มคือ

1.1 ความต้องการทางด้านกายภาพ (Physiological needs) เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นผสมกับความต้องการที่จะมีชีวิต และการดำรงชีวิตได้แก่ความหิวความกระหายความต้องการทางเพศ ความต้องการอุณหภูมิที่เหมาะสม การหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด ความต้องการพักผ่อนนอนหลับ ความต้องการอากาศที่บริสุทธิ์ และความต้องการขับถ่าย เป็นต้น

1.2 ความต้องการทางจิตใจและสังคม (Psychological and social needs) แรงจูงใจประเภทนี้ค่อนข้างสลับซับซ้อน เกิดขึ้นจากสภาพของสังคมวัฒนธรรม การเรียนรู้ และ ประสบการณ์ที่บุคคลนั้นได้รับโดยแยกออกได้ดังต่อไปนี้ คือความต้องการที่เกิดจากสังคม และความต้องการทางสังคมที่เกิดจากการเรียนรู้

2. แรงจูงใจ (Motive) หรือแรงขับ (Drive)

2.1 แรงจูงใจ (Motive) หมายถึง สิ่งที่มากระตุ้นให้เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลไปยัง เป้าหมาย พฤติกรรมที่กระตุ้นนี้เรียกว่า พฤติกรรมที่ถูกจูงใจ (Motivated behavior) พฤติกรรมที่ถูกจูงใจมี 2 ลักษณะคือ ต้องมีกริยาอาการอย่างหนึ่งออกมาในลักษณะที่เพิ่มพลังและจะต้องมุ่งไปสู่ ทิศทางใดทิศทางหนึ่ง

2.2 แรงขับ (Drive) หมายถึง แรงผลักดันที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความต้องการ ถ้าความต้องการมีพลังสูงแรงขับก็จะสูง ทำให้บุคคลเกิดความพยายามอย่างแรงกล้าที่จะกระทำการต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ แรงขับสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ 1) แรงขับปฐมภูมิ (Primary drive) เป็นแรงขับที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับบุคลิกภาพของคนไม่จำเป็นต้องเรียนรู้แรงขับประเภท ชี้แบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ แรงขับทางด้านสรีระ เช่น ความหิวกระหาย ความเจ็บปวด ความต้องการทางเพศ ความอบอุ่นความหนาว เป็นต้น และแรงขับทั่วไป เช่น ความอยากรู้อยากเห็น ความกลัว เป็นต้น 2) แรงขับทุติยภูมิ (Secondary drive) เป็นแรงขับที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการเรียนรู้หรือบางทีเรียกว่าแรงกระตุ้นทางสังคม เช่น การยอมรับทางสังคมสถานะทาง สังคม หรือความผูกพันกับผู้อื่น เป็นต้น ตำแหน่งการงานเกียรติยศชื่อเสียงอำนาจ เป็นต้น

3. เป้าหมาย (Goals) หมายถึงจุดหมายของพฤติกรรม ซึ่งเมื่อบรรลุเป้าหมายแล้วจะทำให้บุคคลรู้สึกพึงพอใจหรือรู้สึกไม่พอใจเพิ่มแรงขับและเพิ่มจากที่กล่าวมาข้างต้น ทำงานประกอบด้วย 3 ประการคือสรุปองค์ประกอบของแรงจูงใจได้ว่าการจูงใจเพื่อทำให้มนุษย์

3.1 ผู้รับการจูงใจเป็นบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมายที่ผู้จูงใจต้องการจะใช้กระบวนการจูงใจเข้าดำเนินการให้ปฏิบัติในสิ่งที่ผู้จูงใจต้องการด้วยความสมัครใจ

3.2 วิธีการจูงใจเป็นกระบวนการทั้งศาสตร์และศิลป์และเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ถูกจูงใจให้สามารถคล้อยตาม และสามารถกระทำตามจนบรรลุวัตถุประสงค์และ

3.3 เป้าหมายของการจูงใจเป็นพฤติกรรมที่ผู้จูงใจหวังจะให้เกิดขึ้นในขั้นสุดท้ายภายหลังจากการใช้วิธีการจูงใจ และการกระทำให้การจูงใจมนุษย์ได้ผลสำเร็จนั้นจำเป็นต้องรู้ธรรมชาติของมนุษย์

5.2.4 ประเภทของแรงจูงใจ

จารุวรรณ (2548: 14) ได้แบ่งแรงจูงใจเป็น 2 ลักษณะคือ

1) แบ่งตามที่มาของแรงจูงใจสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

1.1) แรงจูงใจทางกาย (Physiological motive) คือแรงจูงใจที่เกิดขึ้นตามความต้องการทางร่างกายถือเป็นแรงจูงใจขั้นพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตซึ่งเกิดจากร่างกายต้องการสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นตามธรรมชาติเช่นเมื่อร่างกายขาดน้ำก็เกิดแรงจูงใจคือกระหายที่จะดื่มน้ำและแสวงหาน้ำดื่มเป็นต้นลักษณะของแรงจูงใจทางกายมีดังนี้

1.1.1) แรงจูงใจทางบวกหรือแสวงหา (Positive supply motive) เป็นแรงจูงใจเพื่อให้ร่างกายมีชีวิตอยู่รอดชดเชยต่อสิ่งที่ร่างกายขาดไป เช่น ความหิว การพักผ่อน เป็นต้น

1.1.2) แรงจูงใจทางลบหรือการหลีกเลี่ยง (Negative or avoid motive) เป็นแรงจูงใจเพื่อให้ร่างกายหลีกเลี่ยงสิ่งที่จะเป็นอันตรายหรือสิ่งที่ไม่เป็นที่ต้องการ เช่น ความเจ็บปวด ความเสียใจ ความสกปรก เป็นต้น

1.1.3) แรงจูงใจที่จะดำรงเผ่าพันธุ์ (Species maintaining motive) เป็นแรงจูงใจทางธรรมชาติที่ทำให้มีการสืบพันธุ์ เพื่อการสร้างสมาชิกสืบทอดในสังคมต่อไป

1.2) แรงจูงใจทางสังคม (Social motive) คือ แรงจูงใจที่เกิดจากการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหรือสังคม เช่น การต้องการความรัก การยกย่องการมีชื่อเสียง ความก้าวหน้าในชีวิตความภาคภูมิใจ ซึ่งแรงจูงใจทางสังคมแบ่งได้ ดังนี้

1.2.1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement motive) เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการที่จะดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จสูงสุดโดยมีความมานะพยายามขยันอดทนเอาชนะอุปสรรคต่างๆ เพื่อก้าวไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมักจะตั้งความมุ่งหวังหรือเป้าหมายไว้สูง และมีความพยายามมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

1.2.2) แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ (Affiliation motive) เป็นแรงจูงใจที่ต้องการการเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นหรือสังคม บุคคลที่มีแรงจูงใจประเภทนี้สูงมักจะเป็นผู้ที่ชอบเข้าสังคมเป็นที่พึ่งพาอาศัยของบุคคลอื่น ให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกับผู้อื่นมีความเมตตาโอ้อ้อมอารี เห็นใจผู้อื่นเสมอ ซึ่งแรงจูงใจด้านนี้จะทำให้ผู้อื่นรักใคร่ยอมรับนับถือ

1.2.3) แรงจูงใจได้อำนาจ (Power motive) เป็นแรงจูงใจที่ต้องการการเป็นผู้นำของบุคคลต้องการมีอำนาจเหนือบุคคลอื่นทั่วไป โดยวิธีที่ชอบธรรมและไม่ชอบธรรม เช่น การขยันทำงานใช้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ได้รับการยอมรับให้เป็นผู้นำถือเป็นการได้อำนาจอย่างเป็นธรรมแต่ถ้าได้มาโดยการแย่งชิงคดโกงหรือทำลายล้างถือเป็นการได้มาซึ่งอำนาจไม่เป็นธรรม

2) แบ่งตามลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1) แรงจูงใจภายใน (Intrinsic motive) คือ แรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากภายในตัวของ บุคคลที่มองเห็นคุณค่าของการทำกิจกรรมต่างๆ ว่ามีประโยชน์และมุ่งมั่นตั้งใจ เพื่อมุ่งหวัง ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ความสำเร็จในการทำกิจกรรมหรือทำงานจะก่อให้เกิดความ ภาคภูมิใจ เช่น ความอยากรู้อยากเห็น ความสุขอุดมการณ์ ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่สร้างขึ้นหรือกระทำได้ ยากมากแต่มีความคงทนถาวร

2.2) แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic motive) คือ แรงจูงใจที่เกิดจากการคาดหวัง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบข้างตัวบุคคล เช่น รางวัลเกียรติยศคำชมเชย หรือสิ่งล่อใจอื่นๆ โดยไม่ได้กระทำเพื่อความสำเร็จในสิ่งนั้น แรงจูงใจภายนอกอาจเป็นแรงผลักดันในการแสดงพฤติกรรมอยู่ตงมี เป้าหมายและมีทิศทางโดยกระบวนการใดๆ ได้จากภายนอกตัวบุคคล เช่น การแข่งขันที่หวังชัยชนะ และรางวัลการเสริมแรงจากการได้รับความพอใจการลงโทษ เป็นต้น

กุสุมา (2547: 14) แบ่งประเภทของแรงจูงใจออกเป็นแรงจูงใจภายนอก (Extrinsic motivation) และแรงจูงใจภายใน (Intrinsic motivation) โดยอธิบายว่าภายในได้มุ่มมองที่เข้าใจกันว่าทำไมบุคคลจึงทำงานความแตกต่างจะอยู่ที่แหล่งที่มาของแรงจูงใจมุ่มมองบางมุ่มมองเชื่อว่าบุคคลจะถูกจูงใจด้วย

ปัจจัยภายในสภาวะแวดล้อมภายนอก เช่น การบังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด หรือรายได้ในขณะที่มุมมองบางมุมมองเชื่อว่าบุคคลจะถูกจูงใจด้วยตัวเองโดยปราศจากปัจจัยภายนอกเหล่านี้ บุคคลอาจจะระลึกรถึงงานบางอย่างที่ปฏิบัติอย่างกระตือรือร้นเพียงเพื่ออยากจะทำงานเท่านั้นและงานบางอย่างที่บุคคลปฏิบัติเพียงเพื่อจะรักษางานไว้เท่านั้น

5.3 แนวคิดทฤษฎีการยอมรับ

5.3.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับ

ปรีชา (2545) กล่าวว่า การยอมรับของแต่ละบุคคลนั้นสามารถถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมอย่างหนึ่ง การยอมรับหมายถึงการที่บุคคลได้รับการเรียนรู้ผ่านระบบการศึกษาสามารถอธิบายได้โดยผ่านขั้นตอนการรับรู้ การยอมรับจะเกิดขึ้นเมื่อได้มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประกอบการเรียนรู้จะได้ผลก็ต่อเมื่อบุคคลนั้น ได้ทดลองปฏิบัติจนเกิดความแน่ใจว่าสิ่งนั้นๆ มีประโยชน์การยอมรับเป็นพฤติกรรมระดับบุคคลซึ่งในการที่จะยอมรับเอาสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ตนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีกว่าทั้งรูปธรรมและนามธรรมไปปฏิบัติด้วยความพอใจ และการยอมรับจะเกิดขึ้นได้โดยผ่านขั้นตอนการเรียนรู้และได้ทดลองมาขั้นหนึ่งแล้ว โดยมีระยะเวลาในการตัดสินใจรับเอาสิ่งนั้นๆ อาจจะเป็นเวลาเป็นปีๆ ซึ่งการยอมรับเป็นกระบวนการ การตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งใหม่และเกิดขึ้นในสมอง โดยผ่านขั้นตอนต่างๆ ตั้งแต่ขั้นแรกที่มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งใหม่ไปจนถึงขั้นยืนยันการตัดสินใจที่กระทำไปแล้วซึ่งนับเป็นการตัดสินใจแบบพิเศษมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นกระบวนการและมีระยะเวลาที่ชัดเจน

Roger (2003) กล่าวว่า การยอมรับจะต้องผ่านกระบวนการยอมรับ (Adoption Process) ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอนคือ

- 1) ขั้นแห่งการรับรู้ (Awareness Stage) เป็นขั้นที่บุคคลตื่นตัว รู้เรื่องราวต่างๆ โดยผ่านการสังเกต การฟัง และการพบเห็นแต่ไม่ทราบถึงรายละเอียดปลีกย่อยต่างๆ
- 2) ขั้นสนใจและหาความรู้เพิ่มเติม (Interest Stage) เป็นขั้นที่เริ่มมีความสนใจแสวงหาข่าวสาร รายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งใหม่เพิ่มเติม ขั้นนี้แตกต่างจากขั้นตอนแรกเป็นพฤติกรรมที่เป็นไปในลักษณะที่ตั้งใจ และใช้กระบวนการคิดมากกว่ากระบวนการขั้นแรก
- 3) ขั้นประเมินค่า (Evaluation Stage) เป็นขั้นที่เริ่มพิจารณาประเมินคุณค่าของสิ่งใหม่โดยมีการเปรียบเทียบผลได้ผลเสีย ขั้นตอนนี้แตกต่างจากขั้นตอนอื่นๆ ตรงที่เกิดการตัดสินใจที่จะใช้หรือเกิดการลองของใหม่
- 4) ขั้นทดลอง (Trial Stage) เป็นขั้นที่บุคคลลองใช้สิ่งใหม่กับสถานการณ์ของตนเพื่อดูความเป็นไปได้ของการใช้ และผลที่เกิดจากการใช้ก่อนที่จะยอมรับจริง

5) ขั้นการยอมรับ (Adoption Stage) เป็นขั้นที่บุคคลยอมรับสิ่งใหม่ไปใช้ในสถานการณ์ของตนอย่างจริงจังและเต็มที่ ขั้นตอนนี้เมื่อเกิดการทดลองจนทราบถึงประโยชน์ที่เกิดกับผู้ใช้แล้ว ประสพการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นจะมีอิทธิพลมากที่สุด

5.3.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเทคโนโลยี

ไพรัช (2540) กล่าวว่า ความหมายของเทคโนโลยี (Technology) คือ การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และศาสตร์อื่นๆ มาผสมผสานประยุกต์ เพื่อสนองเป้าหมายเฉพาะตามความต้องการของมนุษย์ด้วยการนำทรัพยากรต่างๆ มาใช้ในการผลิต และจำหน่ายให้ต่อเนื่องตลอดทั้งกระบวนการ เทคโนโลยีจึงมักจะมีคุณสมบัติเหมาะสมเฉพาะเวลาและสถานที่หากเทคโนโลยีนั้นสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม เทคโนโลยีนั้นๆ จะก่อให้เกิดประโยชน์ตามมหาศาล

ดังนั้นเทคโนโลยี หมายถึง การประยุกต์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ โดยเทคโนโลยีประกอบด้วยเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องใช้สำนักงาน อุปกรณ์สื่อสารโทรคมนาคมต่างๆ รวมทั้งซอฟต์แวร์ทั้งแบบสำเร็จรูปและแบบพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในงานเฉพาะด้าน ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้จัดเป็นเครื่องมือทันสมัยและใช้เทคโนโลยีระดับสูง (High Technology) กระบวนการในการนำอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ข้างต้นมาใช้งานเพื่อรวบรวม จัดเก็บ ประมวลผล และแสดงผลลัพธ์ เป็นต้น

5.3.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยี

จันทรืทา และประภาส (2554) กล่าวว่าทฤษฎีรวมของการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี (Unified Theory of Acceptance and Use of Technology: UTAUT) ได้ถูกพัฒนาขึ้นในปี ค.ศ. 2003 โดยเป็นการรวบรวมทฤษฎีที่เกี่ยวกับการศึกษาถึงพฤติกรรมมนุษย์ด้านต่างๆ เข้าด้วยกันโดยผลของการศึกษาพบว่ามนุษย์มีความยอมรับการใช้เทคโนโลยี (Use Behavior) มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับอิทธิพลของการให้การสนับสนุนด้านทรัพยากรและความช่วยเหลือด้านการให้คำแนะนำการใช้เทคโนโลยีนั้นๆ (Facilitating Condition) และอิทธิพลผ่านพฤติกรรมแสดงถึงความตั้งใจที่จะนำเทคโนโลยีไปใช้ (Behavior Intention) ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน

- 1) ความคาดหวังด้านประโยชน์ใช้สอย (Performance Expectancy)
- 2) ความคาดหวังว่าเทคโนโลยีนั้นจะใช้งานได้ง่าย (Effort Expectancy)
- 3) แรงผลักดันจากสังคมหรือหน่วยงานอื่น (Social Influence)

บังอรรัตน์ (2554) กล่าวถึงแต่ละองค์ประกอบของการยอมรับเทคโนโลยีไว้ดังนี้

1) ความคาดหวังด้านประโยชน์ใช้สอย (Performance Expectancy) คือระดับที่บุคคลมีความเชื่อว่าการใช้ระบบจะช่วยให้บรรลุผลในการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการรับรู้ถึงประโยชน์ปริมาณของงาน แรงจูงใจภายนอก ประโยชน์ที่ได้รับเชิงเปรียบเทียบและการคาดหวังผลความ

2) คาดหวังว่าเทคโนโลยีนั้นจะสามารถใช้งานได้ง่าย (Effort Expectancy) คือระดับของความสะดวกที่เกี่ยวกับการใช้งานระบบเกี่ยวข้องกับการรับรู้ถึงประโยชน์และความซับซ้อนของระบบนั้นๆ

3) แรงผลักดันจากสังคมหรือหน่วยงานอื่น (Social Influence) คือระดับที่บุคคลอื่นมีความคิดเห็นว่ามีค่าสำคัญและควรใช้ระบบใหม่นี้เกี่ยวข้องกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงปัจจัยทางสังคมและภาพลักษณ์

4) สภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกในระบบ (Facilitating Condition) คือระดับที่บุคคลเชื่อว่าโครงสร้างองค์กรและทางเทคนิคมีเพื่อสนับสนุนการใช้งานระบบนี้ เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การควบคุมการรับรู้ การอำนวยความสะดวกและความเข้ากันได้ของระบบ

จึงสามารถสรุปได้ว่าแนวคิดและทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี พบว่าทฤษฎีที่สามารถทำให้ใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพมีประกอบ 3 ประการ ได้แก่ 1) ความคาดหวังด้านประโยชน์ใช้สอย (Performance Expectancy) 2) ความคาดหวังว่าเทคโนโลยีนั้นจะใช้งานได้ง่าย (Effort Expectancy) และ 3) แรงผลักดันจากสังคมหรือหน่วยงานอื่น (Social Influence)

5.3.4 ลักษณะการยอมรับเทคโนโลยี

ภานุพงศ์ (2557 อ้างถึงใน สุพัตร, 2563) การยอมรับเทคโนโลยีเป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นทางจิตใจภายในบุคคลเริ่มจากได้ยินในเรื่องราววิทยการนั้นๆ จนยอมรับนำไปใช้ในที่สุดซึ่งกระบวนการนี้มีลักษณะคล้ายกับกระบวนการเรียนรู้และการตัดสินใจ โดยได้แบ่งกระบวนการยอมรับออกเป็น 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ขั้นรับรู้หรือตื่นตน (Awareness Stage) เป็นขั้นเริ่มแรกทีนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธสิ่งใหม่หรือวิธีการใหม่ ขั้นนี้เป็นขั้นที่ได้รับรู้เกี่ยวกับสิ่งใหม่ๆ นวัตกรรมใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมของเราแต่ยังได้รับข่าวสารไม่ครบถ้วน ซึ่งการรับรู้ส่วนใหญ่เป็นการรับรู้โดยบังเอิญจะทำให้เกิดอยากรู้และแก้ปัญหาที่ตนเองมีอยู่

2) ขั้นสนใจ (Interest Stage) เริ่มให้ความสนใจรายละเอียดเกี่ยวกับวิทยาการใหม่ๆ เป็นพฤติกรรมที่มีลักษณะตั้งใจ และในขั้นนี้ได้รับความรู้เกี่ยวกับวิธีการใหม่ๆ มากขึ้นและใช้วิธีการคิดมากกว่าขั้นแรก บุคลิกภาพและค่านิยมมีผลต่อการติดตามข่าวสารหรือรายละเอียดของสิ่งใหม่หรือวิทยาการใหม่ด้วย

3) ขั้นประเมินค่า (Evaluation Stage) เริ่มคิดไตร่ตรองหาวิธีลองใช้วิธีการใหม่ๆ โดยมีการเปรียบเทียบระหว่างข้อดีและข้อเสีย หากว่ามีข้อดีมากกว่าจะตัดสินใจใช้โดยทั่วไป มักจะคิดว่าวิธีการนี้เป็นวิธีที่เสี่ยงไม่ทราบถึงผลลัพธ์ตามมา จึงต้องมีแรงผลักดันเพื่อให้เกิดความแน่ใจโดยอาจมีคำแนะนำเพื่อใช้ประกอบในการตัดสินใจ

4) ขั้นทดลอง (Trial Stage) เป็นขั้นตอนที่เริ่มทดลองกับคนส่วนน้อยเพื่อตรวจสอบผลลัพธ์ก่อนโดยทดลองใช้วิธีการใหม่ๆ ให้เข้ากับสถานการณ์ของตน ในขั้นนี้จะสรรหาข่าวสารที่มีความเฉพาะเกี่ยวกับวิทยาการใหม่หรือนวัตกรรมนั้น

5) ขั้นตอนการยอมรับ (Adoption Stage) เป็นขั้นที่ปฏิบัตินำไปใช้จริงซึ่งบุคคลยอมรับวิทยาการใหม่ๆ ว่าเป็นประโยชน์ในสิ่งนั้นแล้ว

5.3.5 แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี

เป็นทฤษฎีที่คิดค้นโดย Davis, Bagozzi & Warshaw (1989 อ้างถึงใน อัฐพล, 2562) ซึ่งพัฒนามาจากแนวคิดของ (The Theory of Reasoned Action: TRA) โดย TAM จะเน้นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการยอมรับหรือการตัดสินใจที่จะใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ซึ่งปัจจัยหลักที่ส่งผลโดยตรงต่อการยอมรับเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมของผู้ใช้ ได้แก่ การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน และการรับรู้ถึงประโยชน์ที่เกิดจากการใช้โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้เทคโนโลยีมีทั้งสิ้น 3 ปัจจัยได้แก่การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน การรับรู้ประโยชน์ที่เกิดจากการใช้และทัศนคติซึ่งในท้ายที่สุดความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้เทคโนโลยีจะส่งอิทธิพลต่อการตั้งใจใช้และใช้งานจริงของเทคโนโลยี

Ajzen (1991) และ Davis (1989 อ้างถึงใน อัฐพล, 2562) ได้นำทฤษฎีของ Technology Acceptance Model (TAM) มาประยุกต์กับการพยากรณ์พฤติกรรมและความความเข้าใจของมนุษย์ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

External Variable หมายถึง อิทธิพลของตัวแปรภายนอกสร้างจากการรับรู้ให้แต่ละบุคคลที่มีอิทธิพลแตกต่างกันซึ่งได้แก่ ประสบการณ์ความรู้ความเข้าใจความเชื่อและพฤติกรรมทางสังคม เป็นต้น

Perceived Usefulness หมายถึง การรับรู้ถึงประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ซึ่งเป็นตัวกำหนดการรับรู้ในแต่ละบุคคลกล่าวคือแต่ละคนจะรับรู้ได้ว่าเทคโนโลยีจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาหรือศักยภาพผลงานของตนเองได้อย่างไรบ้าง

Perceived Ease of Use หมายถึง การรับรู้ความง่ายในการใช้งานซึ่งเป็นตัวกำหนดการรับรู้ในปริมาณหรือความสำเร็จที่จะได้รับว่าตรงกับที่ต้องการหรือไม่

Attitude toward Use หมายถึง ทัศนคติที่มีต่อการใช้ว่า แต่ละบุคคลมีความสนใจที่จะใช้ระบบเทคโนโลยีหรือยอมรับการใช้งาน

Intention to Use หมายถึง การตั้งใจที่จะใช้งานซึ่งขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลมีพฤติกรรมสนใจที่จะใช้เทคโนโลยี

Actual Systems Use หมายถึง การยอมรับเทคโนโลยีแต่ละบุคคล และนำมาใช้งานได้จริง

โดยสรุป ผู้วิจัยได้นำหลักการและแนวคิดจากทฤษฎีความคาดหวัง ทฤษฎีแรงจูงใจ และ ทฤษฎีการยอมรับมาปรับใช้เพื่อการศึกษาครั้งนี้ในบางส่วนและบางองค์ประกอบที่สอดคล้องและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการศึกษาครั้งนี้ได้

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สรพงษ์ (2566) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตร รัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัด สุพรรณบุรี ซึ่งครอบคลุมใน 4 ด้าน คือ ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน และด้านค่านิยมของนักเรียนผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์อยู่ในระดับมากคือด้าน ภาพลักษณ์ของสถาบัน ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน และด้านค่านิยมของนักเรียน

สิริภัทร (2565) ได้ศึกษาแนวคิดในการประกอบอาชีพของบัณฑิตจึงเป็นเรื่องจำเป็น งานวิจัย จึงมุ่งเน้นไปที่การศึกษาปัจจัยต่างๆ เจตคติ การวิเคราะห์องค์ประกอบของเจตคติ และแนวทางในการ ตัดสินใจในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จ การศึกษาของนักศึกษาเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เก็บ ข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์จากนักศึกษา คณะเกษตรศาสตร์ จำนวน 264 คน จากประชากร ทั้งสิ้น 774 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาคือ ความสนิทสนม ต่อเพื่อน จำนวน เพื่อนสนิท ความแนบแน่นต่อครอบครัว อาชีพมารดา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อปี เงินได้ต่อเดือน จากครอบครัว สวัสดิการ การสอบเลื่อนขั้นเงินเดือน และแรงจูงใจ ดังนั้นนโยบายการจัดการเรียน การสอนในยุคดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพของนักศึกษาหลังสำเร็จการศึกษาจึงเป็นแนวทางที่ ช่วยในการตัดสินใจประกอบอาชีพของนักศึกษาเกษตรได้ในอนาคต

สุนันทา (2564) ได้ศึกษาถึงข้อมูลพื้นฐาน ปัจจัยที่มีผลในการตัดสินใจ การวิเคราะห์ องค์ประกอบการตัดสินใจ และแนวทางในการจูงใจเพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จ การศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 จำนวน 370 คน จาก 8 มหาวิทยาลัยใน 5 จังหวัดของภาคเหนือตอนบนโดยเก็บข้อมูลด้วยการใช้ แบบสอบถามออนไลน์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิง พรรณนา สถิติเชิงอนุมาน การวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลจากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งหนึ่ง เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 66.50) กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 และ ชั้นปีที่ 4 ในสัดส่วนที่เท่ากัน มีอายุ

เฉลี่ย 22.21 ปี ส่วนใหญ่บิดา (ร้อยละ 50.30) และมารดา (ร้อยละ 43.80) ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีรายได้เฉลี่ยต่อปีจากการทำการเกษตร 120,524.32 บาท และรายได้นอกเหนือจากการทำการเกษตรต่อปีเฉลี่ย 136,821.62 บาท ซึ่งส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.40) มีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เฉพาะทางด้านพืชมากที่สุด (ร้อยละ 19.30) โดยเคยเข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรกับหน่วยงานภายนอก (ร้อยละ 34.10) และโครงการต่างๆ ทางเกษตรจากสาขาวิชา (ร้อยละ 41.90) ภาพรวมของทัศนคติต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จักอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.50 และ ค่าเฉลี่ย 3.30) และแรงจูงใจจากอาจารย์และหลักสูตรภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.51) ในขณะที่การตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.53) โดยตัวแปรความรู้เฉพาะทางทางการเกษตร ทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม และรายได้นอกเหนือจากการทำการเกษตรเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของนักศึกษา

เชมญา และคณะ (2564) การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยของการตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก ประจำปีการศึกษา 2563 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกประจำปีการศึกษา 2563 จำนวน 637 คน โดยผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามออนไลน์ (Google form) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเปรียบเทียบความแตกต่างด้วย t-test และ f-test โดยกำหนดค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย รองลงมา คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของมหาวิทยาลัย ด้านหลักสูตร และด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ตามลำดับ

ธนพัฒน์ (2564) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกสถาบันศึกษาเพื่อเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา โดยการศึกษาเป็นวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งกำหนดขอบเขตในพื้นที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน จากผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบการตัดสินใจในการเลือกสถาบันศึกษาเพื่อเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาสามารถจัดกลุ่มได้ 6 องค์ประกอบ ดังนั้นทางมหาวิทยาลัยจึงควรสนับสนุนองค์ประกอบทั้ง 6 ด้าน เพื่อจัดกลุ่มการตัดสินใจในการเลือกสถาบันศึกษา เพื่อเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 คือด้านอิทธิพลชักจูงจากบุคคลอื่นๆ องค์ประกอบที่ 2 คือ ด้านผลผลิต และคุณภาพ องค์ประกอบที่ 3 คือด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 4 คือด้านความน่าเชื่อถือของสถาบัน องค์ประกอบที่ 5 คือด้านค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตร องค์ประกอบที่ 6 คือด้านสภาพแวดล้อม

วิวัฒน์ (2562) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของ นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีการศึกษา 2562 โดยผ่านการคัดเลือกด้วยระบบ TCAS มี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของ นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ประชากรคือนักศึกษาชั้น ม.6 ที่สนใจเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการสำรวจ ซึ่งได้แบบสอบถามทั้งหมด 755 ชุด จากนั้นทำการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS for windows (Version 19) จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของ นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีการศึกษา 2562 โดยผ่านการคัดเลือกด้วยระบบ TCAS มากที่สุดคือ กลุ่มปัจจัยทางด้านสถาบันการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาปัจจัยด้านหลักสูตร และปัจจัย ทางด้านสังคม ตามลำดับ ซึ่งสรุปได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของ นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น คือปัจจัยทางด้านสถาบันการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ สูงสุด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงซึ่งกำลังศึกษาอยู่ระดับชั้น ม.6 โดยที่ส่วนใหญ่เป็น นักเรียนโรงเรียนของรัฐบาล มีเกรดเฉลี่ยสะสม 3.51 ขึ้นไป และรายได้รวมต่อเดือนของครอบครัว ต่ำกว่า 40,000 บาท และ แนวโน้มหรือความต้องการที่จะตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของ นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นประจำปีการศึกษา 2562 โดยผ่านการคัดเลือกด้วยระบบ TCAS อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณโดยใช้ผลจากการวิเคราะห์ปัจจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นประจำปีการศึกษา 2562 โดยผ่านการคัดเลือกด้วยระบบ TCAS ได้แก่ ปัจจัยปัจจัยด้านความมีชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย และเป็นที่ยอมรับของสังคมและปัจจัยด้านสังคมยกย่องในความรู้ความสามารถ

นราธิป (2561) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยความคาดหวังของนักศึกษาสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคใต้ตอนบนที่มีต่อการประกอบอาชีพ การวิจัยในครั้งนี้มี วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคาดหวังของนักศึกษาสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตภาคใต้ตอนบนที่มีต่อการประกอบอาชีพ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวังของ นักศึกษา สาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคใต้ตอนบนที่มีต่อการประกอบอาชีพ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังศึกษา สถานภาพ และสถาบันการศึกษา 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวังของนักศึกษาสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคใต้ตอนบนที่มีต่อการประกอบอาชีพ จำแนกตามลำดับของการเลือกงาน วิธีดำเนินการวิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคใต้ตอนบน จำนวน 287 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งหาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ .916 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบที่ การ

ทดสอบเอฟ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคาดหวังของนักศึกษาสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคใต้ตอนบนที่มีต่อการประกอบอาชีพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการทดสอบการเปรียบเทียบความคาดหวังของนักศึกษาสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคใต้ตอนบนที่มีต่อการประกอบอาชีพ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังศึกษา และสถาบันการศึกษา พบว่ามีความคาดหวังในการประกอบอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับสถานภาพ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการทดสอบการเปรียบเทียบความคาดหวังของนักศึกษาสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคใต้ตอนบนที่มีต่อการประกอบอาชีพ จำแนกตามลำดับของการเลือกงาน 5 ลำดับแรก ได้แก่ งานสรรหาและคัดเลือกบุคลากร งานฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร และงานทางด้านแรงงานสัมพันธ์ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับงานบริหารค่าตอบแทนและงานประกอบอาชีพอิสระ พบว่ามีความคาดหวังในการประกอบอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. ภาคสรุป

จากทบทวนวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปเนื้อหาสำคัญเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ระบบการศึกษาในประเทศไทยและการศึกษาเกษตรในประเทศไทยเป็นระบบการศึกษาครอบคลุมการศึกษาในระดับพื้นฐาน การศึกษาอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา โดยมีการพัฒนาการศึกษาเกษตรในหลายระดับ ตั้งแต่หลักสูตรพื้นฐานไปจนถึงสถาบันเฉพาะทางการศึกษาเกษตรมีบทบาทสำคัญในการพัฒนากำลังคนด้านเกษตรกรรม ส่งเสริมเทคโนโลยีและเพิ่มขีดความสามารถของเกษตรกร ซึ่งเชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจและความมั่นคงทางอาหารของประเทศไทย อย่างไรก็ตามในการศึกษาค้นคว้าวิจัยได้รวบรวมและทบทวนวรรณกรรมตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวแปรอิสระทั้งหมดที่อาจส่งผลต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวแปรอิสระไว้ 4 กลุ่มดังต่อไปนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล คือลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาที่คาดว่าจะมีผลต่อการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาด้านการเกษตรที่ประกอบไปด้วย 3 ปัจจัยหลักได้แก่ อายุ เพศ และภูมิลำเนาของนักศึกษา

ปัจจัยด้านวิชาการ คือองค์ประกอบเชิงวิชาการของกลุ่มตัวอย่างที่อาจมีผลต่อการเลือกใน คณะด้านการเกษตร ซึ่งอาจประกอบไปด้วย วุฒิการศึกษาสูงสุด ผลการเรียน ความพร้อมด้านพื้นฐาน วิชาการ ข้อกำหนดการสอบเข้าหลักสูตร และเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ของสถานศึกษา อย่างไรก็ตามในการศึกษาครั้งนี้ปัจจัยวิชาการประกอบไปด้วย คณะวิชาที่เลือกเรียน สาขาวิชาที่เลือก เรียน และวุฒิการศึกษาสูงสุด

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม คือลักษณะเฉพาะด้านสังคมและเศรษฐกิจของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่ มีอาจผลต่อการเลือกศึกษาในด้านการเกษตร โดยครอบครัวที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับภาคเกษตรหรือ ธุรกิจที่เกี่ยวข้อง อาจเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเลือกเรียนด้านการเกษตร รายได้และครัวเรือนของ ครัวเรือนตลอดจนการถือครองเป็นต้น อย่างไรก็ตามปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคมประกอบไปด้วย อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้ครัวเรือนต่อปี และการถือครองที่ดิน

ปัจจัยความคาดหวังคือความคาดหวังในด้านต่างๆ ที่มีผลต่อการเลือกศึกษาใน ระดับอุดมศึกษาด้านการเกษตรซึ่งอาจจะประกอบด้วย ความคาดหวังในหลายด้านทั้งความคาดหวัง ภายในครอบครัวและภายนอก อย่างไรก็ตามปัจจัยความคาดหวังในการศึกษาครั้งนี้ประกอบไปด้วย ความคาดหวัง 3 ด้านได้แก่ 1) ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย ความคาดหวัง ด้านความสามารถทักษะและความเชี่ยวชาญที่ได้จากสถาบันการศึกษา ตลอดจนสำเร็จการศึกษา มาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ รวมทั้งความคาดหวังด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษาอีกด้วย 2) ความคาดหวัง ด้านหลักสูตร ซึ่งประกอบไปด้วย ความคาดหวังด้านหลักสูตรที่ทันสมัย คุณภาพในการจัดการเรียน การสอน ความเชี่ยวชาญของอาจารย์ผู้สอน ความทันสมัยของเทคโนโลยีการสอน และความ หลากหลายในสาขาวิชาที่เลือกเรียน 3) ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต ซึ่งประกอบ ไปด้วย ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพการได้รับการยอมรับจากสถานประกอบการ การ นำความรู้ไปต่อยอดธุรกิจ การเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง และการมีเครือข่ายกับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน

ปัจจัยสนับสนุนคือ องค์ประกอบที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุน และจูงใจในการเลือกศึกษาในคณะ ด้านการเกษตรของกลุ่มนักศึกษากลุ่มตัวอย่างโดยในการศึกษาครั้งนี้ปัจจัยสนับสนุนประกอบไปด้วย การสนับสนุนจากครอบครัว ได้แก่ การสนับสนุนด้านการเงิน การให้กำลังใจที่ดีในการศึกษาด้าน การเกษตร การให้อิสระในการเลือกศึกษา ตลอดจนการมีสมาชิกเครือญาติที่สำเร็จการศึกษาด้าน การเกษตร และแรงจูงใจจากเพื่อนซึ่งประกอบไปด้วย การชักชวนเพื่อศึกษาด้านการเกษตรจากเพื่อน สนิท จากเพื่อนรุ่นพี่ จากเพื่อนบ้าน และจากเครือข่ายเพื่อนโรงเรียนมัธยมศึกษา

การเลือกศึกษาในระดับศึกษาด้านการเกษตร โดยในการศึกษาครั้งนี้ประกอบไปด้วยการเลือก ศึกษาใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านภาพลักษณ์ของสถาบันการศึกษา ประกอบไปด้วยความเป็นเลิศด้าน การเกษตร เป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง 1 ใน 5 ด้านการเกษตร มีหลักสูตรที่หลากหลายและได้รับการยอมรับ

ในระดับนานาชาติ 2) ด้านกระแสโลกทางการเกษตร ประกอบไปด้วย กระแสการพัฒนาด้านการเกษตร ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านการเกษตร กระแสการบริโภคอินทรีย์และการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร 3) ด้านหลักสูตรทางการเกษตรประกอบไปด้วย ความหลากหลายและความทันสมัยของหลักสูตร ความเชี่ยวชาญของคณาจารย์ และวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตรที่ทันสมัย 4) การได้รับการยอมรับของสถาบัน ประกอบไปด้วย การได้รับการยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ การเป็นแหล่งองค์ความรู้ด้านการเกษตร และการยอมรับในการจ้างงานจากสถานประกอบการ

จากกลุ่มปัจจัยทั้ง 4 กลุ่มที่ทำการศึกษารวมทั้งการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยภายใต้กรอบของหลักการแนวคิดและทฤษฎีใน 3 ทฤษฎีหลักได้แก่ 1) แนวคิดทฤษฎีความคาดหวัง คือความคาดหวังในด้านการเลือกศึกษาในระดับอุดมศึกษามุ่งเน้นที่การคาดหวังผลตอบแทนจากการศึกษาที่จะช่วยให้ผู้นักศึกษาบรรลุเป้าหมายในชีวิต โดยการคาดหวังเกี่ยวกับการมีอาชีพที่ดี รายได้ที่สูง และความสำเร็จในอาชีพ มีผลกระทบสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาและสถาบันการศึกษา อย่างไรก็ตามทฤษฎีความคาดหวังถูกกำหนดไว้เพื่อประยุกต์ใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตรและความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต 2) หลักการแนวคิดและทฤษฎีแรงจูงใจ ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาเป็นการตัดสินใจที่เกิดจากการประเมินค่าความสำคัญของผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับจากการเลือกทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะการเลือกสาขาหรือสถาบันที่เชื่อว่าจะนำไปสู่การมีอาชีพที่มั่นคงหรือช่วยให้บรรลุเป้าหมายชีวิต การตัดสินใจนี้ได้รับอิทธิพลจากแรงจูงใจทั้งในด้านความสำเร็จส่วนบุคคล การประเมินผลตอบแทนจากการศึกษาและความเสี่ยงที่นักศึกษาคิดว่าจะเกิดขึ้นในการเลือกเส้นทางการศึกษา โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจถูกนำมาประยุกต์ใช้กับแรงจูงใจจากเพื่อนที่มีผลต่อการเลือกศึกษาใน 5 ประเด็น และ 3) หลักการแนวคิดและทฤษฎีการยอมรับที่เกี่ยวข้องกับ การเลือกศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยมีอิทธิพลจากหลายด้าน เช่น การยอมรับจากสังคมเลือกสถาบันหรือหลักสูตรที่ได้รับการยอมรับจากสังคม อาจช่วยสร้างความมั่นใจในตัวเองและทำให้พวกเขารู้สึกมีคุณค่าในสังคมมากขึ้น เช่น การเลือกเรียนในสถาบันที่มีชื่อเสียงหรือหลักสูตรที่ได้รับความนิยมสูงในสังคม กลุ่มเพื่อนการแนะนำของเพื่อนและครอบครัว นักศึกษาบางคนอาจเลือกสถาบันหรือหลักสูตรที่เพื่อนๆ หรือผู้ปกครองแนะนำเพราะต้องการการยอมรับ ดังนั้นตัดสินใจเลือกสถาบันหรือหลักสูตรที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มที่นักศึกษาให้ความสำคัญ และที่มีศักยภาพในการสร้างโอกาสทางการงานและอนาคตที่มั่นคง โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทฤษฎีการยอมรับนำมาประยุกต์ใช้กับการได้รับการยอมรับของสถาบันของสังคมภายนอกทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยมีเป้าหมายหลักในการค้นหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้รวบรวมปัญหาและปัจจัยต่างๆ เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังแสดงในภาพที่ 4 ที่ประกอบไปด้วยตัวแปร 2 กลุ่มดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรอิสระ 5 กลุ่มตัวแปรประกอบด้วย 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และภูมิลำเนา 2) ปัจจัยด้านวิชาการ ได้แก่ คณะที่เลือกศึกษา สาขาวิชาที่เลือกศึกษา และวุฒิการศึกษาสูงสุด 3) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้ครัวเรือนต่อปี และการถือครองที่ดิน 4) ปัจจัยความคาดหวัง ได้แก่ ด้านสถาบันการศึกษา ด้านหลักสูตรทางการเกษตร และด้านการประกอบอาชีพในอนาคต และ 5) ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ การสนับสนุนจากครอบครัว และแรงจูงใจจากเพื่อน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ 4 ด้านได้แก่ 1) ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน 2) ด้านกระแสโลกทางการเกษตร 3) ด้านหลักสูตรทางการเกษตร และ 4) ด้านการได้รับการยอมรับของสถาบัน

นอกจากนี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ อีกด้วย อย่างไรก็ตามหลังจากผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาเกษตร 3 คณะมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ เรียบร้อยแล้ว เพื่อความครอบคลุมและครบถ้วนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจึงออกแบบการศึกษาด้วยการเก็บข้อมูลกับผู้บริหารสูงสุดคือท่านคณบดี หรือรองคณบดี หรือผู้ช่วยคณบดี หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจาก 3 คณะด้านการเกษตรคือ คณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ โดยเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยชุดคำถามที่เตรียมไว้แล้วเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนใน 3 ประเด็นหลักดังนี้

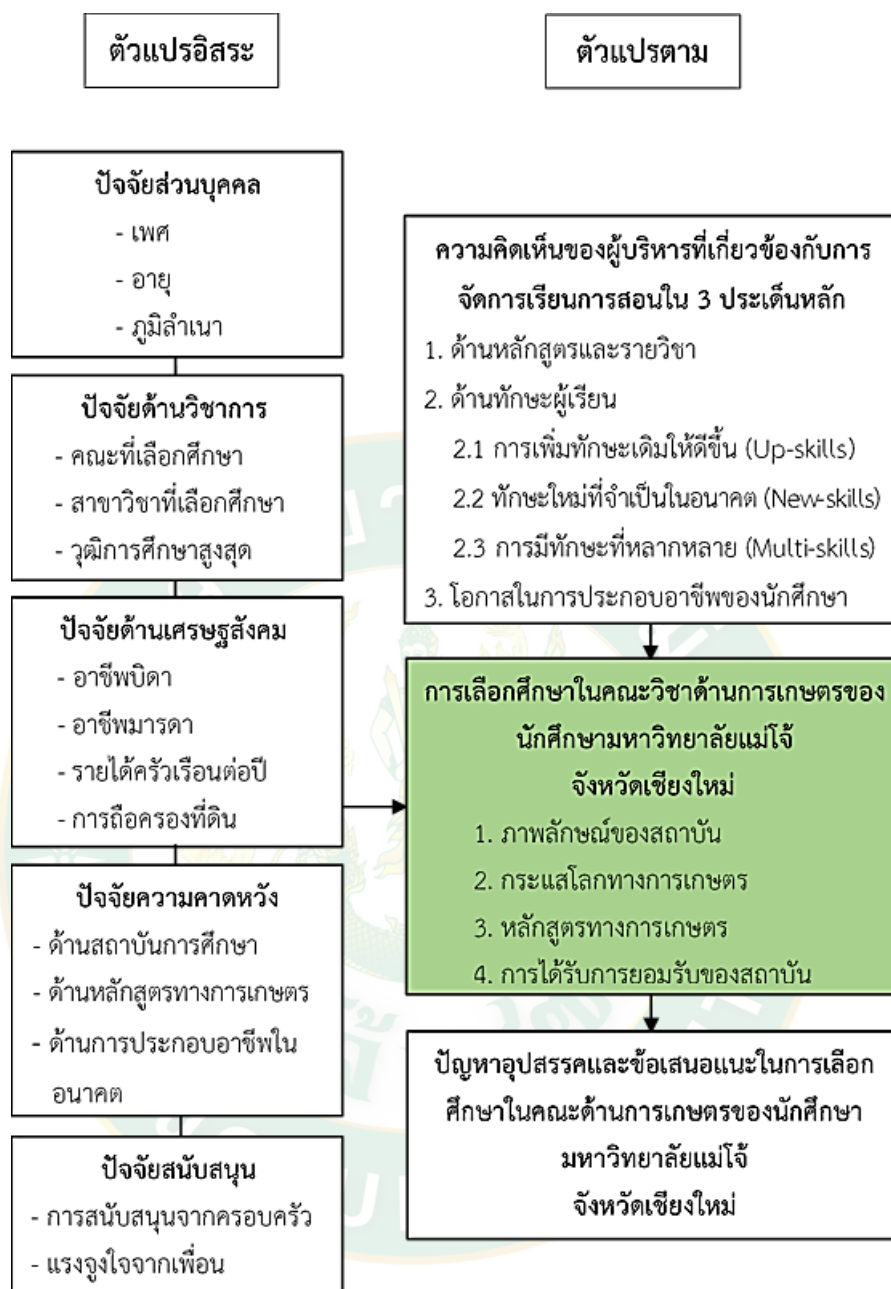
1. ด้านหลักสูตรและรายวิชา

- 1.1 แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก
- 1.2 แนวทางในการตอบสนองความคาดหวังด้านการศึกษาของนักศึกษาในปัจจุบัน

2. ด้านทักษะผู้เรียน

- 2.1 การเพิ่มทักษะเดิมให้ดีขึ้น (Up-skills)
- 2.2 ทักษะใหม่ที่เป็นในอนาคต (Re-skills)
- 2.3 การมีทักษะที่หลากหลาย (Multi-skills)

3. โอกาสในการประกอบอาชีพของนักศึกษา

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

9. สมมติฐานงานวิจัย

หลังจากผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง กำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัยแล้ว และเพื่อกำหนดทิศทางของการวิจัยให้ชัดเจน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ ดังนี้คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านวิชาการ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม ปัจจัยความคาดหวัง และปัจจัยสนับสนุน มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยจากปัญหาและคำถามการวิจัยเชื่อมโยงมาสู่วัตถุประสงค์ในการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย และจากการศึกษาทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถออกแบบและกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยได้ตามประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

สถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ตั้งอยู่ที่ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ (ภาพที่ 5) โดยมหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีการจัดการเรียนการสอนมากกว่า 90 ปี เริ่มแรกมีการจัดการเรียนการสอนเป็นสถาบันการศึกษาเฉพาะทางด้านการเกษตร และมีการขยายการจัดการเรียนการสอนให้ครอบคลุมเพิ่มขึ้นจนปัจจุบันมหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีคณะวิชาทั้งหมด 13 คณะวิชา และ 3 วิทยาลัย (ภาพที่ 6) ซึ่งมีคณะแกนหลัก (Core Faculty) ด้านการเกษตร 3 คณะ ได้แก่ คณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ (ภาพที่ 7) โดยทั้ง 3 คณะวิชา มีการเปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรที่หลากหลายครอบคลุมศาสตร์ด้านการเกษตรทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก อย่างไรก็ตาม สาขาวิชาในระดับปริญญาตรีของทั้ง 3 คณะ ประกอบไปด้วยสาขาวิชาต่างๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2567b)

1. คณะผลิตกรรมการเกษตร ประกอบด้วย 5 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาเกษตรอินทรีย์ สาขาพืชสวน สาขาพืชไร่ สาขาเกษตรศาสตร์ และสาขาส่งเสริมและสื่อสารเกษตร
2. คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี ประกอบด้วย 5 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาสัตวปีก สาขาการผลิตสุกร สาขาโคนมและโคเนื้อ สาขาสัตวศาสตร์ และสาขาเกษตรอัจฉริยะ
3. คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ ประกอบด้วย 2 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาการประมงและนวัตกรรมการผลิตสัตว์น้ำ และสาขานวัตกรรมการจัดการธุรกิจประมง

โดยสรุปแล้วอาจกล่าวได้ว่ามหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีบทบาทในการพัฒนาบุคลากรทางการเกษตรของประเทศ อีกทั้งยังเป็นสถาบันการศึกษาที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนรุ่นใหม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของวิชาชีพทางการเกษตรเพื่อพัฒนาและยกระดับการเกษตรไทยในอนาคต

ภาพที่ 5 แผนที่ตั้งมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
ที่มา: กองเทคโนโลยีดิจิทัล (2564)

ภาพที่ 6 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 7 คณะแกนหลักด้านการเกษตร 3 คณะของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

จากการลงพื้นที่เพื่อสังเกตการณ์และเก็บข้อมูลเบื้องต้นร่วมกับการศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาร่วมกับปัญหาการวิจัย คำถามการวิจัย กรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัย ตลอดจนรูปแบบการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology) ผู้วิจัยจึงได้กำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักไว้ 2 กลุ่มจำนวนทั้งสิ้น 2,420 คนดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sample) ได้แก่ นักศึกษาในระดับปริญญาตรีทั้งหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 2 ปีเทียบเข้าเรียน ชั้นปีที่ 1 (รหัส 67) และชั้นปีที่ 2 (รหัส 66) ประกอบด้วยนักศึกษาจากคณะผลิตกรรมการเกษตรจำนวนทั้งสิ้น 1,461 คน นักศึกษาจากคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยีจำนวนทั้งสิ้น 594 คน และนักศึกษาจากคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำจำนวนทั้งสิ้น 362 คน (สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ, 2567) รวมกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาทั้งสิ้น 2,417 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มคณะวิชาที่จัดการเรียนการสอนในปัจจุบันของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์หลักของการวิจัยจึงดำเนินการสุ่มด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ด้วยเงื่อนไขการเป็นคณะวิชาด้านการเกษตรที่มีการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เช่น ด้านพืช ด้านสัตว์ และด้านการประมง เป็นต้น จึงได้คณะวิชาด้านการเกษตรที่ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 3 คณะ ได้แก่ 1) คณะผลิตกรรมการเกษตร 2) คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ

ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากรในการศึกษาทั้งหมดด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ด้วยบทบาทการเป็นนักศึกษาด้านการเกษตรทั้ง 3 คณะวิชาของ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ในระดับปริญญาตรีทั้งหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 2 ปีเทียบเข้าเรียนในชั้นปีที่ 1 (รหัส 67) และชั้นปีที่ 2 (รหัส 66) รวมกลุ่มประชากรในการศึกษาทั้ง 3 คณะวิชา จำนวนทั้งสิ้น 2,417 คน ทั้งนี้คณะด้านการเกษตรบางคณะให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สามารถเลือกสาขาวิชาได้เลย (ปีการศึกษาที่ 1) ในขณะที่บางคณะมีระบบให้นักศึกษาสามารถเลือกสาขาวิชาได้ในชั้นปีที่ 2 (ปีการศึกษาที่ 2) โดยนักศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คณะวิชามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 คณะผลิตกรรมการเกษตรชั้นปีที่ 1 (รหัส 67) จำนวน 774 คน และชั้นปีที่ 2 (รหัส 66) จำนวน 687 คน รวมทั้งสิ้น 1,461 คน

2.2 คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยีชั้นปีที่ 1 (รหัส 67) จำนวน 312 คน และชั้นปีที่ 2 (รหัส 66) จำนวน 282 คน รวมทั้งสิ้น 594 คน

2.3 คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำชั้นปีที่ 1 (รหัส 67) จำนวน 202 คน และชั้นปีที่ 2 (รหัส 67) จำนวน 160 คน รวมทั้งสิ้น 362 คน

ผู้วิจัยดำเนินการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาที่แท้จริงโดยใช้การคำนวณด้วยสูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้คลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 0.05 โดยสามารถแสดงวิธีการคำนวณได้ดังต่อไปนี้

จากสูตร	$n = \frac{N}{1+N(e^2)}$
โดยแทนค่า	$n =$ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง $N =$ จำนวนประชากรทั้งหมด $e =$ ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มที่ยอมรับได้ระดับ 0.05
แทนค่าจากสูตรได้ดังนี้	$n = \frac{2,417}{1+2,417(0.05)^2}$ $n \approx 343.20$ $n = 343$

ดังนั้นจึงได้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ซึ่งได้แก่นักศึกษาจากคณะด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้จำนวนทั้งสิ้น 343 คน

ขั้นตอนที่ 3 การสุ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละคณะตามสัดส่วนที่เหมาะสม เนื่องจากนักศึกษาในแต่ละคณะวิชามีจำนวนไม่เท่ากัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสุ่มตัวแทนในแต่ละคณะวิชาด้วยการคำนวณตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรในแต่ละคณะวิชาโดยใช้สูตรการเทียบสัดส่วน Slovin's formula ของ Slovin (1960) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

$$\text{จากสูตร} \quad n_i = \frac{nN_i}{N}$$

โดยแทนค่า	n	=	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
	N	=	จำนวนประชากรทั้งหมด
	N _i	=	จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม
	n _i	=	จำนวนประชากรที่จะสุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม

จากการแทนค่าในสูตรเพื่อคำนวณหาจำนวนนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างในแต่ละคณะวิชาได้ผลการคำนวณดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยแยกตามชั้นปีและคณะ

คณะ/ชั้นปี (จำนวนสาขา)	สาขาวิชา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
คณะผลิตกรรมการเกษตร			
ชั้นปีที่ 1 รหัส 67 (5 สาขาวิชา)	เกษตรเคมี พืชสวน พืชไร่ เกษตรศาสตร์ และส่งเสริมและสื่อสารเกษตร	774	110
ชั้นปีที่ 2 รหัส 66 (5 สาขาวิชา)	เกษตรเคมี พืชสวน พืชไร่ เกษตรศาสตร์ และส่งเสริมและสื่อสารเกษตร	687	97
รวม		1,461	207
คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี			
ชั้นปีที่ 1 รหัส 67 (5 สาขาวิชา)	สัตว์ปีก การผลิตสุกร โคเนื้อและโคนม สัตวศาสตร์ และเกษตรอัจฉริยะ	312	44
ชั้นปีที่ 2 รหัส 66 (5 สาขาวิชา)	สัตว์ปีก การผลิตสุกร โคเนื้อและโคนม สัตวศาสตร์ และเกษตรอัจฉริยะ	282	40
รวม		594	84
คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ			
ชั้นปีที่ 1 รหัส 67 (2 สาขาวิชา)	การประมงและนวัตกรรมการผลิตสัตว์น้ำ และนวัตกรรมการจัดการธุรกิจประมง	202	29
ชั้นปีที่ 2 รหัส 66 (2 สาขาวิชา)	การประมงและนวัตกรรมการผลิตสัตว์น้ำ และนวัตกรรมการจัดการธุรกิจประมง	160	23
รวม		362	52
รวมทั้งสิ้น		2,417	343

ขั้นตอนที่ 4 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาจากคณะกรรมการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) โดยใช้วิธีการจับฉลาก (Lokesh, 1984) โดยผู้วิจัยดำเนินการสุ่มด้วยตนเองในวันที่มีการจัดการเรียนการสอนในเวลาราชการของทั้ง 3 คณะวิชาด้านการเกษตร

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้บริหารของคณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ โดยทำการสุ่มด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากตำแหน่งผู้บริหารของแต่ละคณะวิชาคือ ตำแหน่งคณบดี หรือ ตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิชาการ หรือ รองคณบดีฝ่ายอื่นๆ หรือ ผู้ช่วยคณบดี หรือ ผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากคณบดีของทั้ง 3 คณะวิชาจำนวนคณะวิชาละ 1 ท่าน รวมกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น 3 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วยแบบสัมภาษณ์และชุดคำถามโดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบในการกำหนดข้อคำถามซึ่งประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิด (Close-ended Questions) และคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แบบสัมภาษณ์ (Interview Schedule) ร่วมกับเทคนิคการอภิปรายกลุ่ม (Focus Group Discussion) สำหรับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างจากคณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ โดยประกอบไปด้วยข้อคำถาม 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านวิชาการ และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ โดย มีรายละเอียดดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ และภูมิลำเนา

ปัจจัยด้านวิชาการ ประกอบด้วย คณะวิชาที่เลือกศึกษา สาขาวิชาที่เลือกศึกษา และวุฒิการศึกษาสูงสุด

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้ครัวเรือนต่อปี และการถือครองที่ดิน

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยความคาดหวัง และปัจจัยสนับสนุนโดยมีรายละเอียดดังนี้

ปัจจัยความคาดหวัง ประกอบด้วย ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร และความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต

ปัจจัยสนับสนุน ประกอบด้วย การสนับสนุนจากครอบครัว และแรงจูงใจจากเพื่อน

อย่างไรก็ตามตัวแปรความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ด้านหลักสูตรทางการเกษตร ด้านการประกอบอาชีพในอนาคต การสนับสนุนจากครอบครัว และแรงจูงใจจากเพื่อน มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Likert, 1967)

ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบไปด้วย 4 ประเด็นหลักได้แก่ 1) ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน 2) ด้านกระแสโลกทางการเกษตร 3) ด้านหลักสูตรทางการเกษตร และ 4) ด้านการได้รับการยอมรับของสถาบัน ซึ่งมีลักษณะข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Likert, 1967)

ตอนที่ 4 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ โดยเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่

2. ชุดคำถาม (A Set of Questions) ร่วมกับเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview Technique) สำหรับตัวแทนผู้บริหารของทั้ง 3 คณะวิชาด้านการเกษตร ได้แก่ คณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ โดยได้กำหนดประเด็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ไว้ 3 ประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับหลักสูตรและรายวิชา

2.2 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับทักษะของผู้เรียนใน 3 ทักษะ

2.2.1 การเพิ่มทักษะเดิมให้ดีขึ้น (Up-skills)

2.2.2 ทักษะใหม่ที่จำเป็นในอนาคต (Re-skills)

2.2.3 การมีทักษะที่หลากหลาย (Multi-skills)

2.3 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับโอกาสในการประกอบอาชีพของนักศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์และชุดคำถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพกับนักศึกษาคณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ ร่วมกับการเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ได้แก่ ตัวแทนผู้บริหารของทั้ง 3 คณะ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามประเภทของข้อมูลดังต่อไปนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์กับนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง และชุดคำถามกับตัวแทนผู้บริหารของทั้ง 3 คณะวิชา โดยข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพที่ได้จากการรวบรวม ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์ต่อไป

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหลายประเภทคือจากเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วารสาร หนังสือเชิงวิชาการ ตลอดจนเก็บรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลในระบบออนไลน์

การทดสอบเครื่องมือ

การทดสอบเครื่องมือก่อนการนำไปใช้ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์สำหรับนักศึกษาจากคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่สร้างขึ้นไปทดสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Validity) และทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของเนื้อหาดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity Test) ของเครื่องมือ โดยทำการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) เพื่อหาความสอดคล้องของเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการนำแบบสัมภาษณ์ไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อคำถามและลักษณะการใช้ภาษา แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงเพื่อส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านทำการตรวจสอบความสอดคล้อง โดยเกณฑ์การประเมินความสอดคล้อง คือ หากผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า “สอดคล้อง” ให้กาช่อง +1 หากผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า “ไม่แน่ใจ” ให้กาช่อง 0 และหากผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า “ไม่สอดคล้อง” ให้กาช่อง -1 เมื่อตรวจสอบแล้วนำค่าคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) จากสูตรของ Rovinelli and Hambleton (1977) ดังนี้

$$\text{จากสูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

โดยที่	IOC	หมายถึง	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	หมายถึง	ผลรวมของคะแนน
	N	หมายถึง	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

การวิจัยในครั้งนี้กำหนดให้ค่าดัชนีมีความสอดคล้องที่ได้นั้นต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0.05 หมายความว่าเครื่องมือที่ใช้ครั้งนี้มีความถูกต้องและสอดคล้องทั้งความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) และภาษาที่ใช้ (Wording) ถูกต้องเหมาะสมจึงจะสามารถนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความใกล้เคียง โดยผลการทดสอบความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านวิชาการ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยสนับสนุน และการเลือกศึกษาในคณะวิชา ด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้ค่า IOC เฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.902 ซึ่งหมายความว่าแบบสัมภาษณ์นี้มีความเหมาะสม

2. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านนำไปทดสอบกับนักศึกษาที่เลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตร จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นประชากรที่คล้ายคลึงกับประชากรที่จะศึกษาจริง จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นกับข้อคำถามที่ในด้านต่างๆ โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา Cronbach's Alpha Coefficient (Cronbach, 1951) ตามสูตรดังแสดงต่อไปนี้

$$\text{จากสูตร} \quad \alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s^2} \right]$$

โดยที่

α	=	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
n	=	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
$\sum s_i^2$	=	ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
s^2	=	ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

อย่างไรก็ตามการวิจัยโดยทั่วไปจะกำหนดให้ค่าความเชื่อมั่นที่ได้นั้นจะต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0.7 คือเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความเที่ยงตรงที่น่าเชื่อถือได้ สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ได้ทดสอบความเชื่อมั่นพบว่า ตัวแปรปัจจัยความคาดหวังมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.840 ปัจจัยสนับสนุน ตัวแปรการสนับสนุนจากครอบครัวมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.751 และตัวแปรแรงจูงใจจากเพื่อนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.929 และการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.946 ด้านภาพลักษณ์ของสถาบันมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.818 ด้านกระแสโลกด้านการเกษตรมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.901 ด้านหลักสูตรด้านการเกษตรมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.810 และด้านการได้รับการยอมรับของสถาบันมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.835 โดยค่าความเชื่อมั่นในทุกตัวแปรสูงกว่า 0.700 ซึ่งหมายความว่าแบบสัมภาษณ์นี้มีความน่าเชื่อถือในข้อคำถามทุกข้อ และสามารถนำไปจัดเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้หลังจากได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาจากคณะวิชาด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวแทนผู้บริหารทั้ง 3 คณะวิชาด้านการเกษตรแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่และรวบรวมข้อมูลเชิงตัวเลขต่างๆ เพื่อบันทึกลงรหัส (Coding Form) แล้วนำข้อมูลเชิงปริมาณไปวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ทางสถิติดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านวิชาการ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยสนับสนุน และการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) และค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weighted Mean Score: WMS)

อย่างไรก็ตามปัจจัยความคาดหวัง การสนับสนุนจากครอบครัว และแรงจูงใจจากเพื่อน เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Likert, 1967) โดยมีการวัดระดับคุณลักษณะของตัวแปรดังนี้

ระดับที่	ระดับความคาดหวัง / การสนับสนุน / แรงจูงใจ
1	= ความคาดหวังน้อยที่สุด / การสนับสนุนน้อยที่สุด / แรงจูงใจน้อยที่สุด
2	= ความคาดหวังน้อย / การสนับสนุนน้อย / แรงจูงใจน้อย
3	= ความคาดหวังปานกลาง / การสนับสนุนปานกลาง / แรงจูงใจปานกลาง
4	= ความคาดหวังมาก / การสนับสนุนมาก / แรงจูงใจมาก
5	= ความคาดหวังมากที่สุด / การสนับสนุนมากที่สุด / แรงจูงใจมากที่สุด

หลังจากนั้นผู้วิจัยนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์มาแบ่งเป็นช่วงเพื่อพิจารณาระดับความคาดหวัง ระดับการสนับสนุนจากครอบครัว และระดับแรงจูงใจจากเพื่อน ดังต่อไปนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ระดับความคาดหวัง / การสนับสนุน / แรงจูงใจ
1.00-1.49	= ความคาดหวังน้อยที่สุด / การสนับสนุนน้อยที่สุด / แรงจูงใจน้อยที่สุด
1.50-2.49	= ความคาดหวังน้อย / การสนับสนุนน้อย / แรงจูงใจน้อย
2.50-3.49	= ความคาดหวังปานกลาง / การสนับสนุนปานกลาง / แรงจูงใจปานกลาง
3.50-4.49	= ความคาดหวังมาก / การสนับสนุนมาก / แรงจูงใจมาก
4.50-5.00	= ความคาดหวังมากที่สุด / การสนับสนุนมากที่สุด / แรงจูงใจมากที่สุด

ตัวแปรการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบไปด้วยการเลือกศึกษาต่อใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน 2) ด้านกระแสโลกทางการเกษตร 3) ด้านหลักสูตรทางการเกษตร และ 4) ด้านการได้รับการยอมรับของสถาบัน ซึ่งมีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Likert,1967) โดยมีการวัดระดับคุณลักษณะของตัวแปรดังนี้

ระดับที่ การเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตร

1	=	น้อยที่สุด
2	=	น้อย
3	=	ปานกลาง
4	=	มาก
5	=	มากที่สุด

หลังจากนั้นผู้วิจัยนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์มาแบ่งเป็นช่วงเพื่อพิจารณาระดับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ ดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย การเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตร

1.00-1.49	=	น้อยที่สุด
1.50-2.49	=	น้อย
2.50-3.49	=	ปานกลาง
3.50-4.49	=	มาก
4.50-5.00	=	มากที่สุด

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาคือปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านวิชาการ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม ปัจจัยความคาดหวัง และปัจจัยสนับสนุน กับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตร โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) สำหรับตัวแปรในระดับอันตรภาค (Interval Scale) และตัวแปรในระดับอัตราส่วน (Ratio Scale) รวมทั้งการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีสเปียร์แมน (The Spearman Rank Correlation Coefficient) สำหรับตัวแปรในระดับการวัดนามบัญญัติ (Nominal Scale) และตัวแปรในระดับการวัดเรียงอันดับ (Ordinal Scale) เพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยจากตัวแปรอิสระใน 5 กลุ่มทั้งหมด 15 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ และอธิบายผลการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive Explanation)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารของคณะวิชาด้านการเกษตร ทั้ง 3 คณะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและรายวิชา ด้านทักษะผู้เรียน และ

โอกาสในการประกอบอาชีพของนักศึกษา รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ โดยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ภายใต้รูปแบบการวิเคราะห์เนื้อหาแบบดั้งเดิม (Conventional Content Analysis) และการวิเคราะห์เนื้อหาแบบสรุปความ (Summative Content Analysis) (Hsieh and Shannon, 2005) ด้วยการสร้างข้อสรุป (Appleton, 1995) การลดทอนขนาดข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytical Induction) เรียบเรียงจัดหมวดหมู่ (Categorization) จำแนกข้อมูลอย่างเป็นระบบ (Typological Analysis) และเปรียบเทียบข้อมูลประเด็นของความสอดคล้อง (Logical Descriptive Analysis) เพื่อการตีความและสร้างข้อสรุปที่ถูกต้องเหมาะสม และนำข้อมูลทั้งหมดมาเชื่อมโยงความสัมพันธ์เพื่อนำเสนอในรูปแบบพรรณนา (Descriptive Explanation)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการจนกระทั่งแล้วเสร็จ กล่าวคือในการขอความร่วมมือกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ นักศึกษาคณะด้านการเกษตรทั้ง 3 คณะ ชั้นปีที่ 1 (รหัส 67) และชั้นปีที่ 2 (รหัส 66) และตัวแทนผู้บริหารในระดับคณะทั้ง 3 คณะ ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลและแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากผลการวิจัยต่อส่วนรวม คุณค่าของข้อมูลที่ได้รับจากผู้ให้ข้อมูล ขั้นตอนของการเก็บข้อมูล รวมทั้งแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับลักษณะการอภิปรายกลุ่มกับนักศึกษา และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับท่านผู้บริหารในระดับคณะ การขออนุญาตบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ ระยะเวลาที่คาดว่าจะใช้ในการสัมภาษณ์ สถานที่ในการสัมภาษณ์ การรักษาความลับด้วยการลบและทำลายข้อมูลเมื่อสิ้นสุดการวิจัย การนำข้อมูลไปอภิปรายหรือพิมพ์เผยแพร่ซึ่งเป็นการนำเสนอเฉพาะในเชิงวิชาการเท่านั้น มีการยกคำพูดจากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลเป็นรายบุคคลโดยไม่เปิดเผยชื่อหรือตำแหน่งหรือลักษณะส่วนบุคคล และย้ำให้มั่นใจว่าผู้ที่ถูกทาบถามจะตัดสินใจเข้าร่วมกับการวิจัยครั้งนี้หรือไม่ก็จะมีผลกระทบหรือผลเสียใดๆ ต่อผู้ที่ถูกทาบถาม โดยผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้ผู้ที่ถูกทาบถามได้ซักถามข้อข้องใจทั้งหมดเพิ่มเติมอย่างกระจ่าง และมีเวลาในการคิดทบทวนต่อการตัดสินใจเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ

เมื่อกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญยินดีเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นัดหมายวัน เวลา และสถานที่เพื่อสัมภาษณ์ โดยให้กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้นัดหมายตามความสะดวก และไม่รบกวนการใช้ชีวิตประจำวันของกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ อย่างไรก็ตามในระหว่างสนทนาหากมีคำถามใดไม่สะดวกใจที่จะตอบ กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลทุกคนมีอิสระที่จะไม่ตอบ รวมทั้งสามารถบอกยุติการสัมภาษณ์และยุติการเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ สามารถขอข้อมูลกลับคืนได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องบอกเหตุผลและไม่เกิดผลเสียหายต่อกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกคนแต่อย่างใด

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของ นักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาในคณะ ด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ หลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะได้นำเสนอรายงานผลการศึกษาซึ่งแบ่งออกเป็น 9 ตอนดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้

จากผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลในตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย (ร้อยละ 44.90) และเพศหญิง (ร้อยละ 51.60) ในขณะที่นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 3.50) เป็นเพศ ทางเลือก มีอายุเฉลี่ย 20.33 ปี ส่วนใหญ่นักศึกษามีอายุ 20 ปี (ร้อยละ 45.78) โดยมีภูมิลำเนาอยู่ ภาคเหนือมากที่สุด (ร้อยละ 48.10) เช่น จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ เป็นต้น รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 24.50) เช่น จังหวัดศรีสะเกษ หนองคาย สกลนคร บุรีรัมย์ อุบลราชธานี เป็นต้น ภาคกลาง (ร้อยละ 9.62) เช่น จังหวัดสุพรรณบุรี ชัยนาท สิงห์บุรี นนทบุรี เป็นต้น ภาคใต้ (ร้อยละ 7.58) เช่น จังหวัดชุมพร ระนอง ภูเก็ต เป็นต้น ภาค ตะวันตก (ร้อยละ 6.40) เช่น จังหวัดกาญจนบุรี ตาก เป็นต้น และภาคตะวันออก (ร้อยละ 3.80) เช่น จังหวัดปราจีนบุรี ชลบุรี ระยอง เป็นต้น

ตารางที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (n=343)	ร้อยละ (%)
เพศ		
ชาย	154	44.90
หญิง	177	51.60
เพศทางเลือก	12	3.50
อายุ		
≤ 19 ปี	61	17.78
20 ปี	157	45.78
≥ 21 ปี	125	36.44
		เฉลี่ย=20.33 ต่ำสุด=18 สูงสุด=25

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (n=343)	ร้อยละ (%)
ภูมิลำเนา		
ภาคเหนือ (เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง นครสวรรค์ น่าน)	165	48.10
ภาคกลาง (สุพรรณบุรี ชัยนาท สิงห์บุรี นนทบุรี)	33	9.62
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ศรีสะเกษ หนองคาย สกลนคร บุรีรัมย์ อุบลราชธานี)	84	24.50
ภาคใต้ (ชุมพร ระนอง ภูเก็ต ตรัง สตูล)	26	7.58
ภาคตะวันออก (ปราจีนบุรี ชลบุรี ระยอง ตราด)	13	3.80
ภาคตะวันตก (กาญจนบุรี ตาก)	22	6.40

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านวิชาการของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้

จากผลการศึกษาปัจจัยด้านวิชาการของนักศึกษาในตารางที่ 3 พบว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่างจากคณะผลิตกรรมการเกษตรทั้งหมด 207 คน คาดว่าจะเลือกเรียนในสาขาวิชาเอก ส่งเสริมและการสื่อสารเกษตร (ร้อยละ 43.00) รองลงมาคือสาขาพืชไร่ (ร้อยละ 25.12) สาขาเกษตรอินทรีย์ (ร้อยละ 7.24) สาขาปฐพีศาสตร์ (ร้อยละ 5.80) อารักขาพืช (ร้อยละ 5.32) สาขาเกษตรป่าไม้ (ร้อยละ 2.42) สาขาวิทยาการพืชสมุนไพร (ร้อยละ 1.93) และยังไม่ได้ตัดสินใจ (ร้อยละ 9.17) ในขณะที่นักศึกษาจากคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งหมด 84 คน คาดว่าจะเลือกเรียนในสาขาวิชาเอกโคนมโคเนื้อมากที่สุด (ร้อยละ 33.33) รองลงมาคือสาขาสัตว์ปีก (ร้อยละ 26.20) สาขาการผลิตสุกร (ร้อยละ 25.00) และสาขาการผลิตอาหารสัตว์ (ร้อยละ 15.47) และ นักศึกษาจากคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำทั้งหมด 52 คน คาดว่าจะเลือกเรียนในสาขาการประมง (ร้อยละ 75.00) มากที่สุด รองลงมาคือสาขานวัตกรรมการผลิตสัตว์น้ำ (ร้อยละ 25.00) โดยนักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) มากที่สุด (ร้อยละ 67.32) รองลงมาคือประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) (ร้อยละ 2.62) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) (ร้อยละ 28.86) และอื่นๆ คือ การศึกษานอกโรงเรียน (ร้อยละ 1.16)

ตารางที่ 3 ปัจจัยด้านวิชาการของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปัจจัยด้านวิชาการ	จำนวน (n=343)	ร้อยละ (%)
คณะที่กำลังศึกษา		
คณะผลิตกรรมการเกษตร	207	60.35
คณะสัตวศาสตร์	84	24.49
คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ	52	15.16

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัจจัยด้านวิชาการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
สาขาวิชาที่คาดว่าจะเลือกเรียน		
คณะผลิตกรรมการเกษตร (n=207)*		
เกษตรอินทรีย์	15	7.24
ปฐพีศาสตร์	12	5.80
เกษตรป่าไม้	5	2.42
พืชไร่	52	25.12
ส่งเสริมและการสื่อสารเกษตร	89	43.00
วิทยาการพืชสมุนไพร	4	1.93
อารักขาพืช	11	5.32
อื่นๆ ยังไม่ตัดสินใจ	19	9.17
คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี (n=84)**		
โคนมโคเนื้อ	28	33.33
การผลิตสุกร	21	25.00
การผลิตอาหารสัตว์	13	15.47
สัตว์ปีก	22	26.20
คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ (n=52)***		
การประมง	39	75.00
นวัตกรรมการผลิตสัตว์น้ำ	13	25.00
วุฒิการศึกษาสูงสุด		
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6)	231	67.36
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	9	2.62
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)/อนุปริญญา/หรือเทียบเท่า	99	28.86
อื่นๆ การศึกษานอกโรงเรียน	4	1.16

หมายเหตุ * เฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่คณะผลิตกรรมการเกษตร

** เฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี

*** เฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ

ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคมของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้

จากผลการศึกษาในตารางที่ 4 เกี่ยวกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคมพบว่า บิดาของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร (ร้อยละ 39.06) รองลงมาคืออาชีพรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 21.30) และอาชีพค้าขาย (ร้อยละ 13.41) โดยบิดาประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจน้อยที่สุด (ร้อยละ 1.16)

เช่นเดียวกันกับมารดาของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักด้านการเกษตร (ร้อยละ 35.86) รองลงมาคืออาชีพรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 24.19) อาชีพค้าขาย (ร้อยละ 23.32) และมารดาประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.90) โดยที่ดินทำการเกษตรส่วนใหญ่เป็นของตนเอง (ร้อยละ 79.59) รองลงมาคือเป็นที่ดินถือครองเองและเช่าบางส่วน (ร้อยละ 5.53) และเป็นที่ดินถือครองเองและที่ดินของ สปก. บางส่วน (ร้อยละ 6.41) และมีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 312,152.47 บาทต่อปี โดยนักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ครัวเรือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 100,000 บาทต่อปี (ร้อยละ 43.44) และ 100,001-500,000 บาทต่อปี (ร้อยละ 41.40) ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 4 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคมของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม	จำนวน (n=343)	ร้อยละ (%)
อาชีพหลักของบิดา		
เกษตรกรรม	134	39.06
ค้าขาย	46	13.41
รับจ้างทั่วไป	73	21.30
รับราชการ	25	7.29
พนักงานเอกชน	20	5.83
รัฐวิสาหกิจ	4	1.16
อื่นๆ (เสียชีวิต และว่างงาน)	41	11.95
อาชีพหลักของมารดา		
เกษตรกรรม	123	35.86
ค้าขาย	80	23.32
รับจ้างทั่วไป	83	24.19
รับราชการ	16	4.66
พนักงานเอกชน	13	3.79
รัฐวิสาหกิจ	3	0.90
อื่นๆ (เสียชีวิต และว่างงาน)	25	7.28
การถือครองที่ดิน		
ถือครองเอง	273	79.59
เช่า	16	4.66
ที่ดิน สปก.	7	2.07
ถือครองเองและเช่า	19	5.53
ถือครองเองและ สปก.	22	6.41
ถือครองเอง เช่า และสปก.	6	1.74

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม	จำนวน (n=343)	ร้อยละ (%)
รายได้ครัวเรือนต่อปี (บาท)		
≤ 100,000	149	43.44
100,000-500,000	142	41.40
≥ 500,001	52	15.16
เฉลี่ย=312,152.47		
ต่ำสุด=20,000 สูงสุด=10,000,000		

ตอนที่ 4 ปัจจัยความคาดหวังของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปัจจัยความคาดหวังในการศึกษารุ่นนี้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร และความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต โดยจากผลการศึกษาตามตารางที่ 5 พบว่าความคาดหวังของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในภาพรวมอยู่ในระดับ “ความคาดหวังมาก” ($\bar{X}=4.31$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าความคาดหวังทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับ “ความคาดหวังมาก” เช่นเดียวกันทั้งหมดดังนี้ ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ($\bar{X}=4.32$) ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร ($\bar{X}=4.27$) และความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต ($\bar{X}=4.35$)

ตารางที่ 5 ความคาดหวังของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรในภาพรวม

ความคาดหวังของนักศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา	4.32	0.624	ความคาดหวังมาก
ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร	4.27	0.669	ความคาดหวังมาก
ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต	4.35	0.675	ความคาดหวังมาก
รวมเฉลี่ย	4.31	0.656	ความคาดหวังมาก

ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา

จากผลการศึกษาตามตารางที่ 6 พบว่านักศึกษาคณะด้านการเกษตรมีความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับ “ความคาดหวังมาก” ($\bar{X}=4.32$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่านักศึกษาคณะด้านการเกษตรมีความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษาทั้ง 5 ประเด็นอยู่ในระดับ “ความคาดหวังมาก” ในทุกประเด็นดังนี้ คาดหวังที่จะสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีอัตลักษณ์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด ($\bar{X}=4.42$) คาดหวังที่จะได้เรียนกับอาจารย์ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญ

ด้านการเกษตร ($\bar{X}=4.41$) คาดหวังที่จะได้รับความรู้อย่างเต็มที่ ($\bar{X}=4.40$) คาดหวังที่จะสำเร็จการศึกษาไปเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเกษตร ($\bar{X}=4.25$) และคาดหวังในค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาที่สมเหตุสมผล ($\bar{X}=4.11$) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษาของนักศึกษาคณะด้านการเกษตร

ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การได้รับความรู้ด้านการเกษตรจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างเต็มที่	4.40	0.773	ความคาดหวังมาก
2. ได้ศึกษากับคณาจารย์ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการเกษตร เฉพาะทาง	4.41	0.790	ความคาดหวังมาก
3. สำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีอัตลักษณ์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด	4.42	0.749	ความคาดหวังมาก
4. สำเร็จการศึกษาและเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเกษตรที่ได้รับการ ยอมรับ	4.25	0.824	ความคาดหวังมาก
5. ค่าใช้จ่ายที่สมเหตุสมผลกับการศึกษาด้านการเกษตร	4.11	0.896	ความคาดหวังมาก
รวมเฉลี่ย	4.32	0.624	ความคาดหวังมาก

ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร

จากผลการศึกษาตามตารางที่ 7 พบว่านักศึกษาคณะด้านการเกษตรมีความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตรในภาพรวมอยู่ในระดับ “ความคาดหวังมาก” ($\bar{X}=4.27$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่านักศึกษาคณะด้านการเกษตรมีความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตรทั้ง 5 ประเด็นอยู่ในระดับ “ความคาดหวังมาก” ทั้งหมดคือ ความคาดหวังต่อความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญของอาจารย์ผู้สอน ($\bar{X}=4.36$) ความคาดหวังกับความทันสมัยของเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดเรียนการสอนตามหลักสูตร ($\bar{X}=4.36$) ความคาดหวังต่อความหลากหลายของสาขาวิชา ($\bar{X}=4.30$) ความคาดหวังต่อความทันสมัยของหลักสูตรที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ($\bar{X}=4.22$) และความคาดหวังต่อคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.22$) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตรของนักศึกษาคณะด้านการเกษตร

ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความทันสมัยของหลักสูตรที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก	4.22	0.839	ความคาดหวังมาก
2. คุณภาพในการจัดการเรียนการสอน	4.22	0.824	ความคาดหวังมาก
3. ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญของอาจารย์ผู้สอน	4.36	0.800	ความคาดหวังมาก
4. ความทันสมัยของเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการเรียน การสอน	4.36	0.867	ความคาดหวังมาก
5. ความหลากหลายในสาขาวิชาที่เลือกเรียน	4.30	0.868	ความคาดหวังมาก
รวมเฉลี่ย	4.27	0.669	ความคาดหวังมาก

ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต

จากผลการศึกษาตามตารางที่ 8 พบว่านักศึกษาคณะด้านการเกษตรมีความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคตในภาพรวมอยู่ในระดับ “ความคาดหวังมาก” ($\bar{X}=4.35$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า นักศึกษาด้านการเกษตรมีความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคตอยู่ในระดับ “ความคาดหวังมาก” ทั้ง 5 ประเด็นดังนี้ ความคาดหวังในการสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตที่ได้รับ การยอมรับจากสถานประกอบการและหน่วยงานต่างๆ ($\bar{X}=4.39$) ความคาดหวังต่อการนำความรู้ ความสามารถจากการศึกษาไปใช้ประกอบอาชีพในอนาคต ($\bar{X}=4.37$) ความคาดหวังที่จะนำความรู้ไป ต่อยอดในเชิงธุรกิจหรือการเป็นผู้ประกอบการด้านการเกษตรในอนาคต ($\bar{X}=4.36$) ความคาดหวังว่า มหาวิทยาลัยจะมีเครือข่ายองค์กรภาครัฐและเอกชนที่สนับสนุนการดำเนินงานทำหลังสำเร็จการศึกษา ($\bar{X}=4.34$) และความคาดหวังต่อทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะทางที่ได้จากการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.34$) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคตของนักศึกษาคณะด้านการเกษตร

ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การนำความรู้ความสามารถไปใช้ประกอบอาชีพในอนาคต	4.37	0.844	ความคาดหวังมาก
2. เป็นบัณฑิตที่ได้รับการยอมรับจากสถานประกอบการ	4.39	0.797	ความคาดหวังมาก
3. การนำความรู้ไปต่อยอดในเชิงธุรกิจ	4.36	0.825	ความคาดหวังมาก
4. การมีทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง	4.28	0.854	ความคาดหวังมาก
5. เครือข่ายองค์กรภาครัฐและเอกชนที่สนับสนุนการดำเนินงานทำ หลังสำเร็จการศึกษา	4.34	0.811	ความคาดหวังมาก
รวมเฉลี่ย	4.35	0.675	ความคาดหวังมาก

ตอนที่ 5 ปัจจัยสนับสนุนของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปัจจัยสนับสนุนในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ตัวแปร ได้แก่ การสนับสนุนจากครอบครัว และแรงจูงใจจากเพื่อน โดยผลการศึกษาที่มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การสนับสนุนจากครอบครัว

โดยจากผลการศึกษาในตารางที่ 9 พบว่าการสนับสนุนจากครอบครัวของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในภาพรวมอยู่ในระดับ “การสนับสนุนมาก” ($\bar{X}=3.81$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า การสนับสนุนจากครอบครัวทั้ง 5 ประเด็นอยู่ในระดับ “การสนับสนุนมาก” ทั้งหมดคือ การให้อิสระต่อการเลือกศึกษาในสาขาด้านการเกษตร ($\bar{X}=4.40$) การสนับสนุนทางการเงินสำหรับการศึกษาต่อด้านการเกษตร ($\bar{X}=4.13$) การสนับสนุนด้านกำลังใจ ($\bar{X}=4.09$) การประกอบอาชีพด้านการเกษตรของครอบครัวเป็นแรงสนับสนุนในการศึกษาต่อด้านการเกษตร ($\bar{X}=3.74$) และสมาชิกภายในครอบครัวหรือเครือญาติเคยสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ($\bar{X}=3.68$) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 การสนับสนุนจากครอบครัวของนักศึกษาคณะด้านการเกษตร

การสนับสนุนจากครอบครัว	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การสนับสนุนทางการเงิน	4.13	0.970	การสนับสนุนมาก
2. อาชีพด้านการเกษตรของครอบครัวเป็นแรงสนับสนุนในการศึกษาต่อด้านการเกษตร	3.74	1.221	การสนับสนุนมาก
3. ครอบครัวเป็นกำลังใจที่ดี ในการศึกษาต่อด้านการเกษตร	4.09	1.089	การสนับสนุนมาก
4. ครอบครัวให้อิสระต่อการเลือกศึกษาด้านการเกษตร	4.40	0.934	การสนับสนุนมาก
5. สมาชิกครอบครัวและเครือญาติเคยสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้	3.68	1.572	การสนับสนุนมาก
รวมเฉลี่ย	3.81	0.778	การสนับสนุนมาก

แรงจูงใจจากเพื่อน

จากผลการศึกษาในตารางที่ 10 พบว่าการสนับสนุนจากเพื่อนของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในภาพรวมอยู่ในระดับ “แรงจูงใจปานกลาง” ($\bar{X}=2.67$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า มีเพียงประเด็นเดียวที่อยู่ในระดับ “แรงจูงใจมาก” คือเพื่อนสนิทชักชวนให้ศึกษาด้านการเกษตรด้วยกัน ($\bar{X}=4.13$) ในขณะที่พบ 2 ประเด็นที่อยู่ในระดับ “แรงจูงใจปานกลาง” คือการปรึกษารื้อกับเพื่อนๆ จากเครือข่ายโรงเรียนมัธยมศึกษา ($\bar{X}=2.98$) และการได้รับรู้ว่าเพื่อนบ้านศึกษาต่อด้านการเกษตรที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ($\bar{X}=2.84$) และพบ 2 ประเด็นที่อยู่ในระดับ “แรงจูงใจ

น้อย” คือเพื่อนรุ่นพี่จากโรงเรียนเดิมศึกษาต่อด้านการเกษตรที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ($\bar{X}=2.29$) และเพื่อนร่วมห้องจากโรงเรียนเดิมศึกษาต่อด้านการเกษตรที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ตามลำดับ

ตารางที่ 10 แรงจูงใจจากเพื่อนของนักศึกษาขณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้

แรงจูงใจจากเพื่อน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. เพื่อนสนิทชักชวนให้ศึกษาด้านการเกษตรด้วยกัน	4.13	0.970	แรงจูงใจมาก
2. เพื่อนรุ่นพี่จากโรงเรียนเดิมศึกษาต่อด้านการเกษตร	2.29	1.434	แรงจูงใจน้อย
3. เพื่อนบ้านศึกษาต่อด้านการเกษตร	2.84	1.442	แรงจูงใจปานกลาง
4. การพูดคุยปรึกษาหารือกับเพื่อนๆ จากเครือข่ายโรงเรียนมัธยมศึกษา	2.98	1.436	แรงจูงใจปานกลาง
5. เพื่อนร่วมห้องจากโรงเรียนเดิมศึกษาต่อด้านการเกษตร	2.29	1.406	แรงจูงใจน้อย
รวมเฉลี่ย	2.67	1.112	แรงจูงใจปานกลาง

ตอนที่ 6 การเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้

การเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ ดำเนินการศึกษาใน 4 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน ด้านกระแสโลกทางการเกษตร ด้านหลักสูตรทางการเกษตร และด้านการได้รับการยอมรับของสถาบัน อย่างไรก็ตามในภาพรวมพบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้มีการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X}=4.05$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับ “มาก” เช่นเดียวกัน ได้แก่ ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน ($\bar{X}=4.15$) ด้านกระแสโลกทางการเกษตร ($\bar{X}=4.04$) ด้านการได้รับการยอมรับของสถาบัน ($\bar{X}=4.03$) และด้านหลักสูตรทางการเกษตร ($\bar{X}=3.89$) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 การเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน

การเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน	4.15	0.624	มาก
2. ด้านกระแสโลกทางการเกษตร	4.04	0.795	มาก
3. ด้านการได้รับการยอมรับของสถาบัน	4.03	0.776	มาก
4. ด้านหลักสูตรทางการเกษตร	3.89	0.733	มาก
รวมเฉลี่ย	4.05	0.652	มาก

ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน

จากผลการศึกษาตามตารางที่ 12 พบว่านักศึกษาเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรภายใต้เหตุผลด้านภาพลักษณ์สถาบันในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X}=4.15$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าทุกประเด็นอยู่ในระดับ “มาก” เช่นกัน ได้แก่ ประเด็นความหลากหลายของหลักสูตร ($\bar{X}=4.35$) รองลงมาคือความครอบคลุมและความชัดเจนในสาระสำคัญของรายวิชา ($\bar{X}=4.22$) ความทันสมัยของหลักสูตร ($\bar{X}=4.20$) ความทันสมัยของวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และเทคโนโลยีด้านการสอน ($\bar{X}=4.07$) และความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านการเกษตรของอาจารย์ผู้สอน ($\bar{X}=3.89$) ตามลำดับ

ตารางที่ 12 การเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน

ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. เป็นมหาวิทยาลัยที่มีความเป็นเลิศด้านเกษตร	4.35	0.791	มาก
2. เป็นมหาวิทยาลัยด้านการเกษตรที่มีชื่อเสียงใน 5 ของประเทศ	4.20	0.865	มาก
3. เป็นมหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตรด้านการเกษตรที่หลากหลาย	4.22	0.776	มาก
4. เป็นมหาวิทยาลัยที่มีระบบการเรียนการสอนเป็นไปตามมาตรฐานในระดับนานาชาติ	3.89	0.892	มาก
5. เป็นมหาวิทยาลัยที่ผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีความรู้ มีทักษะวิชาชีพและสูงงาน	4.07	0.896	มาก
รวมเฉลี่ย	4.15	0.624	มาก

ด้านกระแสโลกทางการเกษตร

จากผลการศึกษาตามตารางที่ 13 พบว่านักศึกษาเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรภายใต้เหตุผลด้านกระแสโลกทางการเกษตรในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X}=4.04$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าทุกประเด็นอยู่ในระดับ “มาก” เช่นกัน ได้แก่ กระแสความนิยมในการอุปโภคบริโภคผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัย ($\bar{X}=4.16$) รองลงมาคือกระแสการพัฒนาด้านการเกษตร ($\bar{X}=4.10$) กระแสด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร ($\bar{X}=4.04$) กระแสในการต่อยอดธุรกิจ เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น ($\bar{X}=3.99$) และความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีทางการเกษตรในระดับโลก ($\bar{X}=3.99$) ตามลำดับ

ตารางที่ 13 การเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาด้านกระแสนักศึกษาทางการเกษตร

ด้านกระแสนักศึกษาทางการเกษตร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. กระแสนักศึกษาในการให้ความสำคัญและพัฒนากิจการเกษตร	4.10	2.337	มาก
2. ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีทางการเกษตรในระดับโลก	3.91	0.872	มาก
3. กระแสนักศึกษาในการหันมาอุปโภคและบริโภคผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัย	4.16	2.878	มาก
4. การเกษตรซึ่งสามารถต่อยอดทางธุรกิจอื่นๆ ได้ เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น	3.99	0.909	มาก
5. กระแสนักศึกษาในการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร	4.04	0.862	มาก
รวมเฉลี่ย	4.04	1.029	มาก

ด้านหลักสูตรทางการเกษตร

จากผลการศึกษาตามตารางที่ 14 พบว่านักศึกษาเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรภายใต้เหตุผลด้านหลักสูตรทางการเกษตรในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X}=3.98$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าทุกประเด็นอยู่ในระดับ “มาก” เช่นเดียวกัน ได้แก่ คณะอาจารย์ในหลักสูตรมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ($\bar{X}=4.15$) รองลงมาคือความหลากหลายของหลักสูตรด้านการเกษตร ($\bar{X}=4.08$) ความครอบคลุมและความชัดเจนในสาระสำคัญของรายวิชาในหลักสูตร ($\bar{X}=3.96$) ความทันสมัยของหลักสูตรด้านการเกษตร ($\bar{X}=3.95$) และมีวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เทคโนโลยีด้านการเกษตรที่ทันสมัย ($\bar{X}=3.76$) ตามลำดับ

ตารางที่ 14 การเลือกศึกษาคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาหลักสูตรทางการเกษตร

ด้านหลักสูตรทางการเกษตร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความหลากหลายของหลักสูตรด้านการเกษตร	4.08	0.868	มาก
2. ความทันสมัยของหลักสูตรด้านการเกษตร	3.95	0.870	มาก
3. ความครอบคลุมและความชัดเจนในสาระสำคัญของรายวิชา	3.96	0.912	มาก
4. หลักสูตรประกอบด้วยคณาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง	4.15	0.832	มาก
5. มีวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เทคโนโลยีด้านการเกษตรที่ทันสมัย	3.76	1.058	มาก
รวมเฉลี่ย	3.98	0.737	มาก

ด้านการได้รับการยอมรับของสถาบัน

จากผลการศึกษาตามตารางที่ 15 พบว่านักศึกษาเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรภายใต้เหตุผลด้านการได้รับการยอมรับของสถาบันในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X}=4.03$) โดยเมื่อ

พิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าทุกประเด็นอยู่ในระดับ “มาก” เช่นเดียวกันทั้งหมดคือ เป็นมหาวิทยาลัยที่ผลิตองค์ความรู้ใหม่ๆ ด้านการเกษตรที่ได้รับการยอมรับ ($\bar{X}=4.10$) รองลงมาคือ การได้รับการยอมรับด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนจากผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมภายนอก ($\bar{X}=4.08$) เป็นมหาวิทยาลัยด้านการเกษตรที่ได้รับการยอมรับในระดับประเทศ ($\bar{X}=4.03$) บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาได้รับการยอมรับในจ้างงานจากสถานประกอบการและหน่วยงานด้านการเกษตรที่ ($\bar{X}=4.01$) และเป็นมหาวิทยาลัยด้านการเกษตรที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ ($\bar{X}=3.96$)

ตารางที่ 15 การเลือกศึกษาขณะด้านการเกษตรของนักศึกษาด้านการได้รับการยอมรับของสถาบัน

ด้านการได้รับการยอมรับของสถาบัน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. มหาวิทยาลัยด้านการเกษตรที่ได้รับการยอมรับในระดับประเทศ	4.03	0.879	มาก
2. มหาวิทยาลัยด้านการเกษตรที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ	3.96	1.854	มาก
3. มหาวิทยาลัยที่ศึกษาค้นคว้า วิจัย และผลิตองค์ความรู้ใหม่ๆ ด้านการเกษตร	4.10	0.857	มาก
4. บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาได้รับการยอมรับในจ้างงานจากสถานประกอบการและหน่วยงานด้านการเกษตร	4.01	0.837	มาก
5. มหาวิทยาลัยมีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนจากผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมภายนอก	4.08	0.881	มาก
รวมเฉลี่ย	4.03	0.795	มาก

ตอนที่ 7 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้

จากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ซึ่งประกอบไปด้วย 15 ตัวแปรจากทั้งหมด 4 กลุ่มปัจจัย กับการศึกษาในคณะด้านการเกษตร 4 ประเด็นหลักได้แก่ 1) ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน 2) ด้านกระแสโลกทางการเกษตร 3) ด้านหลักสูตรทางการเกษตร และ 4) ด้านการยอมรับของสถาบัน ด้วยการใช้วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ สามารถอธิบายผลการวิเคราะห์ได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน

จากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านภาพลักษณ์ของสถาบันตามตารางที่ 13 พบ 8 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ได้แก่ ภูมิสำเนา คณะที่เลือกศึกษา ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต รายได้ครัวเรือน ต่อปี การสนับสนุนจากครอบครัว และแรงจูงใจจากเพื่อน ในขณะที่พบ 7 ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาในด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน ได้แก่ เพศ อายุ สาขาวิชาที่เลือกศึกษา วุฒิการศึกษาสูงสุด อาชีพบิดา อาชีพมารดา และการถือครองที่ดิน โดยสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

ภูมิสำเนา มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาในด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.130^*$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าภูมิสำเนาของนักศึกษามีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาในด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน กล่าวคือจากการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการกับนักศึกษาที่มีภูมิสำเนาอยู่บนภาคเหนือ พบว่าการมีภูมิสำเนาอยู่ภาคเหนือส่งผลให้นักศึกษานั้นมีการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในด้านภาพลักษณ์ของสถาบันในระดับมาก ในทางตรงกันข้ามนักศึกษาที่มีภูมิสำเนาอยู่ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ จะส่งผลให้นักศึกษามีการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาในด้านภาพลักษณ์ของสถาบันอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้ นักศึกษาที่มีภูมิสำเนาอยู่ภาคเหนือกล่าวว่า สังคมเกษตรของภาคเหนือโดยเฉพาะเกษตรกรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมานานจะรู้จักมหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะภาพลักษณ์การเป็นมหาวิทยาลัยด้านการเกษตรที่ดีที่สุดของภาคเหนือ ตลอดจนนักเรียนนักศึกษาที่ต้องการเรียนต่อในสาขาด้านการเกษตรจะนึกถึงมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นอันดับแรก

คณะที่เลือกศึกษา มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาในด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.884^{**}$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าคณะที่เลือกศึกษาของนักศึกษามีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาในด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน กล่าวคือนักศึกษาเลือกคณะผลิตภัณฑ์การเกษตรมากที่สุด เนื่องจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นหนึ่งในสถาบันการศึกษาชั้นนำด้านการเกษตรของประเทศไทย โดยมีการพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ความสำเร็จของศิษย์เก่าที่ทำงานในภาครัฐ เอกชน และการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตรทำให้ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้าง

ความเชื่อมั่นให้นักศึกษาใหม่ที่ต้องการเรียนรู้จากแหล่งความรู้ที่มีคุณภาพ ซึ่งมีภาพลักษณ์ที่โดดเด่นและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาของนักศึกษาในคณะด้านการเกษตร

ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรเกษตรในด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.290^{**}$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษาของนักศึกษามีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรในด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน กล่าวคือความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษาของนักศึกษาย่อมมีความเชื่อมโยงกับภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์นักศึกษามีมุมมองว่าการศึกษาด้านเกษตรนั้นต้องศึกษาที่มหาวิทยาลัยด้านการเกษตรโดยตรง ซึ่งในประเทศไทยมีมหาวิทยาลัยด้านการเกษตรไม่มากนัก โดยมหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นมหาวิทยาลัยที่จัดตั้งมายาวนานมากที่สุดคือกว่า 90 ปี ซึ่งส่งผลต่อภาพลักษณ์เชิงบวกของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาด้านภาพลักษณ์ของสถาบันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.323^{**}$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ความคาดหวังหลักสูตรทางการเกษตรของนักศึกษามีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน กล่าวคือเมื่อนักศึกษามีความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตรในระดับสูง จะส่งผลให้นักศึกษามีการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรด้านภาพลักษณ์ของสถาบันในระดับที่สูงตามไปด้วย อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์นักศึกษพบว่าส่วนใหญ่มีความมุ่งมั่นและคาดหวังในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาด้านการเกษตรอยู่แล้ว นักศึกษาหลายรายมีการเตรียมพร้อมความรู้เบื้องต้นด้านการเกษตรในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยการเลือกเรียนสาขาด้านการเกษตร และศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของสถาบันการศึกษาซึ่งรวมถึงคณะด้านการเกษตรของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ด้วย ในขณะที่ท่านผู้บริหารระดับคณะท่านหนึ่งกล่าวว่า ทางคณะได้จัดกิจกรรม OPEN HOUSE ทุกปีเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์คณะและหลักสูตรที่ส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่สถาบัน

ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาด้านภาพลักษณ์ของสถาบันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.368^{**}$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคตของนักศึกษามีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาในด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน กล่าวคือเมื่อนักศึกษามีความหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคตอยู่ในระดับสูง จะทำให้นักศึกษาเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรในด้านภาพลักษณ์ของสถาบันอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ยืนยันได้จากการสัมภาษณ์นักศึกษาที่พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญไปที่การประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา โดยนักศึกษาบางรายอธิบายเพิ่มเติมว่าต้องการประกอบ

อาชีพด้านการเกษตรเช่นเดียวกันกับครอบครัว ดังนั้นจึงพยายามที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ด้านการเกษตรที่มีภาพลักษณ์ ด้านการเกษตรที่โดดเด่นและชัดเจน

รายได้ครัวเรือนต่อปี มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาด้านภาพลักษณ์ของสถาบันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.107^*$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่ารายได้ครัวเรือนต่อปีของนักศึกษา มีผลต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน กล่าวคือนักศึกษาที่มีรายได้ครัวเรือนต่อปีสูง จะส่งผลให้นักศึกษาเหล่านี้มีการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของสถาบัน อย่างไรก็ตามนักศึกษาบางรายกล่าวว่าการเรียนในระดับอุดมศึกษาทุกคณะทุกสาขาวิชามีการพัฒนาและยกระดับการจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัย เช่น มีการศึกษาดูงาน ฝึกปฏิบัติสหกิจศึกษาหรือแม้แต่การทำมินิโปรเจกในชั้นปีสุดท้าย ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านค่าใช้จ่ายที่สูงมากขึ้น ในขณะที่ท่านผู้บริหารทั้ง 3 คนะกล่าวเช่นเดียวกันว่าทุกสาขาวิชาพยายามที่จะปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนซึ่งต้องมีการลงทุนค่อนข้างสูง

การสนับสนุนจากครอบครัว มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาด้านภาพลักษณ์ของสถาบันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.307^{**}$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าการสนับสนุนจากครอบครัวนั้น มีผลกระทบโดยตรงกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาโดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ของสถาบัน กล่าวคือนักศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวในระดับมาก จะมีผลทำให้นักศึกษามีการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร โดยเฉพาะในด้านภาพลักษณ์ของสถาบันอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามนักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อธิบายให้ฟังว่าครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญในการตัดสินใจเลือกศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยครอบครัวจะต้องสนับสนุนด้านการเงินเป็นหลัก รวมทั้งให้กำลังใจและคำแนะนำเมื่อประสบปัญหา โดยนักศึกษาบางรายกล่าวเสริมว่าครอบครัวของตนประกอบอาชีพด้านการเกษตรเป็นหลัก ตนจึงต้องกลับมาสานต่ออาชีพทางการเกษตรของครอบครัวหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว ดังนั้นนักศึกษาจึงเลือกศึกษาต่อด้านการเกษตรกับสถาบันการศึกษาเฉพาะทางการเกษตร และสถาบันที่มีภาพลักษณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนด้านการเกษตรที่เป็นเลิศ

แรงจูงใจจากเพื่อน มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรด้านภาพลักษณ์ของสถาบันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.160^{**}$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าแรงจูงใจจากเพื่อนนั้นส่งผลต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา โดยเฉพาะในประเด็นด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน กล่าวคือนักศึกษาที่มีแรงจูงใจจากเพื่อนในระดับมาก จะส่งผลต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร โดยเฉพาะในประเด็นด้านภาพลักษณ์ของสถาบันอยู่ในระดับมากด้วยเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์พบว่านักศึกษากลุ่ม

ตัวอย่างส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อที่คณะด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ พร้อมกับเพื่อนสนิท หรือกลุ่มเพื่อนๆ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่อยู่ต่างจังหวัด ไม่ใช่จังหวัดเชียงใหม่ โดยนักศึกษาเล่าว่ามีความกังวลในการมาศึกษาต่างพื้นที่และห่างไกล จึงได้มีการพูดคุยปรึกษารื้อกันกับกลุ่มเพื่อนในอำเภอและจังหวัดเดียวกันว่า ถ้าจะตัดสินใจศึกษาด้านการเกษตรบนภาคเหนือจะตัดสินใจมาที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ และได้มีการชักชวนเพื่อนๆ มาศึกษาด้วยกันด้วย ในขณะที่ท่านผู้บริหารกล่าวว่า การเลือกศึกษาต่อด้านการเกษตรที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยมาพร้อมกับกลุ่มเพื่อนๆ ถือว่าเป็นเรื่องดีมีเพื่อนช่วยคิดช่วยแก้ไขปัญหา ลดภาวะวิตกกังวลและความเครียดที่อาจเกิดขึ้นกับนักศึกษาใหม่ได้

ตารางที่ 16 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาด้าน
ภาพลักษณ์ของสถาบัน

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การเลือกศึกษา ในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน	
	r	Sig.
เพศ	-.051	.349
อายุ	.007	.893
ภูมิลำเนา	.130*	.016
คณะที่เลือกศึกษา	.884**	.001
สาขาวิชาที่เลือกศึกษา	.016	.762
วุฒิการศึกษาสูงสุด	.037	.497
ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา	.290**	.001
ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร	.323**	.001
ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต	.368**	.001
อาชีพบิดา	.036	.506
อาชีพมารดา	-.022	.685
รายได้ครัวเรือนต่อปี	.107*	.049
การถือครองที่ดิน	.049	.366
การสนับสนุนจากครอบครัว	.307**	.001
แรงจูงใจจากเพื่อน	.160**	.003

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ด้านกระแสโลกทางการเกษตร

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านกระแสโลกทางการเกษตรตามตารางที่ 14 พบ 6 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ได้แก่ ภูมิสำเนา ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต การสนับสนุนจากครอบครัว และแรงจูงใจจากเพื่อน ในขณะที่พบ 9 ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านกระแสโลกทางการเกษตร ได้แก่ เพศ อายุ คณะที่เลือกศึกษา สาขาวิชา ที่เลือกศึกษา จุดการศึกษาสูงสุด อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้ครัวเรือนต่อปี และการถือครองที่ดิน โดยสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

ภูมิสำเนา มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาในด้านกระแสโลกทางการเกษตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.118^*$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าภูมิสำเนาของนักศึกษามีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ในด้านกระแสโลกทางการเกษตร กล่าวคือนักศึกษาที่มีภูมิสำเนาอยู่ใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ อาจมีการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในระดับสูง เนื่องจากการเดินทางสะดวกไม่ไกลจากที่อยู่อาศัย และสามารถกลับภูมิลำเนาได้บ่อยครั้ง ในทางตรงกันข้ามอาจเป็นไปได้ว่านักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างภูมิภาคหรือต่างจังหวัด อาจมีการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความห่างไกลจากภูมิลำเนาและครอบครัว อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์นักศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มาจากครอบครัวเกษตรภายในจังหวัดเชียงใหม่หรือจังหวัดใกล้เคียง นิยมที่จะมาศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการเกษตร ทั้งนี้นักศึกษากล่าวว่าปัจจุบันกระแสด้านการเกษตรมาแรง ประชาชนนิยมที่จะบริโภคผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์กันมากขึ้น ประกอบกับครอบครัวก็ประกอบอาชีพด้านการเกษตรเป็นหลัก และเนื่องด้วยมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีชื่อเสียงด้านการเกษตรมานานจึงตัดสินใจได้ไม่ยากที่จะเลือกศึกษาคณะด้านการเกษตรที่นี่

ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาในด้านกระแสโลกทางการเกษตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.192^{**}$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษาของนักศึกษามีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านกระแสโลกทางการเกษตร กล่าวคือนักศึกษาที่มีความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษาอยู่ในระดับสูง จะส่งผลต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร ด้านกระแสโลกทางการเกษตรของนักศึกษาในระดับสูงเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามจากการพูดคุยกับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างหลายรายสามารถสรุปได้ว่า ความคาดหวังสูงในด้านสถาบันการศึกษา

ของนักศึกษา เกิดขึ้นจากความสนใจและความต้องการศึกษาในคณะด้านการเกษตรอยู่แล้ว ดังนั้น นักศึกษาจึงไม่ลังเลที่จะเลือกศึกษาคณะด้านการเกษตร โดยนักศึกษบางรายกล่าวว่าปัจจุบันกระแสทางการเกษตรมีหลายหลาย เช่น การบริโภคผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น จึงถือเป็นโอกาสที่ดีในการศึกษาต่อด้านเกษตรซึ่งอาจส่งผลต่อการมีงานทำในอนาคต

ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านหลักสูตรทางการเกษตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.237^{**}$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตรของนักศึกษา มีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านกระแสโลกทางการเกษตร กล่าวคือนักศึกษาที่มีความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตรในระดับสูง จะมีผลต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร โดยเฉพาะในประเด็นกระแสโลกทางการเกษตรอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน ในยุคที่การเกษตรมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามกระแสของโลกในปัจจุบัน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีทางการเกษตรที่ทันสมัย ส่งผลต่อประชาชนในวงกว้างที่จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีทางการเกษตรมากขึ้น เช่นเดียวกันกับนักศึกษาที่ต้องการเลือกศึกษาด้านการเกษตรในหลักสูตรที่น่าสนใจ โดยนักศึกษากล่าวว่าการศึกษาเกษตรปัจจุบันนิยมมาก โดยเฉพาะหลักสูตรที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล หรือเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ทางการเกษตร

ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านกระแสโลกทางการเกษตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.234^{**}$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคตของนักศึกษา มีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านกระแสโลกทางการเกษตร กล่าวคือนักศึกษาที่มีความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคตอยู่ในระดับมาก จะมีผลต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกระแสโลกทางการเกษตรอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม เกษตรกรรมเป็นอาชีพที่มีความมั่นคง และได้รับผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจค่อนข้างน้อย ประกอบกับกระแสการพัฒนาด้านการเกษตร หรือการประยุกต์กิจกรรมทางการเกษตรในรูปแบบต่างๆ กำลังเป็นที่นิยม ดังนั้นการสำเร็จการศึกษาด้านการเกษตรจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ผู้เรียนมีความมั่นใจในการนำไปประกอบอาชีพของตนเองได้ในอนาคต

การสนับสนุนจากครอบครัว มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านกระแสโลกทางการเกษตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.204^{**}$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า การสนับสนุนจากครอบครัวของนักศึกษามีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านกระแสโลกทางการเกษตร กล่าวคือนักศึกษาที่

ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวในระดับมาก จะส่งผลต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร โดยเฉพาะในประเด็นกระแสโลกทางการเกษตรอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดมาจากครอบครัวเกษตรกรรม บิดา-มารดาประกอบอาชีพทางการเกษตร เป็นหลัก มีที่ดินทำกินทางการเกษตรเป็นของครอบครัว โดยครอบครัวคาดหวังให้นักศึกษาสืบทอด อาชีพเกษตรกรรมต่อจากตนเอง จึงสนับสนุนอย่างเต็มที่ให้นักศึกษาเลือกเรียนในคณะด้านการเกษตร โดยนักศึกษารายหนึ่งกล่าวเพิ่มเติมว่า ถึงแม้ว่าครอบครัวไม่ได้คาดหวังต่อการสืบทอดอาชีพด้าน เกษตรกรรมแต่นักศึกษามีความมั่นใจว่าจะสามารถนำความรู้ไปต่อยอดในการประกอบอาชีพอื่นๆ ได้ เช่นกัน

แรงจูงใจจากเพื่อน มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านกระแสโลกทางการเกษตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.243^{**}$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าแรงจูงใจจากเพื่อนของนักศึกษา มีผลโดยตรงต่อการเลือก ศึกษาในคณะด้านการเกษตรโดยเฉพาะในประเด็นด้านกระแสโลกทางการเกษตร กล่าวคือนักศึกษาที่มีแรงจูงใจจากเพื่อนอยู่ในระดับมาก จะส่งผลให้มีการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร โดยเฉพาะ ในประเด็นด้านกระแสโลกทางการเกษตรอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า เพื่อนเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการตัดสินใจดำเนินการใดๆ อย่างไรก็ตามนักศึกษ้อธิบายว่าเพื่อนมี ส่วนสำคัญในการเลือกศึกษาในคณะหรือสาขาวิชา ในขณะที่ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มเพื่อนสนิทของ นักศึกษามักจะมาจากครอบครัวเกษตรกรรมเหมือนกัน ส่งผลให้นักศึกษาตัดสินใจได้ง่ายเมื่อเพื่อน สนิทชักชวนให้มาศึกษาด้านการเกษตรที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ด้านหลักสูตรทางการเกษตร

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านหลักสูตรทางการเกษตรตามตารางที่ 15 พบ 6 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 และ 0.01 ได้แก่ คณะที่เลือกศึกษา ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ความคาดหวัง ด้านหลักสูตรทางการเกษตร ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต การสนับสนุนจาก ครอบครัว และแรงจูงใจจากเพื่อน ในขณะที่พบ 9 ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะ ด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านหลักสูตรทางการเกษตร ได้แก่ เพศ อายุ คณะที่เลือกศึกษา สาขาวิชาที่เลือกศึกษา วุฒิกการศึกษาสูงสุด อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้ครัวเรือนต่อปี และการถือ ครองที่ดิน โดยสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 17 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา
กระแสโลกทางการเกษตร

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การเลือกศึกษา ในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านกระแสโลกทางการเกษตร	
	r	Sig.
เพศ	-.042	.438
อายุ	.006	.578
ภูมิลำเนา	.118*	.029
คณะที่เลือกศึกษา	-.059	.280
สาขาวิชาที่เลือกศึกษา	-.018	.735
วุฒิการศึกษาสูงสุด	.030	.578
ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา	.192**	.001
ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร	.237**	.001
ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต	.234**	.001
อาชีพบิดา	.018	.738
อาชีพมารดา	-.014	.790
รายได้ครัวเรือนต่อปี	.073	.175
การถือครองที่ดิน	.046	.399
การสนับสนุนจากครอบครัว	.204**	.001
แรงจูงใจจากเพื่อน	.243**	.001

คณะที่เลือกศึกษา มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านหลักสูตรทางการเกษตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = -0.107^*$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าคณะที่เลือกศึกษาของนักศึกษามีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านหลักสูตรทางการเกษตร กล่าวคือนักศึกษาที่เลือกเรียนคณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มีผลต่อการเลือกศึกษาศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรทางการเกษตร อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์นักศึกษาจากคณะผลิตกรรมการเกษตรพบว่า การมีหลักสูตรที่ตรงกับความตั้งใจศึกษาและตรงกับการประกอบอาชีพของครอบครัว ส่งผลให้ตัดสินใจเลือกศึกษาด้านการเกษตรที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในขณะที่นักศึกษาจากคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยีเกือบทั้งหมดกล่าวว่า มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีหลักสูตรด้านสัตวศาสตร์ที่เฉพาะเจาะจงและชัดเจน คือหลักสูตรด้านสัตว์ปีก การผลิตสุกร ไก่เนื้อและโค

เนื้อ สัตวศาสตร์ และเกษตรอัจฉริยะ ซึ่งตรงกับความสนใจของตนเอง และนักศึกษาจากคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำอธิบายว่าการมีหลักสูตรประยุกต์ศาสตร์ด้านการประมงกับการบริหารจัดการธุรกิจด้านการประมง สามารถดึงดูดให้นักศึกษาเลือกศึกษามากที่สุด

ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านหลักสูตรทางการเกษตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.285^{**}$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าปัจจัยความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษาของนักศึกษา มีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านหลักสูตรทางการเกษตร กล่าวคือนักศึกษาที่มีความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษาในระดับมาก จะส่งผลต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร ในประเด็นเกี่ยวกับหลักสูตรทางเกษตรอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์นักศึกษากลุ่มตัวอย่างพบว่า นักศึกษาเกือบทั้งหมดมีความคาดหวังในการศึกษาที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ บางรายตัดสินใจตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร่วมกับเพื่อนๆ ทั้งนี้ นักศึกษาได้มีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับคณะด้านการเกษตร และหลักสูตรทางการเกษตรที่สนใจ ประกอบกับขอคำแนะนำร่วมกับครอบครัว โดยนักศึกษารายหนึ่งกล่าวว่ามหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีหลักสูตรที่น่าสนใจจึงทำให้ตัดสินใจไม่ยากที่จะเลือกศึกษาที่นี่

ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านหลักสูตรทางการเกษตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.253^{**}$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตรของนักศึกษา มีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านหลักสูตรการเกษตร กล่าวคือนักศึกษาที่มีความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตรในระดับสูง จะส่งผลให้มีการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร ด้านหลักสูตรทางการเกษตรในระดับสูงเช่นเดียวกัน โดยนักศึกษอธิบายว่านอกเหนือจากหลักสูตรด้านการเกษตรที่หลากหลายตรงกับความสนใจแล้ว แต่เนื่องด้วยมีหลายมหาวิทยาลัยที่เปิดหลักสูตรด้านพืช ด้านสัตว์ และด้านการประมง ดังนั้นนักศึกษาจึงให้ความสำคัญไปที่ความทันสมัย หลักสูตรที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงของโลก โดยเฉพาะในประเด็นด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เสมือนจริงด้านการเกษตร โดยนักศึกษาทั้ง 3 คณะมีความคิดเห็นเดียวกันว่าแต่ละหลักสูตรควรมีเทคโนโลยีเครื่องมือ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่เพียงพอและทันสมัย รวมไปถึงห้องปฏิบัติการพืช สัตว์ และประมง ที่พร้อมใช้ตลอดเวลา

ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านหลักสูตรทางการเกษตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.331^{*}$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคตของนักศึกษา มีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้าน

หลักสูตรด้านการเกษตร กล่าวคือนักศึกษาที่มีความคาดหวังสูงในด้านการประกอบอาชีพในอนาคต จะมีผลต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร ในประเด็นหลักสูตรทางการเกษตรในระดับสูง เช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามนักศึกษาจากคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ อธิบายว่า หลักสูตรด้านการประมงเป็นหลักสูตรเฉพาะทางซึ่งเป็นการกำหนดการประกอบอาชีพในอนาคตของตนเองว่าต้องทำการประมงเท่านั้น โดยนักศึกษาอธิบายเพิ่มเติมว่าที่ตัดสินใจเลือกศึกษาคณะด้านการประมง มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เนื่องจากมีหลักสูตรที่สามารถนำไปประยุกต์กับการเป็นผู้ประกอบการได้ คือ หลักสูตรนวัตกรรมการจัดการธุรกิจประมง ในขณะที่นักศึกษาจากคณะผลิตภัณฑ์การเกษตร และ คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี มีความคิดเห็นตรงกันว่า ความคาดหวังในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรในอนาคตของตนเอง มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาด้านการเกษตรที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้

การสนับสนุนจากครอบครัว มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านหลักสูตรทางการเกษตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.368^{**}$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าการสนับสนุนจากครอบครัวของนักศึกษามีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านหลักสูตรทางการเกษตร กล่าวคือนักศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวในระดับมาก จะส่งผลให้มีการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร โดยเฉพาะในประเด็นด้านหลักสูตรทางการเกษตรในระดับสูงเช่นเดียวกัน ผลการศึกษานี้ยืนยันได้จากนักศึกษาทั้ง 3 คณะด้านการเกษตรที่กล่าวตรงกันว่าครอบครัวเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่สุดในการเลือกศึกษา คณะด้านการเกษตร โดยครอบครัวคือผู้สนับสนุนทางการเงิน ให้คำปรึกษาและช่วยแก้ไขปัญหา ให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย ตลอดจนยังเป็นกำลังใจที่ดีในการศึกษาในระดับอุดมศึกษา อย่างไรก็ตามนักศึกษาจากคณะผลิตภัณฑ์การเกษตร กล่าวเพิ่มเติมว่าครอบครัวก็มีส่วนในการตัดสินใจเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร รวมไปถึงสาขาวิชาหรือหลักสูตรทางการเกษตรด้วย

แรงจูงใจจากเพื่อน มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านหลักสูตรทางการเกษตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.224^{**}$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าแรงจูงใจจากเพื่อนของนักศึกษา มีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านหลักสูตรทางการเกษตร กล่าวคือนักศึกษาที่มีแรงจูงใจจากเพื่อนในระดับสูง จะมีผลต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับหลักสูตรทางการเกษตรอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน จากการพูดคุยกับนักศึกษาทั้ง 3 คณะด้านการเกษตรพบว่า นักศึกษาที่ให้ความสำคัญกับแรงจูงใจจากเพื่อน ต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการศึกษา มักเป็นนักศึกษาที่มาจากภูมิลำเนาห่างไกลจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ นักศึกษาที่มาจากภาคใต้กล่าวว่า การเลือกศึกษาที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการศึกษาต่างพื้นที่ครั้งแรกในชีวิตส่งผลต่อความกังวลในหลายๆ ด้าน แต่เนื่องด้วยมีเพื่อนสนิทจากโรงเรียนเดิม

หลายคนเลือกศึกษาที่นี้ จึงทำให้ตนตัดสินใจเลือกศึกษาคณะด้านการเกษตรที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงเพื่อนยังเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาหรือหลักสูตรด้านการเกษตรอีกด้วย

ตารางที่ 18 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา
ด้านหลักสูตรทางการเกษตร

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การเลือกศึกษา ในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านหลักสูตรทางการเกษตร	
	r	Sig.
เพศ	-.015	.781
อายุ	.021	.693
ภูมิลำเนา	.097	.074
คณะที่เลือกศึกษา	-.107*	.047
สาขาวิชาที่เลือกศึกษา	-.036	.503
วุฒิการศึกษาสูงสุด	.033	.539
ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา	.285**	.001
ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร	.253**	.001
ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต	.331*	.001
อาชีพบิดา	.015	.776
อาชีพมารดา	-.040	.462
รายได้ครัวเรือนต่อปี	.073	.179
การถือครองที่ดิน	.073	.176
การสนับสนุนจากครอบครัว	.368**	.001
แรงจูงใจจากเพื่อน	.224**	.001

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ ด้านการได้รับการยอมรับของสถาบัน

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาด้านการได้รับการยอมรับของสถาบันตามตารางที่ 16 พบ 6 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ได้แก่ เพศ ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต การสนับสนุนจากครอบครัว และแรงจูงใจจากเพื่อน ในขณะที่พบ 9 ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้าน

การเกษตรของนักศึกษาในด้านการได้รับการยอมรับของสถาบัน ได้แก่ อายุ ภูมิฐานะา คณะที่เลือกศึกษา สาขาวิชาที่เลือกศึกษา วุฒิการศึกษาสูงสุด อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้ครัวเรือนต่อปี และการถือครองที่ดิน โดยสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

เพศ มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านการได้รับการยอมรับของสถาบันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = -.137^*$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าเพศของนักศึกษา มีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านการได้รับการยอมรับของสถาบัน กล่าวคือนักศึกษาเพศชาย และนักศึกษาเพศหญิงในวัยเรียนระดับอุดมศึกษา มักจะมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไป รวมไปถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับข้อมูลด้านการศึกษาในสาขาวิชาทางการเกษตร โดยจากการสัมภาษณ์นักศึกษากลุ่มตัวอย่างเพศชายพบว่า ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการศึกษาจากเหตุผลด้านครอบครัวที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรอยู่แล้วจึงเลือกที่จะศึกษาในคณะด้านการเกษตรเพื่อนำความรู้ไปต่อยอดในกาประกอบอาชีพของครอบครัว ในขณะที่นักศึกษาเพศหญิงอธิบายว่า นอกเหนือจากเหตุผลด้านครอบครัวแล้ว เพื่อนสนิทและความชอบส่วนตัวด้านการเกษตรก็เป็นอีก 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร นอกจากนี้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างสรุปได้ว่านักศึกษาเพศชายส่วนใหญ่มักจะรวมกลุ่มและตัดสินใจเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรด้วยกัน โดยนักศึกษากลุ่มนี้จบการศึกษาจากวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มักมาจากต่างจังหวัด ครอบครัวมีอาชีพพื้นฐานด้านเกษตรกรรม และเป็นที่น่าสังเกตว่านักศึกษาเหล่านี้มาจากวิทยาลัยเกษตรประจำอำเภอซึ่งเรียนอยู่ในระดับชั้น และห้องเดียวกันทั้งหมด ในขณะที่นักศึกษาเพศหญิงเล่าว่าครอบครัวให้อิสระกับการเลือกศึกษาด้านการเกษตร แต่ครอบครัวจะมีบทบาทในการเลือกสถาบันการศึกษาที่ได้รับการยอมรับ

ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านการได้รับการยอมรับของสถาบันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .314^{**}$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษาของนักศึกษามีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร ด้านการได้รับการยอมรับของสถาบัน กล่าวคือนักศึกษาที่มีความคาดหวังสูงด้านสถาบันการศึกษา จะส่งผลต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรในระดับสูงเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะในประเด็นด้านการได้รับการยอมรับของสถาบัน โดยนักศึกษาได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าการเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษานั้นสิ่งที่คาดหวังและให้ความสำคัญมากที่สุดคือชื่อเสียงของสถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีชื่อเสียงมานานด้านการเกษตรที่ได้รับการยอมรับในระดับชาติ อย่างไรก็ตามนักศึกษากลุ่มหนึ่งกล่าวเสริมว่าชื่อเสียงที่โด่งดังของสถาบันการศึกษานั้น สะท้อนให้เห็นถึงการจัดการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ มีหลักสูตรที่ทันสมัย ความพร้อมของเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ มีการทำข้อตกลงร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน

และหน่วยงานต่างประเทศ รวมไปถึงอาจารย์ผู้สอนที่คุณคุณภาพอีกด้วย ซึ่งสรุปได้ว่านักศึกษามีความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษาคือ จะต้องเป็นสถาบันการศึกษาที่ดีและได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอกทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านการได้รับการยอมรับของสถาบันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .272^{**}$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษาของนักศึกษา มีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร โดยเฉพาะด้านการได้รับการยอมรับของสถาบัน กล่าวคือนักศึกษาที่มีความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตรอยู่ในระดับมาก จะส่งผลให้มีการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร โดยเฉพาะในประเด็นการได้รับการยอมรับของสถาบันอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ นักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นตรงกันว่า ที่ตัดสินใจเลือกศึกษาคณะด้านการเกษตรที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากมีสาขาวิชาเฉพาะทางให้เลือกเรียนหลากหลาย และตรงกับความต้องการของตนเอง โดยนักศึกษาจากคณะผลิตภัณฑ์การเกษตรอธิบายว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากคณะด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จะได้รับการยอมรับจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เนื่องจากชื่อเสียงและหลักสูตรการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการบุคลากรเฉพาะทางการเกษตร ในขณะที่นักศึกษาจากคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำกล่าวเหมือนกันว่า ที่เลือกศึกษาคณะด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพราะเป็นสถาบันที่มีหลักสูตรประยุกต์ที่ตรงกับความสนใจ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก และแม่โจ้เป็นมหาวิทยาลัยที่ทุกคนให้การยอมรับด้านการศึกษากษตร

ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านการได้รับการยอมรับของสถาบันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .318^{**}$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคตของนักศึกษามี ผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านการได้รับการยอมรับของสถาบัน กล่าวคือนักศึกษาที่มีความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตรอยู่ในระดับมาก จะส่งผลต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะในประเด็นด้านการได้รับการยอมรับของสถาบัน ทั้งนี้มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีการจัดการเรียนการสอนมากกว่า 90 ปี ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีคุณภาพออกสู่ตลาดแรงงานทั้งในและต่างประเทศมากมาย ทั้งในหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และหน่วยงานระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าบัณฑิตเกษตรของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้รับการยอมรับในด้านความรู้ความสามารถ ประสิทธิภาพในการทำงาน ความสู้้งาน ตลอดจนหลักสูตรและกระบวนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้บัณฑิตเกษตร

ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้รับการยอมรับในการถูกคัดเลือกเข้าทำงานสูง โดยนักศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คณะด้านการเกษตร เห็นด้วยกับประเด็นดังกล่าว

การสนับสนุนจากครอบครัว มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านการได้รับการยอมรับของสถาบันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .282^{**}$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าการสนับสนุนจากครอบครัวของนักศึกษามีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรโดยเฉพาะด้านการได้รับการยอมรับของสถาบัน กล่าวคือ นักศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวในระดับมาก จะส่งผลให้นักศึกษามีการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรในประเด็นการได้รับการยอมรับของสถาบันอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามจากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาจากครอบครัวเกษตรกรกรรม โดยส่วนหนึ่งครอบครัวเป็นเกษตรกรรายใหญ่และเจ้าของธุรกิจด้านการเกษตร ดังนั้นเหตุผลหลักประการหนึ่งในการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรมาจากการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวที่มีพื้นฐานการประกอบอาชีพด้านการเกษตรอยู่แล้ว โดยนักศึกษาจากคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำกล่าวเพิ่มเติมว่าที่บ้านประกอบอาชีพเลี้ยงปลาในกระชัง โดยได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวในการเลือกศึกษาด้านการประมงเพื่อนำความรู้ไปต่อยอดในการประกอบอาชีพในอนาคต เช่นเดียวกันกับนักศึกษาจากคณะผลิตกรรมการเกษตรที่มาจากครอบครัวเกษตรกรโดยเฉพาะการปลูกพืชเศรษฐกิจรายใหญ่ เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง เป็นต้น ครอบครัวจึงสนับสนุนให้เลือกศึกษาด้านการเกษตรที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เนื่องจากเป็นสถาบันการศึกษาที่ได้รับการยอมรับด้านการเกษตร ในขณะที่นักศึกษากลุ่มตัวอย่างบางรายเพิ่มเติมว่าครอบครัวเป็นปัจจัยหลักในการเลือกศึกษาด้านการเกษตร โดยเฉพาะการสนับสนุนด้านการเงินและกำลังใจ

แรงจูงใจจากเพื่อน มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านการได้รับการยอมรับของสถาบันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .238^{**}$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าแรงจูงใจจากเพื่อนของนักศึกษามีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา โดยเฉพาะในด้านการได้รับการยอมรับของสถาบัน กล่าวคือ นักศึกษาที่ได้รับแรงจูงใจจากเพื่อนในระดับมาก จะส่งผลต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร โดยเฉพาะประเด็นการได้รับการยอมรับของสถาบันอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน จากการพูดคุยกับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างพบว่า นักศึกษาจากต่างภูมิภาคหรือต่างจังหวัดที่ตัดสินใจเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยเหตุผลด้านแรงจูงใจจากเพื่อนสนิท ซึ่งการมาศึกษาต่างพื้นที่ห่างไกลจากครอบครัวนักศึกษามักมีความวิตกกังวลในหลายๆ ประเด็น สิ่งที่ทำให้ตัดสินใจเลือกเรียนคณะด้านการเกษตรคือเพื่อน โดยการพูดคุยและตกลงกันว่า จะเลือกศึกษาด้านการเกษตรที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เนื่องจากชื่อเสียงและการได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอก

ตารางที่ 19 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาด้านการ
ได้รับการยอมรับของสถาบัน

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การเลือกศึกษา ในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ด้านหลักสูตรทางการเกษตร	
	r	Sig.
เพศ	-.137*	.001
อายุ	.056	.302
ภูมิลำเนา	.079	.146
คณะที่เลือกศึกษา	-.081	.134
สาขาวิชาที่เลือกศึกษา	-.074	.173
วุฒิการศึกษาสูงสุด	.079	.145
ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา	.314**	.001
ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร	.272**	.001
ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต	.318**	.001
อาชีพบิดา	.012	.832
อาชีพมารดา	-.055	.312
รายได้ครัวเรือนต่อปี	.024	.660
การถือครองที่ดิน	.095	.079
การสนับสนุนจากครอบครัว	.282**	.001
แรงจูงใจจากเพื่อน	.238**	.001

**ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในภาพรวม**

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา
ในภาพรวมตามตารางที่ 17 พบ 6 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ
0.01 ได้แก่ ภูมิลำเนา ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร
ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต การสนับสนุนจากครอบครัว แรงจูงใจจากเพื่อน
ในขณะที่พบ 9 ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาใน
ภาพรวม ได้แก่ เพศ อายุ คณะที่เลือกศึกษา สาขาวิชาที่เลือกศึกษา วุฒิการศึกษาสูงสุด อาชีพบิดา
อาชีพมารดา รายได้ครัวเรือนต่อปี และการถือครองที่ดิน โดยสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

ภูมิลำเนา มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = .115^*$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าภูมิลำเนาของนักศึกษามีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาในภาพรวมอย่างไรก็ตามจากการรวบรวมข้อมูลของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดพบว่า นักศึกษามีภูมิลำเนากระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ โดยส่วนใหญ่มาจากภูมิลำเนาที่เป็นเขตพื้นที่เกษตรกรรม ส่วนใหญ่ครอบครัวประกอบอาชีพด้านการเกษตร และมีพื้นที่สำหรับการเกษตรเป็นของครอบครัวตนเอง จึงมีความเป็นไปได้ว่าลักษณะภูมิลำเนาดังกล่าวเป็นปัจจัยหลักสำคัญในการเลือกศึกษาด้านการเกษตรของนักศึกษา นอกจากนี้ นักศึกษาส่วนหนึ่งให้ข้อมูลว่าครอบครัวตนเองมีภูมิลำเนาอยู่ต่างอำเภอในจังหวัดเชียงใหม่ บางส่วนมีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดใกล้เคียง ซึ่งเดินทางสะดวกสบาย มีระยะทางไม่ไกลจากภูมิลำเนา และสามารถกลับบ้านได้ทุกเดือน รวมทั้งครอบครัวประกอบอาชีพด้านการเกษตรอยู่แล้ว จึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งในการตัดสินใจเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .322^{**}$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษาของนักศึกษามีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาในภาพรวม กล่าวคือนักศึกษาที่มีความคาดหวังสูงในด้านสถาบันการศึกษา จะมีผลต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรในภาพรวมในระดับสูงเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับด้านหลักสูตรทางการเกษตรที่มีคุณภาพ และการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยนักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าการตัดสินใจเลือกศึกษาด้านการเกษตรในสาขาวิชาเฉพาะทาง จะต้องตัดสินใจเลือกสถาบันการศึกษาเฉพาะทางการเกษตรที่น่าเชื่อถือ มีชื่อเสียง มีหลักสูตรที่ผู้เรียนสนใจ มีบรรยากาศการเรียนการสอนที่ไม่เคร่งเครียดมากนัก มีคณาจารย์ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางเป็นสถาบันการศึกษาที่มีความเป็นเลิศและได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ เช่น มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .325^{**}$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตรของนักศึกษา มีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาในภาพรวม กล่าวคือนักศึกษาที่มีความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตรอยู่ในระดับมาก จะมีผลต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้นอกเหนือจากความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษาเฉพาะทางการเกษตรที่ตรงใจผู้เรียนแล้ว อีกหนึ่งประเด็นสำคัญที่มีผลต่อการ

ตัดสินใจเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรคือ หลักสูตรด้านการเกษตรนั่นเอง โดยนักศึกษากลุ่มตัวอย่างกล่าวไปในแนวทางเดียวกันว่าการศึกษาด้านเกษตรเป็นการศึกษาเฉพาะทาง ดังนั้นเพื่อให้ได้ความรู้ ความสามารถ และทักษะติดตัวไปหลังสำเร็จการศึกษา จำเป็นจะต้องเลือกศึกษาในสาขาวิชาหรือหลักสูตรเฉพาะทางเพื่อจะได้สำเร็จการศึกษาไปเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านการเกษตร โดยนักศึกษาบางรายกล่าวว่าครอบครัวตนเองประกอบอาชีพเลี้ยงสุกรรายใหญ่ ดังนั้นจึงเลือกศึกษาหลักสูตรการผลิตสุกร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อต้องการนำความรู้และทักษะไปต่อยอดในการประกอบอาชีพของครอบครัวจนกระทั่งกลายเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตสุกร

ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .371^{**}$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคตของนักศึกษา มีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาในภาพรวม กล่าวคือนักศึกษาที่มีความคาดหวังสูงด้านการประกอบอาชีพในอนาคต จะมีผลต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรในภาพรวมอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามนอกเหนือจากความคาดหวังด้านสถาบัน และความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร นักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังมีแนวคิดเชิงก้าวหน้าในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา โดยนักศึกษาบางรายได้วางแผนการประกอบอาชีพในอนาคตไว้ก่อนล่วงหน้าแล้ว บางรายครอบครัวได้วางแผนการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาด้วยการสานต่อธุรกิจทางการเกษตร ดังนั้นความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคตของนักศึกษา เป็นปัจจัยหลักสำคัญในการเลือกศึกษาคณะด้านการเกษตร โดยอาจสรุปได้ว่าความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในอนาคต จะนำไปสู่ความคาดหวังด้านสถาบันและหลักสูตรทางการเกษตร ที่ส่งผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา

การสนับสนุนจากครอบครัว มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .347^{**}$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าการสนับสนุนจากครอบครัวของนักศึกษา มีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาในภาพรวม กล่าวคือนักศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวในระดับมาก จะส่งผลต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ผลการศึกษานี้สามารถยืนยันได้จากนักศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่มีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่าการสนับสนุนจากครอบครัวเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดในการตัดสินใจเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร โดยนักศึกษาส่วนใหญ่กล่าวว่าครอบครัวประกอบอาชีพด้านการเกษตรจึงสนับสนุนตนเองในการเลือกศึกษาด้านการเกษตร ในขณะที่นักศึกษาบางกลุ่มอธิบายว่าถึงแม้ครอบครัวไม่ได้ประกอบอาชีพทางการเกษตร แต่การเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรก็จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวด้วยเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะการสนับสนุนด้านการเงินและกำลังใจ

แรงจูงใจจากเพื่อน มีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .270^{**}$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าแรงจูงใจจากเพื่อนมีผลโดยตรงต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาในภาพรวม กล่าวคือนักศึกษาที่มีแรงจูงใจจากเพื่อนในระดับมาก ส่งผลให้มีการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อนมักจะมีอิทธิพลค่อนข้างมากในวัยรุ่นวัยเรียน รวมไปถึงอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา โดยนักศึกษาส่วนใหญ่อธิบายว่าได้มีการปรึกษารื้อกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนก่อนที่จะตัดสินใจเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร ในขณะที่นักศึกษาบางรายกล่าวว่าเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพราะเพื่อนสนิทชักชวน เนื่องจากครอบครัวให้ความอิสระในการตัดสินใจเลือกศึกษา และไม่ได้มีการวางแผนเพื่อเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรมาก่อนล่วงหน้า

ตารางที่ 20 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาในภาพรวม

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การเลือกศึกษา ในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา ในภาพรวม	
	r	Sig.
เพศ	-.078	.148
อายุ	.027	.617
ภูมิลำเนา	.115*	.034
คณะที่เลือกศึกษา	-.081	.134
สาขาวิชาที่เลือกศึกษา	-.038	.485
วุฒิการศึกษาสูงสุด	.054	.317
ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา	.322**	.001
ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร	.325**	.001
ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต	.371**	.001
อาชีพบิดา	.030	.575
อาชีพมารดา	-.037	.500
รายได้ครัวเรือนต่อปี	.082	.128
การถือครองที่ดิน	.080	.138
การสนับสนุนจากครอบครัว	.347**	.001
แรงจูงใจจากเพื่อน	.270**	.001

ตอนที่ 8 ความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารคณะวิชาด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

นอกเหนือจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปัจจัยที่อาจมีผลต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และเพื่อความครอบคลุมในการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกมิติความคิดเห็นของผู้บริหารจากคณะด้านการเกษตรจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อนำข้อมูลทั้งหมดมาบูรณาการและทบทวนเพื่อพิจารณาการกำหนดนโยบายการพัฒนาการศึกษาในหลักสูตรด้านการเกษตรของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าจึงได้รวบรวมความคิดเห็นของผู้บริหารคณะด้านการเกษตร ใน 3 ประเด็นหลัก คือ 1) ด้านหลักสูตรและรายวิชา 2) ด้านทักษะของผู้เรียน และ 3) โอกาสในการประกอบอาชีพของนักศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ด้านหลักสูตรและรายวิชา

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารทั้ง 3 คณะเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร รายวิชา และการจัดการเรียนการสอน โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลักดังนี้

1.1 ประเด็นด้านการจัดการเรียนการสอนที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน

ท่านผู้บริหารทั้ง 3 คณะมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกันว่าการจัดการเรียนการสอนที่ผลสัมฤทธิ์ให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาใช้ปัญญาสร้างองค์ความรู้ให้เป็นนวัตกรรมที่สามารถนำไปปรับใช้กับการดำเนินชีวิตได้และประกอบอาชีพในอนาคตได้นั้นจำเป็นต้องให้ผู้เรียนใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มตั้ง ซึ่งการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวจะต้องประกอบไปด้วยกระบวนการดังต่อไปนี้ 1) จัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาด้วยการจัดกิจกรรมโครงงาน และการแก้ปัญหาโจทย์ในรูปแบบต่างๆ 2) การเรียนการสอนด้วยการให้ผู้เรียนต้องแสวงหาความรู้ สาเหตุของปัญหา และค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง (Learning by Doing) ด้วยการสร้างโจทย์และค้นหาคำตอบจากการทดลองให้มีกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อค้นหาคำตอบ 3) การเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ กระตุ้นหรือรันในสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ๆ (Creative Learning) ด้วยการจัดกิจกรรมอย่างมีเป้าหมายเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ตลอดชีวิตสามารถสร้างอาชีพได้ 4) การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning to Work as a Team) ด้วยการจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการมีภาวะผู้นำ การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 5) การจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Participative Learning) ในการฝึกทักษะที่จำเป็นในทุกๆ ด้าน เช่น ทักษะด้านนวัตกรรม ทักษะด้านการสื่อสาร ด้านเทคโนโลยี ด้านวิชาชีพ ด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมใหญ่ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามท่านผู้บริหารจากคณะผลิตกรรมการเกษตรได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า คณาจารย์ทุกคนจะต้องเข้าใจในการสร้างทักษะการเรียนรู้ยุคใหม่ที่ประกอบไปด้วย ทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม 3R และ 4C ดังนี้คือ

3Rs ได้แก่ 1) Reading (การอ่าน) 2) Writing (การเขียน) และ 3) Arithmetic (เลขคณิต) 4Cs ได้แก่ 1) Critical Thinking (การคิดวิเคราะห์) 2) Communication (การสื่อสาร) 3) Collaboration (การร่วมมือ) และ 4) Creative Thinking ในขณะที่ท่านผู้บริหารจากคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีประมงและทรัพยากรทางน้ำ ได้แสดงความคิดเห็นตรงกันว่าปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ดังนั้นการศึกษาไทยควรมีการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกับไทยแลนด์ 4.0 ด้วยเช่นกัน โดยการเรียนการสอนยุค 4.0 เป็นการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนไปจากเดิมโดยให้ความสำคัญไปที่การกระตุ้นการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างสรรค์นวัตกรรมและการวิจัยด้วยวิธีวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการรวมการสอนยุค 1.0 มาเป็นยุค 4.0 เรียกว่า ยุคดิจิทัล ซึ่งเน้นการขับเคลื่อนด้วยการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน ด้วยการนำเอาศาสตร์ทั้ง 4 ด้านมารวมกัน ได้แก่ วิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรม (Engineering) และคณิตศาสตร์ (Mathematics) ที่เรียกว่า STEM ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์และใช้ศาสตร์ความรู้ทั้ง 4 ด้านมาประยุกต์เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ ที่เป็นหัวใจหลักของการศึกษายุค Thailand 4.0 อย่างไรก็ตามท่านผู้บริหารจากคณะด้านการเกษตรทั้ง 3 คณะมีแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านหลักสูตรและรายวิชาที่แตกต่างกันออกไปดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผู้บริหารจากคณะผลิตกรรมการเกษตรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาด้านหลักสูตรและรายวิชาในอนาคตว่า ประเทศไทยและโลกยังมีความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ค่อนข้างสูงส่งผลให้ผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ขาดตลาดเช่นเดียวกันกับองค์ความรู้และบุคลากร ด้านเกษตรอินทรีย์ที่มีความต้องการเพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน ดังนั้นคณะผลิตกรรมการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้จังหวัดเชียงใหม่ จึงควรพิจารณาพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรด้านการผลิตอาหารปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น หลักสูตรด้านเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ เกษตรธรรมชาติ GAP เป็นต้น รวมถึงหลักสูตรที่มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในขบวนการผลิต เพื่อลดต้นทุนการใช้พลังงาน การปลดปล่อยของเสีย และเพิ่มประสิทธิภาพในขบวนการผลิตเพื่อให้ได้ทั้งผลผลิตและคุณภาพ เช่น หลักสูตรการผลิตพืชแบบ Smart Farming หรือการประยุกต์ใช้ AI ในงานด้านเกษตรกรรม เป็นต้น และที่สำคัญคณะผลิตกรรมการเกษตรจำเป็นต้องเป็นผู้นำในหลักสูตรด้านการผลิตอาหารปลอดภัย และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่มีความเหมาะสมกับสังคมผู้สูงอายุ

นอกจากนี้ผู้บริหารจากคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยีได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นนี้ว่า การจัดการเรียนการสอนด้านสัตวศาสตร์ ควรมีการปรับตัวให้ทันสมัยเพื่อรองรับความท้าทายด้าน

เทคโนโลยีในยุคปัจจุบันและอนาคต โดยเน้นการบูรณาการองค์ความรู้ เทคโนโลยี และแนวโน้มอุตสาหกรรมใหม่ๆ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและศักยภาพเพียงพอและตอบโจทย์ตลาดแรงงานดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีและแนวโน้มอุตสาหกรรมโดยจำเป็นต้องปรับปรุงเนื้อหาการเรียนให้ครอบคลุมเทคโนโลยีด้านเกษตรแม่นยำสำหรับด้านสัตวศาสตร์ (Precision Livestock Farming) เพิ่มประเด็นการเรียนการสอนเกี่ยวกับ การผลิตสัตว์ที่ยั่งยืน (Sustainable Livestock Production) ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสุขภาพสัตว์และ One Health เพื่อเชื่อมโยงการเลี้ยงสัตว์กับการสาธารณสุข การบูรณาการเทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology) และพันธุวิศวกรรม เช่น การปรับปรุงพันธุกรรมสัตว์ การพัฒนาโปรไบโอติกและโภชนศาสตร์สัตว์ขั้นสูง ตลอดจนการส่งเสริมความรู้ในด้านธุรกิจการเป็นผู้ประกอบการให้นักศึกษาด้วยเช่นกัน

2. การปรับรูปแบบการเรียนการสอนที่ทันสมัยและมีความยืดหยุ่นสูง โดยอาศัยการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning & Problem-Based Learning (PBL) เพื่อให้ให้ผู้เรียนฝึกการวิเคราะห์และการแก้ปัญหาผ่านกรณีศึกษา และส่งเสริมให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริงในชั่วโมงเรียนภาคปฏิบัติ

3. การส่งเสริมการฝึกปฏิบัติให้นักศึกษาด้วยการสร้างความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรม จัดให้มีโครงการสหกิจศึกษา (Co-operative Program) และการฝึกงานร่วมกับฟาร์มขนาดใหญ่ โรงงานแปรรูป และบริษัทเอกชนด้านสัตวศาสตร์

4. การสร้างทักษะใหม่ (Re-skilling & Up-skilling) ในอนาคตให้นักศึกษา ด้วยเสริมทักษะ Data Science และ AI for Agriculture เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลและคาดการณ์แนวโน้มการผลิตสัตว์ในอนาคตได้รวมทั้งควมรู้การเพิ่มวิชาเลือกเสรี ด้านธุรกิจเกษตร (Agri-business Program) และการตลาดดิจิทัล (Digital Marketing) สำหรับอุตสาหกรรมการผลิตสัตว์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถต่อยอดความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญสู่การเป็นผู้ประกอบการด้านอุตสาหกรรมการผลิตสัตว์ได้ นอกจากนี้หลักสูตรต้องมาการส่งเสริม Soft Skills เช่น การคิดเชิงระบบ (Systems Thinking) การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving) และการทำงานเป็นทีม (Team Working)

5. สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ด้วยการเปิดหลักสูตรระยะสั้น (Micro-credentials) สำหรับผู้ที่ต้องการเพิ่มเติมความรู้ด้านสัตวศาสตร์ การจัดทำแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ (MOOCs) ด้านสัตวศาสตร์เพื่อให้เข้าถึงองค์ความรู้ใหม่ๆ ได้ง่าย รวมถึงการสนับสนุนโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างประเทศ เพื่อเปิดโลกทัศน์ด้านการผลิตสัตว์และเทคโนโลยีสมัยใหม่

ในขณะที่ผู้บริหารจากคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำได้อธิบายถึงแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนไว้ 7 ประเด็นหลักๆ ดังนี้

1. การส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ เช่น การใช้คลิปปวีดีโอ การสอนแบบ Virtual Learning หรือการทำงานในรูปแบบของ E-Learning เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงข้อมูลและการเรียนรู้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

2. การส่งเสริมนักศึกษาให้ทำโครงการวิจัยและการทดลองในพื้นที่จริง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจในปัญหาที่แท้จริงตลอดจนให้นักศึกษาสามารถพัฒนาวิธีการใหม่ๆ ในการแก้ไขปัญหา

3. ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้จากการเน้นการฝึกปฏิบัติจริง โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติทำจริงในฟาร์ม หรือพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อการเรียนรู้และการจดจำกระบวนการต่างๆ ในการเลี้ยงสัตว์น้ำและประมงที่แท้จริง

4. ส่งเสริมให้นักศึกษามีประสบการณ์ตรงจากการฝึกงานและการฝึกปฏิบัติสหกิจศึกษาในสถานประกอบการที่เกี่ยวข้อง เช่น ฟาร์มสัตว์น้ำ โรงงานแปรรูปอาหาร การทำฟาร์มที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จะช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงความสำคัญและความท้าทายในโลกการเกษตร

5. การจัดการเรียนการสอนเน้นการคิดเชิงวิพากษ์ การวิเคราะห์ข้อมูลขั้นสูง และการตัดสินใจดำเนินการหรือแก้ไขปัญหาบนพื้นฐานของหลักการและแนวคิดเชิงวิทยาศาสตร์รวมทั้งหลักการและแนวคิดด้านการประมง เช่น การคำนวณต้นทุนการผลิต การวิเคราะห์ผลกระทบจากการประมงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ หรือการประเมินผลกระทบจากการใช้เทคโนโลยีใหม่ต่ออุตสาหกรรมประมง

6. การฝึกและบ่มเพาะให้นักศึกษามีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกันที่ดีกับภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาทักษะที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริง ตลอดจนนักศึกษามารถนำความรู้จากการศึกษาไปปรับใช้ในการพัฒนาชุมชน และสังคมในเชิงธุรกิจด้านการเกษตรและประมงได้

7. การเพิ่มเติมรายวิชาเกี่ยวกับการตลาดเชิงเกษตร เช่น การตลาดสมัยใหม่สำหรับผลิตภัณฑ์เกษตร การสร้างแบรนด์ผลิตภัณฑ์เกษตร การพัฒนาแนวคิดเชิงธุรกิจสำหรับอุตสาหกรรมประมง และการพัฒนาอุตสาหกรรมประมงและเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน

1.2 ประเด็นด้านแนวทางในการตอบสนองความคาดหวังของนักศึกษา

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารทั้ง 3 คณะเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังของนักศึกษาในปัจจุบันโดยผู้บริหารทุกท่านมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การศึกษาในระดับอุดมศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคน พัฒนาสังคม พัฒนาเศรษฐกิจ และพัฒนาประเทศ เนื่องจากการศึกษาเป็นการยกระดับความรู้ความสามารถ ทักษะ และความเชี่ยวชาญของผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพตามสาขาวิชา

ที่สำเร็จการศึกษาซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนหรือการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องเป็นกระบวนการที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานในระดับประเทศและในระดับโลก มหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นสถาบันการศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับของรัฐบาลและเป็นมหาวิทยาลัยที่ถูกจัดอยู่ในประเภทมหาวิทยาลัยที่ให้ความสำคัญกับการผลิตบัณฑิต มหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิตเป็นหลัก ดังนั้นหลักสูตร รายวิชา รูปแบบและกระบวนการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นประเด็นที่ทุกคณะและทุกหลักสูตรจะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาอยู่ตลอดเวลาตามกระแสการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของโลก แต่อย่างไรก็ตามกระบวนการคุณภาพที่กล่าวมาข้างต้นจะต้องเป็นไปตามความต้องการและความคาดหวังของผู้เรียนด้วย ทั้งนี้มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีบายในการปรับปรุงหลักสูตรรวมไปถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนในทุก5ปีอย่างสม่ำเสมอแต่ยังขาดอีกหนึ่งกระบวนการที่สำคัญคือกระบวนการรับฟังความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวังของผู้เรียนในปัจจุบันและอนาคต เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาทบทวนเพื่อพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาในกระบวนการจัดการเรียนการสอนด้วยเฉพาะด้านหลักสูตร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน โดยประเด็นในการปรับปรุงและพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของนักศึกษาจากความคิดเห็นของผู้บริหารทั้ง3คณะที่แตกต่างกันและสอดคล้องกันสามารถสรุปได้ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผู้บริหารจากคณะผลิตกรรมการเกษตรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนไว้ว่าแนวทางที่สำคัญที่สุดคือการบูรณาการความรู้ทางทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง โดยเฉพาะการให้โอกาสนักศึกษาได้ฝึกงานในสถานประกอบการ หรือทำโครงการร่วมกับชุมชนและภาคธุรกิจ ซึ่งสามารถเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในภาคเกษตรกรรม เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานเป็นทีม การบูรณาการนี้ไม่เพียงแต่ทำให้นักศึกษามีทักษะทางวิชาการ แต่ยังช่วยให้เกิดการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในสถานการณ์จริงที่นักศึกษาจะต้องเผชิญในชีวิตการทำงาน อีกหนึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญคือการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเรียนการสอน เช่น ระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System: LMS) การเรียนออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล การใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย เช่น วิดีโอ และแอปพลิเคชันต่างๆ รวมถึงการใช้ระบบ AI และ IoT เพื่อการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา การใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนรู้เท่านั้น แต่ยังช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาให้กับผู้เรียนในทุกพื้นที่ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการและความต้องการของนักศึกษาได้ตรงประเด็นเพราะจากการสำรวจความต้องการของนักศึกษาเบื้องต้นพบว่านักศึกษามีความคาดหวังในการลงพื้นที่จริงได้ฝึกปฏิบัติจากสถานการณ์จริงโยให้ลดชั่วโมงการบรรยายและการเรียนการสอนในห้องเรียนให้น้อยลง อย่างไรก็ตามท่านผู้บริหารยังได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในประเด็นที่น่าสนใจไว้ดังนี้

1. ด้านการออกแบบหลักสูตร ไม่จำเป็นต้องเรียน 4 ปีในระดับปริญญาตรี หลักสูตรอาจปรับเปลี่ยนเป็นหลักสูตรระยะสั้น สำเร็จการศึกษาแล้วสามารถปฏิบัติงานในหน่วยงานต่างๆหรืออาจนำมาใช้ในการประกอบอาชีพหลักของตัวเองได้ โดยประเด็นนี้สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพของนักศึกษาได้ในระยะยาว

2. ด้านการเข้าถึงแหล่งองค์ความรู้ของผู้เรียนโดยมหาวิทยาลัยควรมีการสร้างแหล่งเรียนรู้และแหล่งองค์ความรู้ด้านการเกษตรที่หลากหลายและนักศึกษาสามารถเข้าถึงได้งานเพื่อเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้แก่ผู้เรียนเช่น การจัดทำห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ที่ทันสมัย การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ด้านการเกษตรที่เพียงพอและเหมาะสม การจัดสร้างฐานเรียนรู้ทางการเกษตรที่ครบวงจรตลอดจนห้องสมุดเกษตรในทุกสาขาวิชา ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์

3. การปรับปรุงแบบภาคการศึกษาโดยอาจมาจากการปรับระบบการเปิดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนที่อาจแตกต่างจากระบบการเปิดภาคเรียนแบบเดิม ระยะเวลาการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามความเหมาะสมในแต่ละรายวิชา และเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดและการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง

4. การปรับปรุงแบบการจัดการเรียนการสอนให้เป็นแบบแซนวิชโปรแกรม (Sandwich Program) ด้วยการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานเอกชนหรือผู้ประกอบการเพื่อให้ นักศึกษาสามารถเรียนควบคู่กับการปฏิบัติงานจริง เพื่อส่งเสริมทักษะและความเชี่ยวชาญให้กับผู้เรียน

ในขณะที่ผู้บริหารคณะกรรมการประมงและทรัพยากรทางน้ำมีแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้เรียนไว้ใกล้เคียงกันดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ด้านหลักสูตร

1.1 ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต เช่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการฟาร์มสัตว์น้ำ การศึกษาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ยั่งยืน การบริหารจัดการแหล่งน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารแต่ละคณะควรมีการสำรวจข้อมูลความคาดหวังและความต้องการของผู้เรียนควบคู่ไปกับการความต้องการของตลาดแรงงานเพื่อนำข้อมูลมาทบทวนในการพัฒนาหลักสูตร

1.2 ควรมีการออกแบบหลักสูตรที่เน้นการบูรณาการระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติ เช่น เช่น การฝึกงานที่ฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การทำโครงการจริง การเรียนรู้แบบ Project-based Learning (PBL) เพื่อพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหาและการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดี

1.3 ปัจจุบันอุตสาหกรรมทั้งน้ำจืดและเค็มมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปี ดังนั้นเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ดังกล่าวจึงควรมีการเพิ่มการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการฟาร์ม จัดการธุรกิจ

ประมงน้ำจืดและน้ำเค็ม การตลาดของสินค้าสัตว์น้ำ และการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน เพื่อให้ นักศึกษาสามารถบริหารจัดการธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านวัสดุอุปกรณ์

2.1 หลักสูตรและคณะควรมีการจัดเตรียมอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ เช่น ระบบฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ อุปกรณ์ในการตรวจสอบคุณภาพน้ำ อุปกรณ์ในการให้อาหารสัตว์น้ำ หรือเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินสุขภาพสัตว์น้ำ เป็นต้น

2.2 นักศึกษาควรเข้าถึงโปรแกรมซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการจัดการฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การวิเคราะห์ข้อมูลจากฟาร์ม การจำลองสถานการณ์หรือการศึกษาความเป็นไปได้ทางธุรกิจ เช่น ซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการวิเคราะห์การเจริญเติบโตของสัตว์น้ำหรือการจัดการทรัพยากรน้ำ

3. ด้านเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

3.1 การใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยระบบ Learning Management System (LMS) เช่น Moodle หรือ Microsoft Teams เพื่อให้การเรียนการสอนสามารถดำเนินการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการส่งเสริมการเรียนรู้จากบ้าน หรือการสอนทางไกลเพื่อให้เหมาะสมกับ สภาพแวดล้อมของนักศึกษาที่อาจไม่สามารถเข้าห้องเรียนได้ทุกวัน

3.2 การใช้ระบบการสอนแบบอัจฉริยะหรือการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการประเมินผล การเรียนรู้ และการใช้เครื่องมือ AI เพื่อให้คำแนะนำและปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับ ความสามารถของแต่ละบุคคล รวมไปถึงการใช้ระบบ IoT (Internet of Things) หรือเซ็นเซอร์ต่างๆ ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพน้ำ อุณหภูมิ และสภาพแวดล้อมในฟาร์ม เพื่อช่วยให้นักศึกษา สามารถเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีในการติดตามและควบคุมการเลี้ยงสัตว์น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 การผลิตสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบคลิปวิดีโอ หรือสื่อการเรียนรู้ดิจิทัล เช่น แอปพลิเคชันหรือซอฟต์แวร์ต่างๆ ที่นักศึกษาสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา

4. การสร้างความร่วมมือกับฟาร์มประมงหรือบริษัทที่ทำงานเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์ น้ำ เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติงานจริงในสถานที่ที่จริง หรือทำโครงการร่วมกับธุรกิจในอุตสาหกรรม ประมง เพื่อนำความรู้ที่เรียนมาใช้ในการสถานการณ์จริง และเพิ่มทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานให้แก่ นักศึกษา

5. การส่งเสริมการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและการพัฒนาทักษะ ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่น การจัดคอร์สฝึกอบรมเพิ่มเติมหลังจบการศึกษา การเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การสร้างช่องทางการสื่อสารที่นักศึกษาสามารถแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ประสบการณ์ และแนวคิดด้านการประมงร่วมกันได้ เช่น กลุ่มในโซเชียลมีเดีย หรือการจัด กิจกรรมสัมมนา เป็นต้น

อย่างไรก็ตามผู้บริหารจากคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยีให้ความสำคัญต่อการตอบสนองความคาดหวังด้านการศึกษาไว้คือการตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของนักศึกษาชั้นจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมีการพิจารณาจากการสำรวจเพื่อให้ได้ข้อมูลความต้องการของนักศึกษาที่แท้จริง และกลุ่มของผู้ใช้บัณฑิต เพื่อนำมาวางแผนและจัดการในด้านด้านหลักสูตร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

2. ด้านทักษะของผู้เรียน

จากการผู้เคยแบบไม่เป็นทางการกับผู้บริหารทั้ง3คณะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับทักษะของผู้เรียนที่ได้รับหลังจากสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้โดยท่านผู้บริหารได้อธิบายให้ฟังว่า นอกเหนือจากทักษะที่ได้จากการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยแล้วยังมีทักษะอีกกลุ่มหนึ่งยังมีความจำเป็นเช่นเดียวกันคือ ทักษะการดำรงชีวิตของมนุษย์ในยุคดิจิทัลดังต่อไปนี้

1) ทักษะสร้างสรรค์ (Creativity Skill) เป็นทักษะที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่มีมาประยุกต์และสร้างเป็นไอเดียใหม่ ๆ เพื่อช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงการมีความคิดหรือจินตนาการในการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งแปลกใหม่

2) ทักษะการสื่อสาร (Communication Skill) เป็นทักษะที่สำคัญในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทั้งในการทำงานและในชีวิตประจำวัน การมีทักษะในการสื่อสารจะช่วยให้ นักศึกษาเป็นทั้งผู้ฟังและผู้พูดที่ดี รวมถึงช่วยสร้างความเข้าใจในการสื่อสารระหว่างผู้พูดและผู้ฟังได้

3) ทักษะการคิดวิเคราะห์ (Critical thinking Skill) เป็นทักษะที่ช่วยให้นักศึกษาเกิดกระบวนการคิดโดยใช้วิจารณญาณหรือการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รวมทั้งสามารถเชื่อมโยง รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลหรือสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างรอบด้าน

4) ความเป็นผู้นำ (Leadership Skill) เป็นทักษะที่ช่วยให้นักศึกษามีความมั่นใจในการพัฒนาศักยภาพของตนเองและของเพื่อนร่วมทีม เพื่อให้ทุกคนมองเห็นถึงเป้าหมายเดียวกันและนำพาทีมไปสู่เป้าหมายได้สำเร็จ รวมถึงสามารถเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นเกิดความพยายามลงมือทำได้

5) ทักษะการเจรจาต่อรอง (Negotiation Skill) เป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นในกระบวนการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล เพื่อร่วมกันตัดสินใจและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไปจนถึงการแสดงจุดยืนหรือความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้

6) ทักษะสมอง (Brain Skill) เป็นทักษะสำคัญที่นักศึกษายุคนี้ควรมี คือการเข้าใจสมอง เข้าใจความคิดของตนเอง เพื่อนำจุดแข็งของตนเองออกมาใช้ และพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสมและตรงจุด ทำให้สามารถออกแบบอนาคตได้ในแบบของตนเอง

7) ทักษะด้านกรอบความคิดแบบเติบโต (Skill of Growth Mindset) เป็นทักษะที่ช่วยให้นักศึกษารู้จักมองความล้มเหลวหรือข้อผิดพลาดเป็นเรื่องท้าทาย และเรียนรู้จากข้อผิดพลาดเพื่อให้ตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้นในครั้งต่อไป

8) ทักษะด้านความฉลาดทางสังคม (Skill of Social Intelligence) เป็นทักษะที่ช่วยให้นักศึกษาสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ ทั้งการเป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี เข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ยอมรับในความแตกต่างได้ รวมถึงสามารถควบคุมการแสดงออกของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

9) ทักษะด้านความฉลาดในการแก้ปัญหา (Skill of Adversity Intelligence) เป็นทักษะที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถปรับตัวได้ดีเมื่อต้องเผชิญกับปัญหา รวมถึงพยายามหาทางแก้ไขปัญหาและสามารถเอาชนะอุปสรรคได้ด้วยตนเองโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

10) ทักษะด้านความฉลาดด้านอารมณ์ (Skill of Emotional Intelligence) เป็นทักษะที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถควบคุมและจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ดี รวมถึงสามารถคาดเดาและเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นได้ด้วย

อย่างไรก็ตามคณะด้านการเกษตรทั้ง3คณะมีความแตกต่างกันในด้านศาสตร์การเรียนรู้ รวมทั้งทักษะที่จำเป็นในแต่ละศาสตร์ที่นักศึกษาจำเป็นต้องมี โดยผู้บริหารในแต่ละคณะได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะของผู้เรียนเอาไว้ใน 3 ทักษะคือการเพิ่มทักษะเดิมให้ดีขึ้น (Up-skills) ทักษะใหม่ที่จำเป็นในอนาคต (New-skills) และการมีทักษะที่หลากหลาย (Multi-skills) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ท่านผู้บริหารจากคณะผลิตกรรมการเกษตรได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะของผู้เรียนไว้ดังนี้

Up-skills ทักษะของนักศึกษาที่ควรปรับเปลี่ยนควรลดทักษะในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์แบบดั้งเดิมที่เป็นเครื่องมือในการผลิตพืชแบบอดีต เช่น จอบ เสียม การให้ปุ๋ยด้วยมือหว่าน การชลประทานแบบเก่า เป็นต้นและเห็นควรเพิ่มเครื่องมือและอุปกรณ์สมัยใหม่ที่มีประสิทธิภาพตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการทางการเกษตร เพื่อส่งเสริมการยกระดับการใช้เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ด้านการเกษตรให้กับนักศึกษา

New-skills ที่นักศึกษาในปัจจุบันพึงมีคือการเติมเพิ่มทักษะของการเป็นผู้นำ มารยาททางสังคม และการมีจิตสาธารณะให้กับผู้เรียนให้มากขึ้น สำหรับทักษะใหม่นั้นต้องขึ้นอยู่กับสาขาวิชาเช่น ทักษะใหม่ด้านพืชศาสตร์ได้แก่ Smart Farming การใช้ Drone และเทคโนโลยีเสมือนจริง (AI) ในการผลิตพืช เป็นต้น

Multi-skills นอกเหนือจากอัตลักษณ์ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ กำหนดแล้วบัณฑิตจากคณะผลิตกรรมการเกษตรจำเป็นต้องมีทักษะที่หลากหลายเพิ่มเติมได้แก่

- 1) ทักษะการพึ่งพาตัวเองหรือทักษะการอยู่ได้ด้วยตนเอง
- 2) ทักษะความสามารถด้าน IT
- 3) ทักษะด้านการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
- 4) ทักษะด้านเศรษฐศาสตร์และการลงทุน

5) ทักษะด้านการตลาดทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการค้าออนไลน์
อย่างไรก็ตามผู้บริหารจากคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยีให้ได้กว้างถึงทักษะจำเป็นที่
นักศึกษาควรมีติดตัวไปจนสำเร็จการศึกษาดังนี้

Up-skills คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยีได้มีการบ่มเพาะให้นักศึกษามีทักษะติดตัวที่
หลากหลาย แต่ในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนควรมีการ Up-skills เพื่อให้นักศึกษามีทักษะที่ทัน
ต่อโลกใน 5 ทักษะได้แก่

- 1) ทักษะการทำฟาร์มปศุสัตว์โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่
- 2) ทักษะการพัฒนาสูตรอาหารสัตว์ต้นทุนต่ำ
- 3) ทักษะการใช้เทคโนโลยีชีวภาพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเลี้ยงสัตว์
- 4) ทักษะการเพิ่มมาตรฐานและการขอรับรองทางด้านปศุสัตว์
- 5) ทักษะการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสัตว์

New-skills สำหรับทักษะใหม่ที่นักศึกษาคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยีควรเพิ่มเติมได้แก่

- 1) ทักษะการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการจัดการข้อมูลทางด้านสัตวศาสตร์ ข
- 2) ทักษะการเป็นผู้ประกอบการและการวางแผนธุรกิจ
- 3) ทักษะทักษะในการนำเสนองาน

Multi-skills เนื่องจากปัจจุบันศาสตร์ด้านสัตว์มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วด้วยเฉพาะอย่าง
ยิ่งเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับทางสัตวศาสตร์รอบด้านดังนั้นบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีความ
เชี่ยวชาญและทักษะรอบด้านเช่นด้วยกันได้แก่

- 1) เชี่ยวชาญด้านวิชาชีพสัตวศาสตร์คือมีความรู้ด้านสุขภาพสัตว์ โภชนศาสตร์ และการ
จัดการฟาร์มแบบยั่งยืน
- 2) ทักษะด้านเทคโนโลยีและข้อมูลสารสนเทศด้วยการใช้ AI IoT และ Big Data ในการ
จัดการปศุสัตว์
- 3) ทักษะเป็นนักธุรกิจและผู้ประกอบการที่มีความรู้ด้าน Agri-Business และสามารถทำ
Startup ด้านปศุสัตว์
- 4) ทักษะการสื่อสารและความร่วมมือในระดับสากล โดยสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อทำงาน
ร่วมกับนานาชาติได้
- 5) ทักษะด้านคิดวิเคราะห์และสร้างนวัตกรรมได้ โดยสามารถแก้ปัญหาและออกแบบ
นวัตกรรมด้านปศุสัตว์
- 6) ทักษะภาวะผู้นำและทำงานเป็นทีมได้ดี โดยสามารถบริหารฟาร์มหรือองค์กรด้านปศุสัตว์ได้
อย่างมีประสิทธิภาพ

ในขณะที่ผู้บริหารจากคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำได้อธิบายถึงทักษะต่างๆ ที่หลักสูตรควรให้ความสำคัญเพื่อการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตดังนี้

Up-skills นักศึกษาควรเรียนรู้สิ่งต่างๆ เหล่านี้

- 1) การใช้ระบบการเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming)
- 2) การใช้พลังงานทดแทน การใช้เซ็นเซอร์สำหรับตรวจวัดสภาพแวดล้อมในการเกษตรและฟาร์มสัตว์น้ำ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการฟาร์มและการติดตามผลผลิต ทดแทนนวัตกรรมดั้งเดิมที่ล้าสมัยและไม่มีความแม่นยำ

- 3) ทักษะในการสร้างและบริหารธุรกิจ การทำการตลาดและการวางกลยุทธ์การขายผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการสร้างแบรนด์เกษตรกรรมและการทำการตลาดดิจิทัล

New-skills ปัจจุบันเทคโนโลยีด้านการประมงมีความก้าวหน้าสูงด้านนี้นักศึกษาจึงควรมีการพัฒนาทักษะใหม่ๆ ด้วยเช่นเดียวกัน ได้แก่

- 1) ทักษะการใช้ซอฟต์แวร์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลการเกษตร เช่น GIS Data Analytics เป็นต้น รวมทั้งการใช้แอปพลิเคชันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรเพื่อช่วยในการตัดสินใจและการวางแผนการเกษตรที่ดี
- 2) ทักษะด้านการวิจัยและการพัฒนา เพื่อผลักดันนวัตกรรมด้านการประมงให้เจริญก้าวหน้า เช่น การพัฒนาพันธุ์สัตว์น้ำที่โตเร็วและทนทานต่อโรคและสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง รวมทั้งการพัฒนาอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพสูงและประหยัดต้นทุน และการเลี้ยงปลาในระบบปิด

Multi-skills นักศึกษาประมงควรมีทักษะที่หลากหลายเช่น

- 1) ทักษะการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและการจัดการกับสัตว์น้ำชนิดต่างๆ เช่น ปลา กุ้ง หรือ หอย ด้วยเฉพาะการควบคุมอุณหภูมิ การจัดการคุณภาพน้ำ การให้อาหารที่เหมาะสม และการป้องกันโรค
- 2) ทักษะในการผลิตอาหารสัตว์น้ำโดยการผลิตอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสำหรับสัตว์น้ำเพื่อให้มีการเติบโตที่ดีและลดความเสี่ยงในการเกิดโรค
- 3) ทักษะในการจัดการระบบฟาร์มด้วยการวางแผนและการจัดการฟาร์มอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การคำนวณต้นทุน การวางแผนการผลิต การจัดการทรัพยากรและบุคลากร
- 4) ทักษะการวิจัยและพัฒนาด้วยใช้เทคโนโลยีหรือวิธีการใหม่ๆ ในการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การทำวิจัยเพื่อปรับปรุงพันธุ์สัตว์น้ำ การพัฒนากระบวนการใหม่ๆ ที่ทำให้การผลิตมีประสิทธิภาพสูงขึ้น
- 5) ทักษะการสื่อสารและทำงานร่วมกับทีมงานหรือเกษตรกร ด้วยเฉพาะอย่างยิ่งการให้คำแนะนำหรือฝึกอบรมผู้อื่นในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

3. โอกาสในการประกอบอาชีพของนักศึกษา

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารคณะด้านการเกษตรทั้ง 3 คณะในประเด็นของโอกาสในการประกอบอาชีพของนักศึกษาเกษตรทั้ง 3 คณะหลังสำเร็จการศึกษาซึ่งสามารถสรุปได้ 2 ประเด็นหลักเกี่ยวกับการประกอบอาชีพไม่ตรงกับสาขาวิชา และการส่งเสริมให้บัณฑิตมีงานทำหลังสำเร็จการศึกษาทุกคนดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 การได้งานทำไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา

ผู้บริหารทั้ง 3 คณะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการได้งานทำที่ไม่ตรงกับสาขาวิชาของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ค่อนข้างเป็นไปในทิศทางเดียวกันโดยสรุปได้ว่า การได้งานไม่ตรงสาขานั้น ไม่ใช่เรื่องเสียหายหรือเสียเปรียบแต่อย่างใดเพราะปัจจุบันนี้การได้งานทำให้ความสำคัญกับใบปริญญาค่อนข้างน้อย ผู้ประกอบการหันมาให้ความสำคัญที่ความสามารถการประยุกต์หลักการและแนวคิดกับการทำงานรวมถึงบุคลิกภาพที่มีความตื่นตัวและพร้อมที่จะเรียนรู้ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องเป็นผู้ที่ใฝ่เรียนรู้กับความรู้ใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี ดังนั้นในปัจจุบันการได้งานตรงสายหรือไม่ตรงสาขานั้น จึงค่อนข้างไม่มีผลกับการได้งานทำหรือไม่ได้งานทำ แต่อย่างไรก็ตามท่านผู้บริหารทั้ง 3 คณะได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นสำคัญที่จำเป็นสำหรับบัณฑิตจบใหม่ถึงแม้ว่าจะได้งานทำไม่ตรงสายก็สามารถสรุปได้ 4 ประเด็นดังต่อไปนี้

1) การแสดงความสามารถเชิงประจักษ์ ทักษะและประสบการณ์ที่ค่อนข้างน้อยของบัณฑิตจบใหม่สามารถทดแทนได้ด้วยจากการอธิบายสิ่งที่เคยทำ เคยปฏิบัติ ทักษะที่บัณฑิตเคยได้รับมาจากการฝึกงานหรือการฝึกปฏิบัติสหกิจที่ผ่านมา เช่น คุณมีทักษะในการทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ เป็นทีม ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการแก้ปัญหาซึ่งเป็นทักษะที่สามารถนำไปปรับใช้ได้กับทุกสายงาน

2) ความสนใจในงานและความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการทำงาน ความสามารถพิเศษ สิ่งที่บัณฑิตสนใจ และงานอดิเรก สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการทำงานได้ เพราะสถานประกอบการจะเลือกผู้สมัครงานที่มีความสนใจในสิ่งต่างๆ รอบตัว และความรู้รอบตัวที่มีต่อตำแหน่งงานนั้นๆ

3) ความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้งานและพัฒนาตนเอง สถานประกอบการจะคัดเลือกคนโดยดูว่าที่ผ่านมาบัณฑิตมีวิธีการค้นคว้าหาความรู้อย่างไร และหากมีโอกาสได้ทำงานแล้วจะมีแนวทางในการพัฒนาตนเองอย่างไรบ้าง เนื่องจากหัวหน้างานไม่มีเวลาที่จะมาสอนงานหรือให้คำแนะนำได้ในทุกเรื่อง จึงมองหาคนที่รู้จักการพัฒนาตนเองโดยไม่ต้องรอให้ใครบอกว่าต้องทำอะไรบ้าง

4) บุคลิกภาพ วิสัยทัศน์ และทัศนคติที่ดีในการทำงาน บัณฑิตที่จบใหม่ต้องมีบุคลิกภาพที่เป็นสากลคือการเป็นมิตรกับทุกคน การรู้จักกาลเทศะอะไรควร อะไรไม่ควร ตลอดจนควรมีแนวคิดเชิงก้าวหน้า มองโลกในแง่ดี เพื่อส่งเสริมการทำงานให้ประสบความสำเร็จ

อย่างไรก็ตามความรู้ความสามารถที่ได้เรียนมาเป็นเหมือนเครื่องรับรองคุณภาพและศักยภาพของบัณฑิต ถ้าหากบัณฑิตสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้เรียนมาให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรในการทำงานได้ ถึงแม้ว่าสาขาวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษามานั้นจะไม่ตรงกับสายงานหรือหน้าที่รับผิดชอบในการทำงานก็จะเป็นอุปสรรคใดๆ ทั้งนี้ผู้บริหารทั้ง 3 ท่านได้แสดงแนวคิดที่แตกต่างกันเกี่ยวกับโอกาสในการประกอบอาชีพของนักศึกษาไว้สองประเด็นหลักๆ ดังต่อไปนี้

คณะผลิตภัณฑ์เกษตร จัดการเรียนการสอนด้านพืช แมลงศัตรูพืช ดินและปุ๋ย ตลอดจนศาสตร์ทางการเกษตรด้านอื่นๆ ซึ่งส่งผลให้บัณฑิตนั้นมีความรู้ความสามารถ ทักษะและความเชี่ยวชาญทางการเกษตร ด้านพืช ดินและแมลง ค่อนข้างสูงตลอดจนประกอบกับนโยบายผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยแม่โจ้เพื่อตอบสนองนโยบายในระดับประเทศในการผลิตบุคลากรทางการเกษตรเฉพาะทาง แต่ในทางตรงกันข้ามบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากคณะด้านการเกษตรของมหาวิทยาลัยแม่โจ้จากสถิติแล้วเกินครึ่งหนึ่งไม่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร หรือกล่าวอีกนัยบัณฑิตด้านการเกษตรของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้งานทำหลังสำเร็จไม่ตรงกับสาขาวิชา โดยท่านผู้บริหารจากคณะผลิตภัณฑ์เกษตรได้แสดงความคิดเห็นกลับเป็นเต็สดังกล่าวไว้ดังนี้

1) นโยบายระดับชาติด้านการผลิตบัณฑิตทางการเกษตรเพื่อทดแทนบุคลากรทางการเกษตรของประเทศที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ควรมีความชัดเจนเพื่อให้สถาบันด้านการเกษตรรับทราบถึงปัญหาและหาแนวทางในการกำหนดนโยบายรองรับการสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตทั่วประเทศ

2) หลักสูตรด้านการเกษตรควรเพิ่มรายวิชาที่เกี่ยวข้องให้กับทักษะพื้นฐานเฉพาะให้กับนักศึกษา โดยเฉพาะ นักศึกษาทางด้านพืชศาสตร์ ควรมีทักษะและองค์ความรู้ทั้ง พืชสวน พืชไร่ พืชสมุนไพร อารักขาพืช ดิน และปุ๋ย เพื่อเพิ่มโอกาสในการทำงาน

3) คณะด้านการเกษตรควรมีการปรับปรุงหลักสูตรด้านการสร้างร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก เช่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชนด้านการเกษตร เพื่อที่จะสามารถผลิตบัณฑิตได้ตรงตามความต้องการของหน่วยงานตลอดจนส่งเสริมการได้งานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา

คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี ท่านผู้บริหารได้กล่าวเช่นกันว่าการทำงานไม่ตรงสายไม่ใช่ปัญหา แต่ถือเป็นเป็นโอกาสในการเจริญเติบโตและปรับตัวให้เข้ากับโลกยุคใหม่ สิ่งสำคัญคือการมีทักษะที่ปรับใช้ได้หลากหลาย (Multi-skills) และต้องสามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ได้ตลอดเวลา ด้วยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ความรู้และวิทยาการณสมัยใหม่ด้านสัตวศาสตร์ นอกจากนี้บัณฑิตสัตวศาสตร์จำเป็นต้องสามารถนำความรู้ที่มีไปประยุกต์ใช้กับอุตสาหกรรมอื่นๆ ได้หลากหลาย เช่น ความรู้ด้าน

เทคโนโลยีการเกษตร ความรู้เชิงธุรกิจสัตว์เลี้ยง รวมทั้งความสามารถด้านการวิจัยทางชีวภาพ ท่านบริหารจากคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำมีความคิดเห็นว่าการได้งานทำไม่ตรงสาขาวิชาไม่ใช่เรื่องเสียหายแต่สถาบันการศึกษาต้องกลับมาวิเคราะห์ว่าเหตุใดบัณฑิตจึงประกอบอาชีพไม่ตรงกับสาขาวิชาซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ตลาดงานที่จำกัดหรือไม่ตรงกับความต้องการ ในกรณีที่นักศึกษาจบใหม่อาจพบว่าไม่มีตำแหน่งงานในสาขาที่ตรงกับการเรียน หรืออาจมีตำแหน่งงานที่ไม่ตรงกับความคาดหวังในหลายประเด็น เช่นเงินเดือน โอกาสในการเติบโตในอาชีพ หรือมีภูมิลาเนาอยู่ห่างไกลจากสถานที่ทำงาน

2) ความสนใจและความชอบส่วนตัว บัณฑิตบางคนอาจมีความสนใจในด้านอื่น ที่ไม่เกี่ยวข้องกับสาขาที่เรียน ซึ่งส่งผลต่อการเลือกที่จะทำงานในอาชีพที่ตรงกับความสนใจและความถนัดของตนมากกว่า

3) การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในประเทศมีความเจริญก้าวหน้าในแต่ภูมิภาคแตกต่างกันโดยบางภูมิภาคขาดแคลโอกาสในการเจริญเติบโตเช่น ปัญหาภัยแล้งในขณะที่ยบางภูมิภาคประสบปัญหาน้ำท่วมซึ่งส่งผลกระทบต่อบัณฑิตจบใหม่ในการประกอบอาชีพด้านการประมงของนักศึกษาจบใหม่ ประกอบกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมโลกที่เปลี่ยนแปลงไป การแข่งขันสูงขึ้น และมาตรการลงทุนที่มากขึ้น เป็นต้น

คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ ท่านผู้บริหารได้กล่าวสรุปถึงข้อดีและข้อเสียจากการประกอบอาชีพไม่ตรงสาขาของบัณฑิตประมงไว้ดังนี้คือ

1) การเปิดโอกาสในอาชีพที่หลากหลาย ตลาดแรงงานในปัจจุบันมีความหลากหลาย นักศึกษาจบจากสาขาประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอาจพบโอกาสในสายอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การวิจัยด้านสิ่งแวดล้อม หรือแม้กระทั่งการทำงานในธุรกิจที่ไม่เกี่ยวข้องกับการประมงโดยตรง เช่น การตลาด การบริหารจัดการ หรือเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่สามารถนำทักษะที่เรียนมาประยุกต์ใช้ได้

2) เกิดการพัฒนาทักษะที่หลากหลาย การทำงานในสาขาที่ไม่ตรงกับการศึกษาอาจช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะใหม่ๆ (New skills) ที่ไม่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร เช่น การบริหารจัดการ การสื่อสาร หรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในอนาคต

3) การลดความเครียดจากการทำงานในสาขาที่ไม่ตรงความสนใจ บางครั้งการทำงานในสายอาชีพที่ไม่ตรงกับการศึกษาก็อาจทำให้บุคคลมีความสุขหรือความพึงพอใจมากขึ้นก็เป็นได้ หากพวกเขารู้สึกว่าการทำงานในสาขานั้นเหมาะสมกับความสนใจส่วนตัวมากกว่าข้อเสียที่อาจเกิดขึ้น

4) การสูญเสียศักยภาพในการใช้ความรู้ นักศึกษาที่ไม่ได้ทำงานในสายอาชีพที่เกี่ยวข้องกับสาขาที่เรียนมาอาจไม่ได้ใช้ทักษะและความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาอย่างเต็มที่ ซึ่งอาจทำให้โอกาสในการพัฒนาในสาขาวิชาที่เรียนมาลดลง

5) การขาดความเชี่ยวชาญในสายงานหลัก ในกรณีที่นักศึกษาทำงานในอาชีพที่ไม่ตรงกับการเรียนอาจทำให้เขาไม่ได้รับประสบการณ์หรือการฝึกฝนในสายงานให้มีความเชี่ยวชาญสูง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันด้านอุตสาหกรรมประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำลดลง

6) การพลาดโอกาสด้านตลาดงานในสาขาที่เรียน ในกรณีที่นักศึกษาสามารถทำงานในสาขาประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ อาจจะมีโอกาสเจริญก้าวหน้าในอุตสาหกรรมที่กำลังเติบโตและมีความต้องการแรงงานอย่างต่อเนื่อง แต่การไม่เข้าสู่วงการนี้ซึ่งอาจทำให้พลาดโอกาสดี ๆ ในสายงานที่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียน

3.2 การส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษามีงานทำหลังสำเร็จการศึกษาทุกคน

มหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางด้านการเกษตรชั้นนำที่มีความเป็นเลิศทางการเกษตรในระดับนานาชาติ มีความมุ่งมั่นพัฒนาบัณฑิตเป็นผู้อุดมด้วยปัญญาอดทน สู้งาน เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อความเจริญรุ่งเรือง วัฒนาของสังคมไทย ที่มีเกษตรเป็นรากฐาน โดยมหาวิทยาลัยมีพันธกิจหลักในการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถในวิชาการและวิชาชีพ โดยเฉพาะการเป็นผู้ประกอบการที่ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงโดยเน้นทางด้านการเกษตรดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงได้มีการจัดโครงการและกิจกรรมต่างๆ เพื่อช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาทุกคนนำความรู้ความสามารถที่เรียนมาไปประยุกต์ใช้ในการทำงานหลังสำเร็จการศึกษาได้ทุกคน อย่างไรก็ตามผู้บริหารทั้ง 3 คณะมีแนวคิดเดียวกันว่า โดยทั่วไปแล้วเป้าหมายของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีที่สำคัญมาอยู่ 2 ประการแรก การได้งานทำ และการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น แต่ปัจจุบันอัตราการว่างของบัณฑิตจบให้สูงขึ้นทุกปีดังนั้นสถาบันการศึกษาคณะวิชาและหลักสูตรต่างๆ ควรการจัดโครงการหรือกิจกรรมส่งเสริมให้บัณฑิตทุกคนได้งานทำหลังสำเร็จการศึกษา โดยผู้บริหารจากคณะผลิตกรรมการเกษตรได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นนี้ว่าควรมีแนวทางในการกำหนดนโยบายให้นักศึกษาทุกคน มีงานทำจาก 5 โครงการ/กิจกรรมต่อไปนี้

1) คณะด้านการเกษตรจัดโครงการตลาดนัดแรงงานเพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสพบปะผู้ประกอบทั้งในภาครัฐเอกชนและองค์กรในระดับนานาชาติมากขึ้น

2) แต่ละหลักสูตรส่งเสริมให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติสหกิจศึกษากับหน่วยงานของรัฐและเอกชนตามความถนัด สมัครงานและความชอบของตัวนักศึกษาเอง

3) ควรการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านการสมัครงานที่เป็นปัจจุบันให้มากขึ้น

4) มหาวิทยาลัยและหรือคณะด้านการเกษตร ควรจัดตั้งบริษัทเพื่อการหารายได้ เพื่อเพิ่มโอกาสให้นักศึกษาได้มีงานทำตามหลักสูตรที่นักศึกษาจบ

5) ควรจัดหาแหล่งทุน ให้แก่นักศึกษาที่มีความต้องการหรือสนใจในการจัดตั้งบริษัท Stat-up ด้านการเกษตรหลังสำเร็จการศึกษา

ในขณะที่ท่านผู้บริหารจากคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยีกล่าวเสริมว่านอกเหนือจากการส่งเสริมการมีงานทำของบัณฑิตแล้วแล้ว คณะด้านการเกษตรควรให้ความสำคัญไปที่การประชาสัมพันธ์การรับสมัครงานจากบริษัทเอกชนหรือประกอบธุรกิจทางด้านสัตวศาสตร์ เพื่อให้ข้อมูลด้านการสมัครงานแก่นักศึกษาที่กำลังสำเร็จการศึกษาตลอดจนควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสัมภาษณ์งานและการเขียนประวัติย่อเพื่อสมัครงาน (Resume) แต่อย่างไรก็ตามการฝึกปฏิบัติสหกิจศึกษาส่งผลให้นักศึกษามีโอกาสในการได้งานจากบริษัทที่นักศึกษาไปปฏิบัติสหกิจศึกษาดังนั้นควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักศึกษาทุกคนในทุกหลักสูตรทั้ง 4 ปี และ 2 ปีได้พบปะกับรุ่นพี่ในสายงานต่างๆ เพื่อเป็นการแนะแนวการทำงานและการเตรียมความพร้อมสำหรับการสมัครงานจะเป็นประโยชน์แก่นักศึกษาอย่างมาก

เช่นเดียวกันกับผู้บริหารจากคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำที่มีความคิดเห็นใกล้เคียงกันว่า โครงการฝึกงาน (Internship Program) และโครงการสหกิจศึกษา (Cooperative Education Program) จะช่วยส่งเสริมการมีงานทำให้กับนักศึกษาที่กำลังสำเร็จการศึกษา ตลอดจนการให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักศึกษาที่กำลังสำเร็จการศึกษาแก่ศิษย์เก่าที่เป็นผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการ สำหรับโอกาสในการได้งานทำของรุ่นน้อง อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงานและแนะแนวอาชีพตลอดจนการอบรมเพื่อการพัฒนาผู้ประกอบการ ก็ถือเป็นโครงการสำคัญที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาทุกคนมีงานทำหลังสำเร็จการศึกษา

ตอนที่ 9 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษากลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการเลือกศึกษาในคณะและสาขาวิชาด้านการเกษตรพบว่านักศึกษาจำนวน 209 คนที่แสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลที่สำคัญโดยคิดเป็นร้อยละ 60.93 จากนักศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในภาพรวมนักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรอยู่ 8 ปัญหาหลักดังแสดงในตารางที่ 18 ตามรายละเอียดต่อไปนี้

1. ปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน เครื่องมือทางการเกษตร ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ไม่เพียงพอและไม่พร้อมสำหรับการจัดการเรียนการสอนตลอดจนระบบการลงทะเบียนแบบออนไลน์ที่ไม่มีความเสถียร (ร้อยละ 30.62) โดยกลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาระบบการลงทะเบียนใหม่ในรูปแบบ Customer Friendly (ร้อยละ 30.62) การปรับปรุงอาคารสถานที่ ห้องเรียนรวม และห้องน้ำ (ร้อยละ 20.09)

และควรมีการตรวจสอบและประเมินเพื่อปรับปรุงและจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน เครื่องมือทางการเกษตรและห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 7.17)

2. ปัญหาจากหลักสูตรที่สามารถเลือกสาขาวิชาได้ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 โดยแผนการเรียนของชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ให้ความสำคัญกับการเรียนในห้องเรียนและการมอบหมายงานที่ไม่ก่อให้เกิดทักษะใดๆ (ร้อยละ 22.49) โดยนักศึกษามีข้อเสนอแนะว่าหลักสูตรควรมีการออกแบบแผนการศึกษาที่นักศึกษาสามารถลงพื้นที่ปฏิบัติได้จริงตั้งแต่ชั้นปีแรก (ร้อยละ 22.49) และควรมีการออกแบบรายวิชาและกิจกรรมรายวิชาที่ให้นักศึกษาได้เรียนรู้ในห้องเรียนและลงพื้นที่จริงเพื่อให้นักศึกษามีการฝึกฝนทักษะต่างๆ (ร้อยละ 11.96)

3. ปัญหาจากหลักสูตรที่สามารถเลือกสาขาวิชาได้ในชั้นปีที่ 2 โดยการใช้เกรดเฉลี่ยสะสมในชั้นปีที่ 1 เป็นเกณฑ์ในการเลือกสาขาวิชา ส่งผลให้นักศึกษาไม่สามารถเลือกสาขาวิชาได้ตามที่ตั้งใจเอาไว้ (ร้อยละ 20.10) โดยนักศึกษามีข้อเสนอแนะว่าคณะและสาขาวิชาควรพิจารณาเกณฑ์การเลือกสาขาวิชาใหม่ โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนเลือกด้วยตนเองมากขึ้น (ร้อยละ 20.10) ควรให้นักศึกษาเลือกสาขาวิชาได้ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 และมีวิธีการคัดเลือกที่หลากหลาย (ร้อยละ 4.78) และควรให้ความสำคัญกับความสนใจและความตั้งใจของนักศึกษามากกว่าเกรดเฉลี่ยสะสม (ร้อยละ 3.34)

4. ปัญหาการปรับเปลี่ยนระบบค่าเทอมและค่าธรรมเนียมต่างๆ ในรูปแบบเหมาจ่ายที่สูงขึ้น ส่งผลเสียต่อนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายที่กำลังเรียนภาคการศึกษาสุดท้ายเพียง 2-3 วิชา แต่จะต้องชำระค่าเทอมเท่ากับนักศึกษาในชั้นปีอื่นๆ (ร้อยละ 5.74) โดยนักศึกษามีข้อเสนอแนะว่ามหาวิทยาลัยควรทบทวนการใช้ระบบการชำระค่าเทอมแบบเหมาจ่ายใหม่ โดยคำนึงถึงภาวะเศรษฐกิจ ผลกระทบเกิดกับนักศึกษาและผู้ปกครอง และหันกลับมาใช้รูปแบบเดิมในการชำระค่าเทอม (ร้อยละ 5.74) และควรมีทางเลือกในการชำระค่าเทอมให้นักศึกษามากกว่า 1 ทางเลือก (ร้อยละ 4.78)

5. ปัญหาด้านพฤติกรรมและกิริยามารยาทในการสอนของอาจารย์ และพฤติกรรมการให้บริการของบุคลากรบางท่านที่ไม่เหมาะสม (ร้อยละ 5.26) โดยนักศึกษามีข้อเสนอแนะว่าคณะและมหาวิทยาลัยควรมีนโยบายในการสร้างบรรยากาศที่ดีระหว่างทำการสอน พัฒนาบุคลิกภาพ พฤติกรรม กิริยามารยาทในการสอนของอาจารย์ และจิตสำนึกในการให้บริการของบุคลากรเจ้าหน้าที่ทุกคน (ร้อยละ 5.26) ตลอดจนการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ การใช้ภาษาที่เหมาะสมกับการสอนแก่คณาจารย์ และการมีจิตบริการและการให้บริการอย่างจริงจังสำหรับบุคลากรทุกคน (ร้อยละ 2.87) และควรมีการประเมินพฤติกรรมการสอนของคณาจารย์ และพฤติกรรมการให้บริการของบุคลากรทุกคน กำหนดมาตรการสืบสวนสอบสวนและบทลงโทษที่ชัดเจน (ร้อยละ 2.39)

6. ปัญหาจากหลักสูตรที่มีการกำหนดจำนวนผู้เรียนในแต่ละสาขาวิชาที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการเลือกเรียนของนักศึกษา (ร้อยละ 4.78) โดยนักศึกษามีข้อเสนอแนะให้หลักสูตรมีการกำหนด

และจัดสรรผู้เรียนในแต่ละสาขาวิชาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับความต้องการเลือกเรียนจริงของนักศึกษา (ร้อยละ 4.78)

7. ปัญหานักศึกษาชั้นปีที่ 1 หลักสูตร 2 ปีต่อเนื่องเทียบเข้าเรียนจากวิทยาลัยเกษตรทั่วประเทศยังไม่คุ้นเคยและยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาและการให้บริการจากมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 4.78) โดยนักศึกษาให้ข้อเสนอแนะว่ามหาวิทยาลัยควรจัดกิจกรรม University Tour เพื่อนำนักศึกษาเข้าเยี่ยมชมและแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับบริการของแต่ละหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 4.78) และการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย แนะนำคณาจารย์และบุคลากรทุกคน และจัดกิจกรรมต้อนรับเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับคณาจารย์และบุคลากรเจ้าหน้าที่ทุกคน (ร้อยละ 0.95)

8. ปัญหาเกี่ยวกับการเปิดสาขาวิชาด้านการเกษตรที่หลากหลายซึ่งเป็นสาขาเฉพาะที่นำไปประยุกต์ใช้กับการทำงานได้ยาก (ร้อยละ 4.30) โดยนักศึกษาให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่เชิงประยุกต์ที่ทันสมัยเป็นไปตามกระแสของโลก (ร้อยละ 4.30) และควรมีนโยบายและมาตรการในการจัดตารางเรียนให้เหมาะสม และข้อบังคับในการเลื่อนตารางเรียนของอาจารย์โดยไม่จำเป็นและไม่สมเหตุสมผล (ร้อยละ 2.84)

ตารางที่ 21 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา

ปัญหาและอุปสรรค	n*=209		ข้อเสนอแนะ	n*=209	
	F*	%		F*	%
1. สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน เครื่องมือทางการเกษตร ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ที่ไม่เพียงพอและไม่พร้อมสำหรับการจัดการเรียนการสอน อาคารเรียนบางแห่งเก่าและไม่สะอาด รวมทั้งระบบการลงทะเบียนเรียนออนไลน์ไม่มีความเสถียร มีปัญหาขัดข้องระหว่างการลงทะเบียนเรียนทุกภาคการศึกษา	64	30.62	1.1 เนื่องจากปัญหาด้านความไม่เสถียรของระบบการลงทะเบียนออนไลน์ มีมานานนับ 10 ปี ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรแก้ไขปัญหานี้อย่างจริงจัง โดยการจัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานภายในหรือภายนอกเข้ามาปรับปรุงและพัฒนาระบบในรูปแบบของ Customer Friendly เพื่อให้ นักศึกษาลงทะเบียนเรียนได้โดยไม่มีปัญหาขัดข้องใดๆ	64	30.62

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค	n*=209		ข้อเสนอแนะ	n*=209	
	F*	%		F*	%
			1.2 มหาวิทยาลัยควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อนำมาปรับปรุงอาคารสถานที่ ห้องเรียนรวม ห้องน้ำที่เพียงพอ พร้อมใช้ และสะอาดถูกสุขอนามัย	42	20.09
			1.3 ทุกคนวิชาควรมีการตรวจสอบหรือประเมินความเพียงพอและความพร้อมใช้ ตลอดจนการปรับปรุง หรือจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน เครื่องมือทางการเกษตรที่ทันสมัย รวมถึงห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ทุกครั้งก่อนเปิดภาคการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ	15	7.17
2. สำหรับหลักสูตรที่สามารถเลือกสาขาวิชาได้ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 แผนการเรียนในชั้นปีที่ 1 และ 2 ให้มีความสำคัญกับการเรียนในห้องเรียนและการมอบหมายงานลงพื้นที่ในลักษณะงานที่ไม่ก่อให้เกิดทักษะใดๆ ในขณะที่ไม่มีรายวิชาใดพานักศึกษาลงพื้นที่ฝึกปฏิบัติจริงเพื่อสร้างการเรียนรู้และทักษะตามสาขาวิชาที่เรียน	47	22.49	2.1 หลักสูตรควรมีการออกแบบแผนการเรียนที่นักศึกษาสามารถลงพื้นที่ปฏิบัติจริงได้ตั้งแต่ชั้นปีแรก ร่วมกับการบรรยายในชั้นเรียน	22	22.49
			2.2 หลักสูตรควรออกแบบรายวิชาและกิจกรรมรายวิชาที่ให้นักศึกษาได้เรียนรู้ในห้องเรียน นำนักศึกษาลงพื้นที่จริง และมอบหมายงานให้นักศึกษาได้ฝึกฝนทักษะต่างๆ นอกเหนือจากการถางหญ้า หรือทำความสะอาดพื้นที่ และอุปกรณ์การเกษตร	25	11.96

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค	n*=209		ข้อเสนอแนะ	n*=209	
	F*	%		F*	%
3. สำหรับหลักสูตรที่สามารถเลือกสาขาวิชาได้ในชั้นปีที่ 2 โดยการใช้เกรดเฉลี่ยสะสมในชั้นปีที่ 1 เป็นเกณฑ์ในการเลือกสาขาวิชา ส่งผลให้นักศึกษาไม่สามารถเลือกสาขาวิชาได้ตามที่ตั้งใจและวางแผนไว้	42	20.10	3.1 คณะและสาขาวิชาควรมีการทบทวนและพิจารณาเกณฑ์การเลือกสาขาวิชาใหม่ที่ชัดเจนโดยเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนในการเลือกสาขาวิชาด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น	42	20.10
			3.2 ทุกหลักสูตรควรมีปรับรูปแบบการเลือกสาขาวิชาโดยให้นักศึกษาสามารถเลือกสาขาวิชาได้ตั้งแต่แรกเข้าชั้นปีที่ 1 โดยอาจแบ่งเป็นโควตาเกณฑ์การคัดเลือกที่หลากหลาย เช่น โควตาบุตรหลานเกษตรตรงสาขา การสอบคัดเลือกตามสาขาวิชา หรือเกรดเฉลี่ยสะสมจากชั้นมัธยมศึกษา เป็นต้น	10	4.78
			3.3 คณะและสาขาวิชาควรให้ความสำคัญไปที่ความสนใจและความตั้งใจของนักศึกษาเป็นเกณฑ์ในการเลือกสาขาวิชา มากกว่าเกรดเฉลี่ยสะสม	7	3.34
4. การปรับเปลี่ยนระบบค่าเทอมและค่าธรรมเนียมต่างๆ ในรูปแบบเหมาจ่ายที่สูงขึ้นเกินความจำเป็น และส่งผลเสียต่อนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายที่กำลังเรียนในภาคการศึกษาสุดท้ายเพียง 2-3 รายวิชาก่อนสำเร็จการศึกษา แต่ต้องชำระค่าเทอมแบบเหมาจ่ายเท่ากับนักศึกษาชั้นปีอื่นๆ	12	5.74	4.1 มหาวิทยาลัยควรทบทวนการใช้ระบบการชำระค่าเทอมแบบเหมาจ่ายใหม่อีกครั้งโดยคำนึงถึงสถานะทางเศรษฐกิจ ผลกระทบและผลเสียที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาและผู้ปกครองที่จะต้องชำระค่าเทอมเพิ่มขึ้น และควรกลับมาใช้รูปแบบการชำระค่าเทอมตามจำนวนหน่วยกิตที่ลงทะเบียนหมีอมเต็มหากเป็นไปได้	12	5.74

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค	n*=209		ข้อเสนอแนะ	n*=209	
	F*	%		F*	%
			4.2 มหาวิทยาลัยควรมีทางเลือกในการชำระค่าเทอมให้นักศึกษา เช่น ชำระเต็มจำนวน แบ่งชำระเป็นงวด หรือขยายระยะเวลาการชำระค่าเทอมเป็นต้น	10	4.78
5. พฤติกรรมและกิริยามารยาทในการสอนของอาจารย์ผู้สอน และพฤติกรรม การให้บริการของบุคลากรบางท่านไม่เหมาะสม	11	5.26	5.1 คณะและมหาวิทยาลัยควรมีนโยบาย ในการสร้างบรรยากาศที่ดีระหว่างทำ การสอน รวมถึง การพัฒนา บุคลิกภาพ พฤติกรรม และกิริยา มารยาทในการสอนของคณาจารย์ ตลอดจนการจัดสำนึกในการ ให้บริการของบุคลากรเจ้าหน้าที่ทุก คน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างภาพลักษณ์ ที่ดีแก่มหาวิทยาลัย	11	5.26
			5.2 ควรมีการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อ พัฒนาศักยภาพ การใช้ภาษาที่ เหมาะสมกับการสอนให้แก่คณาจารย์ รวมทั้งการฝึกอบรมด้านการมีจิต บริการและการให้บริการอย่างจริงใจ สำหรับบุคลากรทุกท่าน	6	2.87
			5.3 มหาวิทยาลัยควรมีการประเมิน พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ และ พฤติกรรมการให้บริการของบุคลากร ทุกคน ตลอดจนมีมาตรการสืบสวน สอบสวนและบทลงโทษที่ชัดเจน เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของ ทั้งคณาจารย์และบุคลากรทุกคนใน กรณีที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจริง	5	2.39

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค	n*=209		ข้อเสนอแนะ	n*=209	
	F*	%		F*	%
6. หลักสูตรมีการกำหนดจำนวนผู้เรียนในแต่ละสาขาวิชาที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการเลือกเรียนของผู้เรียน	10	4.78	6.1 หลักสูตรควรพิจารณากำหนดและจัดสรรจำนวนผู้เรียนในแต่ละสาขาวิชาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับความต้องการของผู้เรียนตามความเป็นจริง	10	4.78
7. นักศึกษาชั้นปีที่ 1 หลักสูตร 2 ปี ต่อเนื่องเทียบเข้าเรียนจากวิทยาลัยเกษตรทั่วประเทศ ยังไม่คุ้นเคยและยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ตลอดจนการให้บริการของบุคลากรและหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย	10	4.78	7.1 มหาวิทยาลัยควรจัดกิจกรรม University Tour เพื่อนำนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ทั้งหมดเข้าเยี่ยมชมและแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการให้บริการของทุกหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย 7.2 คณะด้านการเกษตรควรจัดกิจกรรมให้ความรู้และการใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย การแนะนำคณาจารย์ทุกคนเพื่อการสร้างความคุ้นเคย รวมทั้งบุคลากรทุกคนในคณะ ตลอดจนจัดกิจกรรมเพื่อต้อนรับอย่างอบอุ่นให้กับนักศึกษาใหม่ทุกคนเป็นประจำทุกปี	10	4.78
8. คณะด้านการเกษตรเปิดการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่หลากหลาย แต่ยังคงเป็นสาขาวิชาเฉพาะทางที่นำไปประยุกต์กับการทำงานในอนาคตได้ยาก รวมทั้งหลักสูตรมีการจัดตารางเรียนที่ไม่เหมาะสม เช่น การลงแปลงในช่วงบ่ายและบางวิชาอาจารย์มักเลื่อนไปสอนช่วงเวลาอื่น หรือเลื่อนเป็นวันอื่นๆ ซึ่งนักศึกษาไม่สะดวกและไม่ว่าง เป็นต้น	9	4.30	8.1 คณะด้านการเกษตรควรมีการทบทวนและพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรเดิม หรือพัฒนาหลักสูตรประยุกต์ที่เป็นไปตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก เพื่อให้นักศึกษาจะสามารถนำศาสตร์เฉพาะด้านการเกษตรไปประยุกต์ใช้ในการทำงานที่หลากหลายในอนาคต	9	4.30

ตารางที่ 21(ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค	n*=209		ข้อเสนอแนะ	n*=209	
	F*	%		F*	%
			8.2 คณะวิชาควรมีนโยบายและ มาตรการในการจัดตารางเรียนให้ เหมาะสมกับช่วงวันและเวลา โดยเฉพาะควรมีข้อบังคับในการ เลื่อนตารางเรียนของอาจารย์ ผู้สอนตามความจำเป็นและ สมเหตุสมผล	6	2.87

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อค้นหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์รองเพื่อศึกษาใน 5 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม ปัจจัยด้านวิชาการ ปัจจัยความคาดหวัง และปัจจัยสนับสนุน 2) การเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร 3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตร 4) เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารในคณะด้านการเกษตร และ 5) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ เก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ (Interview Schedule) ร่วมกับเทคนิคการอภิปรายกลุ่ม (Focus Group Discussion) กับนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และใช้ชุดคำถาม (A Set of Questions) ร่วมกับเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารในระดับคณะด้านการเกษตรทั้ง 3 คณะ โดยผลการศึกษสามารถสรุปในภาพรวมได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

นักศึกษาคณะด้านการเกษตรของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเพศชาย (ร้อยละ 44.90) และเพศหญิง (ร้อยละ 51.60) ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน โดยพบเพศทางเลือกเพียงร้อยละ 3.50 มีอายุเฉลี่ย 20.33 ปี และมีภูมิลำเนาอยู่ภาคเหนือมากที่สุด (ร้อยละ 48.10) รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 24.50) ภาคกลาง (ร้อยละ 9.62) ภาคใต้ (ร้อยละ 7.58) ภาคตะวันตก (ร้อยละ 6.40) และภาคตะวันออก (ร้อยละ 3.80)

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคมของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาพบว่าบิดาและมารดาของนักศึกษาในคณะด้านการเกษตรของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร (ร้อยละ 39.06 และร้อยละ 35.86)

รองลงมาคืออาชีพรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 21.30 และ 24.19) อาชีพค้าขาย (ร้อยละ 13.41 และ 23.32) และประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจน้อยที่สุด (ร้อยละ 1.16 และ 0.90) เช่นเดียวกัน โดยที่ดินทำการเกษตรส่วนใหญ่เป็นของตนเอง (ร้อยละ 79.59) รองลงมาคือเป็นที่ดินถือครองเองและเช่าบางส่วน (ร้อยละ 5.53) มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 312,152.47 บาทต่อปี โดยนักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ครัวเรือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 100,000 บาทต่อปี (ร้อยละ 43.44) หรือมีรายได้อยู่ระหว่าง 100,001-500,000 บาทต่อปี (ร้อยละ 41.40)

ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านวิชาการของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

นักศึกษาในคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ กำลังศึกษาที่คณะผลิตกรรมการเกษตรทั้งหมด 207 คน คาดว่าจะเลือกเรียนในสาขาวิชาเอกส่งเสริมและการสื่อสารเกษตรมากที่สุด (ร้อยละ 43.00) รองลงมาคือสาขาพืชไร่ (ร้อยละ 25.12) โดยนักศึกษาร้อยละ 9.17 ยังไม่ได้ตัดสินใจ ในขณะที่นักศึกษาจากคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยีจำนวน 84 คน คาดว่าจะเลือกเรียนในสาขาวิชาเอกโคนมโคเนื้อมากที่สุด (ร้อยละ 33.33) รองลงมาคือสาขาสัตว์ปีก (ร้อยละ 26.20) และนักศึกษาจากคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำจำนวน 52 คน คาดว่าจะเลือกเรียนในสาขาการประมง (ร้อยละ 75.00) มากที่สุด รองลงมาคือสาขานวัตกรรมการผลิตสัตว์น้ำ (ร้อยละ 25.00) โดยนักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) มากที่สุด (ร้อยละ 67.32) รองลงมาคือประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) (ร้อยละ 2.62) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) (ร้อยละ 28.86) และการศึกษานอกโรงเรียน (ร้อยละ 1.16)

ตอนที่ 4 ปัจจัยความคาดหวังของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ปัจจัยความคาดหวังในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ความคาดหวังด้านสถานศึกษา ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร และความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต โดยความคาดหวังของนักศึกษาคณะด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในภาพรวมอยู่ในระดับ “ความคาดหวังมาก” ($\bar{X}=4.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความคาดหวังทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับ “ความคาดหวังมาก” เช่นเดียวกันทั้งหมด คือ ความคาดหวังด้านสถานศึกษา ($\bar{X}=4.32$) ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร ($\bar{X}=4.27$) และความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต ($\bar{X}=4.35$)

ตอนที่ 5 ปัจจัยสนับสนุนของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ปัจจัยสนับสนุนในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ตัวแปร ได้แก่ การสนับสนุนจากครอบครัว และแรงจูงใจจากเพื่อน โดยผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยสนับสนุนจากครอบครัวในภาพรวมอยู่ในระดับ “การสนับสนุนมาก” ($\bar{X}=3.81$) โดยการสนับสนุนจากครอบครัวทั้ง 5 ประเด็นอยู่ในระดับ “การสนับสนุนมาก” เช่นเดียวกันทั้งหมด ในขณะที่แรงจูงใจจากเพื่อนของนักศึกษาคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในภาพรวมอยู่ในระดับ “แรงจูงใจปานกลาง” ($\bar{X}=2.67$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า มีเพียงประเด็นเดียวที่อยู่ในระดับ “แรงจูงใจมาก” คือเพื่อนสนิทชักชวนให้ศึกษาด้านการเกษตรด้วยกัน ($\bar{X}=4.13$) ในขณะที่พบ 2 ประเด็นที่อยู่ในระดับ “แรงจูงใจปานกลาง และพบ 2 ประเด็นที่อยู่ในระดับ “แรงจูงใจน้อย”

ตอนที่ 6 การเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

การเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่มีการศึกษาใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน ด้านกระแสโลกทางการเกษตร ด้านหลักสูตรทางการเกษตร และด้านการได้รับการยอมรับของสถาบัน อย่างไรก็ตามในภาพรวมพบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X}=4.05$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับ “มาก” เช่นเดียวกัน ได้แก่ ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน ($\bar{X}=4.15$) ด้านกระแสโลกทางการเกษตร ($\bar{X}=4.04$) ด้านการได้รับการยอมรับของสถาบัน ($\bar{X}=4.03$) และด้านหลักสูตรทางการเกษตร ($\bar{X}=3.98$) ตามลำดับ

ตอนที่ 7 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาในภาพรวมพบ 6 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ได้แก่ ภูมิฐานะ ($r = .115^*$) ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ($r = .322^{**}$) ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร ($r = .325^{**}$) ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต ($r = .371^{**}$) การสนับสนุนจากครอบครัว ($r = .347^{**}$) และแรงจูงใจจากเพื่อน ($r = .270^{**}$) โดยผลการศึกษาในแต่ละด้านมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน

ผลการศึกษาพบ 8 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ได้แก่ ภูมิลำเนา ($r = .130^*$) คณะที่เลือกศึกษา ($r = .884^{**}$) ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ($r = .290^{**}$) ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร ($r = .323^{**}$) ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต ($r = .368^{**}$) รายได้ครัวเรือนต่อปี ($r = .107^*$) การสนับสนุนจากครอบครัว ($r = .307^{**}$) และแรงจูงใจจากเพื่อน ($r = .160^{**}$)

ด้านกระแสโลหทางการเกษตร

ผลการศึกษาพบ 6 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ได้แก่ ภูมิลำเนา ($r = .118^*$) ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ($r = .192^{**}$) ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร ($r = .237^{**}$) ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต ($r = .234^{**}$) การสนับสนุนจากครอบครัว ($r = .204^{**}$) และแรงจูงใจจากเพื่อน ($r = .243^{**}$)

ด้านหลักสูตรทางการเกษตร

ผลการศึกษาพบ 6 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ได้แก่ คณะที่เลือกศึกษา ($r = -.107^*$) ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ($r = .285^{**}$) ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร ($r = .253^{**}$) ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต ($r = .331^*$) การสนับสนุนจากครอบครัว ($r = .368^{**}$) และแรงจูงใจจากเพื่อน ($r = .224^{**}$)

ด้านการได้รับการยอมรับของสถาบัน

ผลการศึกษาพบ 6 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ได้แก่ เพศ ($r = -.137^*$) ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ($r = .314^{**}$) ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร ($r = .272^{**}$) ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต ($r = .318^{**}$) การสนับสนุนจากครอบครัว ($r = .282^{**}$) และแรงจูงใจจากเพื่อน ($r = .238^{**}$)

ตอนที่ 8 ความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารในคณะด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ความคิดเห็นของผู้บริหารในคณะด้านการเกษตรทั้ง 3 คณะ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและรายวิชา ด้านทักษะของผู้เรียน และด้านโอกาสในการประกอบอาชีพในอนาคต โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านหลักสูตรและรายวิชา

คณะผลิตกรรมการเกษตรให้ความสำคัญกับแนวโน้มของเกษตรกรรมที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะในกลุ่มเกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย และระบบ GAP ที่กำลังเป็นที่ต้องการของตลาดโลก แต่ยังมีข้อจำกัดด้านองค์ความรู้และกลไกการส่งเสริม คณะจึงวางเป้าหมายในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนที่บูรณาการระหว่างทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือ เช่น ระบบ LMS และแอปพลิเคชันสนับสนุนการเรียนรู้ รวมถึงการนำ AI และ IoT มาใช้ในการเรียนรู้ด้าน Smart Farming เพื่อตอบโจทย์ตลาดแรงงานยุคใหม่

ในขณะที่คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยีมุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับทิศทางโลก เช่น Precision Livestock Farming, One Health และการผลิตสัตว์อย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้แบบ Active Learning และ Problem-Based Learning ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการลงมือปฏิบัติจริง พร้อมทั้งสร้างโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกงานกับฟาร์มและภาคธุรกิจจริง รวมถึงพัฒนา Soft Skills อย่างการทำงานเป็นทีมและการคิดเชิงระบบ (System Thinking) เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับบริบทการทำงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งยังให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการออกแบบหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนเฉพาะด้านเพื่อ Re-skilling หรือ Up-skilling ได้ตามความต้องการ

คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ เน้นการพัฒนาให้นักศึกษามีความรู้ทั้งทางวิชาการและทักษะเชิงปฏิบัติ ผ่านการใช้สื่อการสอนหลากหลาย เช่น E-learning, Virtual Learning และคลิปวิดีโอ รวมถึงการลงมือทำงานจริงผ่านโครงการวิจัย สหกิจศึกษา และฝึกงานในสถานการณจริง เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจด้านการจัดการทรัพยากรทางน้ำอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับทักษะการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจเชิงวิทยาศาสตร์ และความสามารถในการปรับตัวเข้าสู่โลกดิจิทัล โดยส่งเสริมให้มีการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น ระบบวิเคราะห์ข้อมูล คุณภาพน้ำ โปรแกรมวิเคราะห์การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการเรียนรู้ผ่านการจำลองสถานการณ์ (Simulation)

ด้านทักษะของผู้เรียน

ผู้บริหารทั้ง 3 คณะ มีมุมมองด้านทักษะของผู้เรียนที่ตรงกันว่า นอกจากทักษะด้านวิชาชีพตามหลักสูตรแล้ว นักศึกษาควรได้รับการพัฒนา "ทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล" เช่น ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ ความเป็นผู้นำ การเจรจาต่อรอง ความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ รวมถึงทักษะการปรับตัวและการมีกรอบความคิดแบบเติบโต ซึ่งทั้งหมดนี้จะเป็นพื้นฐานสำคัญของการดำรงชีวิตและการทำงานอย่างมีคุณภาพในศตวรรษที่ 21 สำหรับทักษะเฉพาะทางในแต่ละคณะเกี่ยวกับทักษะใน 3 มิติ คือ Up-skills, New-skills และ Multi-skills โดยมีรายละเอียดที่แตกต่างกันดังนี้

คณะผลิตกรรมการเกษตร: ผู้บริหารเห็นว่าควรมีการ Up-skills โดยลดการพึ่งพาเครื่องมือเกษตรแบบดั้งเดิม และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ทั้งในแปลงเกษตรและห้องปฏิบัติการ เพื่อยกระดับทักษะที่สอดคล้องกับบริบทยุคใหม่ ขณะเดียวกัน New-skills ที่จำเป็นคือภาวะผู้นำ มารยาททางสังคม และจิตสาธารณะ รวมถึงเทคโนโลยีใหม่อย่าง Smart Farming การใช้โดรน และ AI ด้านการเกษตร ส่วน Multi-skills ที่ควรเสริมให้กับนักศึกษา ได้แก่ ทักษะด้านไอที การแปรรูปผลผลิต การลงทุน การตลาดออนไลน์ และที่สำคัญคือทักษะการพึ่งพาตนเอง ซึ่งจะเป็นรากฐานของความเข้มแข็งในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมสมัยใหม่

คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี: ควรมีการเน้นการ Up-skills ในทักษะปฏิบัติที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง เช่น การทำฟาร์มด้วยเทคโนโลยี การพัฒนาสูตรอาหารสัตว์ การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ การขอมาตรฐาน และการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสัตว์ สำหรับ New-skills นั้นควรเน้นการใช้ซอฟต์แวร์จัดการข้อมูลสัตวศาสตร์ การวางแผนธุรกิจ การนำเสนองาน และทักษะความเป็นผู้ประกอบการ ในขณะที่ Multi-skills ที่บัณฑิตควรมีประกอบด้วย ความเชี่ยวชาญด้านสุขภาพสัตว์และการจัดการฟาร์ม การใช้ AI, IoT และ Big Data การทำธุรกิจปศุสัตว์แบบ Startup การสื่อสารระหว่างประเทศ การคิดเชิงนวัตกรรม และภาวะผู้นำในการทำงานเป็นทีม ซึ่งทั้งหมดจะช่วยให้นักศึกษาพร้อมรับมือกับความซับซ้อนของโลกเกษตรปศุสัตว์ยุคใหม่

คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ: เน้นการ Up-skills ด้าน Smart Farming การใช้พลังงานทดแทน การใช้เซนเซอร์ และทักษะด้านการตลาดดิจิทัลและสร้างแบรนด์ผลิตภัณฑ์ประมง สำหรับ New-skills ที่ควรพัฒนาคือการใช้ซอฟต์แวร์ด้าน GIS และ Data Analytics การทำวิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์น้ำ รวมถึงการเลี้ยงสัตว์น้ำในระบบปิด ในขณะที่ Multi-skills ประกอบด้วย ทักษะการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การผลิตอาหารสัตว์น้ำ การจัดการระบบฟาร์ม การวิจัยพัฒนานวัตกรรม และทักษะการทำงานร่วมกับเกษตรกรในเชิงปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้บัณฑิตมีความสามารถที่หลากหลายและพร้อมเป็นผู้นำในอุตสาหกรรมประมงที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ด้านโอกาสในการประกอบอาชีพในอนาคต

ผู้บริหารจากทั้ง 3 คณะด้านการเกษตรมีมุมมองร่วมกันว่า แม้นักศึกษาจะไม่ได้ประกอบอาชีพตรงตามสาขาที่เรียนมา แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า เป็นปัญหาเสมอไป กลับเป็นโอกาสในการเปิดโลกทัศน์ของบัณฑิตให้สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนไปประยุกต์ใช้ในหลากหลายสาขาอาชีพ ภายใต้บริบทของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ความสามารถในการปรับตัว การเรียนรู้สิ่งใหม่ และการแสดงศักยภาพในการทำงานจึงเป็นสิ่งที่นายจ้างให้ความสำคัญมากกว่าการเรียนจบตรงสาขา

ผู้บริหารทั้งสามคณะต่างยืนยันว่าความสำเร็จในการประกอบอาชีพของบัณฑิตไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การจบสาขาตรงหรือไม่ตรง แต่ขึ้นอยู่กับว่าบัณฑิตสามารถแสดงความรู้ ความสามารถและทักษะที่

พัฒนาได้ในระหว่างการเรียนรู้ การฝึกงาน หรือสหกิจศึกษา โดยเฉพาะทักษะการทำงานเป็นทีม การสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นทักษะข้ามสายงานที่สามารถนำไปใช้ได้หลากหลายอาชีพ นอกจากนี้ความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ บุคลิกภาพที่ดี ทักษะที่ดี รวมถึงความสนใจส่วนบุคคลของบัณฑิตก็ล้วนมีบทบาทสำคัญในการสร้างโอกาสในการทำงาน อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารจากทั้ง 3 คณะด้านการเกษตรยังเน้นย้ำในการส่งเสริมให้นักศึกษามีความสามารถแบบพหุทักษะ โดยเฉพาะทักษะที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับอุตสาหกรรมที่หลากหลาย เช่น เทคโนโลยีทางการเกษตร ธุรกิจสัตว์เลี้ยง และการวิจัยทางชีวภาพ ขณะที่คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำได้ตั้งข้อสังเกตถึงสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาไม่ประกอบอาชีพตรงกับสาขาที่เรียน เช่น ตลาดแรงงานที่จำกัด ความชอบส่วนตัวที่แตกต่างออกไป ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ภัยธรรมชาติ และการลงทุน

ตอนที่ 9 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ผลการศึกษาพบ 8 ประเด็นปัญหาสำคัญในการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา โดยประเด็นที่นักศึกษาให้ความสำคัญมากที่สุดคือ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและระบบสนับสนุนการเรียนรู้ (ร้อยละ 30.62) โดยนักศึกษาเสนอให้มีการพัฒนาระบบลงทะเบียนให้ใช้งานง่าย (Customer Friendly) และปรับปรุงอาคารสถานที่เพื่อรองรับการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมาคือปัญหาด้านการออกแบบหลักสูตรในช่วงชั้นปีที่ 1–2 ซึ่งยังขาดการลงพื้นที่จริงและไม่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะ (ร้อยละ 22.49) โดยนักศึกษาเสนอให้มีการปรับแผนการศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานจริงได้ตั้งแต่ชั้นปีแรก และควรมีรูปแบบกิจกรรมในรายวิชาที่ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนและการฝึกภาคสนาม

ประเด็นที่ตามมาคือปัญหาการใช้เกรดเฉลี่ยสะสมในปีที่ 1 เป็นเกณฑ์ในการเลือกสาขา (ร้อยละ 20.10) ซึ่งทำให้นักศึกษาไม่สามารถเลือกเรียนตามที่ตั้งใจไว้ ข้อเสนอแนะคือควรพิจารณาหลักเกณฑ์การคัดเลือกใหม่ เปิดโอกาสให้นักศึกษาเลือกสาขาด้วยตนเองตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 และเน้นความสนใจของผู้เรียนมากกว่าผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังพบประเด็นด้านความไม่เหมาะสมของระบบค่าเทอมแบบเหมาจ่าย (ร้อยละ 5.74) โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายที่เรียนเพียงไม่กี่วิชาแต่มียอดชำระเท่ากับนักศึกษาปกติโดยนักศึกษาต้องการให้ทบทวนระบบค่าเทอม และเสนอให้มีทางเลือกในการชำระมากกว่าหนึ่งรูปแบบ อย่างไรก็ตาม ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของอาจารย์และบุคลากรบางรายก็ถูกกล่าวถึงเช่นกัน (ร้อยละ 5.26) นักศึกษาเสนอให้มีการอบรมและประเมินพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง พร้อมกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนหากพบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมสำหรับคณาจารย์และเจ้าหน้าที่อีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญคือ การจัดสรร

จำนวนผู้เรียนในแต่ละสาขาไม่ตรงกับความต้องการของนักศึกษา (ร้อยละ 4.78) ซึ่งนักศึกษาเห็นว่าควรมีการจัดสรรตามแนวโน้มความสนใจจริงของผู้เรียนเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นและตอบโจทย์ความต้องการของนักศึกษาได้มากขึ้น สำหรับนักศึกษาหลักสูตร 2 ปีต่อเนื่องเทียบเข้าเรียนจากวิทยาลัยเกษตร ยังประสบปัญหาในการปรับตัวและไม่เข้าใจระบบบริการในมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 4.78) โดยนักศึกษาเสนอให้จัดกิจกรรม University Tour และกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยกับบุคลากรและระบบการให้บริการต่างๆ ของมหาวิทยาลัยในช่วงต้นภาคการศึกษา และสุดท้ายคือปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรที่มีความเฉพาะทางมากเกินไป ทำให้ยากต่อการประยุกต์ใช้ในภาคปฏิบัติ (ร้อยละ 4.30) ซึ่งข้อเสนอแนะคือการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย สอดคล้องกับบริบทโลกและมีการกำหนดตารางเรียนที่ชัดเจนสมเหตุสมผล โดยหลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงวันและเวลาเรียนโดยไม่จำเป็น

วิจารณ์ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาเกษตรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายโดยมีนักศึกษาบางส่วนเป็นเพศทางเลือก นักศึกษาเกือบทั้งหมดเป็นครอบครัวเกษตรกรกรรมที่ใช้พื้นที่ของตนเองทำการเกษตร ในขณะที่ครอบครัวนักศึกษากเกษตรบางส่วนยังคงต้องใช้พื้นที่ที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและมีบางส่วนที่ยังคงเช่าที่ดินเพื่อทำการเกษตร โดยนักศึกษาเกษตรส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ตามลำดับ และมีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 312,152.47 บาทต่อปี ทั้งนี้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลitudinal พบว่าสถิติประชากรในประเทศไทยจากกรมการปกครอง (2567) เผยข้อมูลว่าประเทศไทยมีประชากรทั้งหมดประมาณ 65,951,210 คน ซึ่งลดลงจากปี 2566 โดยเฉพาะจำนวนประชากรเพศชายที่ลดลงมากกว่าเพศหญิง ส่งผลให้ประชากรเพศหญิงมีมากกว่าเพศชายถึง 1.66 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 5.17 ของประชากรทั้งหมด โดยเฉพาะในจังหวัดขนาดใหญ่ เช่น กรุงเทพมหานคร นนทบุรี เชียงใหม่ นครราชสีมา สงขลา เป็นต้น ทั้งนี้อาจเป็นเหตุผลให้ประชากรเพศหญิงมีจำนวนมากกว่าเพศชายในหลายวิชาชีพ รวมไปถึงวิชาชีพด้านเกษตรกรรม อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์นักศึกษากเกษตรกลุ่มตัวอย่างพบว่าเกือบทั้งหมดครอบครัวยุโรปประกอบอาชีพด้านการเกษตรโดยส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ของตนเอง แต่เนื่องด้วยกระแสการบริโภคผลผลิตทางการเกษตรที่ได้รับความนิยมจึงทำให้ครอบครัวของนักศึกษาต้องการขยายพื้นที่การผลิตด้วยการยื่นความจำนงเพื่อขอรับการจัดสรรที่ดินจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในขณะที่มีเพียงส่วนน้อยที่เช่าที่ดินเพิ่มเติมเพื่อขยายพื้นที่การผลิต

นอกจากนี้สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 6 (2567) รายงานว่าจังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่ในการปลูกพืชเศรษฐกิจมากที่สุดในภาคเหนือตอนบน อาจส่งผลให้ครอบครัวเกษตรกรนั้นส่งบุตรหลานมาศึกษาต่อในด้านเกษตรโดยเฉพาะในสาขาพืชไร่และพืชสวนเป็นจำนวนมากในขณะผลิต

กรรมการเกษตร ประกอบกับครอบครัวอาศัยอยู่ไม่ไกลจากที่ตั้งของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเล่าให้ฟังว่าครอบครัวสนับสนุนให้ศึกษาด้านการเกษตรที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เนื่องจากมี ระยะทางไม่ไกลมากนักสามารถนั่งรถโดยสารกลับบ้านได้ทุกอาทิตย์ และคาดหวังให้ต้นสายต่ออาชีพ ด้านการเกษตร ในขณะที่นักศึกษาเกษตรที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลางสนใจศึกษาในด้านการผลิตสัตว์ จากคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยีมากที่สุด ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่าครอบครัวนักศึกษา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพปศุสัตว์ โดยกรมปศุสัตว์ (2567) รายงานว่าพื้นที่ภาคกลางของประเทศเป็น แหล่งเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดในประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งไก่เนื้อ ไก่ไข่ ไก่เนื้อพ่อ/แม่พันธุ์รวม ไปถึงโคนมในบางส่วน จึงอาจเป็นสาเหตุให้กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงปศุสัตว์ส่งบุตรหลานมาศึกษาต่อด้าน ปศุสัตว์ที่คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี

อย่างไรก็ตามนักศึกษาเกษตรที่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคใต้ให้ความสนใจศึกษาต่อด้านการประมง มากที่สุด โดยจากการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการกับนักศึกษพบว่าส่วนใหญ่ครอบครัวประกอบอาชีพ หลักทางการประมงทั้งน้ำจืดและน้ำเค็ม โดยส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเรือประมงพื้นบ้านที่ได้รับการจด ทะเบียนกับกรมประมงแล้ว อย่างไรก็ตามเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการประมงมีความก้าวหน้ามาก ในปัจจุบันครอบครัวชาวประมงในภาคใต้จึงตัดสินใจส่งบุตรหลานมาเพิ่มเติมความรู้ด้านการประมงที่ คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำโดยผลการศึกษาดังกล่าวทั้งหมดเป็นไปในทิศทาง เดียวกันกับการศึกษาของสุนันทา และคณะ (2564) ที่พบว่านักศึกษาเกษตรจากมหาวิทยาลัยด้าน การเกษตรภาคเหนือตอนบนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและเป็นคนในพื้นที่ภาคเหนือ และครอบครัว ประกอบอาชีพด้านการเกษตรเป็นหลักซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากสมาคมที่ประชุมอธิการบดีแห่ง ประเทศไทย (2567) ที่รายงานว่าคุณวิชาและสาขาวิชาด้านการเกษตรมีผู้นิยมศึกษาต่อกันมาก โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยด้านการเกษตรของภาคเหนือตอนบน ถึงแม้ว่าจะมีอัตราการสมัครเรียนในปี การศึกษา 2566 ลดลงก็ตาม เช่นเดียวกันกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2565) ที่รายงานว่างังหวัด เชียงใหม่มีประชากรเพศหญิงมากกว่าเพศชายหรือคิดเป็นร้อยละ 51.70 จากประชากรทั้งหมดใน จังหวัดและประกอบอาชีพภาคการเกษตรเป็นหลัก โดยเมื่อพิจารณาถึงรายได้ครัวเรือนต่อปีของ นักศึกษากลุ่มตัวอย่างพบว่าสูงกว่ารายได้ครัวเรือนเฉลี่ยของประชากรทั้งหมดในจังหวัดเชียงใหม่คือ 210,876 บาทต่อปี หรือคิดเป็นร้อยละ 48.02 (สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่, 2565) ทั้งนี้ครอบครัว ของกลุ่มตัวอย่างหลายรายเป็นผู้ประกอบการด้านการเกษตรรายใหญ่ ในขณะที่จำนวนหนึ่งเป็น เกษตรกรแปลงใหญ่ที่ส่งผลต่อรายได้ต่อปีที่ค่อนข้างสูง

2. นักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยมี บางส่วนสำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และตัดสินใจศึกษาต่อด้าน การเกษตรในหลักสูตร 4 ปี และมีกลุ่มตัวอย่างเพียงเล็กน้อยสำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เพื่อศึกษาต่อด้านการเกษตรในหลักสูตร 2 ปีต่อเนื่องเทียบเข้าเรียน โดยผล

การศึกษาพบว่านักศึกษามีความคาดหวังที่จะเลือกเรียนวิชาเอกมากที่สุด ในสาขาพืชไร่จากคณะผลิตกรรมการเกษตร สาขาโคนมโคเนื้อจากคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และสาขาการประมงและนวัตกรรมการผลิตสัตว์น้ำจากคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ ทั้งนี้จากการพูดคุยกับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างทำให้ทราบว่าทั้ง 3 สาขาวิชาดังกล่าวกำลังเป็นที่นิยมและมีอัตราการแข่งขันค่อนข้างสูงเพื่อให้สามารถเข้าเรียนใน 3 สาขาวิชานี้ได้ โดยนักศึกษากล่าวเพิ่มเติมว่าทั้ง 3 สาขาวิชามีความทันสมัยและตรงกับความต้องการศึกษาต่อตั้งแต่แรก ซึ่งผลการศึกษานี้ใกล้เคียงกับการศึกษาของสุนันทา และคณะ (2564) ที่พบว่านักศึกษาเกษตรส่วนใหญ่มักเลือกเรียนในสาขาวิชาเอกด้านพืชศาสตร์ สัตวศาสตร์ และการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ เนื่องจากเป็นสาขาวิชาที่ตรงและสอดคล้องกับการประกอบอาชีพหลักของครอบครัว ทั้งนี้สามารถยืนยันได้จากการศึกษาของสิริภัทร (2565) ที่พบว่านักศึกษาเกษตรจากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคเหนือตอนบนนิยมเลือกเรียนในสาขาสัตวศาสตร์และสัตว์น้ำ รองลงมาคือสาขาพืชสวน และสาขาส่งเสริมการเกษตร ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับความชอบส่วนตัวและการประกอบอาชีพทางการเกษตรของครอบครัว โดยจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่านักศึกษาหลายรายตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาที่ตรงกับการประกอบอาชีพของครอบครัว เพื่อนำความรู้ไปพัฒนาและยกระดับการประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมของครอบครัว อย่างไรก็ตาม การศึกษาด้านเกษตรกรรมในประเทศไทยถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของกรอบการพัฒนาและการศึกษาของประเทศที่ยังรากลึกในประวัติศาสตร์ของไทย โดยการศึกษาเกษตรของประเทศไทยยึดหลักสาขาด้านการเกษตรจากระบบการศึกษาเกษตรของประเทศสหรัฐอเมริกา และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องภายใต้บริบทด้านการเกษตรของประเทศ ซึ่งบูรณาการการศึกษาด้านการเกษตรเข้ากับหลักสูตรของโรงเรียนรัฐบาล โดยมุ่งหวังที่จะเตรียมนักเรียนให้พร้อมสำหรับการประกอบอาชีพที่หลากหลายด้านการเกษตร โดยการศึกษาเกษตรนี้มีส่วนสนับสนุนเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2550) จนในปัจจุบันได้ขยายขอบเขตด้านการศึกษาไปในทุกระดับ ทั้งในระดับสามัญ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับอุดมศึกษาจนถึงระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระจายองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการเกษตรให้แพร่หลายสำหรับรองรับความเจริญก้าวหน้าด้านการเกษตรเพื่อการพัฒนาประเทศในอนาคต

3. ผลการศึกษาปัจจัยความคาดหวังของนักศึกษาเกษตรกลุ่มตัวอย่างพบว่าความคาดหวังทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสถาบันการศึกษา ด้านหลักสูตรทางการเกษตร และด้านการประกอบอาชีพในอนาคตอยู่ในระดับ “มาก” ทั้งหมด ส่งผลให้ปัจจัยความคาดหวังในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” เช่นเดียวกัน ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความมุ่งมั่นตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาด้านการเกษตรที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้จากการให้คำแนะนำจากครอบครัว ส่งผลให้นักศึกษาเกษตรนั้นมีความคาดหวังค่อนข้างสูงโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพลักษณ์และชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่เป็นมหาวิทยาลัยด้านการเกษตรโดยตรงที่ดีที่สุดใน

ภาคเหนือตอนบนประกอบกับความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตรที่หลากหลายและทันสมัย ด้านการเกษตรทั้งด้านพืช ด้านสัตว์ ด้านการประมง ตลอดจนความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพ ในอนาคตหลังสำเร็จการศึกษาเนื่องจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีเครือข่ายศิษย์เก่าในสถานประกอบการ ทั้งภาครัฐและเอกชนเครือข่ายศิษย์เก่ากระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ส่งผลให้นักศึกษาเกษตร มีความมั่นใจในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา โดยผลการศึกษานี้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กับผลการศึกษาของพรรณพนซ์ และคณะ (2563) ที่พบว่านักศึกษาเกษตรในชั้นปีที่ 1 มีความคาดหวังต่อหลักสูตรการเรียนการสอนภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” โดยนักศึกษามีความพึงพอใจต่อหลักสูตรการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีสาเหตุในการเลือกศึกษาต่อที่แตกต่างกัน ตลอดจนประเด็นสำคัญในการบริหารจัดการหลักสูตรใน 6 ด้านได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร/รายวิชา 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านอาจารย์ผู้สอน 4) ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนการสอน 5) ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน และ 6) ด้านการให้บริการทางวิชาการของหน่วยสนับสนุนการศึกษา เช่นเดียวกันกับการศึกษาของปิ่นชีกา และธนพรรณ (2562) ที่พบว่านักศึกษาในจังหวัดขอนแก่นมีความคาดหวังจากการศึกษาต่อหลักสูตรมหาดบัณฑิตหลังสำเร็จการศึกษาว่าหลังสำเร็จการศึกษาแล้วจะได้งานทำตรงสาขามีรายได้ต่อเดือนเพิ่มมากขึ้นและได้รับการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกต่อในระดับมหาดบัณฑิตของนักศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสถาบันการศึกษา

นอกจากนี้ปัจจัยสนับสนุนในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย การสนับสนุนจากครอบครัวและแรงจูงใจจากเพื่อน โดยผลการศึกษาพบว่านักศึกษาเกษตรกลุ่มตัวอย่างได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ในขณะที่นักศึกษาเกษตรมีแรงจูงใจจากเพื่อนภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” โดยนักศึกษาเกษตรกลุ่มตัวอย่างกล่าวว่าในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษานั้น ครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนด้านการเงิน และการให้คำชี้แนะในการเรียน ในขณะที่เพื่อนมีส่วนสำคัญในการตัดสินใจเลือกเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นเนื่องจากนักศึกษาในวัยเรียนจะมีความสนิทสนมและคุ้นเคยกับเพื่อนอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวและการมีแรงจูงใจจากเพื่อนจึงมีอิทธิพลกับการตัดสินใจเลือกศึกษาด้านการเกษตรของนักศึกษาเกษตรค่อนข้างสูง โดยผลการศึกษาทั้ง 2 ประเด็นนี้ใกล้เคียงกับผลการศึกษาของจุฑามาศ และคณะ (2555) ที่พบว่าแรงจูงใจในการศึกษาต่ออุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ เหตุผลส่วนตัว ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ภาพลักษณ์ของสถาบัน ปัจจัยทางสังคม และบุคคลที่เกี่ยวข้อง

4. การเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาเกษตรกลุ่มตัวอย่างภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทั้ง 4 ด้านนักศึกษามีระดับการเลือกศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด ได้แก่ ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน ด้านกระแสโลกทางการเกษตร ด้านหลักสูตรทางการเกษตร และด้านการได้รับการยอมรับของสถาบัน โดยนักศึกษากล่าวว่า

ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ด้านสถาบันอุดมศึกษาทางการเกษตรเป็นสิ่งสำคัญที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีหลักสูตรเกษตรที่หลากหลาย ทันสมัย เป็นไปในทิศทางเดียวกับกระแสโลกด้านการเกษตร ประกอบกับการได้รับการยอมรับของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในระดับชาติและนานาชาติอีกด้วย ซึ่งตรงกันกับผลการศึกษาของวิทวัส (2562) ที่พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้ความสำคัญมากที่สุดกับปัจจัยด้านสถาบันการศึกษา และปัจจัยด้านหลักสูตร ในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี และผลการศึกษาในแง่ใกล้เคียงกับการศึกษาของสุไบชะ (2564) ซึ่งพบว่า การตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่พบว่า การตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในประเด็นด้านความมั่นใจในชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย ความทันสมัยของหลักสูตร ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ด้านสวัสดิการและบริการ ด้านการประชาสัมพันธ์มาตมิตเดีย ด้านค่านิยมเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ และด้านการได้รับการยอมรับในสังคม ตามลำดับ

โดยเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาในสาขาด้านการเกษตรพบว่า ปัจจัยความคาดหวังทั้ง 3 ด้าน และปัจจัยสนับสนุนทั้ง 3 ด้าน ส่งผลต่อการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรในทุกประเด็น กล่าวคือนักเรียนนักศึกษาย่อมมีความคาดหวังสูงในการศึกษาต่อสาขาวิชาที่ตนสนใจ โดยนักศึกษากลุ่มตัวอย่างอธิบายว่าภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และหลักสูตรด้านการเกษตรที่ได้รับการยอมรับ ส่งผลให้มีความคาดหวังสูงมากจากการเลือกเรียนในสาขาด้านการเกษตร ประกอบกับครอบครัวสนับสนุนเต็มที่ และบางรายมีเพื่อนสนิทมาเรียนในสาขาวิชาเดียวกันด้วย ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาของพรรณพนัช และคณะ (2563) และศรัณย์รัตน์ (2566) ที่พบว่าความคาดหวังต่อสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน ปัจจัยสนับสนุนจากผู้ปกครอง แรงจูงใจด้านสังคมจากเพื่อนๆ และครอบครัวในระดับมาก ส่งผลต่อการเลือกศึกษาในหลักสูตรที่นักศึกษาเลือกเรียนในระดับสูงเช่นเดียวกัน

5. จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ พบ 6 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรในภาพรวม ได้แก่ ภูมิลำเนา ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต การสนับสนุนจากครอบครัว และแรงจูงใจจากเพื่อน ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์กับนักศึกษาเกษตรกลุ่มตัวอย่างพบว่า ภูมิลำเนาของนักศึกษาเกษตรกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญด้านการเกษตรของประเทศ ประกอบกับครอบครัวประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรมเป็นหลักจึงมีความเป็นไปได้ว่าภูมิลำเนา ลักษณะทางภูมิศาสตร์ และการประกอบอาชีพด้านการเกษตรของครอบครัวเป็นปัจจัยหลักสำคัญในการเลือกศึกษาคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษา ซึ่งใกล้เคียงกับผล

การศึกษาของวันมงคล (2563) ที่พบว่าภูมิสำเนาของนักศึกษาชาวต่างชาติส่งผลต่อความคิดเห็นในการเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยเฉพาะในประเด็นด้านภาพลักษณ์ของสถาบันการศึกษา โดยนักศึกษากลุ่มตัวอย่างได้กล่าวเพิ่มเติมว่ามีความคาดหวังกับมหาวิทยาลัยแม่โจ้สูงโดยเฉพาะในประเด็นด้านการเป็นสถาบันการศึกษาทางการเกษตรที่มีชื่อเสียง ด้านหลักสูตรทางการเกษตรที่หลากหลาย ทันสมัย และน่าสนใจ รวมไปถึงความคาดหวังด้านโอกาสในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา โดยนักศึกษารายหนึ่งกล่าวว่าเสริมว่ามหาวิทยาลัยแม่โจ้มีเครือข่ายศิษย์เก่าและรุ่นพี่ที่ประกอบอาชีพในหน่วยงานภาครัฐและเอกชนมากมาย จึงถือเป็นโอกาสดีในการสมัครเข้าทำงานในหน่วยงานดังกล่าวได้

นอกจากนี้ผลการศึกษาของเขมญา และคณะ (2564) ยังพบว่าปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ปัจจัยด้านหลักสูตรในแต่ละคณะ ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของมหาวิทยาลัย มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 กรณีศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก ในขณะที่ผลการศึกษาของวิทวัส (2562) พบว่าการประกอบอาชีพในอนาคตที่สามารถนำความรู้ความสามารถจากการเรียนไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น อย่างไรก็ตาม นักศึกษาเกษตรกลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าครอบครัวมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา โดยครอบครัวเป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านการเงิน กำลังใจ และการให้คำแนะนำต่างๆ ในการตัดสินใจศึกษาต่อด้านการเกษตรในขณะที่เพื่อนสนิท เพื่อนจะโรงเรียนมัธยม และเพื่อนบ้านในวัยเดียวกันก็เป็นอีกปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญเช่นกันในการตัดสินใจเลือกศึกษาด้านการเกษตร โดยเพื่อนสามารถให้คำปรึกษาหารือ ร่วมคิดวิเคราะห์ และร่วมกันตัดสินใจศึกษาในสาขาวิชาด้านการเกษตรที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ผลการศึกษายังสามารถยืนยันได้จากการศึกษาของวิทวัส (2562) ที่พบว่าการสนับสนุนของครอบครัวในทุกๆ ด้านเกี่ยวกับการศึกษาเช่น ด้านค่าใช้จ่าย ด้านการเป็นที่ปรึกษา และด้านการให้กำลังใจ ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ในขณะที่การศึกษาของธนพัฒน์ (2564) ที่พบว่าการชักจูงจากบุคคลภายนอกได้แก่ เพื่อนร่วมรุ่น และพี่ศิษย์เก่ามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกสถานศึกษาเพื่อเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา

อย่างไรก็ตามการศึกษาและการเรียนรู้ในสาขาวิชาด้านการเกษตรในระดับอุดมศึกษาถือเป็นการผลิตบุคลากรที่มีวิชาความรู้ในด้านการเกษตรขั้นสูงเพื่อออกไปพัฒนาประเทศโดยเน้นด้านวิชาการ การเปลี่ยนแปลง การวิจัย และการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการเกษตร จนในปัจจุบันรัฐบาลได้มีการสนับสนุนให้เกิดการขยายตัวของสถาบันการศึกษาที่มีสาขาวิชาด้านการเกษตรให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ แต่ถึงแม้ว่าจำนวนผู้เรียนในกลุ่มสาขาวิชาเกษตรศาสตร์จะเพิ่มขึ้น แต่สัดส่วนของผู้เรียนคิดเป็นร้อยละของผู้เรียนทั้งหมดแทบจะไม่เพิ่มขึ้นเลย และเมื่อเปรียบเทียบกับในกลุ่มสาขาประเภท

วิทยาศาสตร์ด้วยกันพบว่ากลุ่มวิชาเกษตรศาสตร์มีส่วนผู้เรียนต่ำกว่าสาขาอื่นๆ มาโดยตลอดในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 จนถึงปัจจุบัน (เดือนใจ, 2546 และพันธ์จิตต์, 2549) ดังนั้นการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของมหาวิทยาลัยแม่โจ้จังหวัดเชียงใหม่ จึงถือเป็นการจุดประกายให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาเกษตร และการพัฒนาบุคลากรทางการเกษตรที่มีคุณภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของภาคเกษตรโลกและเพื่อให้ประเทศไทยมีความเข้มแข็งด้านการเกษตรสมัยใหม่และสามารถแข่งขันกันนานาชาติอารยประเทศได้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการศึกษาทั้งหมด ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ถึงสถานการณ์และได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารในระดับมหาวิทยาลัย ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารในระดับคณะวิชาและข้อเสนอแนะสำหรับนักศึกษาเกษตรทั้ง 3 คณะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารในระดับมหาวิทยาลัย การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและการได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอกของมหาวิทยาลัยเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารในระดับมหาวิทยาลัย ด้วยการให้ความสำคัญกับความคาดหวังของนักศึกษาใน 3 ประเด็นคือความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร และความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต โดยจากการศึกษาพบว่านักศึกษาเกษตรมีความคาดหวังทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก ตลอดจนความคาดหวังทั้ง 3 ด้านยังมีผลต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษาอีกด้วย ดังนั้นผู้บริหารในระดับมหาวิทยาลัยควรมีการกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการและการดำเนินงานเพื่อตอบสนองต่อความคาดหวังทั้ง 3 ด้านของนักศึกษาด้วยการกำหนดเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ในระดับสถาบันโดยกำหนดเป้าประสงค์ 3 เป้าประสงค์ดังนี้

เป้าประสงค์ที่ 1 การสร้างภาพลักษณ์ด้านการเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเป็นเลิศด้านการเกษตร ซึ่งประกอบด้วยกลยุทธ์ในการสร้างชื่อเสียงทั้งในระดับชาติและนานาชาติ รวมทั้งกลยุทธ์ในการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานในระดับนานาชาติ เพื่อส่งเสริมความเป็นสากลให้แก่มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เป้าประสงค์ที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรด้านการเกษตรที่ทันสมัย ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญ และการบ่มเพาะนักศึกษาให้เป็นผู้ที่มีทักษะเป็นเลิศด้านการเกษตร ทั้งทางด้านการผลิตพืช การผลิตสัตว์ และด้านการประมง ด้วยการนำทักษะและความเชี่ยวชาญที่มีอยู่เดิมมาพัฒนาให้เกิด Up-

skills New-skills และ Multi-skills โดยการบรรจุประเด็นการพัฒนาด้านหลังสูตรทางการเกษตร และการส่งเสริมทักษะที่หลากหลายด้านการเกษตรภายใต้แผนพัฒนาการศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้

เป้าประสงค์ที่ 3 การให้ความสำคัญกับการได้งานทำและการประกอบอาชีพในอนาคตของ นักศึกษาเกษตร โดยผู้บริหารจำเป็นจะต้องกำหนดมาตรการในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้ ผู้เรียนได้มีการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อส่งเสริมทักษะรอบด้านให้แก่นักศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาสำเร็จ การศึกษาไปเป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่เป็นไปตามอัตลักษณ์ของแม่โจ้ที่กำหนดไว้คือ “การพัฒนา นักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่เป็นนักปฏิบัติที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชา” ซึ่ง จะสามารถส่งเสริมการได้งานทำและการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารในระดับคณะวิชา จากผลการศึกษาพบว่านักศึกษาเกษตร ให้ความสำคัญกับการเลือกศึกษาในประเด็นด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน ด้านกระแสโลกทาง การเกษตร ด้านการได้รับการยอมรับของสถาบัน และด้านหลักสูตรด้านการเกษตร ตามลำดับ โดย จากการสัมภาษณ์พบว่านักศึกษาเกษตร Gen Z ให้เหตุผลหลักสำหรับการเลือกศึกษาต่อจาก ภาพลักษณ์ของสถาบัน และกระแสโลกทางการเกษตรมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารในระดับคณะด้าน การเกษตรทั้ง 3 คณะควรมีการกำหนดนโยบายในระดับคณะ เพื่อตอบสนองต่อนโยบายในระดับมหา วิทยาลัยด้านการสร้างภาพลักษณ์ของสถาบันที่ทันสมัยและสามารถปรับเปลี่ยนตัวเองให้ทันต่อกระแสการ เปลี่ยนแปลงของโลกด้านการเกษตร อย่างไรก็ตามผู้บริหารในระดับคณะวิชาควรมุ่งเป้าไปที่การ พัฒนาหลักสูตรทางการเกษตรที่ทันสมัยมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรสมัยใหม่ รวมทั้ง เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามกระแส การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาด้านการเกษตรในระดับสากล ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษาเกษตรนอก เหนือจะเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านการเกษตรแล้วยังจะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีทักษะ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางที่สามารถปรับตัวเองได้ทันทั่วทั้งตามกระแสโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่าง รวดเร็ว ทั้งนี้การผลิตบัณฑิตด้านการเกษตรที่มีคุณภาพ มีความรู้ มีทักษะและความเชี่ยวชาญนั้น มี ส่วนช่วยให้บัณฑิตมีงานทำและสามารถนำความรู้ทักษะและความเชี่ยวชาญเหล่านั้นไปประยุกต์ใช้กับ การทำงานจริงได้อย่างเต็มที่ และได้รับความไว้วางใจจากหน่วยงานภาครัฐเอกชนและสถาน ประกอบการทั่วประเทศ ส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีเยี่ยมในด้านการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัย

3. ข้อเสนอแนะสำหรับนักศึกษาเกษตรทั้ง 3 คณะ จากผลการศึกษาพบว่านักศึกษามี ความคาดหวังในการเลือกศึกษาคณะด้านการเกษตรของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความคาดหวังด้านสถานศึกษา ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร ความคาดหวังด้าน การประกอบอาชีพในอนาคต โดยความคาดหวังทั้ง 3 ด้านนี้มีผลต่อการเลือกศึกษาในคณะด้าน การเกษตรของนักศึกษาด้านเกษตร ดังนั้นเมื่อนักศึกษาตัดสินใจที่จะศึกษาในคณะด้านการเกษตรแล้ว นักศึกษาทุกคนควรจะทำความเข้าใจและยอมรับเกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับ และข้อจำกัดต่างของ

แต่ละหลักสูตรที่ตัดสินใจเลือกเรียน ตลอดจนมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนให้ดีที่สุดโดยเฉพาะนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 ทั้งนี้เนื่องจากหลายหลักสูตรและสาขาวิชาในทั้ง 3 คณะมีกฎเกณฑ์การเลือกเรียนในสาขาวิชาจากเกรดเฉลี่ยสะสมซึ่งนักศึกษาจะสามารถเลือกสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาได้ในกรณีที่เกรดเฉลี่ยสะสมเป็นไปตามที่สาขาวิชากำหนด สำหรับกรณีที่นักศึกษาที่ไม่สามารถเลือกเรียนสาขาวิชาได้ตามต้องการนั้น นักศึกษาจำเป็นจะต้องยอมรับกฎระเบียบ เปิดใจสำหรับสาขาวิชาอื่นๆ ทั้งนี้ทุกหลักสูตรมีเป้าหมายหลักในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะของมหาวิทยาลัยคือ “การพัฒนานักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่เป็นนักปฏิบัติที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชา” ดังนั้นบัณฑิตทุกคนไม่ว่าจะสำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาใดย่อมมีคุณลักษณะดังกล่าวเหมือนกันทุกคน การศึกษาและการสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ถือได้ว่าเป็นเกียรติภูมิสูงสุดของตัวเองและครอบครัวในอันที่จะได้นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาการเกษตรในประเทศดังพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ เชียงใหม่ ครั้งที่ 2 ณ สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ วันเสาร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2522 ความตอนหนึ่งว่า

“.....การที่จะให้งานประสานกันนั้นมีหลักสำคัญอยู่ว่าทุกฝ่ายจะต้องไม่แบ่งแยกกัน ไม่แย่งประโยชน์ ไม่แย่งความชอบกัน แต่ละฝ่ายแต่ละคนต้องทำงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ มุ่งหวังผลสำเร็จในการทำงานเป็น ใหญ่ยิ่งกว่าสิ่งอื่น ความบริสุทธิ์ใจและความมุ่งมั่นหมาย อันเที่ยงตรงเป็นอย่างเดียวกันนั้น จะทำให้เข้าใจกันได้ ผู้ใดมีหน้าที่และความสามารถ อย่่างไรก็จะทำตามหน้าที่และความสามารถอย่างนั้น ให้ประสานสอดคล้องกันได้ โดยอัตโนมัติ ความเจริญก้าวหน้าและความสำเร็จก็จะบังเกิดตามมา.....”

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. การวิจัยในครั้งนี้มีขอบเขตจำกัดอยู่เพียงภายในมหาวิทยาลัยแม่โจ้ซึ่งเป็นการสำรวจข้อมูลความคิดเห็นจากนักศึกษาด้านเกษตรใน 3 คณะได้แก่ คณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ ดังนั้นในการศึกษาค้างต่อไปอาจมีการสำรวจ นักศึกษาเกษตรและมหาวิทยาลัยด้านการเกษตรทั่วทั้งภาคเหนือหรือทั่วทั้งประเทศโดยแบ่งแยกตามศาสตร์ทางการเกษตรเฉพาะทาง เช่น การผลิตพืช การผลิตสัตว์ การประมง เทคโนโลยีชีวภาพการเกษตร เกษตรอัจฉริยะ (Smart Agriculture) และเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น โดยอาจมุ่งศึกษาไปที่การเปรียบเทียบความคิดเห็นในการศึกษาด้านการเกษตรในแต่ละมหาวิทยาลัย หรือ

การศึกษาเปรียบเทียบเหตุปัจจัยในการเลือกศึกษาคณะด้านการเกษตรกับคณะอื่นๆ ของนักศึกษาในแต่ละมหาวิทยาลัย

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาด้านการเกษตรและผู้บริหารในระดับคณะภายในมหาวิทยาลัยแม่โจ้จาก 3 คณะที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปอาจให้ความสำคัญกับมุมมองของผู้บริหารในระดับมหาวิทยาลัยต่อนโยบายการพัฒนามหาวิทยาลัยด้านการจัดการเรียนการสอนทางการเกษตรที่ทันสมัยและครบวงจร รวมไปถึงความพร้อมด้านเทคโนโลยีทางการเกษตร การพัฒนาหลักสูตรใหม่ๆ ที่ตอบสนองต่อผู้เรียน หรืออาจทำการศึกษาเกี่ยวกับทัศนะของผู้บริหารต่อกระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigm) ในการบริหารจัดการระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะวิชา หรือในระดับหลักสูตร ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของผู้เรียนที่สามารถยืดหยุ่นและปรับตัวให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับระบบการศึกษาของโลกที่ไร้พรมแดนได้

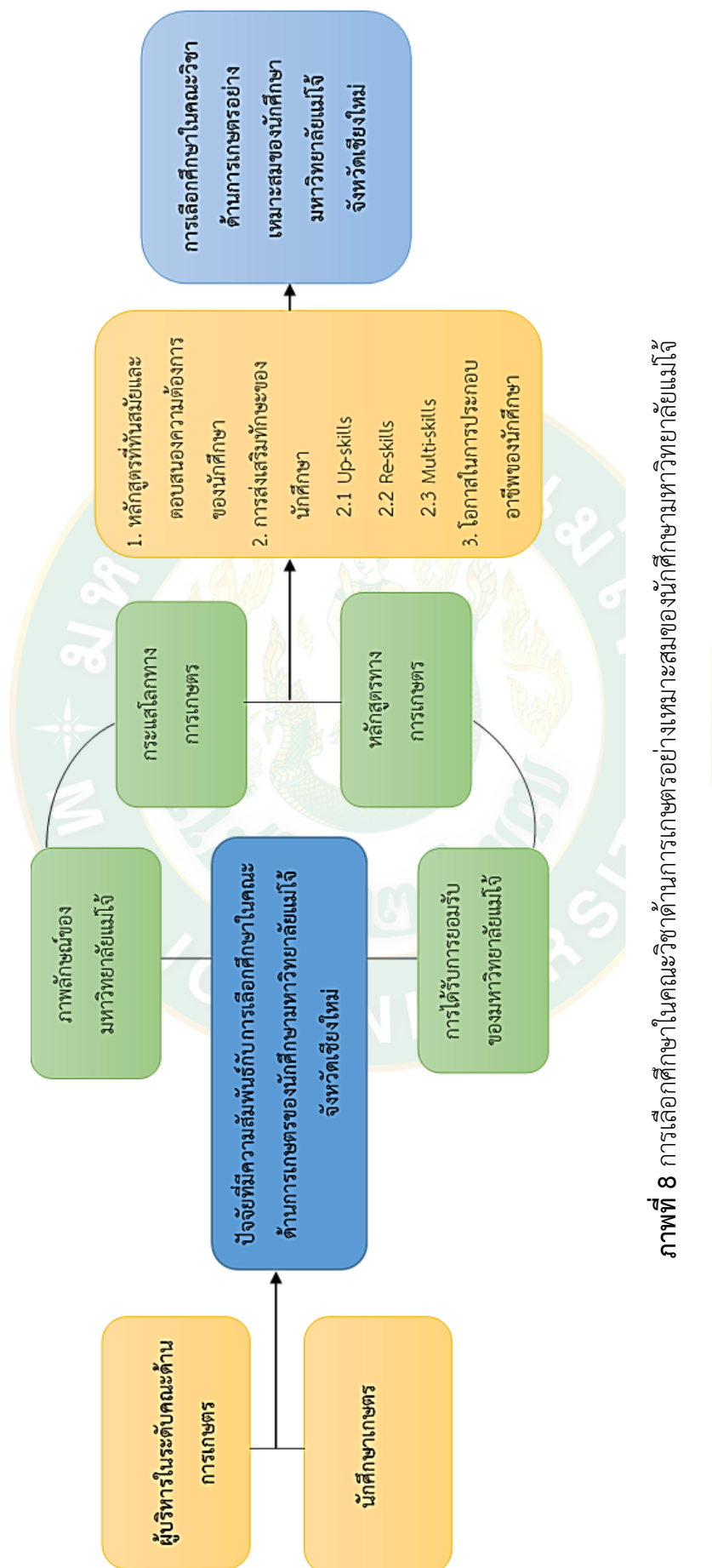
3. การศึกษาครั้งนี้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกันอาจารย์ผู้สอนแต่อย่างใด ดังนั้นในการศึกษาค้างต่อไปเกี่ยวกับความคิดเห็นทัศนะคติของอาจารย์ผู้สอนในคณะวิชาด้านการเกษตร รวมไปถึงแนวโน้มในการจัดการเรียนการสอนด้านการเกษตรในรูปแบบใหม่ๆ ตลอดจนการปรับตัวของคณาจารย์ต่อองค์ความรู้ใหม่ๆ ของโลกด้านการเกษตรที่จะนำมาประยุกต์ใช้เพื่อจัดการเรียนการสอนจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาค้างต่อไป

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งเขียนรายงานผลการศึกษาทั้งหมด และสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้างนี้ได้ดังแสดงในภาพที่ 7 กล่าวคือการศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ สำหรับการศึกษาครั้งนี้ได้เลือกคณะวิชาจำนวน 3 คณะได้แก่ คณะผลิตกรรมการเกษตร คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ ด้วยการบริหารจัดการและการดำเนินการจัดการเรียนการสอนจากผู้บริหารของทั้ง 3 คณะเพื่อสนองต่อนโยบายของคณะผู้บริหารในระดับมหาวิทยาลัย ในด้านการจัดการเรียนการสอนทางการเกษตรที่เป็นเลิศโดยการศึกษาครั้งนี้มุ่งเป้าไปที่ 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นมหาวิทยาลัยที่มีความเป็นเลิศด้านการเกษตรและมีหลักสูตรที่ทันสมัยและหลากหลาย 2) ด้านกระแสโลกทางการเกษตร โดยเฉพาะกระแสการให้ความสำคัญด้านเทคโนโลยีด้านการเกษตรและการพัฒนาอุตสาหกรรมทางการเกษตร 3) ด้านหลักสูตรทางการเกษตรโดยมีหลักสูตรทางการเกษตรที่ทันสมัย คณาจารย์มีความเชี่ยวชาญทางการเกษตรและมีการนำเทคโนโลยีทางการเกษตร

มีช่วยในการสอน และ 4) ด้านการได้รับการยอมรับของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพในคณะด้านการเกษตร ตลอดจนบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาได้รับการยอมรับในการจ้างงาน

นอกเหนือจากการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ใน 4 ประเด็นดังกล่าวแล้วคณะด้านการเกษตรทั้ง 3 คณะควรมีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาใน 3 เป้าหมาย ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรทางการเกษตรที่ทันสมัยและสามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษาได้ โดยให้ความสำคัญไปที่หลักสูตรด้านเทคโนโลยีการเกษตร AI หลักสูตรที่เป็นไปในทิศทางเดียวกับการเปลี่ยนแปลงของโลก 2) การส่งเสริมทักษะของนักศึกษาคือการเพิ่มทักษะใหม่ๆ ให้กับนักศึกษา (Up-skills) การพัฒนาทักษะเดิมๆ เพิ่มมากขึ้น (New-skills) และการส่งเสริมทักษะที่หลากหลายให้กับนักศึกษา (Multi-skills) และ 3) การสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาให้กับนักศึกษาด้วยกิจกรรมการเตรียมความพร้อมให้กับบัณฑิตเพื่อการทำงานในอนาคต ทั้งนี้เพื่อเป็นปัจจัยให้นักศึกษานำไปพิจารณาในการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ (ภาพที่ 8) อย่างไรก็ตามจากผลการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ใหม่ด้านปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรใน 4 ประเด็น ดังแสดงรายละเอียดตามภาพที่ 9-12 ดังนี้

ภาพที่ 8 การเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรอย่างเหมาะสมของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้

จากบทสรุปตามรูปภาพที่ 9 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยภูมิลำเนา ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต การสนับสนุนจากครอบครัว และแรงจูงใจจากเพื่อนมีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ในภาพทั้ง 4 ด้านกล่าวคือนักศึกษาเกษตรที่มีภูมิลำเนาใกล้มหาวิทยาลัยแม่โจ้จังหวัดเชียงใหม่ จะมีการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรในภาพรวมอยู่ใน “ระดับมาก” ในขณะที่ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต การสนับสนุนจากครอบครัว และแรงจูงใจจากเพื่อน มีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (+/+, -/-) กับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ในภาพรวม

ภาพที่ 9 รูปแบบการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรอย่างเหมาะสมของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

จากบทสรุปตามภาพที่ 10 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยภูมิสำเนา คณะที่เลือกศึกษา ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต รายได้ครัวเรือนต่อปี การสนับสนุนจากครอบครัว และแรงจูงใจจากเพื่อน มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ในด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ กล่าวคือนักศึกษาเกษตรที่มีภูมิสำเนาใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรจะมีการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรโดยให้ความสำคัญไปที่ภาพลักษณ์อยู่ใน “ระดับมาก” ในขณะที่ความคาดหวังด้านสถาบันทางการศึกษา ความคาดหวังหลักด้านการเกษตร ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต รายได้ครัวเรือนต่อปี การสนับสนุนจากครอบครัว และแรงจูงใจจากเพื่อน มีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางเดียวกัน (+/, -/-) กับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษาเกษตร ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ภาพที่ 10 รูปแบบการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรอย่างเหมาะสมของนักศึกษาในภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

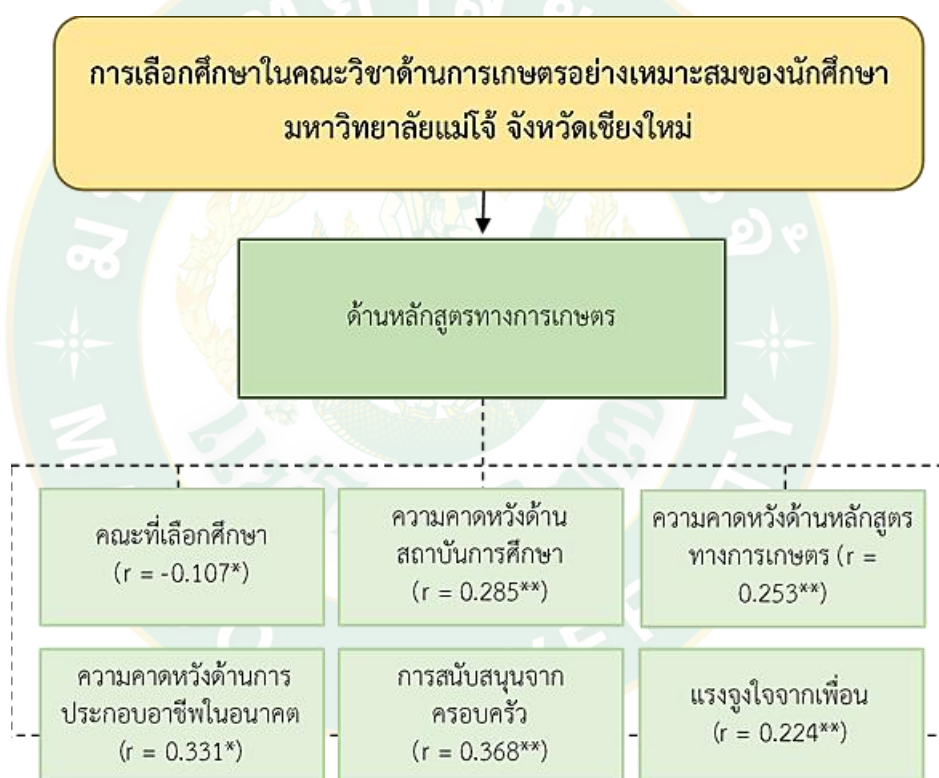
จากบทสรุปตามภาพที่ 11 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยภูมิลำเนา ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต การสนับสนุนจากครอบครัว และแรงจูงใจจากเพื่อนมีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ในด้านกระแสโลกทางการเกษตร กล่าวคือนักศึกษาเกษตรที่มีภูมิลำเนาใกล้มหาวิทยาลัยแม่โจ้จังหวัดเชียงใหม่ จะมีการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรในด้านกระแสโลกทางการเกษตรอยู่ใน “ระดับมาก” ในขณะที่ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต การสนับสนุนจากครอบครัว และแรงจูงใจจากเพื่อน มีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศเดียวกัน (+/+, -/-) กับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ในด้านกระแสโลกทางการเกษตร

ภาพที่ 11 รูปแบบการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรอย่างเหมาะสมของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านกระแสโลกทางการเกษตร

จากบทสรุปตามภาพที่ 12 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยคณะที่เลือกศึกษา ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพ

ในอนาคต การสนับสนุนจากครอบครัว และแรงจูงใจจากเพื่อนมีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ด้านหลักสูตรทางการเกษตร กล่าวคือ นักศึกษาที่เลือกเรียนคณะผลิตกรรมการเกษตร จะมีการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรในมหาวิทยาลัยแม่โจ้โดยให้ความสำคัญไปที่หลักสูตรทางการเกษตรในระดับ “น้อย” ในขณะที่ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต การสนับสนุนจากครอบครัว และแรงจูงใจจากเพื่อนมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (+/, -/-) กับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษาเกษตรในด้านหลักสูตรทางการเกษตร

ภาพที่ 12 การเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรอย่างเหมาะสมของนักศึกษาในด้านหลักสูตรทางการเกษตร ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

จากบทสรุปตามภาพที่ 13 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยเพศ ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต การสนับสนุนจากครอบครัว และแรงจูงใจจากเพื่อนมีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ด้านการได้รับการยอมรับของสถาบัน กล่าวคือ

นักศึกษาเกษตรเพศชายจะมีการเลือกคณะด้านการเกษตรของมหาวิทยาลัยแม่โจ้โดยให้ความสำคัญกับการได้รับการยอมรับของมหาวิทยาลัยแม่โจ้อยู่ในระดับ “น้อย” ในขณะที่ความคาดหวังด้านสถาบันการศึกษา ความคาดหวังด้านหลักสูตรทางการเกษตร ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพในอนาคต การสนับสนุนจากครอบครัว และแรงจูงใจจากเพื่อนมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (+/+, -/-) กับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษาเกษตรในด้านการได้รับการยอมรับของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ภาพที่ 13 รูปแบบการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรอย่างเหมาะสมของนักศึกษาในด้านการได้รับการยอมรับของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์สำหรับนักศึกษาคณะด้านการเกษตรที่เลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของ
นักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

แบบสัมภาษณ์
สำหรับการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยความคาดหวังต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่”

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ใช้สำหรับสอบถามข้อมูลพื้นฐานปัจจัยด้านส่วนบุคคล ปัจจัยด้านวิชาการ ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม ตลอดจนปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร ของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งข้อคำถามออกเป็น 4 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านวิชาการ และปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม ของนักศึกษาคณะด้านการเกษตร มหาวิทยาลัย แม่โจ้จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยความคาดหวัง และปัจจัยสนับสนุน ของนักศึกษา คณะด้านการเกษตร มหาวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 4 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการเลือกศึกษาในคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้จะนำไปใช้เฉพาะการวิจัยเรื่อง ปัจจัยความคาดหวังต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

พร้อมกันนี้ขอขอบคุณนักศึกษาผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือในเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ขจรศักดิ์ ญ ลำพูน (ผู้วิจัย)

นักศึกษาปริญญาโท สาขาส่งเสริมและพัฒนาชนบท

คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านวิชาการ และปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม ของนักศึกษา คณะด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ท่านเห็นว่าถูกต้องที่สุดหรือเติมข้อความให้สมบูรณ์ที่สุด

ปัจจัยส่วนบุคคล

1. เพศ

- () 1. ชาย
() 2. หญิง
() 3. เพศทางเลือก

2. อายุ.....ปี

3. ท่านมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัด.....

ปัจจัยด้านวิชาการ

4. คณะที่ท่านกำลังศึกษา

- () 1. คณะผลิตกรรมการเกษตร
() 2. คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ
() 3. คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี

5. สาขาวิชาที่ท่านเลือกศึกษาหรือคาดว่าจะเลือกศึกษา.....

6. วุฒิก่อนการศึกษาสูงสุด

- () 1. มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6)
() 2. ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
() 3. ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) / อนุปริญญา / หรือเทียบเท่า
() 4. การศึกษานานาชาติ เช่น IB A-Level GED
() 5. อื่นๆ ระบุ.....

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม

7. อาชีพหลักของบิดา

- () 1. เกษตรกรรม () 2. ค้าขาย () 3. รับจ้างทั่วไป
() 4. รับราชการ () 5. พนักงานเอกชน () 6. รัฐวิสาหกิจ
() 7. อื่นๆ ระบุ

8. อาชีพหลักของมารดา

- () 1. เกษตรกรรม () 2. ค้าขาย () 3. รับจ้างทั่วไป
 () 4. รับราชการ () 5. พนักงานเอกชน () 6. รัฐวิสาหกิจ
 () 7. อื่นๆ ระบุ.....

9. รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี.....บาท

10. การถือครองที่ดินเพื่อยู่ออาศัยหรือเพื่อการเกษตร

- () 1. ถือครองเอง () 2. เช่า () 3. ที่ดิน สปก.
 () 4. ถือครองเองและเช่า () 5. ถือครองเองและ สปก. () 6. ถือครองเอง เช่า และสปก.

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยความคาดหวัง และปัจจัยสนับสนุน ของนักศึกษาคณะด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง ปัจจัยความคาดหวังประกอบไปด้วย 3 ตัวแปร โดยเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความคาดหวังใน 3 ด้านของนักศึกษาต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร รวม 15 ข้อ ขอให้ท่านพิจารณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคาดหวังของท่านโดยที่ “คาดหวังมากที่สุด” = 5 คะแนน “คาดหวังมาก” = 4 คะแนน “คาดหวังปานกลาง” = 3 คะแนน “คาดหวังน้อย” = 2 คะแนน และ “คาดหวังน้อยที่สุด” = 1 คะแนน

ปัจจัยความคาดหวัง ประกอบไปด้วย 3 ตัวแปรดังต่อไปนี้

11. ด้านสถาบันการศึกษา
 12. ด้านหลักสูตรทางการเกษตร
 13. ด้านการประกอบอาชีพในอนาคต

ประเด็นคำถาม	ระดับความคาดหวัง				
	1	2	3	4	5
ด้านสถาบันการศึกษา					
1. ท่านคาดหวังที่จะได้รับความรู้ด้านการเกษตรจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างเต็มที่					
2. ท่านคาดหวังจะได้ศึกษากับคณาจารย์ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการเกษตรเฉพาะทาง					
3. ท่านคาดหวังจะสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิต ที่มีอัตลักษณ์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด ได้แก่ “บัณฑิตที่เป็นนักปฏิบัติที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชา”					

4. ท่านคาดหวังที่จะสำเร็จการศึกษาและเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเกษตรที่ได้รับการยอมรับ					
5. ท่านคาดหวังต่อค่าใช้จ่ายที่สมเหตุสมผลกับการเข้ามาศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้					
<u>ด้านหลักสูตรทางการเกษตร</u>					
6. ท่านคาดหวังต่อความทันสมัยของหลักสูตรที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก					
7. ท่านคาดหวังกับต่อคุณภาพในกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่เลือกเรียน					
8. ท่านคาดหวังต่อความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญของอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร					
9. ท่านคาดหวังกับความทันสมัยของเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร					
10. ท่านคาดหวังต่อความหลากหลายในสาขาวิชาที่ท่านเลือกเรียน					
<u>การประกอบอาชีพในอนาคต</u>					
11. ท่านคาดหวังต่อการนำความรู้ความสามารถจากการศึกษาที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ไปใช้ประกอบอาชีพในอนาคต					
12. ท่านคาดหวังในการสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตที่ได้รับการยอมรับจากสถานประกอบการและหน่วยงานต่างๆ					
13. ท่านคาดหวังที่จะนำความรู้ไปต่อยอดในเชิงธุรกิจหรือการเป็นผู้ประกอบการด้านการเกษตรในอนาคต					
14. ท่านคาดหวังต่อทักษะและความเชี่ยวชาญที่ได้จากการเรียนการสอน					
15. ท่านคาดหวังว่ามหาวิทยาลัยมีเครือข่ายองค์กรภาครัฐและเอกชนที่สนับสนุนการดำเนินงานทำหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต					

ปัจจัยสนับสนุน ประกอบไปด้วย 2 ตัวแปรดังต่อไปนี้

14. การสนับสนุนจากครอบครัว

15. แรงจูงใจจากเพื่อน

คำชี้แจง ปัจจัยสนับสนุนประกอบไปด้วย 2 ตัวแปร โดยเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนของนักศึกษาการเลือกศึกษาคณะด้านการเกษตรรวม 10 ข้อ ขอให้ท่านพิจารณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการสนับสนุนที่ท่านได้รับ โดยที่ “การสนับสนุนมากที่สุด” = 5 คะแนน “การสนับสนุนมาก” = 4 คะแนน “การสนับสนุนปานกลาง” = 3 คะแนน “การสนับสนุนน้อย” = 2 คะแนน และ “การสนับสนุนน้อยที่สุด” = 1 คะแนน

ข้อคำถาม	ระดับแรงสนับสนุน				
	1	2	3	4	5
การสนับสนุนจากครอบครัว					
1. การสนับสนุนทางการเงินสำหรับการศึกษาต่อด้านการเกษตร					
2. อาชีพด้านการเกษตรของครอบครัวเป็นแรงบันดาลใจและแรงสนับสนุนในการศึกษาต่อด้านการเกษตร					
3. ครอบครัวเป็นกำลังใจที่ดี ในการศึกษาต่อด้านการเกษตร					
4. ครอบครัวให้อิสระต่อการเลือกศึกษาด้านการเกษตร					
5. สมาชิกครอบครัวและเครือญาติเคยสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้					
แรงจูงใจจากเพื่อน					
6. เพื่อนสนิทชักชวนให้ศึกษาด้านการเกษตรด้วยกัน					
7. เพื่อนรุ่นพี่จากโรงเรียนเดิมศึกษาต่อด้านการเกษตร					
8. เพื่อนบ้านศึกษาต่อด้านการเกษตร					
9. การพูดคุยปรึกษาหารือกับเพื่อนๆ จากเครือข่ายโรงเรียนมัธยมศึกษา					
10. เพื่อนร่วมห้องจากโรงเรียนเดิมศึกษาต่อด้านการเกษตร					

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับการเลือกศึกษาคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษาต่อการเลือกศึกษาคณะด้านการเกษตรรวม 15 ข้อขอให้ท่านพิจารณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคาดหวังของท่าน โดยที่ “มากที่สุด” = 5 คะแนน “มาก” = 4 คะแนน “ปานกลาง” = 3 คะแนน “น้อย” = 2 คะแนน และ “น้อยที่สุด” = 1 คะแนน

ข้อคำถาม	ระดับระดับการเลือกศึกษา คณะวิชาด้านการเกษตร				
	1	2	3	4	5
ภาพลักษณ์ของสถาบัน					
1. เป็นมหาวิทยาลัยที่มีความเป็นเลิศด้านเกษตร					
2. เป็นมหาวิทยาลัยด้านการเกษตรที่มีชื่อเสียงใน 5 ของประเทศ					
3. เป็นมหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตรด้านการเกษตรที่หลากหลาย					
4. เป็นมหาวิทยาลัยที่มีระบบการเรียนการสอนเป็นไปตามมาตรฐานในระดับนานาชาติ					
5. เป็นมหาวิทยาลัยที่ผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีความรู้ มีทักษะวิชาชีพและสู่งาน					
กระแสโลกด้านการเกษตร					
6. กระแสโลกด้านการให้ความสำคัญและพัฒนาการเกษตร					
7. ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีทางการเกษตรในระดับโลก					
8. กระแสโลกด้านการหันมาอุปโภคและบริโภคผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัย					
9. การเกษตรซึ่งสามารถต่อยอดทางธุรกิจอื่นๆ ได้ เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น					
10. กระแสด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร					

ข้อคำถาม	ระดับระดับการเลือกศึกษา คณะวิชาด้านการเกษตร				
	1	2	3	4	5
หลักสูตรด้านการเกษตร					
11.ความหลากหลายของหลักสูตรด้านการเกษตรของมหาวิทยาลัยแม่โจ้					
12.ความทันสมัยของหลักสูตรด้านการเกษตรของมหาวิทยาลัยแม่โจ้					
13.ความครอบคลุมและความชัดเจนในสาระสำคัญของรายวิชาในหลักสูตร					
14.หลักสูตรประกอบด้วยคณาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง					
15.หลักสูตรมีวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เทคโนโลยี ด้านการเกษตรที่ทันสมัย					
การได้รับการยอมรับของสถาบัน					
16.มหาวิทยาลัยด้านการเกษตรที่ได้รับการยอมรับในระดับประเทศ					
17.มหาวิทยาลัยด้านการเกษตรที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ					
18.มหาวิทยาลัยที่ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และผลิตองค์ความรู้ใหม่ด้านการเกษตรที่ได้รับการยอมรับ					
19.บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาได้รับการยอมรับในการจ้างงานจากสถานประกอบการและหน่วยงานด้านการเกษตรทั่วประเทศ					
20.มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนจากผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมภายนอก					

ตอนที่ 4 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ปัญหา/อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
1.....	1.....
2.....	2.....
3.....	3.....
4.....	5.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ข

ชุดคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นเกี่ยวกับความคิดเห็นข้อผู้บริหารในคณะด้าน
การเกษตรของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ชุดคำถาม

สำหรับการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยความคาดหวังต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่”

คำชี้แจง

1. ชุดคำถามฉบับนี้ใช้สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นเกี่ยวกับความคิดเห็นข้อ
ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อความสมบูรณ์ในการศึกษาตามหลักสูตรวิทยา
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและพัฒนาชนบท คณะผลิตกรรมการเกษตร
มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เท่านั้น

2. ชุดคำถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น 7 ข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการ
สอนในคณะด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรและรายวิชา
2. ด้านทักษะผู้เรียน
 - 2.1 ทักษะใหม่ที่เป็นในอนาคต (New Skills)
 - 2.2 การเปลี่ยนหรือเพิ่มทักษะใหม่ (Re-skills)
 - 2.3 ทักษะที่หลากหลาย (Multi-skills)

3. โอกาสในการประกอบอาชีพของนักศึกษา

3. ข้อมูลที่ได้จากชุดคำถามฉบับนี้จะนำไปใช้เฉพาะการวิจัยเรื่องปัจจัยความคาดหวังต่อการ
เลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่เพียงเท่านั้น ขอให้
ทุกท่านตอบข้อคำถามตามความเป็นจริงทุกประการโดยผลที่ได้จากการตอบชุดคำถามจะไม่ส่งผล
กระทบใดๆ ต่อท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือในครั้งนี้

ผู้วิจัย

นายขจรศักดิ์ ณ ลำพูน

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและพัฒนาชนบท

ความคิดเห็นของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในคณะและสาขาวิชา ด้านการเกษตรของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

1. ด้านหลักสูตรและรายวิชา

1.1 ท่านมีแนวทางอย่างไรในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรด้านการเกษตร (ด้านพืช ด้านสัตว์ และการประมง) เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันและอนาคต

1.2 ท่านมีแนวทางอย่างไรในการตอบสนองความคาดหวังด้านการศึกษาของนักศึกษาในปัจจุบัน เช่น ด้านหลักสูตร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

2. ด้านทักษะผู้เรียน

2.1 ท่านคิดว่าการจัดการเรียนการสอนด้านการเกษตรในปัจจุบัน (ด้านพืช ด้านสัตว์ และการประมง) ควรมีทักษะใหม่ (New-skills) อะไรที่จำเป็นสำหรับการจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติมให้กับนักศึกษา

2.2 ท่านคิดว่าการจัดการเรียนการสอนด้านการเกษตรในปัจจุบัน (ด้านพืช ด้านสัตว์ และการประมง) ในคณะของท่านมีทักษะใดที่ควรปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลง (Re-skills) ให้แก่นักศึกษาที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน

2.3 ท่านคิดว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากคณะของท่านควรมีอัตลักษณ์ด้านทักษะวิชาชีพที่หลากหลาย(Multi-skills) ทักษะใดบ้าง

3. โอกาสในการประกอบอาชีพของนักศึกษา

3.1 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการได้งานทำหรือการประกอบอาชีพของนักศึกษาที่ไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา

3.2 คณะของท่านมีแนวทางอย่างไร และมีโครงการหรือกิจกรรมอะไรบ้างที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาทุกคนมีงานทำหลังสำเร็จการศึกษาทุกคน

ภาคผนวก ค

ภาพลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์นักศึกษาคณะด้านการเกษตรและความคิดเห็นในการจัดการเรียนการ
สอนของผู้บริหารคณะด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

คณะผลิตกรรมการเกษตร

คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี

คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ

ผู้วิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์นักศึกษาคณะด้านการเกษตร

ภาคผนวก ง

ภาพหนังสือราชการติดต่อประสานงานขออนุญาตเก็บข้อมูล

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ ฝ่ายบัณฑิตศึกษา โทร. ๕๕๒๐-๔

ที่ อว ๖๙.๒๐.๔/ ๑๒๗

วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน คณบดี คณะผลิตกรรมการเกษตร

สิ่งที่แนบมาด้วย แบบสอบถาม

จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนายจรศักดิ์ ณ ลำพูน รหัส ๖๖๐๑๓๓๓๐๐๑ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีความประสงค์ จะเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “ปัจจัยความคาดหวังต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร ของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่” ซึ่งในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว จะต้องเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาคณะผลิตกรรมการเกษตร ชั้นปีที่ ๑ และชั้นปีที่ ๒ ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ นั้น

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาดังกล่าวได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ฝ่ายบัณฑิตศึกษา สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลแก่นักศึกษาดังกล่าว โดยนักศึกษาจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ ๑๓-๓๑ เดือน มกราคม ๒๕๖๘ เป็นต้นไป โดยมหาวิทยาลัยมอบหมายให้นายจรศักดิ์ ณ ลำพูน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท คณะผลิตกรรมการเกษตร เป็นผู้ประสานรายละเอียดเพิ่มเติม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าวด้วย จะขอบคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีดา นาทเวตน์)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ ฝ่ายบัณฑิตศึกษา โทร. ๕๕๒๐-๔

ที่ อว ๖๙.๒๐.๔/๖๕๗

วันที่ ๓๖ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์กรอกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน คณบดี คณะผลิตกรรมการเกษตร

สิ่งที่แนบมาด้วย แบบสอบถาม

จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนายขจรศักดิ์ ณ ลำพูน รหัส ๖๖๐๑๓๓๓๐๐๑ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีความประสงค์ จะเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “ปัจจัยความคาดหวังต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร ของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่” โดยใช้แบบสอบถามตามที่ได้ผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการที่ปรึกษาแล้ว นั้น

เพื่อให้การทำวิจัยของนักศึกษาดังกล่าวได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และสำเร็จตามวัตถุประสงค์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จึงขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากนักศึกษา คณะผลิตกรรมการเกษตร ชั้นปีที่ ๑ และชั้นปีที่ ๒ กรอกแบบสอบถามดังกล่าว โดยมหาวิทยาลัยมอบหมายให้ นายขจรศักดิ์ ณ ลำพูน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท เป็นผู้ประสานรายละเอียดเพิ่มเติม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าวด้วย จะขอบคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีดา นาเวศน์)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ ฝ่ายบัณฑิตศึกษา โทร. ๕๕๒๐-๔

ที่ อว ๖๔.๒๐.๔/ ๙๖

วันที่ ๓๖ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน คณบดี คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ

สิ่งที่แนบมาด้วย แบบสอบถาม

จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนายขจรศักดิ์ ณ ลำพูน รหัส ๖๖๐๑๓๓๓๐๐๑ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีความประสงค์ จะเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “ปัจจัยความคาดหวังต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร ของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่” ซึ่งในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว จะต้องเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ ชั้นปีที่ ๑ และชั้นปีที่ ๒ ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ นั้น

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาดังกล่าวได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ฝ่ายบัณฑิตศึกษา สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลแก่นักศึกษาดังกล่าว โดยนักศึกษาจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ ๑๓-๓๑ เดือน มกราคม ๒๕๖๘ เป็นต้นไป โดยมหาวิทยาลัยมอบหมายให้นายขจรศักดิ์ ณ ลำพูน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท คณะผลิตกรรมการเกษตร เป็นผู้ประสานรายละเอียดเพิ่มเติม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าวด้วย จะขอบคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีดา นาทะเวศน์)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ ฝ่ายบัณฑิตศึกษา โทร. ๕๕๒๐-๔

ที่ อว.๒๔.๒๐.๔/ ๕๕

วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์กรอกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน คณบดี คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ

สิ่งที่แนบมาด้วย แบบสอบถาม

จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนายจรศักดิ์ ณ ลำพูน รหัส ๖๖๐๑๓๓๓๐๐๑ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา
ส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีความประสงค์ จะ
เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “ปัจจัยความคาดหวังต่อการเลือกศึกษาใน
คณะด้านการเกษตร ของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่” โดยใช้แบบสอบถามตามที่ได้ผ่านการ
ตรวจสอบจากคณะกรรมการที่ปรึกษาแล้ว นั้น

เพื่อให้การทำวิจัยของนักศึกษาดังกล่าวได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และสำเร็จตามวัตถุประสงค์
มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จึงขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากนักศึกษาคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ
ชั้นปีที่ ๑ และชั้นปีที่ ๒ กรอกแบบสอบถามดังกล่าว โดยมหาวิทยาลัยมอบหมายให้ นายจรศักดิ์ ณ ลำพูน
นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท เป็นผู้ประสานรายละเอียด
เพิ่มเติม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าวด้วย จะขอบคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริดา นาเวศน์)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ ฝ่ายบัณฑิตศึกษา โทร. ๕๕๒๐-๔

ที่ อว ๖๔.๒๐.๔/๖๕๕

วันที่ ๓๖ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์กรอกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน คณบดี คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี

สิ่งที่แนบมาด้วย แบบสอบถาม

จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนายขจรศักดิ์ ณ ลำพูน รหัส ๖๖๐๑๓๓๓๐๐๑ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีความประสงค์จะเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “ปัจจัยความคาดหวังต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร ของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่” โดยใช้แบบสอบถามตามที่ได้ผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการที่ปรึกษาแล้ว นั้น

เพื่อให้การทำวิจัยของนักศึกษาดังกล่าวได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และสำเร็จตามวัตถุประสงค์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จึงขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากนักศึกษาคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นปีที่ ๑ และชั้นปีที่ ๒ กรอกแบบสอบถามดังกล่าว โดยมหาวิทยาลัยมอบหมายให้ นายขจรศักดิ์ ณ ลำพูน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท เป็นผู้ประสานรายละเอียดเพิ่มเติม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าวด้วย จะขอบคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีดา นาเทเวศน์)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ ฝ่ายบัณฑิตศึกษา โทร. ๕๕๒๐-๔

ที่ อว ๒๙.๒๐.๔/๖๕๙

วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน คณะบดี คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี

สิ่งที่แนบมาด้วย แบบสอบถาม

จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนายขจรศักดิ์ ณ ลำพูน รหัส ๖๖๐๑๓๓๓๐๐๑ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีความประสงค์ จะเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “ปัจจัยความคาดหวังต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตร ของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่” ซึ่งในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว จะต้องเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นปีที่ ๑ และชั้นปีที่ ๒ ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ นั้น

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาดังกล่าวได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ฝ่ายบัณฑิตศึกษา สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลแก่นักศึกษาดังกล่าว โดยนักศึกษาจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ ๑๓-๓๑ เดือน มกราคม ๒๕๖๘ เป็นต้นไป โดยมหาวิทยาลัยมอบหมายให้นายขจรศักดิ์ ณ ลำพูน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท คณะผลิตกรรมการเกษตร เป็นผู้ประสานรายละเอียดเพิ่มเติม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าวด้วย จะขอบคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีดา นาเวศน์)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ

**แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบสัมภาษณ์ในการหา
ประสิทธิภาพ**

ปัจจัยความคาดหวังต่อการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านวิชาการ และปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม
ของนักศึกษาคณะด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3			
1.	เพศ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
2.	อายุ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3.	ท่านมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัด	1	1	1	3	1	ใช้ได้
4.	ขณะที่ท่านกำลังศึกษา	1	0	1	2	0.66	ใช้ได้
5.	สาขาวิชาที่ท่านเลือกศึกษาหรือคาดว่าจะ เลือกศึกษา	1	0	1	2	0.66	ใช้ได้
6.	วุฒิการศึกษาสูงสุด	1	1	1	3	1	ใช้ได้
7.	อาชีพหลักของบิดา	1	1	1	3	1	ใช้ได้
8.	อาชีพหลักของมารดา	1	1	1	3	1	ใช้ได้
9.	รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี	1	1	1	3	1	ใช้ได้
10.	การถือครองที่ดินเพื่ออยู่อาศัยหรือเพื่อ การเกษตร	1	1	1	3	1	ใช้ได้
ค่า IOC เฉลี่ยรวม				0.93			

สรุป ค่า IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า 0.5 ถือว่าใช้ได้

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยความคาดหวัง และปัจจัยสนับสนุนของนักศึกษาคณะด้าน
การเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3			
11.	ด้านสถาบันการศึกษา						
11.1	ท่านคาดหวังที่จะได้รับความรู้ด้านการเกษตรจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้อย่างเต็มที่	1	1	1	3	1	ใช้ได้
11.2	ท่านคาดหวังจะได้ศึกษากับคณาจารย์ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการเกษตรเฉพาะทาง	1	1	1	3	1	ใช้ได้
11.3	ท่านคาดหวังจะสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิต ที่มีอัตลักษณ์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด ได้แก่ “บัณฑิตที่เป็นนักปฏิบัติที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชา”	1	1	0	2	0.66	ใช้ได้
11.4	ท่านคาดหวังที่จะสำเร็จการศึกษาและเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเกษตรที่ได้รับการยอมรับ	0	1	1	2	0.66	ใช้ได้
11.5	ท่านคาดหวังต่อค่าใช้จ่ายที่สมเหตุสมผลกับการเข้ามาศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้	1	1	1	3	1	ใช้ได้
12.	ด้านหลักสูตรทางการเกษตร						
12.1	ท่านคาดหวังต่อความทันสมัยของหลักสูตรที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก1	1	1	1	3	1	ใช้ได้

12.2	ท่านคาดหวังกับต่อคุณภาพในกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่เลือกเรียน	1	1	1	3	1	ใช้ได้
12.3	ท่านคาดหวังต่อความรู้ความสามารถและ1ความเชี่ยวชาญของอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร	1	1	1	3	1	ใช้ได้
12.4	ท่านคาดหวังกับความทันสมัยของเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร	1	1	0	2	0.66	ใช้ได้
12.5	ท่านคาดหวังต่อความหลากหลายในสาขาวิชาที่ท่านเลือกเรียน	0	1	0	1	0.33	ใช้ได้
13.	ด้านการประกอบอาชีพในอนาคต						
13.1	มาสมัครเรียนต่อในสาขาด้านการเกษตรเพราะเพื่อนสนิทชวน	1	1	1	3	1	ใช้ได้
13.2	แรงจูงใจจากเพื่อนและรุ่นพี่จากโรงเรียนเก่าที่ศึกษาต่อสาขาด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ส่งผลให้ท่านอยากศึกษาด้านการเกษตรเช่นกัน	1	1	1	3	1	ใช้ได้
13.3	เพื่อนและคนรู้จักทั่วไปมาศึกษาต่อในสาขาด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้	1	1	1	3	1	ใช้ได้
13.4	การพูดคุยปรึกษาหารือจากเครือข่ายโรงเรียนอื่นในการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านการเกษตร	1	1	1	3	1	ใช้ได้
13.5	เพื่อนมีอิทธิพลสูงสุดในการเลือกศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยแม่โจ้	1	1	1	3	1	ใช้ได้
ค่า IOC เฉลี่ยรวม		0.88					

สรุป ค่า IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า 0.5 ถือว่าใช้ได้

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3			
14.	การสนับสนุนจากครอบครัว						
14.1	ครอบครัวมีการสนับสนุนทางการเงิน สำหรับการศึกษาต่อด้านการเกษตร	1	1	1	3	1	ใช้ได้
14.2	อาชีพด้านการเกษตรของครอบครัวเป็น แรงบันดาลใจและแรงสนับสนุนในการศึกษา ต่อด้านการเกษตร	1	1	1	3	1	ใช้ได้
14.3	ครอบครัวเป็นกำลังใจที่ดี ในการสมัคร สอบคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษาต่อในด้าน การเกษตร	1	1	1	2	1	ใช้ได้
14.4	ครอบครัวให้อิสระต่อการเลือกศึกษาต่อใน สาขาด้านการเกษตร	1	1	1	2	1	ใช้ได้
14.5	สมาชิกครอบครัวหรือเครือญาติเคยสำเร็จ การศึกษาจาก มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ซึ่งเป็น แรงสนับสนุนให้ศึกษาต่อในสาขาด้าน เกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้	1	1	1	2	1	ใช้ได้
15	แรงจูงใจจากเพื่อน						
15.1	มาสมัครเรียนต่อสาขาด้านการเกษตร เพราะเพื่อนชวน	1	1	1	3	1	ใช้ได้
15.2	แรงจูงใจจากเพื่อนและรุ่นพี่จากโรงเรียน เก่าที่ศึกษาต่อสาขาด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ส่งผลให้ท่านอยาก ศึกษาด้านการเกษตรเช่นกัน	1	1	0	2	0.66	ใช้ได้
15.3	เพื่อนและคนรู้จักมาศึกษาต่อในสาขาด้าน การเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้	0	1	1	2	0.66	ใช้ได้

15.4	การพูดคุยปรึกษาหารือกับเพื่อนๆจากโรงเรียนอื่นในการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านการเกษตร	0	1	1	2	0.66	ใช้ได้
15.5	ในภาพรวมแล้วท่านตัดสินใจศึกษาต่อในสาขาด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้เพราะเพื่อน	0	1	1	2	0.66	ใช้ได้
ค่า IOC เฉลี่ยรวม		0.86					

สรุป ค่า IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า 0.5 ถือว่าใช้ได้

ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับการเลือกศึกษาในคณะด้านการเกษตรของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับการเลือกศึกษาคณะวิชาด้านการเกษตรของนักศึกษาต่อการเลือกศึกษาคณะด้านการเกษตรรวม 20 ข้อขอให้ท่านพิจารณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคาดหวังของท่าน โดยที่ “มากที่สุด” = 5 คะแนน “มาก” = 4 คะแนน “ปานกลาง” = 3 คะแนน “น้อย” = 2 คะแนน และ “น้อยที่สุด” = 1 คะแนน

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3			
ภาพลักษณ์ของสถาบัน							
1	การเป็นมหาวิทยาลัยที่มีความเป็นเลิศด้านการเกษตร	1	1	1	3	1	ใช้ได้
2	เป็นสถาบันการศึกษาด้านการเกษตรที่มีชื่อเสียง 1 ใน 5 ของประเทศ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3	เป็นสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนด้านการเกษตรในสาขาวิชาที่หลากหลาย	1	1	1	3	1	ใช้ได้

4	เป็นสถาบันการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามมาตรฐานในระดับนานาชาติ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
5	บัณฑิตทุกคนที่สำเร็จการศึกษา เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและสู้งาน	1	1	1	3	1	ใช้ได้
กระแสโลกด้านการเกษตร							
6	กระแสโลกด้านการให้ความสำคัญและพัฒนาการเกษตร	1	1	1	3	1	ใช้ได้
7	ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีทางการเกษตรในระดับโลก	1	1	1	3	1	ใช้ได้
8	กระแสโลกด้านการหันมาอุปโภคและบริโภคผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัย	1	1	1	3	1	ใช้ได้
9	การทำการเกษตรสามารถต่อยอดทางธุรกิจอื่นๆได้ เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น	1	1	1	3	1	ใช้ได้
10	กระแสด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร	1	1	1	3	1	ใช้ได้
หลักสูตรด้านการเกษตร							
11	ความหลากหลายของหลักสูตรด้านการเกษตรของมหาวิทยาลัยแม่โจ้	1	1	1	3	1	ใช้ได้
12	ความทันสมัยของหลักสูตรด้านการเกษตรของมหาวิทยาลัยแม่โจ้	1	0	1	2	0.66	ใช้ได้
13	ความครอบคลุมและความชัดเจนในสาระสำคัญของรายวิชาในหลักสูตร	1	1	1	3	1	ใช้ได้
14	แต่ละหลักสูตรประกอบด้วยคณาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง	1	1	1	3	1	ใช้ได้
15	แต่ละหลักสูตรมีวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเทคโนโลยี ด้านการเกษตรที่ทันสมัย	1	1	1	3	1	ใช้ได้

การได้รับการยอมรับของสถาบัน							
16	เป็นมหาวิทยาลัยด้านการเกษตรที่ได้รับ การยอมรับในระดับประเทศ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
17	เป็นมหาวิทยาลัยด้านการเกษตรที่ได้รับ การยอมรับในระดับนานาชาติ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
18	เป็นมหาวิทยาลัยที่ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และผลิตองค์ความรู้ใหม่ด้านการเกษตรที่ ได้รับการยอมรับ	1	0	1	3	0.66	ใช้ได้
19	บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาได้รับการยอมรับ ในจ้างงานจากสถานประกอบการและ หน่วยงานด้านการเกษตรที่ทั่วประเทศ	1	0	1	3	0.66	ใช้ได้
20	เป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงและได้รับการ ยอมรับด้านคุณภาพการจัดการเรียนการ สอนจากผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ภายนอก	1	1	1	3	1	ใช้ได้
ค่า IOC เฉลี่ยรวม		0.94					

สรุป ค่า IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.70-1.00 ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า 0.5 ถือว่าใช้ได้

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. 2567. สถิติประชากรไทย. กรุงเทพมหานคร, กระทรวงมหาดไทย
สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 6 2567. ข้อมูลการเพาะปลูกพื้น 17 จังหวัดภาคเหนือ
[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://ndoe.doe.go.th/farmer-regis.php>
- กรมปศุสัตว์ 2567. ข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รายจังหวัด. กลุ่มสารสนเทศและข้อมูลสถิติ, ศูนย์เทคโนโลยี
สารสนเทศและการสื่อสาร [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
https://ict.dld.go.th/webnew/images/stories/stat_web/yearly/2564/country/6-chick.pdf ict.dld.go.th
- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. 2565. การปรับเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาระบบ
อุดมศึกษาไทย. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.mhesi.go.th/index.php/all-media/infographic/7315-650505general1.html>
- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. 2566. รายงานประจำปี 2566 กระทรวงการ
อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.mhesi.go.th/index.php/all-media/book-ministry/10022-2566-e-book.html>
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2567. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง นโยบายการศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2568.
[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://moe360.blog/2023/12/06/p55122/>
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2550. การศึกษาเกษตร. กรุงเทพมหานคร, สำนักงานกระทรวงเกษตร
และสหกรณ์
- กุสุมา จ้อยช้างเนียม. 2547. แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานสำนักงานใหญ่ บมจ. ธนาคาร กสิกร
ไทย. ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เชมญา คินิมา นภัทรมนัส ศรีตระกูล อาพันธ์ชนิด เจนจิตสมญา อธิระวณิชตระกูล. 2564 ปัจจัยของการ
ตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 กรณีศึกษา: มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งใน
ภาคตะวันออก วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ปีที่ 32 ฉบับที่ 3 (2021)
[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<https://so02.tcithaijo.org/index.php/edubuu/article/view/254717>

- จักรพงษ์ พวงงามชื่น รัชสรณ์ คงธนจารุอนันต์ และทองเลียน บัวจุม. 2562. เหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่. มนุษยสังคมสาร, 17(3), 135-156.
- จันทร์ทา นาควชิระกุล และประภาส ศุภศิริสัตยากุล. 2554. การประยุกต์การบำรุงรักษาแบบทวีผลแบบทุกคนมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพกระบวนการผลิตสำหรับอุตสาหกรรมการผลิตฟิล์มโพลีเอสเตอร์ขนาดย่อม. การประชุมวิชาการข่ายงานวิศวกรรมอุตสาหกรรม
- จาตุรนต์ สุขุมาลพงษ์ สมนึก ภัททิยธนี และฐิตาภรณ์ เวียงวิเศษ. 2560. ความต้องการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 11(2), 31-40. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDGKKUJ/article/view/113103/88052>
- จรรววรรณ กมลสินธุ์. 2548. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตส่งเสริมอุตสาหกรรม นวนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- จิตรลดา ชวนชัยสิทธิ์. 2559. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่1. วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2016/TU_2016_5807010433_7163_5558.pdf
- จีระ งอกศิลป์. 2550. คู่มือเตรียมสอบผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุดที่ 3. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- จุฑามาศ ชูจินดา กิตติยานภลัย ภูตระกูล และณภัทร โชคนินกุล. 2556. แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 ในเขตจังหวัดนนทบุรี. รายงานการวิจัย.วิทยาลัยราชพฤกษ์. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
https://www.rpu.ac.th/Library_web/doc/RC_RR/2555_Res_Jutamas_et_al.pdf
www.rpu.ac.th
- จุไรรัตน์ ศิริมั่งมูล นุชนาถ พันธุราษฎร์ และณัฐมา ขำศิริ. 2562. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยขอนแก่นประเภทโควตาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2562. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
https://registrar.kku.ac.th/policy/download/Factor_research_kkuquota62.pdf

- ชลียา ต่านทิพารัตน์. (2543) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลในศูนย์ป้องกันและควบคุมโรคมะเร็งส่วนภูมิภาค สถาบันมะเร็งแห่งชาติ กรมการแพทย์ . สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี/อุบลราชธานี.
- ชัยยศ อิ่มสุวรรณ. 2544. แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต. วารสารการศึกษานอกโรงเรียน. 4(5): 19-23.
- เตือนใจ สุขเจริญ. 2545. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกเรียนสาขาการเกษตรในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่6 (สายวิทยาศาสตร์) อำเภอ2พี่น้องจังหวัดสุพรรณบุรี ปัญหาพิเศษ. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ธนวัฒน์ อินทวิ. 2564. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกสถาบันศึกษาเพื่อเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย. 5(1): 1-14. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา นภา พวงมาลัย. 2564. ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การศึกษาสาขาเกษตรในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://ir.stou.ac.th/bitstream/123456789/11702/1/130204.pdf>
- ธนวัฒน์ อินทวิ. 2564. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกสถาบันศึกษาเพื่อเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 5(1): 2-14. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://so03.tcithaijo.org/index.php/jeir/article/view/247552/168384so03.tci-thaijo.org>
- ธนวัฒน์ อินทวิ. 2564. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกสถาบันศึกษาเพื่อเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย. 5(1). 2-14. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jeir/article/view/247552/168384>
- นราธิป อีธรรณ. 2561. ความคาดหวังของนักศึกษาสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคใต้ตอนบนที่มีต่อการประกอบอาชีพ. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 29(2), 96-110. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://journal.oas.psu.ac.th/index.php/asj/article/view/1173/1078>
- บังอรรัตน์ สำเนียงเพระ. 2554. ปัจจัยที่ผลต่อการยอมรับและพฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยีสำนักงานเสมือน กรณีศึกษา: หน่วยงานปฏิบัติการภาคสนามองค์กรผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่. การ ค้นคว้าอิสระ. วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปฐม นิคมานนท์. 2566. การศึกษานอกระบบ. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/ENEDU/article/download/6119/5752/19475>
- ประชาชาติธุรกิจ. 2560. โลกอนาคตกับการสร้างนวัตกรรมทำการเกษตรที่อัจฉริยะขึ้นเรื่อยๆ.

[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา

<https://www.prachachat.net/spinoff/sciencetechnology/news-4725>

ปรีชา วันดี. 2545. ทิศนคติของพนักงานในสายงานบำรุงรักษาที่มีต่อนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงไฟฟ้าพระนครใต้. ปัญหาพิเศษ สาขาการบริหารทั่วไป. มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปัญญา จันรอด. 2548. ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปณิชา ลับเหลี่ยมและธนพรรณ ทองโพธิ์ใหญ่. 2562. การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อกับความคาดหวังจากการศึกษาหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิตของนัก บัญชีในจังหวัดขอนแก่น. วรสารวิทยาลัยนครราชศรีมา , 13(3) , 51-63. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://so03.tcithaijo.org/index.php/hsjournalnmc/article/view/209002/165690so03.tci-thaijo.org>

พงศ์ หรताल. 2540. จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พรรณพนัช จันทา สมเกียรติ ไทยปรีชา กิตติพจน์ เพิ่มพูน และศุภชัย เหมือนโพธิ์. 2563. ความคาดหวังและความพึงพอใจของนิสิตชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ที่มีต่อหลักสูตรการเรียนการสอน ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. วรสารนวัตกรรมการเรียนรู้อุ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

พันธ์จิตต์ พรประทานสมบัติ. 2549. การเลือกเข้าศึกษาต่อในคณะศึกษาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่6 จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยาสารกำแพงแสน, 4(3) , 33-40.

[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://dept.npru.ac.th/jssr/data/files/12.1jssr13.pdf>

พิมลจรรย์ นามวัฒน์. 2544 การจัดการทรัพยากรมนุษย์ หน่วยที่ 8-15. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี นพมหานครมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

พิไลวรรณ จันทรสุกรี. 2540. ความคาดหวังในงานของนักศึกษาพยาบาลปีที่สี่วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีในเขตภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์พย.ม. (การบริหารการพยาบาล). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

ไพรัช รามัญ. 2540. เอกสารการสอนเทคโนโลยีการศึกษา. เชียงใหม่: ภาควิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.

ภคมน โภคะธีรกุล. 2560. อิทธิพลของปัจจัยในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์.

- 7(1): 44-56. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<https://so05.tcithaijo.org/index.php/phdssj/article/view/78327/62741>
- ภักพวงศ์ ปวงสุข. 2560. การศึกษาเกษตร. กรุงเทพฯ: มินเซอร์วิสต์ ซัพพลาย.
- ภักยารินทร์ เลิศอภิสัทธา. 2558. ความคาดหวังเกี่ยวกับสินค้าและความไว้วางใจในตราสินค้า ส่งผลต่อการ
 ตั้งใจซื้อสินค้าแฮนด์แบรนด์ ประเภทเบเกอรี่และเครื่องดื่ม ในเขต กรุงเทพมหานคร, การค้นคว้า
 อิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย กรุงเทพ.
- มหาวิทยาลัยแม่โจ้. 2567a. ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<https://www.mju.ac.th/th/Vision.html>
- มหาวิทยาลัยแม่โจ้. 2567b. หน่วยงาน. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<https://www.mju.ac.th/th/organization.html>
- มีเดียไทยแลนด์. 2555a. การศึกษาในระบบ. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
https://www.mediathailand.org/2012/05/blog-post_3505.html
- มีเดียไทยแลนด์. 2555b. การศึกษาตามอัธยาศัย. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
https://www.mediathailand.org/2012/05/blog-post_460.html
- มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. 2566. กำเนิดอุดมศึกษาไทย.
 [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<https://www.saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=38&chap=3&page=t38-3-infodetail02.html>
- ยงยุทธ โพธิ์ทอง. 2546. ปัจจัยจูงใจในการทำงานของพนักงานสำนักงานใหญ่การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค.
 ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์
- รจเรข สายคำ. 2560. ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนระดับ
 มัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคเหนือตอนล่าง. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
 [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<https://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/2571/1/Fulltext.pdf>
- ฤทัย นิธิธนวิจิต. 2553. ความคาดหวังและสิ่งที่ได้รับของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ
 กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ลัดดาวัลย์ มากช่วย. 2564. แรงจูงใจที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตร
 วิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนการ. รายงานการวิจัย วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถ
 วิทย์พัฒนการ กรุงเทพมหานคร. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<https://www.atc.ac.th/FileATC/ศูนย์วิจัยและพัฒนา/วิจัยเผยแพร่64/12.บุคลากร/แรงจูงใจที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อ-ลัดดาวัลย์.pdf>

- วราภรณ์ ช่วยประครอง. 2562. การตัดสินใจศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. รายงานการวิจัย คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา https://buuir.buu.ac.th/bitstream/1234567890/4421/1/2565_118.pdf
- วรินทร์ แก้วคล้าย. 2549. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท ทิพยประกันภัย จำกัด (มหาชน). ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการทั่วไป, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- วันมงคล ยิ้มย่อง. 2563. ปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาไทยและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของ นักศึกษาชาวต่างชาติในประเทศไทย กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษากลุ่มประเทศอาเซียน และนักศึกษาชาวจีน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Wanmongkhon.Yim.pdf>
- วิทวัส เหล่ามะลอ. 2562. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีการศึกษา 2562 โดยฝ่ายการคัดเลือกด้วยระบบ TCAS. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา https://registrar.kku.ac.th/policy/download/research/research62_7.pdf
- วิไลวรรณ ศรีสงคราม 2547. แรงจูงใจรากฐานในการพัฒนาศักยภาพของบุคคล กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.
- วีรณัฏฐ์ สุปัญญา. 2548. การพัฒนาตนเองกับการศึกษาตามอัธยาศัย. วารสารศึกษาศาสตร์, 5(1), 63-78.
- ศรัณย์รัตน์ อิศรางกูร ณ อยุธยา. 2566. แรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับชั้น ประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี. สารนิพนธ์ปริญญาบัณฑิตบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://ir-ithesis.swu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/2705/1/g641130099.pdf>
- ศรัณย์วีร์ เอมะศิริ. 2561. การตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสยาม. ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://e-research.siam.edu/wp-content/uploads/2020/01/MBA-2019-IS-Decision-Making-on-Pursuing-a-Master%E2%80%99s-Degree-of-Undergraduate-Students-Studying-compressed.pdf>

- ศรีสุนันท์ สุขถาวร และกิตติศักดิ์ อังคะนาวิน. 2564. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะการบริหารและจัดการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรณีศึกษานักเรียน Admission รับตรง ปีการศึกษา 2561. วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา 7(2), 199-215.
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/svittj/article/view/208087/173992>
- คันสนีย์ กระจ่างโณม สุภารัตน์ อุทธารัตน์ ณัฐสิทธิ์ ศรีนุรักษ์ และอุบลรัตน์ หยาใส่. 2559. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจของบทยายทเกษตรกรในการสานต่ออาชีพเกษตรในอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่. วารสารเกษตร, 32(1), 29-38. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://li01.tci-thaijo.org/index.php/joacmu/article/view/245580/167881>
- สถาบันจัดอันดับด้านการศึกษา. 2566. Top 10 มหาวิทยาลัยรัฐยอดเยี่ยม 2023 ที่นักเรียนอยากเรียนมากที่สุด. ออนไลน์ <https://www.thaitopu.com/ter/?year=2023>
- สถาบันจัดอันดับด้านการศึกษา. 2566. Top 10 มหาวิทยาลัยรัฐยอดเยี่ยม 2023. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.thaitopu.com/>
- สมาคมที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย. 2567. ระบบการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.mytcas.com/>
- สมานจิต ภิรมย์ริน. 2545. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://web.bcnpy.ac.th/journal/images/file/pdf/year15no2/3.pdf>
- สรพงษ์ เกิดแก้ว. 2566. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารวิทยาการรัฐศาสตร์. 1(3), 38-48. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://so17.tci-thaijo.org/index.php/JIPS/article/view/59/111>
- สัจจา โสภ. 2556. ความคาดหวังและความพึงพอใจนักเรียนต่อการบริหาร ที่ศูนย์เตรียมความพร้อมภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์. การค้นคว้าอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สายสมร ศรีสุขประเสริฐ. 2543. หลักการศึกษาเกษตร. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา https://kukr.lib.ku.ac.th/kukr_es/index.php/BKN_EDU/search_detail/result/192850
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.bic.moe.go.th/images/stories/5Porobor._2542pdf.pdf

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. 2566. ข้อมูล

สถาบันอุดมศึกษา. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา

https://info.mhesi.go.th/homestat_academy.php

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2566. สภาวะเศรษฐกิจการเกษตรในปี 2566. [ระบบออนไลน์].

<https://www.oae.go.th/view/1รายละเอียดภาวะเศรษฐกิจการเกษตร/ภาวะเศรษฐกิจการเกษตร/44554/TH-TH> [in Thai]

สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่ 2565. รายงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่ [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา

<https://chiangmai.nso.go.th/images/s-101>

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2565. ตัวชี้วัดแรงงาน พ.ศ. 2565 [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา

https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/survey_detail/2023/20230627111610_46660.pdf

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ. 2567. ข้อมูลสถิติ. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา

<http://www.education.mju.ac.th/Stat/> [in Thai]

สิริภัทร วังซ้าย. 2565. เจตคติในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

สุชาติ จรประดิษฐ์. 2547. ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานปฏิบัติการฝ่ายผลิต บริษัท ฟิลิปส์ เซมิคอนดักเตอร์ จำกัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

สุชาติ จรประดิษฐ์. 2547. ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานปฏิบัติการฝ่ายผลิต บริษัท ฟิลิปส์ เซมิคอนดักเตอร์ จำกัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

สุนันทา ศรีรัตน. 2564. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

สุนันทา ศรีรัตน. 2564. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยแม่โจ้. เชียงใหม่.

สุโบชะ จำนงลักษณ์. 2564. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี . รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา

<http://www.repository.rmutt.ac.th/dspace/bitstream/123456789/4077/1/20230313-Research-Subaisa%20J..pdf> www.repository.rmutt.ac.th

- สุพัตรา วังเย็น. 2563. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีที่ใช้สำหรับประมวลผลข้อมูลทางบัญชี
กรณีศึกษาเจ้าหน้าที่ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย.(สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อลงกรณ์ อัมมวงศ์จิตต์. 2563. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีที่
วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วितยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://ir-thesis.swu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/1551/1/gs621130438.pdf>
- อัญชลี ธรรมะวิสิฏกุล. 2552. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา.
<http://panchalee.wordpress.com/2009/03/30/supervision>
- อัญชลีพล อารังสุวรรณกิจ. 2562. การยอมรับเทคโนโลยีและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ
นวัตกรรมซูเปอร์มาร์เก็ตรูปแบบใหม่ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ ปริญญา
การจัดการมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล
- อุดม เขยติวงศ์. 2551. การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. กรุงเทพฯ: แปลนพ
рінตั้ง
- Appleton, J. V. (1995). Analyzing Qualitative Interview Data: Addressing Issues of Validity
and Reliability. *Journal of Advanced Nursing*, 22(5), 993-997.
- Bartol, K.M. and Martin D.C. (1991). *Management*. NewYor K:McGraw-Hill, Inc.
- Crider, D. M. (1983). *The psychology of motivation*. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Cronbach, L. J. 1951. Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*.
16(1951): 297-334.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human
behavior*. New York: Plenum Press. Glencoe.
- Hersey, P., & Blanchard, K. H. (1982). *Management of organizational behavior: Utilizing
human resources* (5th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Hsieh, H-F., & Shannon, S. E. (2005). Three Approaches to Qualitative Content Analysis.
Qualitative Health Research, 15(9), 1277-1288.
- Likert, R. 1967. *The method of constructing and attitude scale*. New York: Wiley & Sons.
- Lokesh, K. 1984. *Methodology of Educational Research*. New Delhi: Vikas Publishing House
Pvt. Ltd.
- Lovell, A. D. (1980). Generating and evaluating alternatives in architectural design. *Design
Studies*, 1(2), 109-117.

- Rogers, E.M. (2003). Diffusion of innovation (5th ed.). New York: Free Press of
- Rovinelli, R. J. and & Hambleton, R. K. 1977. On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test Item validity. *Tijdschrift Voor Onderwijs Research*. 2(2), 49–60.
- Slovin, E. 1960. Slovin's Formula for sampling technique. [Online]. Retrieved from: <https://prudencexd.weebly.com/>
- Vroom, H Victor. (1994). Work and Motivation. New York : Wiley and Sons Inc.
- Yamane, T. 1973. Statistics: An introductory analysis. New York: Harper International.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล

ขจรศักดิ์ ณ ลำพูน

เกิดเมื่อ

06 ธันวาคม 2539

ประวัติการศึกษา

2558-2562 วิทยาลัยการพัฒนศิลป์ (เกษตรศาสตร์) สาขาวิทยาการสมุนไพร

